ਪ੍ਰਬੋਧ ਚੰਦ੍ਰ ਨਾਟਕ

ਕ੍ਰਿਤ ਕਵੀ ਮਹਾਤਮਾ ਗੁਲਾਬ ਦਾਸ ਜੀ

ਜੋ

ਅਤਿ ਸ਼ੋਧ ਕਰ

ਲਾਲਾ ਰਾਮਚੰਦ ਮਾਨਕ ਟਾਹਲਾ

ਪੁਸਤਕੋਂ ਵਾਲੇ ਅਨਾਰਕਲੀ ਲਾਹੌਰ ਨੇ ਛਪਵਾਯਾ

ਸੰਮਤ ੧੯੫੧

ਐਂਗਲੋ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰੇਸ ਲਾਹੌਰ ਮੇਂ ਛਪਾ॥

ੴ ਸਤਿ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

॥ ਦੋਹਰਾ ॥

ਗਉਰੀ ਪੁਤ੍ਰ ਗਣੇਸ਼ ਪਦ ਬੰਦੋ ਬਾਰੰ ਬਾਰ। ਕਾਰਜ ਕੀਜੈ ਸਿੱਧ ਮਮ ਦੇਹੁ ਸੁਬੁੱਧਿ ਉਦਾਰ ॥ ੧ ॥ ਜਾਂ ਕੇ ਨਾਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ਜਲ ਪਰ ਸੈਲ ਤਰਾਂਹਿ। ਵਹ ਰਘੁਨਾਇਕ ਦਾਸ ਕੇ ਸਦਾ ਬਸੈ ਮਨ ਮਾਂਹਿ॥ ੨ ॥ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰ ਜਾਂ ਸਮ ਅਉਰ ਨ ਕੋਇ ॥ ਅਭਿ ਬੰਦਨ ਪਦ ਕਮਲ ਤਿਨ ਜੋਰ ਸਦਾ ਕਰ ਦੋਇ ॥ ੩ ॥ ਭਾਰਤ ਭੂਮਿ ਪੂਨੀਤ ਪਦ ਤਪੇ ਗਜ਼ਾਨ ਅਵਤਾਰ। ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਕੌ ਨਮੋ ਤਾਰਣ ਕਰੁਣਾ ਗਾਰ ॥ ੪ ॥ ਨਰਾਜ ਛੰਦ ॥ ਪ੍ਰਬੋਧ ਚੰਦ੍ਰ ਨਾਟਕੈਂ ਸੁ ਬੋਧ ਰੀਖ੍ਯ ਮੈ ਕਰੋ। ਅਲੰਬ ਸਾਧ ਸੰਗ ਕੇ ਬਿਚਾਰ ਚਿੱਤ ਮੈਂ ਧਰੋ। ਸੁਨੇ ਪੜ੍ਹੇ ਸੁ ਜੇ ਜਨਾ ਨਿਵਾਰ ਮੋਹ ਬੰਧਨਾ। ਲਹੇ ਅਪਾਰ ਮੋਖ ਕੋ ਟੂਟੇ ਸਮਸਤ ਫੰਧਨਾ ॥ ੫ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਭੂਪਨ ਬੋਧ ਸੁਬੋਧ ਨਹੀ ਅਤਿ ਕੌਤਕ ਮਾਂਹਿ ਰਹੈਂ ਲਪਟਾਇ। ਬੋਧ ਬਿਨਾ ਜਗ ਮੋਖ ਕਹਾਂ ਇਮ ਸੰਤ ਸਭੈ ਮੁਖ ਬੇਦ ਅਲਾਏ।ਅੰਤ ਸਮੈ ਯਮ ਦੀਨ ਕਰੈ ਤਿਨ ਹੇਰ ਮਹਾਂ ਕਰੁਣਾ ਰਸ ਆਏ। ਬੋਧ ਉਪਾਵ-ਨ ਹੇਤੁ ਸੁਨੋ ਨਰ ਨਾਹਨ ਕੇ ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ ਬਨਾਏ ॥ ੬ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਭਾਨੁ ਮਰੀਚਿ ਸੁਨੀਰਸਮੰ ਪੁਨ ਜਾਂ ਅਗਿਆਨ ਜਗੱਤ ਬਨਾਯੋ। ਵਾਯੂ ਅਕਾਸ਼ ਸੁਪਾਵਕ ਨੀਰ ਮਹੀ ਪੁਨ

ਲੋਕ ਸੁ ਤੀਨ ਉਪਾਯੋ। ਜਾਂਹਿ ਪਿਖੇ ਰਜੁ ਸਾਪ ਜਿਮੇ ਜਗ ਫੇਰ ਸਭੋ ਤਿਨ ਮਾਂਹਿ ਬਿਲਾਯੋ। ਊਜਲ ਆਤਮ ਬੋਧ੍ ਮਹੋ ਹਮ ਆਨੰਦ ਸੋ ਉਰ ਮਾਂਹਿ ਧਿਆਯੋ ॥ ੭ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਪ੍ਰੱਤਿਕ ਜੋਤਿ ਸਨਾਤਨ ਜੋ ਜਗ ਬਯਾਪ ਰਹੀ ਸਭ ਮਾਂਹਿ ਸੁ ਹਾਈ। ਰਿਦ ਸਾਂਤਿ ਬਿਖੈ ਅਤਿ ਭਾਸਤ ਹੈ ਕ੍ਰਿਤ ਸੰਯਮ ਕੋ ਜਿਹ ਆਨੰਦ ਨਾਈ। ਵਿਧੁ ਚੂੜ ਨਿਰੋਧ ਸੁਵਾਯੁ ਭਲੇ ਬ੍ਰਹਮ ਰੰਧ੍ਰਹ ਤੇ ਅਤਿ ਊਰ ਚਲਾਈ। ਦ੍ਰਿਗ ਤੀਸਰ ਬ੍ਰਾਜ ਸੁਭਾਲ ਬਿਖੇ ਸਿਵ ਸੰਯਮ ਵੰਤ ਸੁ ਆਪ ਦਿਖਾਈ॥ ੮ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਕੀਰਤ ਵਰਮਾ ਨਾਮ ਜਿਂਹ ਭੂਪਤਿ ਬਡੋਰਸਾਲ ॥ ਤਾਂਹਿ ਸਭਾ ਮੈ ਵਿਮਲ ਮਤਿ ਆਹਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਪਾਲ॥ ੯॥ ਬਰਖ ਏਕ ਨਾਟਕ ਤਹਾਂ ਭਯੋ ਸੁ ਸਭਾ ਮਝਾਰ। ਜਾਂ ਕੋ ਹੇਰ ਸੁ ਗਯਾਨ ਲਹਿ ਭਏ ਭੂਪ ਭਵ ਪਾਰ ॥ ੧੦ ॥ ਯਾ ਕੋ ਸੁਨੇ ਜੁ ਕਾਨ ਮੈਂ ਨੀਕੇ ਚੀਤ ਲਗਾਇ। ਆਸੁਰਿ ਸੰਪਤਿ ਦੂਰ ਤਜਿ ਬੇਗ ਗਯਾਨ ਵਹੁ ਪਾਇ॥ ੧੧ ॥ ਸੂਤ੍ਰ ਧਾਰਉ ਵਾਚ ਸੁਪਤਿਨੀ ਪ੍ਰਤਿ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਬਹੁ ਬਾਤਨ ਕੋ ਕਛੁ ਕਾਮ ਨਹੀਂ ਅਬ ਆਇਸ ਮੋਹਿ ਗੁਪਾਲ ਦਈ। ਸਭ ਭੂਪਤਿ ਜਾ ਮੁਕਟਾਮਣਿ ਕੈ ਪਦ ਪੰਕਜ ਆਰਤੀ ਆਨ ਕਈ। ਪ੍ਰਬ ਲਾ ਰਿਸਮੂਹ ਮਹੀਪਨ ਕੇ ਉਰ ਪਾਟਨ ਕੋ ਨਰ ਸਿੰਘ ਮਈ। ਬਲ ਭੂਪ ਤਿ ਸਿੰਧੁਧਸੀ ਧਰਨੀ ਇਨ ਫੇਰ ਵਰਾਹ ਉਧਾਰ ਲਈ॥ ੧੨ ॥ ਦਿਗ ਨਾਰਿ ਵਿਲਾਸ ਨਿਕਾਨਨ ਮੈਂ ਜਿਹ ਕੀਰਤਿ ਕੇ ਸੁਤਟੰਕ ਬਨਾਏ। ਸਭ ਦਿੱਗਜ ਕਾਨ ਸੁ ਤਾਲ

ਬਡੇ ਬਿਧਿ ਤਾਂਹਿ ਸਫਾਲਨ ਪੌਨ ਉਪਾਏ। ਤਿੰਹ ਸੰਗ ਮਿਲੇ ਅਤਿ ਨਾਚਤ ਹੈ ਭਵਤਾਂਹਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੁ ਜ੍ਵਾਲ ਬਢਾਏ ਇਨ ਆਪ ਗੁਪਾਲ ਸੁ ਏਹੁ ਕਹ੍ਯੋ ਬਹੁ ਨਾਟਕ ਭੂਪਤਿ ਦੇਹੁ ਦਿ-ਖਾਏ ॥ ੧੩ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਸਹਿਜ ਸੁਹਿਰਦ ਸੁਭਾਵ ਯਹ ਕੀਰਤਿ ਵਰਮਾ ਭੂਪ ॥ ਤਾਂ ਹਿਤ ਉੱਦਮ ਥੋ ਕੀਯੋ ਦਿਗਜਯ ਪਰਮ ਅਨੂਪ ॥ ੧੪ ॥ ਤਾਂਬਿਪਾਰ ਅੰਤ੍ਰਤ ਭਏ ਬ੍ਰਹਮਾਨੰਦ ਹਮਾਰ ।ਬਿਬਿਧ ਬਿਖੈ ਰਸ ਪਰਸ ਕਰ ਭਏ ਮਨੋਜ ਬਿਕਾ-ਰ ॥ ੧੫ ॥ ਤਾਂਬਿਪਾਰ ਦੂਖਤ ਮਨੋ ਬਾਸਰ ਦਏ ਬਿਤਾਇ । ਕ੍ਰਿਤ ਕ੍ਰਿਤ ਭਏ ਸੁਆਜ ਹਮ ਭੂਪਤਿ ਰਾਜ ਦਿਵਾਇ ॥ ੧੬ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਸਾ ਤਨ ਭੂਪਤਿ ਕੇ ਸੁ ਵਿੱਪਖ ਬਲੀ ਨ੍ਰਿਪ ਮਾਰ ਗਿਰਾਏ। ਰੱਛ ਪਾਲ ਕਰੀ ਸਗਲੀ ਧਰ-ਨੀ ਪੁਨ ਯਾਹਿ ਕਿ ਸੀਸਹਿ ਛਤ੍ਰ ਫਿਰਾਏ। ਸੁ ਪਯੋ ਨਿਧ ਮੇਂ ਖਲ ਯਾਹਿ ਧਰਾ ਸਿਰ ਭੂਪਨ ਕੇ ਇਨ ਰਾਜ ਠਰਾਏ। ਰਸ ਸਾਂਤਿ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਿਵੇਦਨ ਕੈ ਜਗ ਆਪ ਵਿਨੋਦ ਕਰੇ ਇਮ ਭਾਏ ॥ ੧੭ ॥ ਕਬਿੱਤ ॥ ਪ੍ਰਬੋਧ ਚੰਦ੍ਰ ਨਾਟਕੰ ਸੁ ਆਹਿਨਟ ਤੋਹਿ ਫਿਗ ਕ੍ਰਿਸ਼ ਮਿਸ੍ਰ ਆਪ ਜੋਈ ਪੂਰਬੰ ਬਨਾਯੋ ਹੈ। ਕੀਰਤ ਵਰਮ ਕੇ ਸਮੀਪ ਸੋਈ ਨਾਟ ਕਰੋ ਹੇਰਨ ਕੋ ਭੂਪਤਿ ਕੋ ਮਨ ਉਮਗਾਯੋ ਹੈ। ਸੁਨੋ ਸੂਤ੍ਰ ਧਾਰ ਤੁਮ ਪ੍ਰਗਟ ਬਿਚਾਰ ਕਰੋ ਸਭਾਹੂ ਸਮੇਤ ਰਿਦੇ ਕੌਤਕ ਸੁਹਾਯੋ ਹੈ। ਸੁਨ ਕੈ ਗੁਪਾਲ ਵਾਕ ਸੂਤ੍ਰ ਧਾਰ ਚਾਰ ਵਾਕ ਨਾਟਕ ਕੇ ਹੇਤੁ ਨਿਜ ਨਾਰਿ ਕੋ ਬੁਲਾਯੋ ਹੈ ॥ ੧੮ ॥ ਨ੍ਰਿਪਤ ਕੀ ਓਰ ਤਿਨ ਹੇਰ ਕੈ ਪੁਕਾਰ

ਕਹਯੋ ਆਰਯੇ ਸੁ ਆਉ ਇਤ ਤਬੀਚਲਿ ਆਈ ਹੈ । ਆਰ
ਯ ਸੁ ਕੌਨ ਕਾਜ ਮੋਹਿ ਕੋ ਬੁਲਾਯੋ ਆਜ ਕੀਜੀਯੇ ਸੁ ਕਾਜ
ਅਬ ਬੇਰ ਕਿਉ ਲਗਾਈ ਹੈ। ਸੂਤ੍ਰ ਧਾਰ ਤਾਂਹਿ ਕੋ ਉਚਾਰ
ਪੁਨ ਏਹ ਕਹਯੋ ਆਰਯੇ ਅਜਾਨ ਨਹਿਂ ਜਾਂਹਿਤ ਬੁਲਾਈ ਹੈ।
ਨਾਟਕ ਪ੍ਰਬੋਧ ਚੰਦ੍ਰ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਸਮਾਨ ਜਗ ਦੀਜੀਯੇ ਦਿਖਾਇ,
ਯੋਂ ਗੁਪਾਲ ਮਨ ਆਈ ਹੈ ॥ ੧੯ ॥ ਭੂਪਤਿ ਵਿਪੁਲ ਬਲ
ਸੋਈ ਤੁ ਅਰਨਯ ਜਾਨ ਪਾਵਕ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਨ ਸੰਗ ਤੇ ਬਢਾਯੋ
ਹੈ ॥ ਤਾਂਹਿ ਕੀ ਸੁ ਜ੍ਵਾਲ ਤੀਨ ਭੌਨ ਮੈਂ ਬਿਸਾਲ ਬਢੀ ਕੀ
ਰਤਿ ਕੋ ਪੁੰਜ ਲੋਕ ਤੀਨ ਹੂ ਮੇਂ ਗਾਯੋ ਹੈ। ਲੀਨੇ ਚੰਦ੍ਰ ਹਾਸ
ਪ੍ਰਤਿ ਕੂਲਨ ਪ੍ਰਨਾਸ ਕਰ ਜੀਤ ਕੈ ਗੁਪਾਲ ਸੁ ਨਰੇਸ ਛਿ-
ਗਆਯੋ ਹੈ। ਸਾਮ ਰਾਜ ਰਾਜ ਕੋ ਭਿਖੇਕ ਜਿਨ ਫੇਰ ਜਗ ਕੀ
ਰਤ ਵਰਮ ਦੇਵ ਭਾਲ ਮੈਂ ਕਰਾਯੋ ਹੈ॥ ੨੦ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥
ਰਣ ਰੰਗ ਮਹੀਪਿ ਸਤਾਸਨਿਯਾਂ ਅਬ ਲੋਂ ਨਰ ਮੂੰਡਨ ਤਾਲ
ਬਜਾਵੈਂ । ਅਲਕੈ ਕਚ ਪਿੰਗ ਕਪੋਲ ਲਟੀ ਸੁ ਪਿਸਾਚਨੀ
ਯਾਂ ਤਹਿ ਨਿਰਤ ਦਿਖਾਵੈਂ। ਕਰਿ ਕੁੰਭ ਮ੍ਰਿਦੰਗਨ ਪੌਨ ਬਲੀ
ਸਧੁਨਾਦ ਅਨੇਕ ਸੁ ਪੀਠ ਸੁਨਾਵੈ। ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਸੁਨੋ ਨਟ
ਨੀ ਜਗ ਮੈਂ ਰਣ ਰੰਗ ਮਹੀ ਅਬ ਲੌ ਜਸ ਗਾਵੈ ॥ ੨੧ ॥
ਰਸ ਸਾਂਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਵਿਨੋਦਮ ਕੇ ਹਿਤ ਹੇ ਨਟਨੀ ਸੁ ਗੁਪਾਲ
ਬੁਲਾਏ। ਅਬਯਾਹਿ ਸੁ ਭਾਵਹਿ ਨਾਟਕ ਜੋ ਧਰ ਸ੍ਵਾਂਗ ਭਲੇ
ਹਮ ਦੇਹਿ ਦਿਖਾਏ। ਨਟਿਨੀ ਤਬ ਏਹੁ ਕਹਯੋ ਭਰਤਾ ਹਿਤ
ਸ੍ਵਾਂਗਨ ਮਾਨਵ ਲੇਹੁ ਮੰਗਾਏ । ਇਹੁ ਆਹਿ ਅਚੰਭ ਬਡੋ

ਮਨ ਮੈਂ ਸੁਨ ਆਰਯ ਏਹੁ ਗੁਪਾਲ ਸੁਭਾਏ ॥ ੨੨ ॥ ਨਿਜ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਮ ਕੈ ਰਣ ਰੰਗ ਮਹੀ ਜਿਨ ਮੰਡਲ ਭੂਪਨ ਕੇ ਸੁ ਭਗਾਏ। ਪੁਨ ਕਾਨ ਲੌ ਤਾਨ ਕਠੋਰ ਧਨੂ ਰਣ ਮੰਡਲ ਮੈਂ ਸਰ ਓਘ ਚਲਾਏ। ਤਿਨ ਬਾਨਨ ਕੈ ਅਰਿ ਖੇਤ ਬਿਖੈ ਸੁਤੁ ਰੰਗਨ ਕੇ ਬਹੁ ਪੁੰਜ ਗਿਰਾਏ। ਨਿਜ ਆਯੁਧ ਧਾਰ ਮਹੀਧਰ ਸੇ ਗਜ ਕੋਟਿਨ ਕੋਟਿ ਸੁ ਭੂਮਿ ਰੁਲਾਏ॥ ੨੩॥ ਪੈਦਲ ਸੈਨ ਸੁ ਖੀਰ ਨਿਧੀ ਭੁਜ ਮੰਦਰ ਘਾਤ ਸੁਬਯਾਕੁਲ ਕੀਨੀ। ਸੁਤ ਸੈਨ ਪਯੋ ਨਿਧਿ ਕੋ ਮਥਕੈ ਬਲ ਭਾਵ ਵਿਜੈ ਲਖਮੀ ਜਿਨ ਲੀਨੀ। ਨਿਜ ਕੇ ਰਣ ਕੀ ਮੁਨਿ ਇੰਦ ਸਬੈ ਅਬ ਲੌ ਜਸ ਕੀ ਰਤਿ ਗਾਂਹਿ ਨਵੀਨੀ। ਰਸ ਸੱਤਿ ਬਿਖੈ ਤਿਨ ਕੀਮਤਿ ਆਰਯ ਮੋਹਿ ਕਹੋ ਕਿਹ ਭਾਂਤ ਸੁਭੀਨੀ॥ ੨੪॥ ਸੂਤ੍ਰ ਧਾਰੋ ਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਬ੍ਰਹਮਣ ਜੋਤਿਸੁਭਾਵਤੇ ਸਮ ਸਰੂਪ ਜਗ ਆਹਿ। ਕਾਰਣ ਪਾਇ ਬਿਕਾਰ ਭਜ ਪੁਨ ਨਿਜ ਰੂਪ ਸਮਾਹਿ॥ ੨੫॥ ਨ੍ਰਿਪਕੁਲ ਪ੍ਰਲੈ ਕ੍ਰਿਸਾਨੁ ਸਮ ਚੰਦ ਪਤੀ ਜਗ ਆਹਿ। ਚੰਦ੍ਰ ਵੰਸ ਨ੍ਰਿਪ ਰਾਜ ਕੋ ਦੂਰ ਕੀਯੋ ਪੁਨ ਤਾਂਹਿ॥ ੨੬॥ ਚੰਦ੍ਰ ਵੰਸ ਨ੍ਰਿਪ ਰਾਜ ਹਿਤ ਉੱਦਮ ਕੀਯੋ ਗੁਪਾਲ। ਮਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਥਿਰ ਕੀਯੋ ਰਾਜ ਗੁਪਾਲ ਰਸਾਲ॥ ੨੭॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਕਲ ਪਾਂਤ ਪ੍ਰਭੰਜਨ ਖੋਭ ਭਯੋ ਸਰਿਤਾ ਪਤਿ ਜਿਉ ਸਭ ਸੈਲ ਦਬਾਏ। ਕ੍ਰਿਤ ਕਾਰਯ ਫੇਰ ਗਹੇ ਥਿਰਤਾ ਨਿਜ ਵੇਲ ਕਿਭੀਤਰ ਆਪ ਠਰਾਏ। ਭਗਵੰਤ ਕੇ ਅੰਸ ਜਏ ਨਰ ਜੇ ਸਭ ਭੂਤਨ ਕੇ ਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮ ਬਢਾਏ। ਨਰ

ਮੁੰਡਨ ਲੈ ਅਵਤਾਰ ਮਹੀ ਕ੍ਰਿਤਕਾਰਯ ਤੇ ਰਸ ਸਾਂਤਿ ਲਗਾਏ॥ ੨੮॥ ਭ੍ਰਿਗੁਨੰਦਨ ਰਾਮ ਕੋ ਭਾਮਿਨਿ ਪੇਖ ਸੁਬਾਹੁਜ ਬਾਰ ਇਕੀਸ ਖਪਾਏ । ਨ੍ਰਿਪ ਸ੍ਰੋਣਤ ਨੀਰ ਸੁਮਾਂਸ ਵਸਾ ਬਹੁ ਪੰਕ ਮਈ ਤਟਨੀ ਭਟ ਨਾਂਏ । ਨ੍ਰਿਪ ਨਾਰ ਕੁਮਾਰਸੋ ਬੂਡਨ ਲੌ ਕਰਨਾ ਬਿਨ ਧਾਰ ਕੁਠਾਰ ਚਲਾਏ। ਧਰ ਭਾਰ ਉਤਾਰ ਉਖਾਰ ਕੁਲੰ ਨ੍ਰਿਪ ਸਾਂਤਿ ਭਏ ਤਪ ਮਾਂਹਿ ਲਗਾਏ ॥ ੨੯ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਪਰਸ ਰਾਮ ਜਿਮ ਆਹਿ ਯਹ ਕ੍ਰਿਤ ਕਾਰਯ ਗੋਪਾਲ । ਪਰਮ ਸਾਂਤਿ ਨਿਸ੍ਰਾ ਭਜੀ ਰਸ ਮੈਂ ਬਡੋ ਰਸਾਲ॥ ੩੦ ॥ ਜੀਤ ਵਿਵੇਕ ਸੁਮੋਹ ਜਿਮ ਬੋਧ ਉਦੇ ਜਗ ਕੀਨ। ਜੀਤ ਕਰਣ ਬਲ ਰਾਜ ਤਿਮ ਕੀਰਤ ਵਰਮਾ ਦੀਨ॥ ੩੧॥ ਅਥ ਨੇਪ ਥੇ ਕਲ ਕਲਾ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਬੀਰ ਕਨਾਤ ਕਿ ਬਾਤ ਸੁਨੀ ਸੁ ਮਨੋਜ ਬਲੀ ਯਹ ਕਾਨਨ ਮਾਂਹੀ । ਕੋਪ ਭਰੇ ਮੁਖ ਏਹੁ ਕਹੀ ਨਟ ਨੀਚ ਸੁ ਬੋਲਤ ਯੌਂ ਮੁਖ ਮਾਂਹੀ। ਜੀਵਤ ਹੀ ਹਮਰੇ ਜਗ ਮੈਂ ਤੁਮ ਮੋਹ ਕੀ ਹਾਰ ਕਹੇ ਜਨ ਮਾਂਹੀ। ਪਾਪਿ ਸਿਲੂਖ ਵਿਵੇਕਹਿ ਕਉ ਜੜ ਮੂਲ ਉਖਾੜ ਦਯੋ ਭਵ ਮਾਂਹੀ। ੩੨। ਸੁਨ ਬਾਤ ਸਿਲੂਖ ਡਰਯੋ ਮਨ ਮੈਂ ਪੁਨ ਸੰਭ੍ਰਮ ਹੇਰ ਸੁਨਾਰਿ ਅਲਾਯੋ। ਰਤਿ ਕੰਠਭੁਜਾ ਘਨ ਪੀਨ ਕੁਚਾਲਹਿ ਸੰਗ ਰੋਮੰਚ ਅਨੰਗ ਸੁਆਯੋ। ਜਗ ਮਾਦਨ ਸੋਭ ਅਪਾਰ ਬਨੀ ਮਦ ਘੂਮਤ ਨੈਨ ਚਲੇ ਅਲਸਾਯੋ। ਅਬ ਭਾਗ ਚਲੇ ਇਹ ਠੌਰ ਹਤੇ ਸੁਨ ਕੈਮਮ ਵਾਕ ਮਨੋ ਖੁਨਸਾਯੋ॥ ੩੩॥ ਇਮ ਭਾਖਤ

ਜੀ ਰੰਗ ਭੂਮਿ ਤਿਨੋ ਤਬ ਆਇ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਯੋ। ਅਲਿ ਕੈਂ ਕਚਨੀਲ ਕਪੋਲ ਲਟੀ ਰਤਿ ਕੰਠ ਬਿਖੈ ਹਸ ਹਾਥ ਦਯੋ ਦ੍ਰਿਗ ਕੰਜ ਚਢਾਇ ਉਠਾਇ ਭੁਜਾ ਰਤਿ ਨਾਥ ਮਹਾਂ ਉਰ ਕ੍ਰੋਧ ਛਯੋ। ਭਿਰਤਾਧਮ ਪਾਪਿ ਸੁ ਜੀਵਤਮੇਂਰਤਿ ਨਾਹਿੰ ਬਿਬੇਕ ਸੁ ਕੌਨ ਭਯੋ ॥ ੩੪ ॥ ਤਬਲੌ ਮਨ ਮਾਂਹਿ ਬਿਬੇਕ ਰਹੇ ਸਭ ਆਗਮ ਤੇ ਉਪਜਤ੍ਰੋ ਇਹ ਜੋਈ। ਜਬਲੌ ਨਹਿੰ ਨੀਲ ਸਰੋਰੁਹਿ ਸੇ ਦ੍ਰਿਗ ਨਾਰਿ ਕਟਾਖਯ ਲਗੇ ਸਰ ਕੋਈ। ਨ੍ਰਿਪ ਜੀਤਤਜੇ ਨਵ ਖੰਡ ਮਹੀ ਘਰ ਨਾਰਿ ਭਜੇ ਕਰ ਜੋਰ ਸੁਦੋਈ । ਚਤੁਰਾਨਨ ਲੌ ਜਗ ਮਾਂਹਿ ਪਿਖੇ ਦ੍ਰਿਗ ਨਾਰਿ ਅਜੀਤ ਨ ਹੀਂ ਭਟ ਹੋਈ ॥ ੩੫ ॥ ਧੌਲ ਜਹਾਂ ਗ੍ਰਹ ਊਚ ਬਨੇ ਗਜਦੰਤਨ ਮੰਚ ਸੁ ਸੇਜ ਸਵਾਰੀ। ਮੱਧ ਬਿਰਾਜਤ ਚੰਦ ਕਲਾ ਸਮ ਵਾਰਿਜ ਨੈਨ ਸੁ ਨੂਤਨ ਨਾਰੀ। ਭੂਖਨ ਚੰਪਕ ਹਾਰ ਘਨੇ ਤਨ ਚੰਦਨ ਕੁੰਕਮ ਗੰਧ ਉਦਾਰੀ । ਚੰਦ ਉਦੇ ਤਮ ਦੂਰ ਭਏ ਨਿਸ ਮਾਂਹਿ ਖਿਰੀ ਸੁ ਮਨੋਜ ਕੀ ਬਾਰੀ ॥ ੩੬ ॥ ਇਹ ਆ-ਯੁਧ ਮੋਹਿ ਜਯੰਤ ਸਦਾ ਇਨ ਧਾਰ ਮਲੇ ਜਗ ਆਹਿ ਬਲੀ ਕੋ। ਇਨ ਹੋਵਤ ਕੌਨ ਬਿਬੇਕ ਅਹੇ ਪੁਨ ਬੋਧ ਉਦੇ ਨਹ ਹੋਤ ਕਲੀ ਕੋ। ਜਨ ਔਰਨ ਕੀ ਜਗ ਕੌਨ ਕਥਾ ਧ੍ਰਿਤ ਸੰਯਮ ਜੋ ਜਨ ਜਾਇ ਗਲੀ ਕੋ। ਦ੍ਰਿਗ ਕੰਜ ਫਿਰਾਇ ਪਿਖੇ ਯੁਵਤੀ ਚਿਤ ਯੌਂ ਤਰਫੈ ਜਨ ਮੀਨ ਬਲੀ ਕੋ ॥ ੩੭ ॥ ਰਤੀਓ ਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਆਰਜ ਪੁਤ੍ਰ ਸੁ ਅਤਿ ਬਲੀ ਭਾਖੇ ਮੁਨੀ ਅਨੇਕ ॥ ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਭੂਪਾਲ ਕੋ ਯਾ ਜਗ ਸਤ੍ਰੁ ਬਿਬੇਕ। ੩੮।

ਕਾਮਉਵਾਚ ॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਤਵ ਨਾਰਿ ਸੁਭਾਵ ਤੇ ਸਕ ਭਈ ਪ੍ਰਤਿ ਪੱਖਨ ਤੇ ਹਮ ਨਾਂਹਿ ਡਰੇ। ਪਿਖ ਯੱਦਪਿ ਫੂਲ ਸਰਾ-ਸਨ ਐ ਸਰ ਮੈਂ ਕਰ ਭੀਤਰ ਆਪ ਧਰੇ। ਜਨ ਤੱਦਪਿ ਆਇ ਸਮੋਹਿ ਉਲੰਘ ਮਹੂਰਤ ਧੀਰਜ ਨਾਂਹਿ ਧਰੇ। ਸੁਨ ਵਾਮਉਰੂ ਸੁਰ ਦੈਤ ਸਭੈ ਜਗ ਭੀਤਰ ਹੈਂ ਵਸ ਮੋਹਿ ਕਰੇ॥ ੩੯ ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਜਾਨਤ ਕਾਮਨ ਨਾਰਿਕਛੁ ਸਿੰਙੀ ਰਿਖਿਬਨਮਾਂਹਿ। ਮੋਸਰਚੀਤ ਭ੍ਰਮਾਇਓ ਗਯੋ ਭੂਪ ਗ੍ਰਿਹ ਮਾਹਿ॥ ੪੦ ॥ ਤਾਕੀ ਕਥਾ ਸੰਛੇਪਤੇ ਕਹੋਂ ਸੁਨੋ ਮਨ ਲਾਇ। ਵਾਮਉਰੂ ਸੰਸਾ ਮਿਟੈ ਤੋਹਿ ਨਿਖਲ ਡਰ ਜਾਇ ॥ ੪੧॥ ਚੌਪਈ ॥ ਲੋਮ ਪਾਦ ਇਕ ਭੂਪਤਿ ਭਾਰਾ। ਜਾਕੋ ਜਸ ਸਭ ਭੌਨ ਮਝਾਰਾ। ਦਸਰਥ ਕੋ ਵਹੁ ਮੀਤ ਕਹੀਜੇ। ਜਾਂਕੋ ਹੇਰ ਅਮੰਗਲ ਛੀਜੇ ॥ ੪੨॥ ਤਾਕੋ ਦੇਸ ਸੁ ਬਹੁ ਬਿਸਥਾਰਾ। ਵਰਖਾ ਹੋਇ ਨ ਤਾਂਹਿ ਮਝਾਰਾ ਤਾਂਕੀ ਪ੍ਰਜਾ ਦੁਖੀ ਸਭਐਸੀ। ਤਪਤ ਅਲਪ ਜਲ ਮਛੁਲੀ ਜੈਸੀ ॥ ੪੩ ॥ ਬਿੱਪ੍ਰਜੋਤ ਕੀ ਭੂਪ ਬੁਲਾਏ। ਵਰਖਾ ਹੋਇ ਸੁ ਕੌਨ ਉਪਾਏ । ਬਿੱਪ੍ਰਨ ਬਹੁ ਬਿਧ ਕੀਨ ਬਿਚਾਰਾ। ਭੂਪਤਿ ਕੋ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਉਚਾਰਾ ॥ ੪੪ ॥ ਸਿੰਙੀ ਰਿਖਿ ਬਨ ਭੀਤਰ ਜੋਈ। ਆਇ ਇਹਾਂ ਤਬ ਬਰਖਾ ਹੋਈ। ਵਹ ਨਿਰਪੇਖ ਮਹਾਂ ਮੁਨਿ ਗਜਾਨੀ। ਆਵੇ ਕਿਹ ਪ੍ਰਕਾਰ ਰਜ ਧਾਨੀ॥ ੪੫॥ ਲੇਨਿ ਨ ਤਾਂਕੋ ਕੋਈ ਜਾਏ। ਸ੍ਰਾਪ ਅਗਨਿ ਤੇ ਸਭ ਡਰਪਾਏ ਤਬ ਤਿਨ ਵਾਰ ਵਧੂ ਸੁ ਬੁਲਾਈ। ਦਾਨ ਮਾਨ ਕਰ ਪਾਸ ਬਿਠਾਈ॥ ੪੬ ॥ ਸਿੰਙੀ ਰਿਖਿ ਬਨ ਜਾਂਹਿ ਅਗਾਰਾ। ਤਾਂ

ਕੋਲਜਾਵੋ ਨਗਰ ਮਝਾਰਾ॥ ਸੁਨ ਕਰ ਵਾਰ ਵਧੂ ਅਕੁਲਾਨੀ॥ ਸ੍ਰਾਪ ਅਗਨਿ ਤੇ ਅਤਿ ਡਰ ਪਾਨੀ ॥ ੪੭॥ ਪਰ ਭੂਪਤਿ ਕੀ ਆਇਸ ਜੋਈ॥ ਮੇਟ ਨ ਸਕੇ ਕਦਾਂਚਿਤ ਸੋਈ॥ ਤਬ ਤਿਨ ਏਕ ਉਪਾਇ ਸੁ ਚੀਨੋ॥ ਨੌਕਾ ਬਾਂਧ ਸਬੰਡਲ ਕੀਨੋ ॥੪੮॥ ਤਾਂਮੈ ਰੰਭਾ ਪੁੰਜ ਜਰਾਏ॥ ਲਾਡੂ ਕਰਣਪੂਰ ਫਲ ਲਾਇ। ਕਹੂੰ ਜਲੇਬੀ ਕਹੂੰ ਅਪੂਪਾ। ਕਹੂੰ ਸੁਬੂੰਦੀ ਰਚੀ ਅਨੂਪਾ ॥ ੪੯॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਕ੍ਰਿਤਮ ਬੇਲ ਤਾਮੈ ਰਚੀ ਫੂਲ ਪਾਤ ਬਹੁ ਭਾਇ। ਲਾਚੀਦਾਣੇ ਕੀ ਤਹਾਂ ਰਚੀ ਸੁ ਦਾਖ ਬਣਾਇ॥ ੫੦॥ ਚੌਪਈ॥ ਯਾ ਬਿਧ ਧਾਰ ਅਡੰਬਰ ਬਾਲਾ। ਗਈ ਤਹਾਂ ਜਹ ਬਿਪਨ ਬਿਸਾਲਾ। ਮੁਨਿ ਆਸ਼੍ਰਮ ਤੇ ਕਿੰਚਿਤ ਦੂਰਾ। ਨੌਕਾ ਥਾਪੀ ਨੀਰ ਗਰੂਰਾ॥ ੫੧॥ ਖੋੜਸ ਵਰਖਨ ਕੀਵਹ ਬਾਲਾ। ਗਈ ਤਹਾਂ ਜਹ ਮੁਨੀ ਬਿਸਾਲਾ। ਲਾਡੂ ਕਰਣ ਪੂਰ ਫਲ ਜੋਤੇ। ਪਾਤ ਪਲਾਸ ਧਰੇ ਸਭ ਤੇਤੇ॥ ੫੨॥

ਸਿੰਙੀ ਰਿਖਿ ਤਹ ਨੈਨ ਮਿਲਾਏ। ਧਯਾਨ ਨਿਜੰ ਮੁਖ ਬੇਦ ਅਲਾਏ। ਪਗ ਨੂਪਰ ਧੁਨਿ ਸੁਨੀ ਸੁ ਜਬਹੀ। ਨੈਨ ਉਘਾਰੇ ਮੁਨਿ ਵਰ ਤਬਹੀ॥ ੫੩॥ ਮੁਨਿ ਉਰ ਜਾਨ ਬੰਦਨਾ ਧਾਰੀ। ਅਰਘ ਪਾਦ ਹਿਤ ਲਯਾਯੋ ਵਾਰੀ। ਗਨਿਕਾ ਤਬ ਮੁਖ ਏਹੁ ਬਖਾਨੇ। ਹਮ ਰਿਖ ਵਰ ਨਹ ਛੁਹੇਂ ਸੁਆਨੇ॥ ੫੪॥ ਥਾਮੋ ਨੀਰ ਨ ਚਰਨ ਪਖਾਰੋ। ਹਮਰੇ ਤਪ ਬਨ ਫਲ ਮੁਖ ਡਾਰੋ। ਕਰਣ ਪੂਰ ਅਰੁ ਲਾਡੂ ਖਾਏ। ਸਿੰਙੀ ਰਿਖਿ ਕੇ ਮਨ ਬਿਗ-ਸਾਏ॥ ੫੫॥ ਖਾਏ ਜਲੇਬੀ ਲਾਚੀਦਾਣੇ। ਅਹੋ ਸ੍ਵਾਦ ਮੁਨਿ

ਮੁਖੋ ਬਖਾਣੇ। ਮਿਲ ਕਰ ਗਨਿਕਾ ਗਾਇਨ ਕਰੇ। ਮੁਨਿ
ਵਰ ਜਾਂਨੇ ਬੇਦ ਉਚਰੇ ॥ ੫੬ ॥ ਤੁਮ ਹੇ ਮੁਖ ਸਰੋਜ ਮਕਰੰਦਾ।
ਬੇਦ ਧੁਨੀ ਉਰਜਨੇ ਅਨੰਦਾ। ਪਦ ਕ੍ਰਮ ਜਟਾ ਅਪੂਰਬ ਬਾਰੀ
ਆਪ ਪਢਾਈ ਜੋ ਮੁਖ ਚਾਰੀ ॥ ੫੭ ॥ ਯਾ ਬਿਧ ਨਿਰਖੇ ਤ
ਮੁਖ ਓਰਾ। ਜਿਉ ਨਿਸ ਚਿਤੇ ਸੁਚੰਦ ਚਕੋਰਾ। ਅਹੋ ਹਮਾਰੇ
ਭਾਗ ਸੁਨਾਏ। ਯਹ ਮੁਨਿ ਬ੍ਰਹਮ ਲੋਕ ਤੇ ਆਏ ॥ ੫੮ ॥ ਯ
ਕੇ ਬਲ ਕਲ ਐਸੇ ਸੋਹੇ। ਤੜ੍ਹਿਤ ਪੁੰਜ ਜਨਮੇ ਮਨ ਮੋਹੇ
ਬਨ ਫਲ ਮਿਸ੍ਰ ਮਧੁਰ ਧੁਨਿ ਬੇਦਾ। ਮਨ ਕੋ ਨਿਖਲ ਮਿਟਾਂਵੇ
ਖੇਦਾ ॥ ੫੯ ॥ ਸੁੰਦਰ ਸੀਸ ਜਟਾਂ ਅਤਿ ਕਾਰੀ। ਮਨੋ ਬਿਰੰਚਿ
ਸ੍ਵਾ ਹਾਥ ਸਵਾਰੀ। ਤਪ ਕੋ ਤੇਜ ਭਾਲ ਮੈ ਦਮਕੈ। ਕਿਰਣਾਂ
ਸਹਿਤ ਮਨੋ ਸਸਿ ਚਮਕੈ ॥ ੬੦ ॥ ਹੇਮ ਜਨੇਊ ਯਾ ਕੇ ਅੰਗਾ।
ਸ੍ਵਰਗ ਫੂਲ ਸੋਭੇ ਸਰਬੰਗਾ। ਅਹੋ ਪਿਤਾ ਫਲ ਹਿਤ ਬਨ
ਗਏ। ਯਾਂ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਤਾਂਹਿ ਨ ਭਏ ॥ ੬੧ ॥ ਰਿਖਿਅ
ਗਮਨ ਔਸਰ ਕੋ ਜਾਨ। ਵਾਰ ਵਧੂਤਹਿ ਕਿਯੋ ਪਯਾਨ। ਵਹ
ਆਈ ਨੌਕਾ ਕੇ ਪਾਹੀ। ਮੁਨਿਵਰ ਆਯੋ ਆਸ਼੍ਰਮ ਮਾਹੀ ॥ ੬੨ ॥
ਸਿੰਙੀਰਿਖਿ ਸੁਤ ਆਇ ਨਿਹਾਰਾ। ਰੰਚਕ ਕਰੇ ਨ ਬੇਦ
ਉਚਾਰਾ। ਅਗਿਨਿ ਹੋਤ੍ਰ ਕੀ ਆਗਨਿ ਸੁ ਜੋਈ। ਨਾਂਹਿ ਜਗਾਈ
ਨਿਸ ਕੋ ਸੋਈ ॥ ੬੩ ॥ ਵਾਰ ਵਧੂ ਜਿਹ ਪੰਥ ਪਧਾਰੀ। ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਰਿ
ਤਹਾਂ ਸਿੰਙੀ ਰਿਖਿ ਧਾਰੀ। ਪੂਛਯੋ ਪਿਤਾ ਕਹਾਂ ਮਤ ਗਈ।
ਪਢੇ ਨ ਬੇਦ ਨਹੀ ਕ੍ਰਿਤ ਕਈ ॥ ੬੪ ॥ ਸਿੰਙੀ ਰਿਖਿ ਤਬ
ਬੈਨ ਉਚਾਰੇ। ਪਿਤਾ ਹੁਤੇ ਕਛੁ ਭਾਗ ਹਮਾਰੇ। ਬ੍ਰਹਮ ਲੋਕ ਤੇ

ਮੁਨਿ ਵਰ ਆਏ। ਅਤਿ ਸੁਸੀਲ ਸੁੰਦ੍ਰ ਛਬ ਛਾਏ॥ ੬੫ ॥ ਤਾਂ ਕੋ ਰੂਪ ਨਿਹਾਰਯੋ ਜੋਈ। ਅਬ ਲੋ ਚੀਤ ਚਿਤਾਰੌਂ ਸੋਈ। ਕੋਮਲ ਬਲ ਕਲ ਤਨ ਪੈਸੋ ਹੈ। ਦੋ ਦੋ ਸ੍ਰਿੰਗ ਉਰਨ ਮਨ ਮੋ ਹੈ॥ ੬੬ ॥ ਸੀਸ ਜਟਾ ਕੋਮਲ ਅਤਿ ਸਾਮਾ। ਭਾਲ ਤਿਲਕ ਹਾਟਕ ਵਿਰਦਾਮਾ। ਨਾਕ ਕਰਣ ਮੈ ਛਿਦ੍ਰ ਸੁ ਕੀਨੇ। ਸ੍ਵਰਗ ਫੂਲ ਤਾ ਮੈਂ ਗੁਹੁ ਦੀਨੇ ॥ ੬੭ ॥ ਨੈਨ ਸਰੋਜ ਦਯਾ ਰਸ ਭੀਨੇ। ਸਿੰਚ ਸੁਧਾ ਸ੍ਰਮ ਕਰੈ ਸੁਖੀਨੇ। ਮੇਰੀ ਓਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਨਿਰਖੇ। ਪ੍ਰੇਮ ਡੋਰ ਮਾਨੋ ਮਨ ਕਰਖੇ॥ ੬੮ ॥ ਯਾ ਬਿਧ ਬੇਦ ਸੁ ਕੀਨ ਉਚਾਰਾ। ਸੁਨ ਕਰ ਹਰਿਯੋ ਸੁਚੀਤ ਹਮਾਰਾ। ਐਸੇ ਸਿੰਙੀ ਰਿਖਿਹ ਅਲਾਯੋ। ਪਿਤਾ ਲਖਯੋ ਅਬਲਾ ਭਰਮਾਯੋ ॥ ੬੯ ॥ ਸਿੰਙੀਰਿਖਿ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਡਰਾਏ। ਹੇ ਸੁਤ ਰਿਖਿ ਨਹ ਰਾਖਸ਼ ਆਏ। ਤਾਂ ਕੇ ਗੀਤ ਸੁਨੀ ਨਹ ਕਾਨਾ। ਨਾਤਰ ਤੇਰੇ ਹਰ ਹੈਂ ਪ੍ਰਾਨਾ ॥ ੭੦ ॥ ਯਾ ਬਿਧ ਮੁਨਿ ਵਰ ਬਹੁਤ ਡਰਾਏ। ਪਰ ਸਿੰਙੀ ਵਹੁ ਰੂਪ ਧਿਆਏ। ਮੁਨਿ ਵਰ ਭਏ ਪ੍ਰਾਤ ਪੁਨ ਕਾਲਾ। ਗਯੋ ਜਬੈ ਵਹੁ ਬਿਪਨ ਬਿਸਾਲਾ॥ ੭੧ ॥ ਤਬ ਪੁਨ ਗਨਿਕਾ ਝੁੰਡ ਸੁਆਯੋ। ਸਿੰਙੀਰਿਖਿ ਪਿਖ ਮੌਲ ਝੁਕਾਯੋ। ਤੁਮ ਅਪਨੇ ਤਪ ਵਿਪਨ ਮਝਾਰੀ। ਮੋਹਿ ਲਿਚਾਲੋ ਕਰੁਣਾ ਧਾਰੀ॥ ੭੨ ॥ ਤਬ ਸੰਗ ਚਲਯੋ ਮੁਨੀ ਵਰ ਐਸੇ। ਪ੍ਰਾਨਨ ਸੰਗ ਜੀਵ ਜਗ ਜੈਸੇ। ਨੈਨ ਕਟਾਖਯ ਸੁ ਛਬਹਿ ਕਪੋਲਾ। ਨਿਰਖ ਭਯੋ ਰਿਖਿ ਕੋ ਮਨ ਲੋਲਾ॥ ੭੩ ॥ ਤਾਂ ਕੀ ਮੰਦ ਗਤੀ ਝੁਨਕਾਰਾ। ਸੁਨ ਸੁਨ ਰਿਖਿ ਮਨ ਭਜੇ ਬਿਕਾਰਾ।

ਨੌਕਾ ਭੀਤਰ ਬੈਠੇ ਜਬ ਹੀ। ਪਹੁਤੇ ਲੋਮ ਪਾਦ ਪੁਰ ਤਬਹੀ ॥ ੭੪ ॥ ਮੁਨਿ ਵਰ ਨਗਰ ਜਬੈ ਪਗਧਾਰਾ। ਬਰਖਾ ਭਈ ਸੁ ਤਹਾਂ ਅਪਾਰਾ। ਯਾ ਬਿਧ ਤਪ ਕੋ ਜਾਂਹਿ ਪ੍ਰਭਾਊ। ਅਬ ਲਾ ਧੀਨ ਭਯੋ ਮੁਨਿ ਰਾਊ ॥ ੭੫ ॥ ਸਾਂਤਾਂ ਭੂਪਤਿ ਦੁਹਿਤਾ ਜੋਈ। ਤਾਂਹਿ ਵਰੀ ਪੁਰ ਭੀਤਰਸੋਈ। ਯਾਂ ਕੀ ਕਥਾ ਬਹੁਤ ਬਿਸ ਥਾਰਾ। ਕਹਾਂ ਲਗੇਮਮ ਕਰੋਂ ਉਚਾਰਾ ॥ ੭੬ ॥ ਦੋਹਰਾ ਮਾਨਵ ਕੀਗਨਤੀ ਕਹਾਂ ਦੇਵਨ ਮੈਂ ਪਰਧਾਨ। ਤਜਾਂਗੇ ਧਰਮ ਖਿਨੇਕ ਮੈਂ ਰੰਚ ਲਗਾਵੈਂ ਬਾਨ॥ ੭੭ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ਗੋਤਮ ਨਾਰਿ ਸੁਜਾਰ ਸੁਰੇਸੁਰ ਜਾਇ ਭਯੋ ਸਰਮੋਹਿ ਚਲਾਯੋ। ਬੇਦ ਪੜ੍ਹੇ ਚਤੁਰਾਨਨ ਜੋ ਰਤਿ ਕੇ ਹਿਤ ਸੋ ਦੁਹਿਤਾ ਪ੍ਰਤਿ ਧਾਯੋ। ਇੰਦੁ ਭਜੀ ਗੁਰ ਕੀ ਅਬਲਾ ਬੁਧ ਸੋ ਸੁਤ ਤਾਂਹਿ ਕੇ ਬੀਰ ਉਪਾਯੋ। ਕੌਨ ਅਪੰਥ ਨ ਪਾਂਉ ਧਰੇ ਜਗ ਮੋਂ ਸਰ ਜਾਂਹਿ ਕੋ ਚੀਤ ਭ੍ਰਮਾਯੋ॥ ੭੮ ॥ ਦੋਹਰਾ॥

ਯਾ ਬਿਧ ਕੇ ਅਬਲਾ ਹਨੇ ਤਪੀ ਬਡੇ ਬਲਵਾਨ ॥ ਗੁਲਾਬਸਿੰਘ ਵੈਰਾਗ ਕੋ ਕਰੇ ਮੂੜ ਅਭਿਮਾਨ ॥ ੭੯। ਰਤਿਓਵਾਚ। ਸ੍ਵੈਯਾ ਸੁਤਅਰਯ ਯੱਦਪ ਤੂੰ ਭੁਜ ਮੈਂ ਜਗ ਜੀਤਨ ਕੋ ਬਲ ਆਪ ਧਰੇ। ਜਗ ਹੋਹਿ ਸਹਾਇਕ ਜਾਂਹਿ ਬਲੀਪੁਨ ਤਾਂ ਅਰਿ ਤੇ ਬਲਵੰਤ ਡਰੇ। ਸੁਨੀਯੇ ਯਮ ਆਦਿਕ ਆਠ ਬਜੀਰ ਬਿਬੇਕ ਸਹਾਇਕ ਬੇਦ ਰਰੇ। ਵਹ ਜੰਗ ਉਪਾਇ ਕਰੇ ਸੁਨਿਓ ਇਹਤੇ ਉਰ ਮੈ ਹਮ ਨੀਤ ਡਰੇ॥ ੮੦ ॥ ਕਾਮੋਵਾਚ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ਭਾਮਨਿ ਰਾਇ ਬਿਬੇਕਹਿ ਕੇ ਯਮ ਆਦਿਕ ਆਠ

ਅਮਾਤ ਸੁਨਾਏ । ਤੇ ਰਣ ਰੰਗ ਮਹੀ ਪਹਿਲੇ ਹਮ ਨੇ ਸਭ ਠੌਰਨ ਠੌਰ ਦਬਾਏ। ਕੌਨ ਅਹੇ ਜਗ ਭੀਤਰ ਸੋ ਹਮ ਜੀਵਤ ਤਾਂਹਿ ਕੋ ਨਾਮੁ ਅਲਾਇ । ਵਾਮਉਰੂ ਤਜ ਚਿੰਤ ਸਦਾ ਤੁਮ ਕਿਉ ਮਨ ਮੈ ਅਰਿ ਤੇ ਡਰ ਪਾਏ ॥ ੯੧ ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਕੋਪ ਅਗਾਰੀ ਰਹੈ ਜੋ ਕੌਨ ਅਹਿੰਸਾ ਨਾਰਿ। ਬ੍ਰਹਮ ਚਰਯ ਕੋ ਮੈਂ ਸੁਨੋ ਖਿਨ ਮਹਿ ਡਾਰੋਂ ਮਾਰ ॥ ੯੨ ॥ ਲੋਭ ਜਬੈਕਰ ਮੈਂ ਧਰੇ ਚੰਦ੍ਰ ਹਾਸ ਬਲ ਧਾਰ। ਸੱਤ ਅਸੱਤੇਯ ਪਰ ਗ੍ਰਹੈ ਭਾਮਨਿ ਮੁਏ ਨਿਹਾਰ ॥ ੯੩ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ਯਮਨੇਮ ਸੁਆਸਨ ਪ੍ਰਾਣ ਯਮੰ ਪ੍ਰਤਯਾਹਾਰ ਬਲੀ ਜਗ ਧਯਾਨ ਅਲਾਏ। ਧਾਰਣ ਔਰ ਸਮਾਧਿ ਸੁਨੋ ਚਿਤ ਹੋਇ ਇਕਾਗਰ ਤੋ ਉਪਜਾਏ। ਚਿਤ ਭੀਤਰ ਰੰਚ ਬਿਕਾਰ ਕਰੋ ਇਨ ਕੋ ਜੜ੍ਹ ਮੂਲ ਸੁਦੇਂਉ ਉਠਾਏ । ਇਨ ਜੀਤਨ ਹੇਤੁ ਰਚੀ ਅਬਲਾ ਯਮ ਨੇਮ ਤ ਬੇ ਹਮ ਰੇ ਵਸ ਆਏ॥ ੯੪ ॥ ਦੂਰ ਵਿਲੋਕਨ ਨਾਰਿਨ ਕੋ ਅਰੁ ਤਾਂਹਿ ਸੰਭਾਖਣ ਦੂਰ ਰਹੇ । ਹਾਸਿ ਵਿਲਾਸ ਸੁ ਕੇਲਿ ਅਲਿੰਗਨ ਨਾਂਹਿ ਇਕੰਤ ਸੁ ਬਾਤ ਕਹੇ । ਜਨ ਸੰਯਮ ਵੰਤ ਕਹਾਵਤ ਜੇ ਤਜ ਸੌਧ ਤਪੋ ਬਨ ਜਾਇ ਬਹੇ। ਚਿਤ ਮਾਂਹਿ ਚਿਤਾਰਤ ਜੋ ਯੁਵਤੀ ਖਿਨ ਮੈਂ ਮਨ ਤਾਂਹਿ ਬਿਕਾਰ ਗਹੇ॥ ੯੫ ॥ ਮੋਹ ਅਮਾਤ ਸੁਮਾਤ ਸਰੰਮਦ ਦੰਭ ਤਥਾ ਪੁਨ ਲੋਭ ਅਲਾਏ। ਫਾਰ ਯਮਾਦਿ ਬਜੀਰ ਲਏ ਬਹਿ ਕਾਨ ਇਕੰਤ ਸੁਮੰਤ ਦਿਢਾਏ। ਮੋਹ ਮਹੀਪ ਅਧਰਮ ਬਜੀਰ ਯਮਾਦਿਕ ਗੋਪ ਲਗੇ ਤਿਨ ਪਾਏ। ਜੋ ਯਮਨੇਮਕਰੇ ਜਗਮੈਂ

ਹਰਿ ਕੇ ਹਿਤ ਨਾਂਹਿ ਸੁਲੋਕ ਦਿਖਾਏ ॥ ੮੬ ॥ ਰਤਿਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਸਮ ਦਮ ਔਰ ਵਿਵੇਕ ਲੈ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧਮਦ ਮਾਨ। ਮੈਂ ਸੁਨਿਓ ਨਿਜ ਕਾਨ ਮੈਂ ਏਕੋ ਜਨਮ ਸਥਾਨ॥ ੮੭ ॥ ਕਾਮੋਵਾਚ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ਉਤ ਪੱਤਿ ਕੋ ਥਾਨ ਸੁ ਏਕ ਅਹੇ ਮਨ ਸੋ ਜਗ ਭੀਤਰ ਤਾਤ ਅਲਾਯਾ। ਹਮ ਹੈਂ ਪੁਨ ਭ੍ਰਾਤ ਵਿਮਾਤ ਸੁਨੋ ਵਹਿ ਗੋਪ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਨੇ ਅਬ ਗਾਯਾ। ਸੁਨ ਪੂਰਬ ਈ ਸਰ ਸੰਗ ਕਿਯੋ ਨਿਜ ਨਾਰਿ ਬਖਾਨਤ ਤਾਂਹਿ ਸੁਮਾਯਾ। ਜਿਨ ਤੇ ਉਤਪੱਤਿ ਭਈ ਹਮਰੀ ਮਨ ਨਾਮ ਵਹੀ ਸੁਤ ਤਾਂਹਿ ਉਪਾਯਾ॥ ੮੮ ॥ ਮਨ ਤੀਨਹੁ ਲੋਕ ਸੁ ਆਪ ਰਚੇ ਪੁਨ ਤਾਂਹਿ ਬਿਖੇ ਕੁਲ ਦੋਇ ਉਪਾਈ। ਮਨ ਏਕ ਪ੍ਰਵ੍ਰਿਤਿ ਕਹੇ ਪਤਿਨੀ ਸੁ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਤਥਾ ਜਗ ਦੂਸਰਿ ਗਾਈ। ਮੋਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤਿ ਰਚੀ ਕੁਲ ਤੀਨਹੁ ਲੋਕਨ ਮਾਂਹਿ ਫਿਲਾਈ। ਸੁਵਿ ਵੇਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਜਨੀ ਕੁਲ ਸੋ ਬਿਰਲੀ ਜਗ ਮਾਂਹਿ ਚਲਾਈ॥ ੮੯॥ ਰਤਿਉਵਾਚ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ਸੁਤ ਆਰਯ ਜੌ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਅਹੇ ਜਗ ਭੀਤਰ ਏਕ ਸੁਤਾਤ ਤੁਮਾਰਾ। ਕਿਹ ਕਾਰਣ ਬੈਰ ਭਯੋ ਤੁਮਰੋ ਧੁ ਜਮੀਨ ਕਰੋ ਮਮ ਏਹੁ ਉਚਾਰਾ। ਭ੍ਰਾਤਨ ਮੈਂ ਇਹ ਭਾਂਤ ਸੁ ਬੈਰ ਨ ਮੋਹਿ ਸੁਨਯੋ ਯਹ ਕਾਨ ਮਝਾਰਾ। ਕਵਿ ਸਿੰਘ ਗੁਲਾਬ ਕਹੇ ਰਤਿ ਨਾਹਿ ਸੁਨੋ ਰਤਿ ਬੈਰ ਕੋ ਕਾਰਣ ਭਾਰਾ ॥ ੯੦ ॥ ਕਾਮੋਵਾਚ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਜੋ ਇਕ ਆਮਿਖ ਤੇ ਨਿਪਜੇ ਤਿਨ ਬੈਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਰਿਯੋ ਜਗ ਮਾਹੀਂ। ਭੂਮਿ ਨਮਿਤ ਲਰੇ ਕੁਰ ਪਾਂਡਵ ਭੂਪ ਖਪੇ ਜਿਨ

ਕੇ ਰਣ ਮਾਹੀਂ। ਭਾਰਤ ਖੰਡ ਕੀ ਨੂਤਨ ਨਾਰਿ ਭਈ ਵਿਧਵਾ ਜਿਨ ਸੰਘਰ ਮਾਹੀਂ। ਹੋਵਤ ਹੀ ਯਹ ਬਾਤ ਅਈ ਕਛੁ ਨਾਂਹਿ ਭਈ ਸੁ ਨਈ ਭਵ ਮਾਹੀਂ ॥ ੯੧ ॥ ਹਮਰੇ ਮਨ ਤਾਤ ਸੁ ਪੂਰਬ ਏ ਰਤਿ ਤੀਨਹੁ ਲੋਕ ਸੁ ਆਪ ਬਨਾਏ। ਹਮ ਹੈਂ ਅਤਿ ਬੱਲਭ ਤਾਤਹਿ ਕੇ ਇਹ ਤੇ ਹਮ ਤੀਨਹੁ ਲੋਕ ਚਬਾਏ। ਸਮ ਔਦਮ ਔਰ ਵਿਵੇਕ ਪਿਤਾ ਬਲ ਹੀਣ ਪਿਖੇ ਬਨਬਾਸ ਪਠਾਏ। ਅਬ ਤੇ ਅਘਵੰਤ ਉਪਾਇ ਕਰੇ ਪਿਤ ਭ੍ਰਾਤਨ ਮੂਲ ਸੁਦੇਹ ਉਠਾਏ ॥ ੯੨ ॥ ਰਤਿਉਵਾਚ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਸੂਤ ਆਰਯ ਕਿਉ ਪੁਨ ਪਾਪ ਇਸੋ ਮਤਿ ਹੀਨ ਕਰੇ ਵਹ ਸੰਗ ਤੁਮਾਰੇ। ਉਰ ਦ੍ਵੇਖ ਬਧਯੋ ਤਿਨ ਕੇ ਅਤਿ ਹੀ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਚਹੇ ਜਗ ਪਾਪ ਕਰਾਰੇ। ਅਬਵਾ ਇਹ ਕੌਨ ਉਪਾਇ ਸੁਨੋ ਧ੍ਰਜ ਮੀਨ ਤੁਮੇ ਮਨ ਮਾਂਹਿ ਬਿਚਾਰੇ। ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਸੁਨੇ ਰਤਿ ਵਾਕ ਜਬੈ ਤਬ ਬੋਲ ਉਠੇ ਰਤਿ ਪ੍ਰਾਣ ਪਿਆਰੇ ॥ ੯੩ ॥ ਕਾਮੋਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾਂ ॥ ਭਾਮਨਿ ਗੂਢ ਸੁ ਬੀਜ ਇਕ ਹੈ ਪੁਨ ਕਹਯੋ ਨ ਜਾਇ। ਆਰਯ ਸੁਤ ਕਿਉ ਨਾ ਕਹੋ ਮੋ ਕੋ ਤੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਇ ॥ ੯੪ ॥ ਰਤਿ ਤੂੰ ਨਾਰਿ ਸੁਭਾਵਤੇ ਭੀਰੂ ਅਤਿ ਡਰ ਪਾਇ। ਵੈ ਪਾਪੀ ਦਾਰੁਣ ਕਰਮ ਤੋ ਪੈ ਕਹਯੋ ਨ ਜਾਇ ॥ ੯੫ ॥ ਰਤਿਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ਆਰਯ ਸੁਤ ਸੋ ਕੌਨ ਵਹ ਕੈਸੋ ਕਰਮ ਕਮਾਇ। ਬਿਨ ਭਾਖੇ ਥਲ ਮੀਨ ਸਮ ਮੇਰੋ ਚਿਤ ਤਰਫਾਇ ॥ ੯੬ ॥ ਕਾਮੋਵਾਚ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਭਾਮਿਨਿ ਨਾਂਹਿ ਡਰੈ ਉਰ ਮੈਂ ਹਤ ਆਸ ਬਿਬੇਕ ਸੁਆਸ ਠਰਾਈ। ਯਾ ਕੁਲ ਮੈਂ ਨਿਸਕਾਲ

ਸਮਾ ਵਿਦਯਾ ਜਿਹ ਨਾਮ ਸੁ ਰਾਖਸ ਕਾਈ। ਲੇਵਹਿ ਗੀ ਅਵਤਾਰ ਸਹੀ ਉਰ ਭੀਤਰ ਨਾਂਹਿ ਦਯਾ ਕਛੁ ਰਾਈ। ਹੋਵਤ ਸਤਜ ਭਵਿਖਜ ਕਥਾ ਜਨ ਕੀ ਸ੍ਰਤਿ ਯਾ ਜਗ ਏਹੁ ਅਲਾਈ ॥੯੭॥ ਰਤਿਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਹਾ ਧਿਗ ਹਮਰੇ ਕੁਲ ਵਿਖੇ ਪਿਸਤਾ ਸੀਸੁ ਮਹਾਨ। ਉਪਜੇ ਗੀ ਉਰਕੰਪ ਹੈ ਚਲ ਦਲ ਪਤ੍ਰ ਸਮਾਨ॥੯੮॥ ਕਾਮੋਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਭਾਮਨਿ ਕਿੰਉ ਉਰਕੰਪ ਹੈ ਲੋਕ ਕਹੈ ਯਹ ਬਾਤ। ਜਨਮ ਰਾਖਸ਼ੀ ਹੋਇਗੋ ਨਿਹਚੇ ਨਹਿ ਬਿਖਯਾਤ॥ ੯੯ ॥ ਰਤਿਉਵਾਚ॥ ਨਾਥ ਬਖਾਨੋ ਏਹੁ ਤੁਮ ਜੋ ਉਪਜੈ ਪੁਨ ਸੋਇ। ਯਾ ਜਗ ਮੈਂ ਅਵਤਾਰ ਲੈ ਕਾਮ ਕਰੇਗੀ ਕੋਇ ॥ ੧੦੦॥ ਕਾਮੋਵਾਚ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਭਾਮਨਿ ਯੌ ਸੁਨਿ ਯੇ ਜਗ ਮੈਂ ਇਹ ਵਾਕ ਅਹੇ ਬ੍ਰਿਧ ਬ੍ਰਹਮਅਲਾਯਾ। ਪੁੰਸਅਸੰਗਕਹੇਜਿਹ ਕੋ ਤਿੰਹ ਨਾਰਿ ਅਹੇ ਜਗ ਭੀਤਰ ਮਾਯਾ। ਨਾਂਹਿ ਛੁਹੇ ਤਿਹ ਸੰਗ ਕਬੀ ਮਨ ਬੱਲਭ ਤਾਂਹਿ ਬਿਖੇ ਸੁਤ ਜਾਯਾ। ਤਾਂ ਉਪਰੰਤ ਸੁਨੋ ਗਜ ਗਾਮਿਨ ਨਾਥ ਇਹੈ ਪੁਨ ਲੋਕ ਬਨਾਯਾ॥ ੧੦੧॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਕੰਨਯਾ ਤਾਤੇ ਹੋਇ ਗੀ ਵਿਦਯਾ ਨਾਮ ਕਹਾਇ। ਤਾਤ ਮਾਤ ਪੁਨ ਭ੍ਰਾਤ ਕੁਲ ਲਏ ਸਗਲ ਵਹੁ ਖਾਇ ॥ ੧੦੨ ॥ ਕਵਿਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਤ੍ਰਾਸਕੰਪ ਰਤਿ ਕੋ ਭਯੋ ਬੋਲੀ ਅਤਿ ਭਯ ਆਹਿ। ਭਰਤਾ ਕੇ ਗਲ ਸੋਂ ਮਿਲੀ ਆਰਧ ਸੁਤ ਪਰ ਪਾਹਿ॥ ੧੦੩॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਰਤਿ ਸੰਗਮ ਕੋ ਸੁਖ ਆਹਿ ਜੋਈਮੁਖ ਸ੍ਵਾਗਤਿ ਕੈ ਪੁਨ ਕਾਮ ਦਿਖਾਏ। ਤਨ ਮਾਂਹਿ ਮਨੋ

ਜਰੁ ਮੰਚ ਭਏ ਯੁਗਤਾਰਕ ਨੈਨਨ ਕੇ ਤਰਲਾਏ । ਘਨ ਪੀਨ ਪਯੋ ਧਰ ਨਾਰਿ ਮਿਲੇ ਸ਼ਿਵ ਕੇ ਰਿਪੁ ਤੌ ਮਨ ਮੈਂ ਹਰਖਾਏ। ਮਨਿ ਗੁੰਜਤ ਕੰਕਣ ਹਾਥ ਬਿਖੇ ਰਤਿ ਕੰਠ ਭੁਜਾ ਮਨ ਮੈਂ ਬਿਗਸਾਏ ॥ ੧੦੪॥ ਕਾਮੋਵਾਚ॥ਸਵੈਯਾ॥ ਤਬ ਸੰਗਮ ਮੋਦ ਜਨੇ ਮਨ ਮੈਂ ਅਰੁ ਮੋਹਮਹਾਂ ਉਰ ਮੈਂ ਉਪਜਾਏ । ਇਮ ਭਾਖ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਮੋਦ ਬਢੇ ਰਤਿ ਕੌਦਿਢ ਕੰਠ ਸੋਂ ਫੇਰ ਲਗਾਏ। ਹਮ ਜੀਵਤ ਕੌਨ ਬਲੀ ਜਗਮੈਂ ਪੁਨ ਆਤਮ ਵਿਦਯਾ ਜੋ ਉਪਜਾਏ । ਜਗ ਕੌਨ ਬਿਬੇਕ ਕੋਨਾਂਉ ਲਏ ਰਤਿ ਭੀਰ ਕਹੋ ਤੁਮ ਕਿੰਉ ਡਰ ਪਾਏ॥ ੧੦੫॥ ਰਤਿਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਵਿਦਯਾ ਕੰਨਯਾ ਰਾਖਸੀ ਤਾਂ ਉਤਪੱਤੀ ਜੋਇ॥ ਤੁਮਰੇ ਵੈਰੀ ਜੇ ਜਗਤ ਕਿੰਹ ਬਿਧ ਚਾਹੈਂ ਸੋਇ॥ ੧੦੬ ॥ ਕਾਮੋਵਾਚ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਸਾਦੁਹਤਾ ਸੁਤਿ ਨਾਰਿ ਬਿਖੇ ਖਲਰਾਇ ਬਿਬੇਕ ਪ੍ਰਿਯੋ ਕੁਪਜਾਏ। ਸੰਗ ਪ੍ਰਬੋਧ ਸਸੀ ਪੁਨ ਭ੍ਰਾਤ ਸੁ ਹੰਸਗਤੇ ਤਿਹ ਮਾਂਹਿ ਉਪਾਏ। ਤਾਂ ਉਤਪੱਤ ਬਿਖੇ ਪਤਿਨੀ ਸੁ ਸਮਾਦਿਕ ਆਪ ਸਹਾਇਕ ਆਏ । ਤੇ ਉਪਵਾਸ ਕਰੇ ਤਪਸਾਧਿਤ ਉੱਦਮ ਤੀਰਥ ਦੇਵ ਮਨਾਏ ॥੧੦੭॥ ਰਤਿਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਆਤਮ ਨਾਸਕ ਵਿਦਯਾ ਤਾ ਉਤਪੱਤੀ ਜੋਇ। ਕਾਹਿ ਸਰਾਹੈ ਦੁਸ੍ਰ ਮਤਿ ਸੰਕਾ ਪਾਪਨ ਹੋਇ ॥੧੦੮ ॥ ਕਾਮੋਵਾਚ ॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਰਤਿ ਜੇ ਕੁਲ ਨਾਸ ਪ੍ਰਵਿਰਤਭਏ ਵਹਿ ਪਾਪ ਕਰੇ ਨਹਿ ਪਾਪ ਡਰਾਏ। ਮੁਖ ਨੀਤ ਮਲੀਨ ਰਹੇ ਜਿਨਕੋ ਉਪਜੇ ਨਿਜ ਤਾਤ ਸੁ ਆਤਮ ਘਾਏ॥ ਬਲ ਪਾਵ

ਕ ਧੂਮ ਸੁ ਮੇਘ ਭਯੋ ਫਿਰ ਧੂਮ ਧੁਜੰ ਹਨ ਆਪ ਖਪਾਏ ॥
ਕੁਲ ਕੰਟਕ ਆਹਿ ਬਿਬੇਕ ਸੁਨੋ ਨਿਤ ਪਾਪ ਕਰੇ ਨਹਿ
ਰੰਚ ਲਜਾਏ॥ ੧੦੯॥ ਅਬਨੇਪ ਬੇਕਲਲਕਲਾ॥ ਬਿਬੇਕ
ਉਵਾਚ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਆਹਿਦੁਰਾਤਮ ਕਾਮ ਕਲੰਕ ਸੁ ਤੂੰ
ਧਰਮਾਤਮ ਆਪ ਅਲਾਏ ॥ ਤੈਂ ਅਘ ਵੰਤ ਸੁ ਪਾਪ ਕਰੇ
ਇਮ ਭਾਖ ਅਘੀਹਮ ਕੋ ਸੁ ਠਰਾਏ ॥ ਨਾਂਹਿ ਲਯੋ ਮਨ ਤਾਤ
ਮਤੋ ਜਿਮ ਮੂਢ ਮਨੋਜ ਸੁਨੋ ਰਿਤਲਾਏ।ਤਾਤ ਭਯੋ ਸੁਤ ਮੋਹ
ਅਧੀਨ ਸੁਮਾਰਗ ਬੇਦ ਕੋ ਦੂਰ ਭੁਲਾਏ ॥੧੧੦॥ ਕਾਰਯ
ਔਰ ਅਕਾਰਯ ਕੋ ਗੁਰੁ ਜੋ ਨ ਪਿਖੇ ਉਰਮੈਂ ਗਰਬਾਏ ॥
ਬੇਦ ਬਿਰੁੱਧ ਸੁ ਪੰਥ ਬਿਖੇ ਮਨਕੇ ਮਦਕੈ ਜਬ ਪਾਂਉ ਟਿਕਾ
ਏ॥ ਤਾਂਹਿ ਤਿਆਗ ਸੁ ਬੇਦ ਕਹੇ ਮਨ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਮੈਂ ਪੁਨ
ਏਹੁ ਬਤਾਏ। ਬੀਚ ਪੁਰਾਨਨ ਬਜ਼ਾਸ ਕਹੇ ਰਿਖਿ ਪੂਰਬਲੇ ਪੁਨ
ਏਹੁ ਅਲਾਏ॥ ੧੧੧ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਮਤਿ
ਤਜ਼ਾਗ ਕਰ ਬਡਭਾਗੀ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ॥ ਮੁਕਤਿ ਪਾਇ ਬੰਧਨ
ਤਜੇ ਹਰਿਕੇ ਸੇਵ ਸੁ ਪਾਦ ॥ ੧੧੨॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਤਾਤ ਜੋ
ਹਮਾਰੋ ਸੁ ਹੰਕਾਰ ਕੇ ਅਧੀਨ ਭਯੋ ਕਾਰਯ ਅਕਾਰਯ ਨ
ਰੰਚਕ ਬਿਚਾਰਿਓ। ਜਗਤ ਕੋ ਪਤਿ ਜੋ ਪ੍ਰਮਾਤਮ ਸੁ ਤਾਤ
ਨਿਜ ਤਾਂਹਿਕੋ ਸੁ ਬਾਂਧ ਜਗ ਸਿੰਖਲ ਮੈਂ ਡਾਰਿਓ ॥ ਮੋਹ
ਮਦਮਾਨ ਨਿਸ ਦਿਨ ਸਨਮਾਨ ਕਰ ਛੋਡਨੋ ਸੁ ਦੂਰ ਬੰਧ
ਦਿਢ ਬਿਸਤਾਰਿਓ ॥ ਐਸੋ ਮਨ ਤਾਤ ਜੋਈ ਹਤੀਏ ਨ ਦੋਖ
ਕੋਈ ਕਰਯੋ ਹਮ ਤਜ਼ਾਗਨਹਿ ਤਾਂਹਿਮਤੋ ਧਾਰਿਓ॥ ੧੧੩॥

ਸਵੈਯਾ॥ ਇਹ ਔਸਰ ਕਾਮ ਵਿਲੋਕਨ ਕੈ ਰਤਿ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਏਹੁ ਸੁ ਵਾਕ ਅਲਾਯੋ॥ ਹਮਰੇ ਕੁਲਮੈਂ ਸੁ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਡੋ ਮਤ ਸੰਗ ਮਿਲਯੋ ਸੁ ਬਿਬੇਕਹਿ ਆਯੋ॥ ਗਜ ਗਾਮਨਿ ਆਵਤ ਹੈ ਇਤ ਓਰਚਲੇ ਮ੍ਰਿਗਕੇ ਪਤਿਜਯੋਂ ਹੁਲਸਾਯੋ ॥ ਸਿਵਜਿ ਉਦੁਹਿਨਾਚਲ ਕੀਤਨਿਯਾ ਮਤਿ ਸੰਗ ਮਿਲੇ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਸੁਹਾਯੋ॥ ੧੧੪॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਰਾਗਾਦਿਕ ਨਿਜ ਬਸਕੀਯੇ ਕੀਰਤਿਵੰਤ ਉਦਾਰ॥ ਉਰ ਅਤਿ ਕੋਪਯੋ ਮਾਨ ਧਨ ਮਨੋ ਨਿਰਾਦਰ ਧਾਰ॥ ੧੧੫॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਤਨ ਦੂਬਰ ਏਹੁ ਬਿਬੇਕ ਪਿਖੇ ਰਤਿ ਚੀਤ ਕਠੋਰ ਮਹਾਂ ਦੁਖਦਾਈ॥ ਕਲ ਖੀਮਤਿ ਮਾਂਹਿ ਸੁ ਯੌਂ ਲਸਕੈ ਦੁਹਿਨਾਚਰ ਜਿਉ ਸਸਿ ਦੇਤ ਦਿਖਾਈ॥ ਇਹ ਕਾਰਣ ਤੇ ਹਮ ਜੋਗ ਨਹੀਂ ਇਹ ਠੌਰ ਨਿਵਾਸ ਚਲੇ ਸੁ ਪਲਾਈ। ਰਤਿ ਸੰਗ ਮਨੋਜ ਸੁ ਭਾਗ ਗਏ ਮਤਿ ਸੰਗ ਬਿਬੇਕ ਬਰੈ ਤਹਿੰ ਆਈ॥ ੧੧੬॥ ਬਿਬੇਕ ਭੂਪਤੋਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਸੁਨੇ ਪਿਆਰੀ ਕਾਨਵਤ ਕਾਮ ਬਡੇ ਮਦ ਬੈਨ॥ ਹਮੈਂ ਬਖਾਨੇ ਪਾਪ ਕ੍ਰਿਤ ਦੁਸਟਾਤਮ ਯਹ ਮੈਨ॥ ੧੧੭॥ ਮਤਿਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਆਰਯ ਸੁਤ ਨਿਜਦੋਖਕੋ ਜਾਨਤ ਨਾਂਹਿ ਸੁ ਕੋਇ॥ ਦੋਖ ਬਖਾਨੇ ਔਰਕੋ ਮੂਢ ਜਗਤ ਕੇ ਲੋਇ॥ ੧੧੮॥ ਰਾਜੋਵਾਚ॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਚਿਤਆਨੰਦਨੀਤ ਨਿਰੰਜਨਜੋਜਗਨਾਇਕ ਜਾਂਹਿ ਸੁ ਆਗਮ ਗਾਏ॥ ਮਦ ਕਾਮ ਹੰਕਾਰ ਪਰਾਇਣਨੇ ਤਿਨ ਕੋ ਜਗ ਭੀਤਰ ਬੰਧਨ ਪਾਏ॥ ਅਤਿ ਦੀਨ ਦਸਾ ਤਿਨਕੀ ਸੁ ਕਰੀ ਪੁਨ ਸੁ

ਕ੍ਰਿਤ ਵੰਤ ਸੁ ਆਪ ਕਹਾਏ । ਹਮ ਤਾਂਹਿ ਛਡਾਵਨ ਮਾਂਹਿ ਲਗੇ ਅਘਵੰਤ ਅਹੋ ਖਲ ਮੋਹਿ ਅਲਾਏ ॥ ੧੧੯ ॥ ਮਤਿ-ਉਵਾਚ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਸੁਤ ਆਰਯ ਜੋ ਪਰਮਾਤਮ ਹੈ ਸਹ-ਜਾਨੰਦ ਸੁੰਦਰ ਬੇਦ ਉਚਾਰੇ ॥ ਵਹ ਨਿੱਤ ਪ੍ਰਕਾਸ ਮਹਾਂ ਰਵਿ ਸੋ ਸਤ੍ਰ ਭਉਨਨ ਮਾਂਹਿ ਸੁ ਜਾਂਹਿ ਪ੍ਰਚਾਰੇ ॥ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਸੁਨੋ ਪਰਮੇਸਰ ਮੈਂ ਕਿਹ ਭਾਂਤਿ ਇਨੈ ਤਿਨ ਬੰਧਨ ਡਾਰੇ ॥ ਦੁਖ ਸਿੰਧੁ ਪਰਾਤਮ ਡਾਰ ਦਏ ਕਿਮ ਤਾਂਹਿ ਤਜੇ ਗੁਣ ਆਪ ਉਦਾਰੇ ॥ ੧੨੦ ॥ ਰਾਜੋਵਾਚ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਅਤਿ ਧੈਰਯ ਵੰਤ ਉਦਾਰ ਬਡੋ ਉਰ ਸਾਂਤਿ ਸਦਾ ਗੁਣ ਸਿੰਧੁ ਸੁ ਗਾਯੋ ॥ ਸ੍ਰਿੱਛ ਸਦਾ ਉਰ ਨੀਤਿ ਬਸੇ ਸੁ ਮਹਾਂ ਲਖਮੀ ਸਿਰ ਛੱਤ੍ਰ ਝੁ-ਲਾਯੋ ॥ ਮਤਿ ਧੈਰਯ ਸੀਲ ਤਜੈ ਖਿਨਮੈਂ ਸੁਨ ਭਾਮਨਿ ਨਾਰਿ ਨ ਜਾਂਹਿ ਭ੍ਰਮਾਯੋ। ਅਬ ਔਰ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹਾਂ ਕਹੀਏ ਨਿਜ ਨਾਰਿ ਪਰਾਤਮ ਆਪ ਭੁਲਾਯੋ ॥ ੧੨੧ ॥ ਮਤਿਉਵਾਚ ॥ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਸੁਤ ਆਰਯ ਜੋਤਮ ਹੋਇ ਬਡੋ ਰਵਿ ਕੋ ਨਹਿ ਛਾ ਦਸ਼ਕੈ ਪੁਨ ਸੋਈ ॥ ਤਿਮ ਆਤਮ ਨਿੱਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮਹਾਂ ਜਿਨਕੇ ਸਮ ਦੂਸਰ ਔਰ ਨ ਕੋਈ ॥ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਨੀਤ ਉਜਾਗਰ ਹੈ ਅਗਜ਼ਾਨ ਕਹੋ ਕਿਹ ਭਾਂਤਿ ਸੁ ਹੋਈ ॥ ਅਬ ਦੂਰ ਕਰੋ ਕ-ਰੁਣਾ ਕਰਕੈ ਇਹ ਸੰਕ ਬਡੀ ਉਰ ਅੰਤਰ ਪੋਈ ॥ ੧੨੨ ॥ ਰਾਜੋਵਾਚ ॥ ਅਨੰਗਸੇਖਰਛੰਦ ॥ ਬਿਨਾ ਬਿਚਾਰ ਸਿੱਧਏ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਾਰਿਯੋਖਤਾ ਸਮਾਨ ਨਾਮ ਮਾਇਯਾ ਵਿਲਾਸਿਨੀ ਬਖਾਨੀਯੇ। ਮਣੀ ਸਫਾਟਕੰ ਯਥਾ ਸੁ ਦੇਵ ਉਜਲੇ ਮ੍ਰਿਖਾ ਸੁ

ਹਾਵ ਭਾਵ ਕੈ ਤਥਾ ਪ੍ਰਵੰਚਨਾ ਸੁਠਾਨੀਯੇ। ਤਾਂਹਿ ਕੇ ਸੁ ਸੰਗ ਤੇ ਅਸੰਗਤਾ ਜੁ ਦੇਵਕੀ ਸਰੂਪ ਸਿੱਧ ਨਿੱਤ ਹੈ ਮਨਾਕਨਾਂ ਹਿ ਹਾਨੀਯੇ ॥ ਤਥਾਪਿ ਗਾਫਸੰਗ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਕ੍ਰਿਆ ਭਈ ਛੁਟੀ ਸੁ ਧੀਰਤਾ ਤਬੈ ਅਧੀਰਤਾ ਸੁ ਜਾਨੀਯੇ॥ ੧੨੩ ॥ ਮਤਿਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਕਾਰਣ ਕੌਣ ਸੁ ਭਾਖੀਏ ਜਾਂ ਕਰ ਕਰੇ ਬਿਕਾਰ॥ ਪੁਰਖ ਪੁਰਾਤਨ ਸੋ ਬਧੂ ਜਾਂਕੋ ਚਰਿਤ ਅਪਾਰ ॥ ੧੨੪॥ ਰਾਜੋਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਮਾਯਾ ਕਾਰਣ ਕਾਜ ਕੋ ਚਾਹਿਤ ਨਾਂਹਿ ਸੁ ਕੋਇ । ਨਾਰੀ ਜਾਨ ਪਿਸ਼ਾਚਨੀ ਯਹੀ ਸੁਭਾਵ ਸੁ ਹੋਇ॥੧੨੫॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਮੋਹਤ ਹੈ ਕਬ ਹੂ ਅਬਲਾ ਮਦ ਸੋ ਸੁਬਿੰਬਨ ਫੇਰ ਕਰੇ ॥ ਕਬਹੂ ਪੁਨ ਤਾੜਤ ਹੈ ਅਬਲਾ ਕਬਹੂੰ ਹਸਕੈ ਪੁਨ ਅੰਕ ਭਰੇ॥ ਸੁਵਿਖਾਦ ਕਰੇ ਕਬਹੂੰ ਕਬਹੂੰ ਅਤਿ ਦੀਨ ਮਨੋ ਰਿਦਮਾਂਹਿ ਬਰੇ। ਦ੍ਰਿਗ ਵਾਮ ਕਟਾਖਨ ਕੈ ਅਬਲਾ ਕਹੁ ਕੌਨਹ ਕੌਨ ਨ ਚੀਤ ਹਰੇ॥ ੧੨੬॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਹੈ ਕਛੁ ਕਾਰਣ ਕੌਨ ਪਤਿ ਕਹੋ ਸੁਨੋ ਅਬ ਸੋਇ ॥ ਦੁਰਾਚਾਰ ਇਨ ਚਿਤਵਿਓ ਕਰਜੋ ਬਿਚਾਰ ਸੁ ਕੋਇ ॥ ੧੨੭ ॥ ਮਾਯਾਉਵਾਚ ॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਅਬ ਜੋਬਨ ਮੋਹਿ ਬਿਲਾਇ ਗਯੋ ਪੁਨ ਦੇਵ ਪੁਰਾਤਨ ਹੈ ਜਰ ਠਾਯੋ ॥ਅਬ ਮੋਹਿਬਿਖੇ ਰਸ ਆਹਿਕਹਾਂ ਰਸਵੇ ਮੁਖ ਜੋਬਨਮੈਂਨ ਰਸਾਯੋ।ਅਬਔਰ ਉਪਾਇਬਨੇਨਕਛੂਮਨਪੂਤਬਨੇਅਬਰਾਜ ਦਿਵਾਯੋ।ਇਹਮਾਤ ਮਤੋ ਸੁਬਿਚਾਰਮਨੈਮਨਪੂਤਤਬੈਨਿਜਤਾਤ ਮਿਲਾਯੋ ॥ ੧੨੯॥ ਨਵ ਦ੍ਵਾਰਨ ਕੇ ਪੁਰ ਤਾਂਹਿ ਰਚੇ ਮਨ

ਕ੍ਰਿਤ ਵੰਤ ਸੁ ਆਪ ਕਹਾਏ । ਹਮ ਤਾਂਹਿ ਛਡਾਵਨ ਮਾਂਹਿ ਲਗੇ ਅਘਵੰਤ ਅਹੋ ਖਲ ਮੋਹਿ ਅਲਾਏ ॥ ੧੧੯ ॥ ਮਤਿ-ਉਵਾਚ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਸੁਤ ਆਰਯ ਜੋ ਪਰਮਾਤਮ ਹੈ ਸਹ-ਜਾਨੰਦ ਸੁੰਦਰ ਬੇਦ ਉਚਾਰੇ ॥ ਵਹ ਨਿੱਤ ਪ੍ਰਕਾਸ ਮਹਾਂ ਰਵਿ ਸੋ ਸਤ੍ਰ ਭਉਨਨ ਮਾਂਹਿ ਸੁ ਜਾਂਹਿ ਪ੍ਰਚਾਰੇ ॥ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਸੁਨੋ ਪਰਮੇਸਰ ਮੈਂ ਕਿਹ ਭਾਂਤਿ ਇਨੈ ਤਿਨ ਬੰਧਨ ਡਾਰੇ ॥ ਦੁਖ ਸਿੰਧੁ ਪਰਾਤਮ ਡਾਰ ਦਏ ਕਿਮ ਤਾਂਹਿ ਤਜੇ ਗੁਣ ਆਪ ਉਦਾਰੇ ॥ ੧੨੦ ॥ ਰਾਜੋਵਾਚ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਅਤਿ ਧੈਰਯ ਵੰਤ ਉਦਾਰ ਬਡੋ ਉਰ ਸਾਂਤਿ ਸਦਾ ਗੁਣ ਸਿੰਧੁ ਸੁ ਗਾਯੋ ॥ ਸੁੱਛ ਸਦਾ ਉਰ ਨੀਤਿ ਬਸੇ ਸੁ ਮਹਾਂ ਲਖਮੀ ਸਿਰ ਛੱਤ੍ਰ ਝੁ-ਲਾਯੋ ॥ ਮਤਿ ਧੈਰਯ ਸੀਲ ਤਜੈ ਖਿਨਮੈਂ ਸੁਨ ਭਾਮਨਿ ਨਾਰਿ ਨ ਜਾਂਹਿ ਭ੍ਰਮਾਯੋ।ਅਬਔਰਕੀ ਬਾਤ ਕਹਾਂ ਕਹੀਏ ਨਿਜ ਨਾਰਿ ਪਰਾਤਮ ਆਪ ਭੁਲਾਯੋ ॥ ੧੨੧ ॥ ਮਤਿਉਵਾਚ ॥ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਸੁਤ ਆਰਯ ਜੋਤਮ ਹੋਇ ਬਡੋ ਰਵਿ ਕੋ ਨਹਿ ਛਾ ਦਸ ਕੈ ਪੁਨ ਸੋਈ ॥ ਤਿਮ ਆਤਮ ਨਿੱਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮਹਾਂ ਜਿਨਕੇ ਸਮ ਦੂਸਰ ਔਰ ਨ ਕੋਈ ॥ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਨੀਤ ਉਜਾਗਰ ਹੈ ਅਗਯਾਨ ਕਹੋ ਕਿਹ ਭਾਂਤਿ ਸੁ ਹੋਈ ॥ ਅਬ ਦੂਰ ਕਰੋ ਕ-ਰੁਣਾ ਕਰਕੈ ਇਹ ਸੰਕ ਬਡੀ ਉਰ ਅੰਤਰ ਪੋਈ ॥੧੨੨॥ ਰਾਜੋਵਾਚ ॥ ਅਨੰਗਸੇਖਰਛੰਦ ॥ ਬਿਨਾ ਬਿਚਾਰ ਸਿੱਧਏ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਾਰਿਯੋਖਤਾ ਸਮਾਨ ਨਾਮ ਮਾਇਯਾ ਵਿਲਾਸਿਨੀ ਬਖਾਨੀਯੇ। ਮਣੀ ਸਫਾਟਕੰ ਯਥਾ ਸੁ ਦੇਵ ਊਜਲੋ ਮ੍ਰਿਖਾ ਸੁ

ਹਾਵ ਭਾਵ ਕੈ ਤਥਾ ਪ੍ਰਵੰਚਨਾ ਸੁਠਾਨੀਯੇ। ਤਾਂਹਿ ਕੇ ਸੁ ਸੰਗ ਤੇ ਅਸੰਗਤਾ ਜੁ ਦੇਵਕੀ ਸਰੂਪ ਸਿੱਧ ਨਿੱਤ ਹੈ ਮਨਾਕਨਾਂ ਹਿ ਹਾਨੀਯੇ ॥ ਤਥਾਪਿ ਗਾਢਸੰਗ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਕ੍ਰਿਆ ਭਈ ਛੁਟੀ ਸੁ ਧੀਰਤਾ ਤਬੈ ਅਧੀਰਤਾ ਸੁ ਜਾਨੀਯੇ॥ ੧੨੩ ॥ ਮਤਿਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਕਾਰਣ ਕੌਣ ਸੁ ਭਾਖੀਏ ਜਾਂ ਕਰ ਕਰੇ ਬਿਕਾਰ॥ ਪੁਰਖ ਪੁਰਾਤਨ ਸੋ ਬਧੂ ਜਾਂਕੋ ਚਰਿਤ ਅਪਾਰ ॥ ੧੨੪॥ ਰਾਜੋਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਮਾਯਾ ਕਾਰਣ ਕਾਜ ਕੋ ਚਾਹਿਤ ਨਾਂਹਿ ਸੁ ਕੋਇ। ਨਾਰੀ ਜਾਨ ਪਿਸ਼ਾਚਨੀ ਯਹੀ ਸੁਭਾਵ ਸੁ ਹੋਇ॥੧੨੫॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਮੋਹਤ ਹੈ ਕਬ ਹੂ ਅਬਲਾ ਮਦ ਸੋ ਸੁਬਿਡੰਬਨ ਫੇਰ ਕਰੇ ॥ ਕਬਹੂ ਪੁਨ ਤਾੜਤ ਹੈ ਅਬਲਾ ਕਬਹੂੰ ਹਸਕੈ ਪੁਨ ਅੰਕ ਭਰੇ॥ ਸੁਵਿਖਾਦ ਕਰੇ ਕਬਹੂ ਕਬਹੂੰ ਅਤਿ ਦੀਨ ਮਨੋ ਰਿਦਮਾਂਹਿ ਬਰੇ। ਦ੍ਰਿਗ ਵਾਮ ਕਟਾਖਨ ਕੈ ਅਬਲਾ ਕਹੁ ਕੌਨਹ ਕੌਨ ਨ ਚੀਤ ਹਰੇ॥ ੧੨੬॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਹੈ ਕਛੁ ਕਾਰਣ ਕੌਨ ਪਤਿ ਕਹੋ ਸੁਨੋ ਅਬ ਸੋਇ ॥ ਦੁਰਾਚਾਰ ਇਨ ਚਿਤਵਿਓ ਕਰਯੋ ਬਿਚਾਰ ਸੁ ਕੋਇ ॥ ੧੨੭ ॥ ਮਾਯਾਉਵਾਚ ॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਅਬ ਜੋਬਨ ਮੋਹਿ ਬਿਲਾਇ ਗਯੋ ਪੁਨ ਦੇਵ ਪੁਰਾਤਨ ਹੈ ਜਰ ਠਾਯੋ ॥ਅਬ ਮੋਹਿਬਿਖੈ ਰਸ ਆਹਿਕਹਾਂ ਰਸਵੇ ਮੁਖ ਜੋਬਨ ਮੈਂ ਨ ਰਸਾਯੋ। ਅਬ ਔਰ ਉਪਾਇ ਬਨੇ ਨ ਕਛੂ ਮਨ ਪੂਤ ਬਨੇ ਅਬ ਰਾਜ ਦਿਵਾਯੋ। ਇਹ ਮਾਤ ਮਤੋ ਸੁਬਿਚਾਰ ਮਨੈ ਮਨ ਪੂਤ ਤਬੈ ਨਿਜ ਤਾਤ ਮਿਲਾਯੋ ॥ ੧੨੯ ॥ ਨਵ ਦ੍ਵਾਰਨ ਕੇ ਪੁਰ ਤਾਂਹਿ ਰਚੇ ਮਨ

ਆਪ ਸੁਨੋ ਤਿਨ ਬੀਰ ਬਸਾਏ। ਇਕ ਰੂਪ ਹੁਤੋ ਪਰਮਾਤਮ ਜੋ ਬਹੁ ਭਾਂਤਨ ਕੈ ਪੁਰ ਮਾਂਹਿ ਫਸਾਏ। ਸੁ ਕਰੇ ਮਨ ਕਾਰਜ ਆਪ ਜਿਤੇ ਪਰਮਾਤਮ ਕੇ ਪੁਨ ਮਾਂਹਿ ਠਰਾਏ । ਸੁ ਜਪਾ ਕੁ ਸਮੰ ਮਣਿ ਮਾਂਹਿ ਜਥਾ ਹਨਸ੍ਵੇਤ ਗੁਣੀ ਗੁਣ ਲਾਲ ਦਿਖਾਏ ॥ ੧੨੯ ॥ ਮਤਿਉ ਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਆਰਯ ਸੁਤ ਯਾ ਲੋਕ ਮੈਂ ਜੈਸੀ ਮਾਤ ਪ੍ਰਬੀਨ। ਤਾਂ ਕੋ ਸੁਤ ਤੈਸੇ ਭਯੋ ਕਹੋ ਦੇਵ ਕਤ ਕੀਨ ॥ ੧੩੦ ॥ ਰਾਜੋ ਵਾਚ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਤਬ ਚੀਤ ਕੋਪੂਤ ਹੰਕਾਰ ਬਡੋ ਨ ਪਿਤਾ ਪਰਮਾਤਮ ਕੋ ਜਗ ਗਾਯੋ। ਅਤਿ ਤੋਤਲ ਬੈਨ ਗਯੋ ਢਿਗ ਜੋ ਹਸ ਕੈ ਪਰਮਾਤਮ ਕੰਠ ਲਾਗਯੋ। ਤਬ ਭੂਲ ਗਯੋ ਪਰਮਾਤਮ ਆਪ ਭਵ ਮੋਹ ਭਯੋ ਇਮ ਆਪ ਅਲਾਯੋ। ਯਹ ਤਾਤ ਇਹੈ ਮਮ ਮਿਤ੍ਰ ਅਹੇ ਇਹ ਖੇਤ ਇਹੈ ਸੁ ਕਲਿੱਤ੍ਰ ਸੁਹਾਯੋ ॥ ੧੩੧ ॥ ਯਹ ਪੁਤ੍ਰ ਸੁ ਮਿਤ੍ਰ ਅਰਾਤਿ ਬਡੋ ਪੁਨ ਯਾ ਵਸੁਧਾ ਬਲ ਆਹਿ ਹਮਾਰੇ । ਗਜ ਅਸ੍ਵ ਪਸੂ ਯਹ ਕੋਸ਼ ਅਹੇ ਪੁਨ ਏਹ ਸੁ ਹਿਰਦ ਸੁ ਬੰਧੁ ਪਿਆਰੇ। ਚਿਤ ਕੋ ਫੁਰਣੋ ਜਿਹ ਭਾਂਤਿ ਭਯੋ ਤਿਮ ਦੇਵ ਪਰਾਤਮ ਆਪਨ ਧਾਰੇ। ਅਗਯਾਨ ਮਈ ਬਹੁ ਨੀਂਦ ਭਈ ਸੁਪਨਾ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿਨ ਭਾਂਤਿ ਨਿਹਾਰੇ ॥ ੧੩੨ ॥ ਮਤਿਉ ਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਆਰਯ ਸੁਤ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰੇ ਦੀਰਘ ਨੀਂਦ ਧਿਕਾਰ। ਬੋਧ ਜਨਮ ਕਿਹ ਭਾਂਤਿ ਪੁਨ ਹੋਵੈ ਮੋਹਿ ਉਚਾਰ ॥ ੧੩੩ ॥ ਕਬਿਉ ਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਸੁਨਤ ਵਿਵੇਕ ਮਹੀਪ ਕੋ ਲਾਜਭਈਉਰਭਾਰ। ਕੀਨ ਅਧੋ ਮੁਖ ਤਾਂ ਸਮੈ ਧਰ-

ਣੀ ਓਰ ਨਿਹਾਰ ॥ ੧੩੪॥ ਮਤਿਉ ਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਆਰਯ ਸੁਤ ਕਿਹ ਹੇਤੁ ਤੇ ਗੁਰੁ ਤਰ ਲੱਜਾ ਤੋਹਿ । ਨਿਮ੍ਰ ਸੁ ਕੰਧਰ ਤੇ ਭਈ ਭਾਖੋ ਕਾਰਣ ਮੋਹਿ ॥ ੧੩੫ ॥ ਰਾਜੋ ਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਨਾਰਿਨਿ ਕੋ ਬਹੁ ਈਰਖਾ ਹੋਵਤ ਜਗਤ ਮਝਾਰ । ਸ੍ਵਾਪਰਾਧ ਜਨ ਆਪ ਪਿਖ ਕਰੋ ਨ ਤੋਹਿ ਉਚਾਰ॥ ੧੩੬ ॥ ਮਤਿਉ ਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਰਸ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਕੈ ਧਰਮ ਹਿਤ ਕਰੈ ਕਛੂ ਪਤਿ ਪ੍ਰਾਨ। ਵਹ ਔਰੇ ਜਗ ਜੋਖਿਤਾ ਕਰੇ ਕਾ-ਜ ਤਿਹ ਹਾਨ ॥ ੧੩੭ ॥ ਰਾਜੋ ਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਮਤਿ ਪਜ਼ਾਰੀ ਇਕ ਔਰ ਹੈ ਮਾਨਨਿ ਮੇਰੀ ਨਾਰਿ। ਉਪਨਿਖਤ ਸੁ ਨਾਮ ਬਖਾਨੀਯੇ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਉਦਾਰ॥ ੧੩੮ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਬਹੁ ਦਿਨ ਕੀ ਬਿਛਰੀ ਹੈ ਪਜ਼ਾਰੀ। ਮੋਹਿ ਅਸੂਯਾ ਦੁਖ ਉਰਭਾਰੀ। ਸਮਦਮ ਜੋ ਅਨੁਕੂਲਹਿ ਹੋਈ। ਤੌ ਉਪਨਿਖਤ ਸੰਗ ਮਮ ਹੋਈ॥ ੧੩੯॥ ਹੇ ਮਤਿ ਤੂੰ ਜਗ ਬਿਖੇ ਨਿਵਾਰੇ । ਏਕ ਮਹੂਰਤ ਮੋਨ ਸੁਧਾਰੇ। ਜਾਗ੍ਰਤ ਸੁਪਨ ਸ਼ੁਖੁਪਤ ਬਿਲਾਈ। ਮੈਂ ਪ੍ਰਬੋਧ ਸੁਤ ਲੇਹੁੰ ਉਪਾਈ ॥ ੧੪੦ ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਉਪਜਤ ਹੀ ਪ੍ਰਬੋਧ ਸੁਤ ਕਰੇ ਬੰਧ ਸਬਹਾਨ। ਬੰਧਨ ਮੁਕਤਿ ਬਿਰਾਜਈ ਪਰਮਾਤਮ ਭਗਵਾਨ॥ ੧੪੧॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਸੁਤ ਆਰਯ ਜੋ ਪ੍ਰਭੁ ਕੋ ਦਿਢ ਬੰਧਨ ਹੈ ਦਿਢ ਗ੍ਰੰਥ ਮਹਾਂ ਦੁਖ ਦਾਈ। ਤਾਂ ਅਬਲਾ ਤਵ ਸੰਗ ਮਤੇ ਸੁਤਬੋਧ ਭਏ ਵਹ ਬੰਧ ਮਿਟਾਈ। ਪਤਿਨੀ ਤਬ ਜੋਤਿਨ ਸੰਗਮ ਕੋ ਅਬ ਬੇਰ ਮਿਲੋ ਕਿਮ ਬੇਰ ਲਗਾਈ। ਸੁਤ ਆਰਯ ਨੀਤਰ

ਮੋ ਤਿਨ ਸੋ ਮਮ ਚੀਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਯੋ ਹੁਲਸਾਈ॥ ੧੪੨ ॥
ਰਾਜੋ ਵਾਚ॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਭਾਮਨਿ ਜੋ ਯਹਿ ਬਾਤ ਭਈ ਤਬ ਸਿੱਧ ਮਨੋਰਥ ਆਜ ਹਮਾਰੇ। ਹੈ ਜਗ ਆਦਿ ਸੁ ਏਕ ਵਿਭੂ ਪਰਮਾਤਮ ਜਾਂ ਸ੍ਰੁਤਿ ਪੁੰਜ ਉਚਾਰੇ। ਤਾਂਹਿ ਕਰੇ ਬਹੁ ਖੰਡ ਜਿਨੋ ਪੁਰ ਦੇਹਨ ਮੈਂ ਬਹੁ ਬੰਧਨ ਡਾਰੇ। ਰਿਦਈਸ਼ਦਯੋ ਮ੍ਰਿਤ ਕੋ ਪਦ ਹਾ ਅਬ ਤੇਈ ਬਨੇ ਜਗ ਭੀਤਰ ਮਾਰੇ ॥ ੧੪੩ ॥
ਕਬਿੱਤ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਕੇ ਜੁ ਭੇਦ ਕਹੈ ਖੇਦਕ ਅਨੇਕ ਬਿਧ ਪ੍ਰਾਣ ਅੰਤ ਪ੍ਰਾਹਿ ਚਿਤ ਤਾਂਹਿ ਕਰਵਾਈਯੇ। ਵਿਦਯਾ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਾਹਿ ਚਿਤਿ ਯੌ ਅਨੂਪ ਹੋਇ ਜੀਵ ਬ੍ਰਹਮ ਏਕਤਾ ਸੁ ਤਬੀ ਮੋਖ ਗਾਈਯੇ। ਕਾਰਯ ਕੇ ਸਿੱਧ ਹਿਤ ਸਾਂਤਿ ਔ ਦਮਾਦਿ ਜੇਈ ਤਾਂਹਿ ਤੰਹਿ ਤੀਰਥ ਮੈਂ ਬੇਗ ਸੁ ਪਠਾਈਯੇ। ਐਸੇ ਮਤਿ ਮਾਨ ਮਤਿ ਪਤਿ ਤੌ ਬਖਾਨ ਕਰ ਗਏ ਭੌਨ ਔਰ ਪਿਖ ਜਾਂ- ਹਿ ਸੁਖ ਪਾਈਯੇ॥ ੧੪੪ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਮਤਿ ਸੰਗ ਬਿਬੇਕ ਬਿਚਾਰ ਕੀਯੋ ਜਗ ਭੀਤਰ ਜੋ ਜਨ ਕੋ ਸੁਖ ਦਾਈ। ਜਿੰਹ ਸੋ ਸਭ ਜੀਵ ਕਿ ਬੰਧ ਮਿਟੇਂ ਪਰਮਾਤਮ ਸੰਗ ਸੁ ਬੇਗ ਮਿਲਾਈ। ਤਪਸਾ ਤਟ ਤੀਰਥ ਜੋਗ ਭਜੇ ਉਪਜੇ ਸੁਤ ਬੋਧ ਬਡੋ ਜਸ- ਦਾਈ। ਕਵਿ ਸਿੰਘ ਗੁਲਾਬ ਸੁ ਏਹੁ ਕਥਾ ਪ੍ਰਥਮੇ ਯਹ ਅੰਕ ਨਿਰੰਤਰ ਗਾਈ॥ ੧੪੫ ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਮਤਿ ਪਤਿ ਮਤੋ ਜਾਨ ਮੋਹਿ ਭੂਪਾਲ। ਦੰਭ ਕਲਾਦਿਕ ਪਠੈ ਗੋ ਤੀਰਥ ਹਨਨ ਬਿਸਾਲ ॥ ੧੪੬ ॥

ਇਤੀ ਸ੍ਰੀ ਮਤਿ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਚਰਣ ਸਿਖਜਤ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਵਿਰਚਿਤੇ ਪ੍ਰਬੋਧ ਚੰਦ੍ਰ ਨਾਟਕੇ ਪ੍ਰਥਮੋ ਅੰਕ ॥ ੧ ॥

੧ ਓ ਸਤਿ ਗੁਰੁ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਅਸੁਰ ਬਿਦਾਰੇ ਜਾਂਹਿ ਜਗ ਦੇਵਨ ਕੀਯੋ ਉਧਾਰ। ਤਾਂ ਰਘੁਨਾਇਕ ਵਿਮਲ ਪਦ ਬੰਦੋ ਬਾਰੰਬਾਰ ॥ ੧ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ਤਬ ਦੰਭ ਕੋ ਸ੍ਵਾਂਗ ਬਨਯੋ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਜਾਂਹਿ ਪਿਖੇ ਜਗ ਸੀਸ ਨਿਵਾਏ। ਕਰ ਸੈਨਨ ਹੀ ਸਮਝਾਵਤ ਹੈ ਸਭ ਪੇਖਤ ਰਾਜ ਸਭਾਮਹਿਆਏ। ਮੁਖ ਏਹੁ ਕਹੀ ਮਹਾ ਮੋਹ ਬਲੀ ਸਿਰ ਹਾਥ ਧਰੇ ਜਗ ਮਾਂਹਿ ਪਠਾਏ। ਸੁਤ ਦੰਭ ਅਮਾਤ ਨ ਸੰਗ ਬਿਚਾਰ ਬਿਬੇਕ ਕੀਯੋ ਵਹ ਹੋਨ ਨ ਪਾਏ॥ ੨॥ ਮਹਾਮੋਹਉਵਾਚ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ਏਹ ਬਿਬੇਕ ਬਿਚਾਰ ਕੀਯੋ ਸੁ ਪ੍ਰਬੋਧ ਬਲੀ ਸੁਤ ਲੇਹਿ ਉਪਾਏ। ਤਾਂਹਿ ਨਮਿੱਤ ਸੁ ਤੀਰਥ ਮੈਂ ਸਮ ਔਦਮ ਆਪ ਵਿਵੇਕ ਪਠਾਏ। ਹੈ ਹਮਰੇ ਕੁਲ ਨਾਸ ਨਮਿੱਤ ਇਹੈ ਜਗ ਮਾਂਹਿ ਬਿਰੰਚਿ ਬਨਾਏ। ਤੁਮ ਹੋਇ ਸੁਚੇਤ ਉਪਾਇ ਕਰੋ ਜਿਹ ਤੇ ਇਹ ਨਾਸ ਨਮਿੱਤ ਮਿਟਾਏ ॥ ੩॥ ਤਿਨ ਤੀਰਥ ਮਾਂਹਿ ਬਨਾ ਰਸ ਜੋਵਹ ਮੋਖ ਨਮਿੱਤ ਬਿਰੰਚਿ ਬਨਾਈ। ਸ਼ਿਵ ਕੀ ਨਗਰੀ ਸੁਤ ਦੰਬ ਬਰੋ ਸੁ ਕਰੋ ਤੁਮ ਜਾਇਕੇ ਏਹੁ ਉਪਾਈ। ਚਹੁ ਆਸ੍ਰਮ ਕੀ ਕਲਯਾਨ ਮਿਟੈ ਜਿਹ ਤੇ ਨਹ ਮੋਖ ਸੁ ਹੋਵਨ ਪਾਈ। ਵਸ ਮੋਹਿ ਬਨਾਰਸ ਏਹੁ ਕਹੀ ਸਭ ਸ੍ਵਾਮਿ ਕਹਯੋ ਸੁ ਕਰਯੋ ਮਮ ਆਈ॥ ੪ ॥ ਦੰਭੋਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਜਾਂਹਿ ਨਿਵਾਸ ਸੁ ਮੈਂ ਕਰੋਂ ਸੁਨੋ ਤਿਨੋ ਕੀ ਗਾਥ। ਮਨ ਮਥ ਕੇ ਉਤਸਵ ਭਜੇ ਲੋਕ ਨਿਵਾਵੇ ਮਾਥ॥ ੫॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਵਾਰ ਵਧੂ ਭੌਨ

ਨਿਸ ਬਾਸ ਮਦ ਪਾਨ ਹਾਸ ਕਾਮ ਕੇ ਕਲੋਲਨਿ ਸੋ ਯਾਮਿਨੀ ਬਿਤਾਇ ਹੈ । ਚਾਂਦਨੀ ਸੁ ਰਾਤ ਮਨ ਮਥ ਕੇ ਹੁਲਾਸ ਭਏ ਨਾਰਿਨ ਕੇ ਸੰਗ ਸੁ ਅਨੰਗ ਸੁਖ ਪਾਇ ਹੈ। ਨਾਇ ਪ੍ਰਾਤਕਾਲ ਮਲੇ ਅੱਛਤ ਲਗਾਇ ਭਾਲ ਧੂਰਤ ਸੁ ਬਡੇ ਸਬ ਲੋਗਨਿ ਰਿਝਾਇ ਹੈ। ਦੀਖਤ ਸ੍ਰਬੰਗ ਪੁਨ ਤਾਪ ਸੀ ਬ੍ਰਹਮੰਗ ਯਹ ਹਬ ਬਾਹ ਹੋਮ ਹਮ ਕਦੀ ਨ ਰੁਕਾਇ ਹੈ ॥ ੬ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਯੌ ਦਿਨ ਮੈਂ ਵੰਚਤ ਜਗਤ ਨਿਸ ਮੈਂ ਰਸਕ ਰਸਾਲ। ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਭੂਪਾਲ ਕੋ ਮੈਂ ਕ੍ਰਿਤ ਕੀਨ ਬਿਸਾਲ ॥ ੭ ॥ ਕਬਿਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਧਾਮ ਬਨਾਰਸ ਗੰਗ ਤਟ ਬੈਠੇ ਦੰਭ ਉਦਾਰ । ਕੋ ਇਕ ਆਵਤ ਪੇਖ ਕਰ ਬੋਲੇ ਬਚਨ ਬਿਚਾਰ ॥ ੮ ॥ ਦੰਭਉਵਾਚ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਕੌਨ ਉਲੰਘ ਭਗੀਰਥਿ ਕੋ ਇਤ ਆਵਤ ਹੈ ਸਰਿਤਾ ਤਟ ਮਾਹੀ। ਜ੍ਵਾਲ ਮਨੋ ਅਭਿਮਾਨਹ ਕੀ ਜਨ ਤੀਨਹੁ ਲੋਕ ਗ੍ਰਸੇ ਮੁਖ ਮਾਹੀ । ਵਾਕ ਕਹੇ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਮਨੋ ਸੁ ਦਬਾਵਤ ਹੈ ਸਭ ਕੋ ਜਗ ਮਾਹੀ । ਬੁੱਧਿ ਬਡੀ ਦਮ ਕੈ ਉਰ ਮੈਂ ਸਭ ਕੋ ਉਪਹਾਸ ਕਰੇ ਮਨ ਮਾਹੀ ॥ ੯ ॥ ਕਬਿੱਤ ॥ ਰਾਢਾ ਜੋ ਪ੍ਰਸਿਧ ਦੇਸ ਦੱਖਣ ਕਲੇਸ਼ ਹਰ ਤਿਨ ਹੀ ਤੇ ਆਯੋ ਯਹ ਐਸੇ ਮਨ ਆਇ ਹੈ । ਆਰਯ ਹੰਕਾਰ ਸੁ ਹਮਾਰੋ ਤਹਾਂ ਨੀਤ ਬਸੇ ਸਮਾਚਾਰ ਲੇਹੁ ਕਛੁ ਮੋਹਿ ਕੋ ਸੁਨਾਇ ਹੈ । ਐਸੇ ਮਨ ਦੰਭ ਸੁ ਬਿਚਾਰ ਨੀਕੇ ਕਰੇ ਤਬ ਆਯੋ ਸੁ ਹੰਕਾਰ ਚਾਲ ਹੰਸ ਸੀ ਸੁਹਾਇ ਹੈ। ਅਹੋ ਬਹੁ ਮੂਰਖ ਜਗਤ ਯਹ ਛਾਯੋ ਸਭ ਐਸੇ ਸੁ ਹੰਕਾਰ ਮੁਖ ਬੈਨਨ ਅਲਾਇ ਹੈ ॥ ੧੦ ॥ ਭੱਟ ਪਾਦ ਮਤ

ਕੋ ਨ ਜਾਨਤ ਅਜਾਨ ਲੋਕ ਨਾਂਹਿ ਪਰਭਾਕਰ ਕੋ ਮਰਮ ਪਛਾਨਈ॥ ਤੌ ਤਾਂਤਿ ਕਰੀ ਭੀਰ ਮਤਧੀਰ ਨਹਿ ਪਾਰ ਲਹੇ ਸਾਲਕ ਕੋ ਤੱਤ ਗਜ਼ਾਨ ਕੋਊ ਨਹਿ ਜਾਨਈ। ਬੇਦ ਬਜ਼ਾਸ ਵਾਕ ਪਤਿ ਕਪਲ ਕਣਾਦਿ ਮਤ ਔਰ ਜੋ ਮਹੋ ਦਧ ਕੋ ਮਤ ਕਵਿ ਭਾਨਈ। ਮਹਾਂ ਬ੍ਰਤੀ ਨਾਨਿਹਾਰੇ ਪੁਨ ਬ੍ਰਹਮ ਕੋ ਬਿਚਾਰ ਕਹਾਂ ਨਾਮ ਨਰੁ ਪਸੂ ਸਭ ਐਸੇ ਹਮ ਜਾਨਈ।੧੧॥ ਏ ਜੋ ਪੇਖੀਯੇ ਮਹਾਨ ਮਾਨ ਬੋਝ ਭਰੇ ਅਤਿ ਮਹਾਂ ਪਸ਼ੁ ਬੁੱਧਿ ਸੁੱਧਿਕਛੁ ਅਰਥਕੀਨ ਪਾਇਹੈ। ਕਟਿ ਮੈਂ ਪੀਤੰਬਰਅਡੰਬਰ ਤੇ ਖੂਬ ਕਰੇ ਸ਼ਾਮਬੇਦ ਧੁਨਿ ਪੁਨ ਊਚੇ ਸੁਰ ਗਾਇ ਹੈ। ਪੂਛੀਯੇ ਜੁਬਾਤ ਤੁ ਰਿਸਾਤ ਮਨ ਕ੍ਰੋਧ ਭਏ ਫੇਰ ਫੇਰ ਮੂਢ ਬੇਦ ਪਾਠਨ ਸੁਨਾਇ ਹੈ।ਵੇਮੁਖਅਚਾਰ ਸ੍ਰਤਿਚਾਰੁ ਕੋ ਬਿਚਾਰ ਕਹਾਂ ਜੀਵ ਕਾ ਕੇ ਹੇਤੁ ਮੂਢ ਬੇਦਨ ਬਹਾਇ ਹੈ॥ ੧੨॥ ਔਰ ਠੌਰ ਗਯੋ ਪੁਨ ਕੌਤਕ ਸੁਨਯੋ ਪਿਖ ਬੋਲਿਓ ਹੰਕਾਰ ਸੁ ਗੁਲਾਬ ਪਹਿਚਾਨੀਯੇ। ਨਾਮ ਤੇ ਸਨਯਾਸ ਮਾਂਗ ਭਿਖਯਾ ਬਿਲਾਸ ਕਰੇ ਯਹੀ ਯਤੀ ਨਾਮ ਲੋਕ ਮਾਂਹਿ ਤੇ ਬਖਾਨੀਯੇ। ਮੂੰਡ ਤੇ ਮੁੰਡਾਏ ਨਾਮ ਪੰਡਿਤ ਕਹਾਏ ਕਛੁ ਗਜ਼ਾਨ ਹੂੰ ਨ ਪਾਏ ਕਰ ਬੇਦ ਭਾਸ ਠਾਨੀਯੇ। ਕੀਨੇ ਹੈ ਬਿਯਾਕੁਲ ਬੇਦਾਂਤ ਕੇ ਪ੍ਰਕਰਣ ਸਭ ਆਵਤ ਹੈ ਹਾਸ ਮੁਹਿਯਹੈਸੁਨ ਬਾਨੀਯੇ॥੧੩॥ ਪ੍ਰੱਤਖਤੇ ਵਿਰੁੱਖ ਅਰਥ ਭਾਖਤ ਬਿਦਾਂਤ ਸਭ ਏਕ ਹੀ ਅਖੰਡ ਬ੍ਰਹਮ ਦੂਸਰੋ ਨ ਗਾਯੋ ਹੈ। ਐਸੇ ਜੁਬਿਦਾਂਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਮਾਨਤ ਪ੍ਰਮਾਣ ਮੂੜ ਬਊਧਨ ਕੇ ਗ੍ਰੰਥਨ ਮੈਂ ਪ੍ਰਾਧ ਕੌਨ

ਆਯੋ ਹੈ। ਸੇਵਰਾ ਸਨਯਾਸ ਬੋਧ ਰੰਭ੍ਰਔ ਬਿਦਾਂਤ ਏਕ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਨਾਮੁ ਏਕ ਛਲ ਕੈ ਚਲਾਯੋ ਹੈ। ਇਨ ਹੂੰ ਕੇ ਸੰਗ ਪੁਨ ਬੋਲੇ ਮਹਾ ਪਾਪ ਚਢੇ ਐਸੇ ਮੁਖ ਭਾਖ ਪਾਂਉ ਆਗੇ ਸੁ ਉਠਾਯੋ ਹੈ॥ ੧੪॥ ਏਹੀ ਸੈਵ ਪਾਸੁ ਪਤਿ ਆਂਗਮ ਸੁ ਸੈਵ ਰਤਿ ਰਾਸਭਸਮਾਨ ਤਨ ਭਸਮ ਲਗਾਇ ਹੈ। ਪਸੂ ਹੈ ਅਦੰਡ ਲੋਕ ਮਾਂਹਿ ਸੁ ਪਖੰਡ ਕਰੇ ਇਨ ਸੋ ਪ੍ਰਭੁੱਖ ਨਰ ਨਰਕ ਸੁ ਜਾਇ ਹੈਂ। ਸੈਵ ਪਾਸ ਪਤਿ ਕੇ ਨਿਹਾਰੇ ਹੋਇ ਪਾਪ ਅਤਿ ਪੇਖੀਯੇ ਸੁ ਨਾਂਹਿ ਇਨ ਐਸੇ ਬੁਧਿ ਗਾਇ ਹੈਂ। ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਦੇਖ ਕੈ ਹੰਕਾਰ ਕੀ ਬਿਸਾਲ ਛਬਿ ਲੋਗਨ ਕੇ ਪੁੰਜ ਪੁੰਨ ਆਗੇ ਹੀ ਪਲਾਇ ਹੈਂ॥ ੧੫॥ ਕਬਿੱਤ ॥ ਔਰ ਠੌਰ ਗਯੋ ਪੁਨ ਪੇਖ ਮੁਸਕਾਨੋ ਅਤਿ ਅਹੋ ਬਕਧਯਾਨ ਪਟ ਊਜਲ ਸੁਹਾਇ ਹੈ। ਗੰਗ ਨੀਰ ਧਾਰ ਤਟ ਸੀਤਲ ਸਿਲਾ ਸ੍ਵਾਰ ਪੇਖ ਪੇਖ ਆਪ ਕੁਸ ਆਸਨ ਵਿਛਾਇ ਹੈ। ਲਏ ਅੱਖਮਾਲ ਮੁਖ ਮੰਤ੍ਰ ਤੇ ਬਿਸਾਲ ਜਪੇ ਅੰਗੁਲ ਕੇ ਮਾਂਹਿ ਕੁਸ ਮੁੰਦਰੇ ਬਨਾਇ ਹੈ। ਏਈ ਦੰਭਵੰਤ ਧਨ ਵੰਤਨ ਕੇ ਵਿੱਤ ਹਰੇ ਬੀਜ ਮੰਤ੍ਰ ਨਯਾਸ ਕਰ ਅੰਗੁਲੀ ਹਲਾਇ ਹੈ ॥ ੧੬ ॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਹੰਕਾਰ ਤਬੈ ਪੁਨ ਪਾਇ ਉਠਾਇ ਚਲਯੋ ਮੁਸਕਾਇ ਪਿਖੇ ਜਨ ਆਨਾ। ਹੈ ਕਰ ਮਾਹਿ ਤ੍ਰਿਦੰਡ ਧਰੇ ਮੁਖ ਛੂਤ ਬਕੇ ਸੁ ਲਦੇ ਅਭਿਮਾਨਾ। ਦ੍ਵੈਤ ਸੁ ਨਾਂਹਿ ਗਹੇ ਉਰ ਮੈਂ ਪੁਨ ਨਾਂਹਿ ਅਦ੍ਵੈਤ ਕੋ ਰੰਚ ਪਛਾਨਾ। ਪੰਥ ਉਭੈ ਇਹ ਭ੍ਰਸ਼੍ਰ ਭਏ ਭਨ ਆਸ੍ਰਮ ਔਰ ਪਿਖੇ ਮੁਸਕਾਨਾ ॥ ੧੭ ॥ ਕਿਨ ਕੋ ਯਹ

ਆਸ੍ਰਮ ਪਾਵਨ ਹੈ ਫਿਗ ਦ੍ਵਾਰਨ ਊਚ ਸੁ ਵੰਸ ਗਡਾਏ। ਸੁਮਨੋ ਤਿਨ ਊਪਰ ਨਾਚਤ ਹੈ ਸਿਤ ਅੰਬਰਪੁੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਤਨਾਏ। ਇਤ ਹੈ ਕ੍ਰਿਸ੍ਹਾ ਜਿਨ ਯੂਪਸਿਲਾ ਇਤ ਤੇ ਚਮਸਾ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਸੁਹਾਏ। ਇਤ ਮੂਸਲ ਔਰ ਸੁ ਊਖਲ ਹੈ ਇਤ ਕੇਸਰ ਕੁੰਭ ਸੁ ਚੀਤ ਬਨਾਏ ॥ ੧੮ ॥ ਘ੍ਰਿਤ ਹੋਮ ਸੁਗੰਧ ਸੁ ਧੂਮ ਬਡੋ ਤਿਨ ਸ੍ਯਾਮ ਸਭੋ ਨਭ ਮੰਡਲ ਕੀਨੋ। ਯਹ ਰੰਗ ਸਮੀਪ ਸੁ ਆਸ੍ਰਮ ਹੈ ਪਿਖ ਮੋਹਿ ਸਭੋ ਸ੍ਰਮ ਹੋਵਤ ਖੀਨੋ। ਗ੍ਰਹ ਮੇਧ ਬਡੋ ਧਰਮਾਤਮ ਕੋ ਤਿਨ ਕੋ ਯਹਿ ਆਸ੍ਰਮ ਆਹਿ ਨਵੀਨੋ। ਸੁ ਭਲੋ ਯਹ ਆਸ੍ਰਮ ਪਾਵਨ ਹੈ ਦਿਨ ਦੋਇ ਸੁ ਤੀਨ ਨਿਵਾਸ ਸੁ ਖੀਨੋ ॥ ੧੯ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਐਸੇ ਧਾਰ ਹੰਕਾਰ ਉਰ ਬੈਠਰਹੇ ਤਿਹ ਮਾਂਹਿ। ਪੁਰਖੁ ਨਿਹਾਰਯੋ ਏਕ ਤਿਹ ਰੂਪ ਸੁਨੀਜੇ ਤਾਂਹਿ ॥ ੨੦॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ਮ੍ਰਿਦ ਲਾਛਤ ਤਾਂ ਤਨ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਪੁਨ ਭਾਲ ਬਿਖੇ ਘਸ ਚੰਦਨ ਲਾਏ। ਭੁਜਔ ਉਦਰੇ ਉਰ ਕੰਠ ਉਰੂ ਪੁਨ ਓਠਨ ਚੰਦਨ ਟੀਕ ਬਨਾਏ। ਦ੍ਰਿਗ ਜਾਨੁ ਕਪੋਲ ਸੁ ਪੀਠ ਬਿਖੈ ਚਿਬੁਕੇ ਬਹੁ ਚੰਦਨ ਟੀਕ ਸੁਹਾਏ। ਕੁਸਚੂੜ ਕਟੇ ਕਰ ਕਾਨਨ ਮੈਂ ਸੁ ਮਨੋ ਯਹਿ ਦੰਭ ਇਸੋ ਚਮਕਾਏ॥ ੨੧ ॥ ਸੁ ਭਲੇ ਅਬ ਯਾਹਿ ਸਮੀਪ ਚਲੋ ਇਮ ਧਾਰ ਚਲੇ ਮਨ ਸੂਖ ਘਨੇਰੇ। ਫਿਗ ਜਾਇ ਉਠਾਇ ਭਲੇ ਕਰ ਕੋ ਮੁਖ ਏਹੁ ਕਹੀ ਕਲਜਾਨ ਸੁ ਤੇਰੇ। ਪੁਨ ਦੰਭ ਹੰਕਾਰ ਕੀਓ ਮੁਖ ਤੇ ਇਮ ਵਾਚਤ ਹੈ ਨਹਿ ਆਉ ਸੁ ਨੇਰੇ। ਇਤਨੇ ਮਹਿ ਆਇ ਗਯੋ ਬਟੁ ਬਾਲਕ ਬਾਮਨ ਵਾਕ ਸੁਨੋ ਤੁਮ ਮੇਰੇ॥੨੨॥ ਦੂਰ

ਹਿ ਠਾਂਢ ਰਹੇ ਦਿਜਜੂ ਇਹ ਆਸ੍ਰਮ ਕੀ ਗਤਿ ਤੋਹਿ ਨ ਜਾਨੀ । ਪਾਦ ਪਖਾਲਨ ਆਪ ਕਰੋਂ ਕਰ ਭੀਤਰ ਊਜਲ ਲੇਹੁ ਸੁ ਪਾਨੀ । ਤੋ ਇਮ ਆਸ੍ਰਮ ਪਾਂਉ ਧਰੋ ਇਮ ਕੌਨ ਬਰੇ ਬਟੁ ਏਹੁ ਬਖਾਨੀ । ਕ੍ਰੋਧ ਭਯੋ ਸੁ ਹੰਕਾਰ ਬਡੋ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਸੁਨੀ ਬਟੁ ਕੀ ਜਬ ਬਾਨੀ ॥ ੨੩ ॥ ਹੰਕਾਰਉਵਾਚ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਹਾ ਬਿਧ ਕੌਨ ਕੁਦੇਸ ਅਏ ਜਿਹ ਦੇਸਨ ਯਾ ਬਿਧ ਲੋਕ ਬਸੈ ਹੈਂ। ਕੋ ਵਿਦ ਲੋਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਡੇ ਹਮ ਸੇ ਜਿਨ ਦੇਸਨ ਆਥਿਤਐ ਹੈਂ । ਆਸਨ ਪਾਦ ਜਲੰ ਅਰਘ੍ਯਾ ਤਿਨ ਕੇ ਹਿਤ ਨਾ ਗਿਰਹੀ ਪੂਨ ਲੈ ਹੈਂ । ਨਾਂਹਿ ਛੁਹੇ ਜਲ ਮੰਡਲ ਕੋ ਹਮ ਔਰ ਸੁ ਦੇਸ ਹਿੰ ਜਾਇ ਬਸੈ ਹੈਂ ॥ ੨੪ ॥ ਕਵਿਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਕਰ ਕੀ ਸੈਨੀ ਦੰਭ ਕਰ ਕੀਨੋ ਤਾਂ ਅਸ੍ਵਾਸ । ਇਹੈ ਜਨਾਵਤ ਥਿਰ ਰਹੋ ਕਾਹੇ ਭਏ ਉਦਾਸ ॥ ੨੫ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਤਬ ਬੋਲ ਮੁਖੋ ਬਟੁ ਏਹੁ ਕਹੀ ਗੁਰੁ ਯਾ ਬਿਧ ਤੇ ਦਿਜ ਕੀਨ ਬਖਾਨਾ। ਭਯੋਤਵ ਆਗਮ ਦੂਰਹ ਤੇ ਹਮ ਨਾ ਕੁਲ ਸੀਲ ਸੁ ਤੋਹਿ ਪਛਾਨਾ। ਸੁਨ ਕੈ ਇਹ ਬਾਤ ਹੰਕਾਰ ਬਲੀ ਮੁਖ ਭਾਖਤ ਹੈ ਉਰ ਮੈਂ ਖੁਨ ਸਾਨਾ। ਹਮਰੋ ਕੁਲ ਸੀਲ ਪਰੀਖਨ ਕੇ ਅਬ ਲਾਇਕ ਮੂਢ ਸੁ ਤੋਹਿ ਪ੍ਰਭਾਨਾ ॥ ੨੬ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਸੁਨ ਮੂਰਖ ਅਬ ਤੈਂ ਕਹੋ ਗੌੜ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੁ ਦੇਸ। ਰਾਢਾਪੁਰੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤਹਿ ਪੇਖਤ ਹਰੇ ਕਲੇਸ਼ ॥ ੨੭ ॥ ਕਬਿੱਤ ॥ ਭੂਰ ਸ੍ਰੇਸ਼੍ਟ ਨਾਮ ਪੁਨ ਤਾਂਹਿ ਮੈਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਧਾਮ ਤਾਂਹਿ ਪਤਿ ਤਾਤ ਮਮ ਲੋਕ ਮੈਂ ਬਖਾਨੇ ਹੈ। ਤਾਂਹਿ ਕੇਜੁ ਪੂਤ ਹੈ ਸੁ ਪੂਤ ਔਕੁਲੀਨ ਬਡੇ ਦੇਸ਼

ਨ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੋਕ ਲੋਕ ਮਾਂਹਿ ਜਾਨੇ ਹੈ। ਤਿਨ ਮੈਂ ਵਿਵੇਕ ਵਿਨਯ ਧੈਰਯ ਅਚਾਰ ਸੀਲ ਪ੍ਰਗਟ ਉਦਾਰ ਮਮ ਕੋ ਵਿਦ ਪ੍ਰਭਾਨੇ ਹੈ। ਸੋਈ ਹਮ ਅਏ ਬਿਧਿ ਲੋਕ ਕਿਧੌ ਨਏ ਭਏ ਭਯੋ ਸੁ ਅਚੰਭ ਜਨ ਮੋਹਿ ਨ ਪਛਾਨੇ ਹੈ॥ ੨੯ ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਸੁਨਤ ਬਾਤ ਪੁਨ ਦੰਭ ਯਹ ਬਟੂ ਕੀ ਓਰ ਨਿਹਾਰਿ। ਸੈਨ ਨ ਹੀਂ ਸਮਝਾਇਓ ਦੇਹੁ ਪਾਦ ਹਿਤ ਵਾਰਿ॥ ੨੯ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਤਾਮ੍ਰ ਘਟੀ ਬਟੂ ਲੈਕਰ ਮੈਂ ਪੁਨ ਊਜਲ ਵਾਰਿ ਸੁ ਪੂਰ ਲਿਆਯੋ। ਤਾਮ੍ਰ ਘਟੀ ਕਰਲੈ ਭਗਵੰਤ ਕਰੋ ਪਦ ਖਯਾਲ ਨ ਏਹੁ ਅਲਾਯੋ। ਹੰਕਾਰ ਕਹਯੋ ਹਮ ਏਵ ਕਰੇ ਜਗ ਕਾਹੂ ਕੋ ਨਾਂਹਿ ਬਨੇ ਸੁ ਦੁਖਾਯੋ। ਧੋਇ ਕਿ ਪਾਂਉ ਸੁ ਆਸ੍ਰਮ ਮੈਂ ਬਰਨੇ ਹਿਤ ਤਾਂਹਿ ਸੁ ਪਾਂਉ ਉਠਾਯੋ ॥ ੩੦ ॥ ਦੰਭ ਤਬੈ ਪੁਨ ਦੰਤ ਚਬਾਇ ਚਢਾਇ ਭੁਏ ਮੁਖ ਏਹੁ ਅਲਾਇ। ਦੂਰਹਿ ਪਾਇ ਗਡਾਇ ਰਹੋ ਦਿਜ ਮੂਢ ਕਹਾਂ ਢਿਗ ਆਵਤ ਧਾਇ। ਤੇ ਤਨ ਸ੍ਵੇਤ ਕਿ ਬਿੰਦੁ ਸੁਨੋ ਪਸਰੇ ਇਤ ਤੇ ਉਤ ਵਾਉ ਚਲਾਇ। ਬ੍ਰਹਮੰਨ ਅਪੂਰਬ ਏਹੁ ਪਿਖੀ ਸੁ ਹੰਕਾਰ ਕਹਯੋ ਮਨ ਮੈਂ ਖੁਨ ਸਾਇ ॥ ੩੧॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਬਹੁਰ ਬਟੂ ਮੁਖ ਬੋਲਿਓ ਬ੍ਰਹਮੰਨ ਇਸੋਹੀ ਹੋਹਿ। ਉਤੱਮ ਦਿਜ ਯਾ ਲੋਕ ਮੈਂ ਕਬ ਕਬ ਪੇਖੈ ਤੋਹਿ॥ ੩੨॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ਭਵ ਭਾਰਤਖੰਡ ਮਹੀਪ ਜਿਤੇ ਪਦ ਪੰਕਜ ਨਾਂਹਿ ਛੁਹੇ ਡਰ ਪਾਏ। ਪਦ ਕੰਜ ਸਿੰਘਾਸੰਨ ਭੂਤਲ ਕੇ ਢਿਗ ਆਨ ਸਭੈ ਨਿਜ ਮੌਲ ਝੁਕਾਏ। ਮੁਕਟਾ ਮਨਿ ਕੀ ਸੁ ਮਰੀਚਿਨ ਕੈ ਪਦ ਵਾਰਿਜ ਆਰਤੀ

ਦੀਪ ਜਗਾਇ। ਇਨ ਕੇ ਢਿਗ ਜਾਹਿ ਨਿਸੰਕ ਸੁਨੋ ਮਤਿ ਭੂਲ ਗਈ ਦਿਜ ਤੂੰ ਖੁਨ ਸਾਇ॥ ੩੩ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਸੁਨ ਹੰਕਾਰ ਸੁ ਮਨ ਬਿਖੈ ਕੀਨੋ ਇਹੈ ਬਿਚਾਰ। ਮਨੋ ਸੁ ਯਾਹੀ ਦੇਸ਼ ਮੈਂ ਦੰਭ ਲਯੋ ਅਵਤਾਰ ॥ ੩੪॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਭਵਤੁ ਤਥਾ ਇਹ ਆਸਨੇ ਮੈਂ ਅਬ ਕਰੋਂ ਨਿਵਾਸ। ਊਰੂ ਨਿਵਾਏ ਤਾਂਹਿ ਨੇ ਆਸਨ ਬੈਠਨ ਆਸ ॥ ੩੫॥ ਮੈਵੰ ਮੈਵੰ ਬੋਲ ਬਟੂ ਊਚੇ ਕੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼। ਅਰਾਧ ਪਾਦ ਆਸਨ ਇਹੈ ਔਰ ਨ ਕਰੇ ਨਿਵਾਸ ॥ ੩੬ ॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਤਬ ਬੋਲ ਹੰਕਾਰ ਸੁ ਏਹੁ ਕਹੀ ਮਨ ਭੀਤਰ ਕੋਪ ਭਯੋ ਅਤਿ ਗਾਢਾ। ਦੱਖਣ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬਡੋ ਤਿਹ ਭੀਤਰ ਸੁਧ ਪੁਰੀ ਇਕ ਰਾਢਾ। ਸੁਨ ਹੋ ਤਿਨ ਮਾਹਿ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬਧਯੋ ਗੁਰੁ ਕੇ ਕੁਲ ਵਾਸ ਕਰਯੋ ਅਤਿ ਪਾਢਾ। ਹਮ ਜੌ ਨਹਿ ਆਸਨ ਲਾਇਕ ਹੈ ਕਹੁਤੈਂ ਗੁਰੂ ਕੌਨ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਤੇ ਕਾਢਾ॥ ੩੭॥ ਸੁਨ ਮੂਰਖ ਕਾਨ ਭਲੇ ਧਰਿਯੋ ਇਕ ਔਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਹੌਂ ਤੁਮ ਬਾਤਾ। ਦਿਜ ਕੋ ਵਿਦ ਲੋਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬਡੇ ਸੁਬਰੀ ਤਿਨ ਕੀ ਦੁਹਿਤਾ ਬਿਖ੍ਯਾਤ। ਕੁਲ ਊਜਲ ਜਾਨ ਮਰਾਲਨ ਕੀ ਤਿਨ ਕੇ ਸਮ ਨਾਂਹਿ ਅਹੇ ਮਮ ਮਾਤਾ। ਤਿਸ ਤੇ ਹਮ ਲੋਕਨ ਮਾਂਹਿ ਬਡੇ ਹਮਰੇ ਸਮ ਨਾਂਹਿ ਅਹੇ ਮਮ ਤਾਤਾ॥ ੩੮॥ ਮਮ ਸਾਲਕ ਮਿਤ੍ਰ ਸੁ ਮਾਤੁਲ ਕੀ ਦੁਹਿਤਾ ਇਕ ਔਰ ਭਲੀ ਜਗ ਗਾਈ। ਤਿਨ ਕੇ ਬਿਭਚਾਰ ਕੀ ਝੂਠਿ ਕਥਾ ਸਠ ਲੋਕਨ ਨੇ ਜਗ ਮਾਂਹਿ ਅਲਾਈ। ਤਿਨ ਕੇ ਨਿਜ ਮਾਂਹਿ ਸੰਬੰਧ ਪਿਖੇ ਮਤਿ ਤਾਂਹਿ

ਸਮੇ ਅਤਿ ਸੈ ਖੁਨਸਾਈ। ਨਿਜ ਨਾਰਿ ਮਨੋਗ ਤਜੀ ਖਿਨ ਮੈਂ ਸੁਨ ਮੂਢ ਬਟੂ ਘਰ ਨਾਂਹਿ ਟਿਕਾਈ ॥ ੩੯ ॥ ਸੁਨਕੈ ਯਹਿ ਬਾਤ ਸੁਦੰਭ ਬਲੀ ਮਨ ਭੀਤਰ ਸੋ ਅਤਿ ਸੈ ਖੁਨਸਾ-ਨੇ। ਦਿਜ ਤੂੰ ਨਿਜ ਊਜਲਤਾ ਅਪਨੀ ਜਗ ਭੀਤਰ ਯਾਬਿਧ ਮੋਹਿ ਬਖਾਨੇ ॥ ਸੁਨ ਮੋਹਿ ਮਹਾਤਮ ਲੋਕਨ ਮੈਂ ਦਿਜ ਰਾਇ ਸੁ ਤੋਹਿ ਨ ਰੰਚ ਪਛਾਨੇ। ਕਛੁ ਆਹਿ ਅਪੂਰਬ ਉੱਜਲਤਾ ਮਮ ਭੀਤਰ ਸੋ ਚਤੁਰਾਨਨ ਜਾਨੇ ॥ ੪੦ ॥ ਹਮ ਏਕ ਸਮੇ ਬਿਧਿ ਲੋਕ ਗਏ ਮੁਨਿ ਮੋ ਪਿਖ ਆਸਨ ਤੇਸ ਉਠਾਏ। ਇਹ ਠੌਰ ਬਸੋ ਮੁਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਕਹੇ ਵਹ ਆਸਨ ਨਾ ਹਮਰੇ ਮਨ ਭਾਏ। ਬਿਧਿ ਆਪ ਸੁਗੰਦ ਕਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਪੁਨ ਗੋਬਰ ਸੋ ਨਿਜ ਜਾਨੁ ਲਿਪਾਏ। ਕਰ ਜੋਰ ਭਲੀ ਬਿਧ ਆਦਰ ਕੈ ਤਿਨ ਊਪਰ ਮੋਹਿ ਬਿਰੰਚਿ ਬਿਠਾਏ ॥ ੪੧ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਬਹੁ ਰ ਹੰਕਾਰ ਸੁ ਬੋਲਿਓ ਦੰਭਿਕ ਬ੍ਰਹਮਣ ਜਾਨ । ਕਹਿ ਬਿਰੰ-ਚਿ ਪੁਨ ਨਰ ਕਹਾਂ ਕੀਨੋ ਝੂਠ ਬਖਾਨ ॥ ੪੨ ॥ ਅਥਵਾ ਯਾ ਦ੍ਵਿਜ ਦੰਭ ਹੈ ਤਾਹੀ ਕੀਨ ਉਚਾਰ। ਐਸੇ ਮਨੇ ਬਿਚਾਰ ਕਰ ਭਯੋ ਕ੍ਰੋਧ ਹੰਕਾਰ ॥ ੪੩ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਕੌਨ ਸੁਰੇਸੁਰ ਕੋ ਬਿਧਿ ਹੈ ਰਿਖਿ ਕੌਨ ਸੁਨੋ ਕਿਹਤੇ ਉਪਜਾਏ। ਮੇ ਤਪ ਕੋ ਫਲ ਜਾਨਤ ਨਾ ਸੁਨ ਬਾਮ੍ਹਨ ਤੂੰ ਮਨ ਮੈਂ ਗਰ-ਬਾਏ। ਕੋਟਿ ਸੁਰੇਸ ਬਿਰੰਚਿ ਮੁਨੀ ਪਦ ਪੰਕਜ ਮੋਹਿ ਪਰੇ ਡਰ ਪਾਏ। ਰਿਖਿ ਕੀ ਉਤਪਤਿ ਕੀ ਭੂਮਿ ਕਹੀ ਸੁ ਪੁਰਾਨਨ ਮਾਂਹਿ ਸੁਨੋ ਮਨ ਲਾਇ ॥ ੪੪ ॥ ਰਿਖਿ ਸ੍ਰਿੰਗਿ ਮ੍ਰਿਗੀ ਕੁਸ

ਕੌਸਿਕ ਔਗਜਿਨੀ ਹਸਤਾਮਲ ਜੂ ਉਪਜਾਏ । ਵਾਰ ਵਧੂ ਸੁ ਵਸਿਸ੍ਰ ਜਏ ਦੁਹਿਤਾ ਪੁਨ ਝੀਵਰ ਬਯਾਸ ਉਪਾਏ । ਸਸ ਨਾਰਿ ਬਿਖੇ ਰਿਖਿ ਗੋਤਮ ਜੂ ਪੁਨ ਮਾਂਡਵ ਮੇਡਕਿ ਤੇ ਨਿਕ-ਸਾਏ । ਤਨਿਯਾ ਸੁ ਚੰਡਾਲ ਪਰਾਸਰ ਜੂ ਰਿਖਿ ਔਰ ਮਤੰਗ ਮਤੰਗਨਿ ਜਾਏ ॥ ੪੫ ॥ ਤਬ ਦੰਭ ਵਿਲੋਕ ਅਨੰਦ ਭਯੋ ਯਹ ਆਰਯ ਮੋਹਿ ਪਿਤਾਮਹਿ ਆਏ। ਨਾਮ ਹੰਕਾਰ ਕਹੇ ਜਿਨ ਕੋ ਇਨ ਪੇਖਨ ਤੇ ਮਨ ਮੇ ਬਿਗਸਾਏ । ਆਰਯ ਲੋਭ ਕੋ ਮੈ ਸੁਤ ਹੋਂ ਮਮ ਦੰਭ ਕਹੇ ਤਵ ਲਾਗਤ ਪਾਏ । ਅਹੰਕਾਰ ਧਰਿਯੋ ਸਿਰ ਹਾਥ ਤਬੇ ਸੁਤ ਦੀਰਘ ਆਯੁ ਬਡੇ ਸੁਖ ਪਾਏ। ॥ ੪੬ ॥ ਦ੍ਵਾਪੁਰ ਅੰਤ ਸੁਮੋਹਿ ਪਿਖੇ ਤਬ ਬਾਲ ਹੁਤੇ ਤੁਮ ਅੰਗ ਮਿਲਾਨੇ। ਕਾਲ ਬਿਤੀਤ ਭਯੋ ਬਹੁਤੋ ਸੁਤ ਯਾ ਜਗ ਮੈਂ ਹਮ ਹੈਂ ਸੁ ਬੁਢਾਨੇ। ਨੈਨਨ ਮੰਦ ਸੁ ਡੀਠ ਭਈ ਇਹ ਕਾਰਣ ਤੇ ਸੁਤ ਨਾਂਹਿ ਪਛਾਨੇ। ਆਜ ਅਨੰਦ ਭਯੋ ਪਿਖ ਤੇ ਸਭ ਅੰਗਨ ਮੇ ਤੁਮ ਹੋ ਚਿਲਕਾਨੇ ॥ ੪੭ ॥ ਤਵ ਆਹਿ ਕੁਮਾਰ ਸੁ ਝੂਠ ਬਡੋ ਕਹੁ ਆਨੰਦ ਸੇ ਜਗ ਭੀਤਰ ਸੋਈ। ਤਬ ਦੰਭ ਕਹਿਯੋ ਇਹ ਠੌਰ ਬਸੇ ਬਿਨ ਤਾਂਹਿ ਨ ਮੇ ਜਗ ਜੀਵਨ ਹੋਈ । ਤਵ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਤ੍ਰਿਸ਼੍ਨਾ ਪੁਨ ਲੋਭ ਕਹੋ ਸੁਖਸੋਂ ਜਗ ਭੀਤਰ ਦੋਈ। ਪੁਨ ਦੰਭ ਕਹਯੋ ਮਹਾ ਮੋਹ ਕੀ ਆਇਸ ਪਾਇ ਬਸੇ ਇਹ ਠੌਰ ਸੁਓਈ ॥ ੪੮ ॥ ਆਪ ਕਹੋ ਕਿਹ ਕਾਰਣ ਤੇ ਇਹ ਠੋਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕੀਯੋ ਤੁਮ ਆਏ । ਹੰਕਾਰ ਕਹਯੋ ਸੁਤ ਮੋਹ ਮਹੀਪ ਕੋ ਗੋਪ ਸੰਦੇਸ ਸੁ ਹੈਂ ਹਮ ਲਯਾਏ।

ਚਾਹਤ ਤਾਂਹਿ ਬਿਬੇਕ ਹਤੇ ਨਿਜ ਕਾਨ ਸੁਨੇ ਸਭ ਲੋਕ ਅਲਾਇ। ਤਾਂ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸੁਨਾਵਨ ਕੇ ਹਿਤ ਆਵਨ ਮੋਹਿ ਭਯੋ ਸਮਝਾਏ ॥ ੪੯ ॥ ਤਬ ਦੰਭ ਕਹਯੋ ਸੁਖ ਸੰਗਅਏ ਤਵ ਪੇਖਨ ਤੇ ਮਮ ਦੇਹ ਸਿਰਾਨੀ। ਮੋਹ ਮਹੀਪ ਸੁ ਆਇ ਇਹਾਂ ਸੁਰ ਲੋਕਹਿ ਤੇ ਜਨ ਏਹੁ ਬਖਾਨੀ। ਮੋਹ ਮਹੀਪ ਸਿਰੋ-ਮਣਿ ਜੂ ਸ਼ਿਵ ਕੀ ਨਗਰੀ ਸੁ ਠਈ ਰਜਧਾਨੀ। ਸਭ ਲੋਕ ਕਹੇਂ ਮੁਖ ਪੰਕਜ ਮੈ ਮਮ ਆਪ ਸੁਨੀ ਯਹਿ ਬਾਤ ਸੁ ਕਾਨੀ। ੫੦ ॥ ਹੰਕਾਰ ਕਹਯੋ ਕਿਹ ਕਾਰਣ ਤੇ ਵਹ ਲੋਕ ਪਤੀ ਇਹ ਠੌਰ ਬਸਾਏ। ਦੰਭ ਕਹਯੋ ਇਹ ਕਾਰਣ ਹੈ ਸੁ ਬਿਬੇਕ ਕਹੂੰ ਜਗ ਹੋਨ ਨ ਪਾਏ। ਬੋਧ ਉਦੇ ਯਹ ਭੂਮਿ ਬਨਾਰਸ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਇਹੈ ਮੁਖ ਗਾਏ। ਕੁਲ ਨਾਸਕ ਬੋਧ ਨਿਵਾਰਨ ਕੋ ਇਹ ਠੌਰ ਨਿਵਾਸ ਸੁ ਮੋਹ ਠਰਾਏ ॥ ੫੧ ॥ ਹੰਕਾਰ ਡਰੇ ਸੁਨ ਬਾਤ ਇਹੈ ਸਿਵ ਕੇ ਪੁਰ ਬੋਧ ਸੁ ਕੌਨ ਮਿਟਾਏ। ਤਿਹ ਠੌਰ ਬਸੇ ਸਭ ਜੀਵ ਜਿਤੇ ਸੁਖ ਸੋ ਸ਼ਿਵ ਤਾਂਹਿ ਕੇ ਬੰਧ ਛਡਾਏ। ਅੰਤ ਸਮੇ ਕਰੁਣਾ ਕਰ ਕੈ ਸਭ ਕਾਨਨ ਤਾਰਕ ਮੰਤ੍ਰ ਸੁਨਾਏ। ਸਭ ਪਾਪ ਮਿਟੇਂ ਸਿਵ ਪੇਖਨ ਤੇ ਖਿਨ ਭੀਤਰ ਜੀਵਨ ਬੋਧ ਉਪਾਏ॥ ੫੨ ॥ ਤਬ ਦੰਭ ਕਹਯੋ ਇਹ ਬਾਤ ਸਹੀ ਪਰ ਹੋਵਤ ਨਾ ਸਭ ਜੀਵ ਮਝਾਰਾ। ਤਿਨ ਕੋ ਨਹਿ ਬੋਧ ਕਦਾਂਚਿਤ ਹ੍ਵੈ ਜਿਨ ਕੇ ਉਰ ਕਾਮ ਸੁ ਕ੍ਰੋਧ ਬਿਕਾਰਾ। ਜਿਨ ਕੇ ਕਰ ਪਾਦ ਮਨੋ ਬਸ ਹੈ ਤਪ ਕੀ ਰਤਿ ਸੋ ਜਗ ਹੈ ਉ-ਜਿਆਰਾ। ਵਹਿ ਤੀਰਥ ਕੋ ਫਲ ਪਾਵਤ ਹੈ ਯਹ ਭਾਰਤ੍ਰ ਔਰ

ਪੂਰਾਨ ਉਚਾਰਾ ॥ ੫੩ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਵੇਤ੍ਰ ਪਾਨਿ ਆਏ ਤਬੈ ਕੰਚਕ ਪਾਗ ਅਨੂਪ ॥ ਨਾਗਰ ਜਨ ਆਯੋ ਸੁਨੋ ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਜਗ ਭੂਪ ॥ ੫੪ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਚੰਦਨ ਕੇ ਛਿਣ ਕਾਵ ਕਰੋ ਮਣਿ ਪਾਟਕ ਹੇਮ ਸੁ ਬੇਦ ਬਨਾਵੋ। ਜਲ ਯੰਤ੍ਰ ਸਭੈ ਗ੍ਰਹ ਖੋਲ ਦਿਜੈ ਤਿਨ ਭੀਤਰ ਕੁੰਕਮ ਗੰਧ ਮਿਲਾਵੋ। ਸਭ ਦ੍ਵਾਰਨ ਬੰਦ ਨਵਾਰ ਕਰੋ ਗਜ ਮੋਤਿਨ ਹਾਰ ਲੜੀ ਲਟਕਾਵੋ। ਸਕ੍ਰ ਸਰਾਸਨ ਚਤ੍ਰ ਧੁਜਾ ਸਭ ਸੌ ਧਨ ਕੇਸਿਰ ਮਾਂਹਿ ਝੁਲਾਵੋ ॥ ੫੫ ॥ ਕਬਿੱਤ ਫੇਰ ਦੰਭ ਕਹਯੋ ਮਹਾਂਰਾਜ ਹੈ ਸਮੀਪ ਆਏ ਚਲੀਯੇ ਅਗਾਰੀ ਸਨਮਾਨ ਅਤਿ ਕੀਜੀਯੇ। ਕਹਯੋ ਹੈ ਹੰਕਾਰ ਤੁਮ ਭਲੋ ਹੀ ਉਚਾਰ ਕੀਓ ਹੂਜੀਏ ਤਿਯਾਰ ਸੁ ਉਪਾਇਨ ਕੋ ਦੀਜਿਯੇ। ਜਾਇਕੇ ਉਪਾਇਨ ਸੁ ਪਾਇਨ ਕੇ ਮਾਂਹਿ ਧਰੀ ਜੋਰ ਕਰ ਕਹਯੋ ਯੌ ਬਨਾਰਸ ਪਿਖੀਜੀਯੇ। ਆਏ ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਭੂਪ ਪੁਰ ਮੈ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਓ ਵੈਭਵ ਵਿਭੂਤਿ ਪਰਵਾਰ ਸੋ ਸੁਹੀਜੀਯੇ ॥ ੫੬ ॥ ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਭੂਪ ਸੁ ਅਨੂਪ ਪਿਖ ਹਸੇ ਅਤਿ ਅਹੋ ਜੜ੍ਹ ਬੁੱਧ ਸਭ ਲੋਕ ਬਉਰਾਨੇ ਹੈ। ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਮਾਂਹਿ ਭੋਗਤਾ ਅਨੂਪ ਸੁਖ ਦੇਹ ਤੇ ਵਿਭਿੰਨ ਮੂਢ ਆਤਮਾ ਬਖਾਨੇ ਹੈ। ਅਕਾਸ ਤਰੁ ਫੂਲ ਨ ਬਿਸਾਲ ਫਲ ਆਸ ਕਰੇ ਕਹੋ ਨਭ ਫਲ ਹੂੰ ਕੋ ਸ੍ਵਾਦ ਕਿਨ ਜਾਨੇ ਹੈਂ। ਭਏ ਖੋਟੇ ਪੰਡਿਤ ਪਖੰਡ ਸੁ ਚਲਾਇ ਜਗ ਬੋਲ ਸੁ ਕਪੋਲ ਲੋਗ ਸਗਰੇ ਠਗਾਨੇ ਹੈਂ ॥ ੫੭ ॥ ਜੋਈ ਜਰ ਨਾਂਹਿ ਤਾਂਹਿ ਵਸਤੁ ਕੋ ਸੁਆਹਿ ਕਹੈਂ ਭਏ ਹੈਂ ਵਚਾਲ ਵਾਕ ਮ੍ਰਿਖਾ ਬੇਦ ਮਾਨਈ। ਚਾਰ ਵਾਕਨ ਕੇ ਵਾਕ ਸਤਜ ਤਾਂਹਿ

ਕੋ ਅਸਤਯ ਕਹੇ ਭਏ ਮੂਢ ਲੋਕ ਤਾਂਹਿ ਨਿੰਦਾ ਕੋ ਬਖਾਨਈ ।ਅਹੋ ਤੱਤ ਸਾਰ ਕੋ ਬਿਚਾਰਤੁਮ ਆਪ ਕਰੋ ਕਾਟੇ ਤਨੁ ਸੀਸ ਦ੍ਰਿਗ ਵਾਹੀ ਓਰ ਠਾਨਈ। ਤਨਤੇ ਨਿਆਰੇ ਜੌ ਪਧਾਰੇ ਜੀਵ ਪਿਖੇ ਕੋਈ ਤਬੀਤਨ ਭਿੰਨ ਯਹਿ ਆਤਮ ਸੁ ਜਾਨਈ॥ ੫੮ ॥ ਲੋਗਨਕੋ ਵੰਚ ਪੁਨਵੰਚਿਓ ਨਿਜਾਤਮ ਕੋ ਸੀਤ ਜਲ ਨਾਇ ਬ੍ਰਤ ਆਤਮ ਤਪਾਇਹੈ। ਨਾਕ ਸੁਖ ਪਦ ਪਾਨ ਦੇਹ ਹੈਂ ਸਮਾਨ ਸਭ ਮਨ ਮੈਂ ਨ ਆਇ ਕ੍ਰਮ ਵਰਣ ਕੋ ਬਤਾਇਹੈ। ਆਪਨੀ ਪਰਾਈ ਨਾਰਿ ਸੰਪਤਾ ਬਤਾਈ ਸ੍ਰਤ ਨਾਂਹਿ ਹਮਜਾਨੇ ਸਠਭੇਦ ਕੋ ਅਲਾਇਹੈ। ਨਾਰਿਨ ਕੋ ਭੋਗ ਪੁੰਨ ਪਾਪ ਕੋ ਵਿਭਾਗ ਯਹਿ ਆਪਨੋ ਪਰਾਯੋ ਬਲਹੀਨ ਮੁਖ ਗਾਇਹੈ॥ ੫੯ ॥ ਆਤਮਾ ਸਰੀਰ ਯਹਿ ਧੀਰ ਚਾਰ ਵਾਕ ਕਹੈ ਆਗਮ ਪ੍ਰਮਾਣ ਏਕ ਤਾਂਹਿ ਕੋ ਸੁ ਲੇਖੀਯੇ । ਭੂਮ ਜਲਤੇ ਜ ਵਾਇ ਤੱਤੁ ਸੁ ਬਤਾਇਦਏ ਜਾਂਹਿ ਮੈਂ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸੁ ਪ੍ਰਤੱਖ ਏਕ ਪੇਖੀਯੇ। ਨਾਰਨ ਕੋ ਭੋਗ ਔਰ ਦ੍ਰਬ ਕੋ ਸੰਜੋਗ ਜੋਈ ਯਹੀ ਪੁਰ ਖਾਰਥ ਨ ਔਰ ਕਛੁ ਦੇਖੀਯੇ। ਚੇਤਨ ਸੁਭੂਤ ਹੋਈ ਨਾਂਹਿ ਪਰਲੋਕ ਕੋਈ ਮੋਖ ਬਿਨ ਮ੍ਰਿਤੁ ਔਰ ਦੂਸਰੋ ਨ ਵੇਖੀ ਯੇ॥ ੬੦ ॥ ਯਹੀ ਮਨ ਧਾਰ ਮੁਖ ਬੁੱਧ ਨੇ ਉਚਾਰ ਕੀਓ ਉੱਤਮ ਸਿੱਧਾਂਤ ਚਾਰਵਾਕ ਕੋ ਪਢਾਯੋਹੈ। ਚਾਰ ਵਾਕ ਸਿੱਖਨ ਪ੍ਰ ਸਿੱਖਨ ਪਢਾਇ ਸਭ ਯਾਹੀ ਸੁ ਸਿੱਧਾਂਤ ਲੋਕ ਭੀਤਰ ਚਲਾਯੋ ਹੈ। ਐਸੇ ਸੁਨ ਚਾਰਵਾਕ ਚਾਰਵਾਕ ਸਿੱਖ ਲੀਯੇ ਪੇਖਤ ਸਮਾਜ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮਾਂਹਿ ਆਯੋ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੋ ਬੁਲਾਇ

ਸਮਝਾਇ ਬਾਤ ਏਹ ਕਹੀ ਦੰਡ ਨੀਤਿ ਵਿਦ੍ਯਾ ਨ ਔਬੈ ਕਛੁ ਗਾਯੋ ਹੈ॥ ੬੧॥ ਸਿਖ੍ਯਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਬੇਦ ਤ੍ਰਯਗ ਗੁਰੁ ਈਸ ਕ੍ਰਿਤ ਵਿਦ੍ਯਾ ਕਹੈ ਉਦਾਰ। ਬੇਦਨ ਸੋ ਕਰਿ ਓਜਜਨ ਪਾਵੈ ਸ੍ਵਰਗ ਅਪਾਰ॥ ੬੨॥ ਚਾਰਵਾਕੋਵਾਚ। ਸਵੈਯਾ॥ ਧੂਰਤ ਕੋ ਪਰਲਾਪ ਸੁਨੋ ਯਹਿ ਬੇਦ ਤ੍ਰਈ ਜਗ ਮਾਂਹਿ ਬਖਾਨੀ। ਯਾਰਕ ਯੱਗ ਸੁ ਦ੍ਰਬ ਬਿਨਾਸਕਏ ਸੁਰਲੋਕ ਜਿ ਜਾਵਤ ਪ੍ਰਾਨੀ। ਤੌਵਹ ਦਾਹ ਦਹੇ ਦ੍ਰੁਮਜੇ ਫਲ ਭੂਰਲਹੈ ਵਹਿ ਰੀਤਿ ਸੁਮਾਨੀ। ਹੈ ਨ ਕਛੁ ਸੁਕਪੋਲ ਕਹੀ ਧਨਵੰਚਨ ਕੇ ਹਿਤ ਏਹ ਕਹਾਨੀ॥ ੬੩॥ ਕ੍ਰਿਤ ਸ੍ਰਾਧ ਇਹਾਂ ਮ੍ਰਿਤ ਜੀਵਨ ਕੋ ਪੁਨ ਜੋ ਪਰਲੋਕ ਵਿਖੈ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ। ਜਲ ਰੰਗ ਦਏ ਤਬਹੀ ਜਗਮੈਂ ਕੁਰਜਾਂਗਲ ਖੇਤਨ ਕੌ ਬਿਗਸਾਏ। ਮ੍ਰਿਤ ਦੀਪ ਸਿਖਾ ਬਹੁ ਤੇਲ ਦਏ ਬਿਨ ਪਾਵਕ ਸੋ ਗ੍ਰਹ ਮੈਂ ਨਿਕਸਾਏ। ਕ੍ਰਿਤ ਬਿਯੋਤਨ ਕੈ ਜਗਲੋਗ ਠਗੇ ਮੁਖ ਏਹੁ ਕਹੇ ਬਿਧਿ ਬੇਦ ਬਤਾਏ॥੬੪॥ ਸਿੱਖਉਵਾਚ॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਗੁਰੁਖਾਨ ਸੁ ਪਾਨਹਿ ਪ੍ਰਾਣ ਪ੍ਰਿਯਾ ਸੁਖ ਸੋ ਪੁਰਖਾਰਥ ਆਪ ਅਲਾਏ। ਇਹਤੋ ਪੁਨ ਤੀਰਥ ਕਾਗਜ ਤੇ ਕਿਹ ਕਾਰਣ ਭੋਗ ਨ ਤੇ ਡਰ ਪਾਏ। ਜਗ ਸੂਖ ਤਜੇ ਬਨਜਾਇ ਬਸੇ ਤਪ ਦੀਰਘ ਸੋ ਨਿਜ ਦੇਹ ਤਪਾਏ। ਜਗ ਭੋਗਨ ਤ੍ਯਾਗ ਸੁ ਜੋਗ ਭਜੇ ਸੁਖ ਹੇਤੁ ਇਹੈ ਬਿਧਿ ਆਗਮ ਗਾਏ॥ ੬੫॥ ਚਾਰਵਾਕਉਵਾਚ॥ ਸੋਰਠਾ॥ ਧੂਰਤ ਕੀਨ ਪ੍ਰਲਾਪ ਆਗ ਮਨਾਮ ਸੁ ਤਾ ਧਰੇ। ਆਸਾ ਮੋਦਕ ਥਾਪ ਮੂਰਖ ਤ੍ਰਿਪਤ ਸੁ

ਕੋ ਢਈ॥ ੬੬॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਦ੍ਰਿਗ ਦੀਰਘ ਅੰਜਨ ਸਾਮਖਿਰੇ ।ਅਨਨੀਲ ਸਰੋਰੁਹਿ ਹੈ ਬਿਗਸਾਇ। ਨਵ ਨਾਗਰੀਯਾਂ ਨਵ ਨਾਗਕਲਾ ਅਲਕੇ ਅਲਿਸੀ ਸੁ ਕਪੋਲ ਸੁਹਾਏ। ਕਹਿ ਤਾ ਹਿ ਅਲਿੰਗਨ ਸੇਜਨਮੈਂ ਕਹਿ ਪਾਵਕ ਪੰਚ ਸੁ ਦੇਹ ਤਪਾਏ । ਕਹਿ ਬਿੰਜਨ ਭੀਖ ਅਹਾਰ ਕਹਾਂ ਉਪਵਾਸਨ ਕੈ ਸਠ ਦੇਹ ਸੁਕਾਏ ॥ ੬੭॥ ਸਿੱਖਉਵਾਚ ॥ ਚੌਪਈ॥ ਹੇ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥ ਕਾਰ ਹੈਜੇਤੇ। ਐਸੇ ਬਚਨ ਬਖਾਨੇ ਤੇਤੇ। ਦੁਖ ਵਿਮਿਸ੍ਰਤ ਸੁਖ ਸੰਸਾਰਾ। ਤਾਂਤੇ ਤਾਂਕੋ ਕਰੋ ਪ੍ਰਹਾਰਾ॥ ੬੮॥ ਕਵਿ- ਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਸੁਨਤ ਸਿੱਖਕੀ ਬਾਤਕੋ ਹਸੇ ਸੁ ਬਾਲਕ ਜਾਂਨ। ਚਾਰਵਾਕ ਪੁਨ ਯੁਕਤਿਸੋਂ ਆਗੇਕਰੇ ਬਖਾਨ ॥ ੬੯॥ ਚਾਰਵਾਕਉਵਾਚ॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਦੁਖਸੰਗ ਮਿਲੇ ਜਗਕੇ ਸੁਖ ਜੇ ਵਹਿ ਦੂਰ ਤਜੋ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਬਖਾਨੇ। ਤੇਨਿਰ ਬੁੱਧਿ ਮਹਾਂਪਸੁ ਹੈ ਹਮ ਜੀਵਨ ਕੇ ਪਰ ਤਾਰਕ ਜਾਨੇ। ਸਿਤ ਤੰਡਲ ਜੇ ਤੁਖ ਸੰਗਮਿਲੇ ਤਿਹ ਨਾਹਿ ਤਜੇ ਜਨਜੇ ਸੁਰਗਜ਼ਾਨੇ॥ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਲੁਕਾਇਤ ਵਾਕ ਸੁਨੇ ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਬਲੀ ਮਨ ਮੈਂ ਬਿਗਸਾਨੇ॥ ੭੦॥ ਮਹਾਂਮੋਹਉਵਾਚ ਸ੍ਰਪਤਿਨੀ ਪ੍ਰਤਿ ਸਵੈਯਾ॥ ਮਾਨਿਨਿ ਕਾਨਨ ਮਾਂਹਿ ਸੁਣੇ ਯਹ ਵਾਕ ਪ੍ਰਮਾਣ ਮਹਾਂ ਸੁਖਦਾਈ। ਮਾਂਹਿ ਨਿਦਾਘ ਮਨੋ ਬਰਖਾ ਤਿਮ ਕਾਨਨ ਕੋ ਸੁਖ ਸੀਤਲਤਾਈ। ਸਾਨੰਦ ਤਾਂਹਿ ਵਿਲੋਕਨ ਕੈ ਨ੍ਰਿਪ ਮੋਹਬਲੀਇਹਬਾਤ ਅਲਾਈ। ਆਹਿ ਲੁਕਾਇਤ ਸੱਜਨ ਮੇਂ ਇਨ ਵਾਕਨ ਕੈ ਉਰਮੇ ਹਰਖਾਈ ॥ ੭੧ ॥ ਦੋਹਰਾ॥

ਤਹਿੰ ਔਸਰ ਆਯੋ ਤਬੈ ਚਾਰਵਾਕ ਪਰਧਾਨ। ਪੇਖ ਸਮੀਪ ਸੁਜਾਇਕੈ ਕੀਨੋ ਏਹੁ ਬਖਾਨ॥ ੭੨॥ ਚਾਰਵਾਕਉਵਾਚ। ਚੌਪਈ॥ ਜਯਜਯ ਮਹਾਂਰਾਜ ਜਗ ਕਾਰਣ। ਤੁਮ ਤ੍ਰਿਭਵਨ ਕੇ ਹੋ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਰਣ। ਚਾਰਵਾਕ ਪਦ ਕਰੇ ਪ੍ਰਣਾਮ। ਸੇਵਕ ਸਦਾ ਪਛਾਨੋ ਨਾਮ॥ ੭੩॥ ਮਹਾਂਮੋਹਉਵਾਚ॥ ਚੌਪਈ॥ ਚਾਰਵਾਕ ਸੁਖ ਸੋ ਤੁਮ ਆਇ। ਬਹੁਤ ਕਾਲਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਏ। ਸਤਿਜੁਗ ਤ੍ਰੇਤਾ ਭਏ ਬਿਤੀਤ। ਤੁਮਰੀ ਸਾਰ ਨ ਪਾਈ ਮੀਤ॥ ੭੪॥ ਦ੍ਵਾਪੁਰ ਅੰਤ ਭਈ ਕਛੁ ਸਾਰੇ। ਕੀਟਕ ਦੇਸ ਬਸਤ ਹੈ ਪਜ਼ਾਰੇ। ਬੈਠੋ ਇਹਾਂ ਸਮੀਪ ਹਮਾਰੇ। ਸਮਾ ਚਾਰ ਕਛੁ ਕਰੋ ਉਚਾਰੇ॥ ੭੫॥ ਚਾਰਵਾਕਉਵਾਚ॥ ਚੌਪਈ॥ ਸਮਾਚਾਰ ਸੁਨੀਯੇ ਸਭ ਦੇਵ। ਪ੍ਰਭੁ ਕੋ ਨਿਖਲ ਬਤਾਵਹੁਭੇਵ। ਪੱਛਮ ਦੇਸ ਬਸੇ ਸੁਖ ਧਾਮ। ਸਾਸ੍ਰਾਂਗ ਕਲਿਕੀਨ ਪਰ-ਣਾਮ॥ ੭੬॥ ਮਹਾਂਮੋਹਉਵਾਚ॥ ਚਾਰਵਾਕ ਮਮ ਕਰੋ ਬਖਾਨ। ਸਭ ਬਿਧ ਹੈ ਕਲਿਕੋ ਕਲਯ਼ਾਨ। ਮਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਮੈਂ ਅਤਿ ਅਨੁਰਾਗੀ। ਕਲਿਜੁਗ ਹੈ ਜਗਮੈਂ ਬਡਭਾਰੀ।੭੭ ਚਾਰਵਾਕਉਵਾਚ॥ ਤਵ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਭ ਬਿਧ ਕਲਿਯਾਨੁ। ਤੇਜਵੰਤ ਜੈਸੇ ਭਵਭਾਨੁ। ਕੀਨੇ ਕਾਜ ਕਰਨ ਨਹਿੰ ਰਹੇ॥ ਤਵਪਦ ਮੂਲ ਦਰਸ ਕੋ ਚਹੇ॥ ੭੮॥ ਤੁਮਰੇ ਵਾਕ ਸੁਸਿਰ ਪਰ ਧਾਰੇ। ਦੁਸ਼ਮਨ ਕੇ ਤਿਨ ਮੂਲ ਉਖਾਰੇ। ਸੁਖ ਪ੍ਰਸਾਦ ਮੁਦਿਤ ਅਤਿ ਭਯੋ। ਦਰਸ਼ਨ ਸੁੰਦਰ ਅਤਿ ਹਰਖਯੋ॥ ੭੯॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਭੁਜਕਲੂਤਵ ਦਾਸ ਹੈ ਕਰੇ ਤੁਮਾਰੇ ਕਾਜ। ਤਵ

ਪਦ ਪੰਕਜ ਬੰਦਨਾ ਕਰੇ ਜਗਤ ਕੇ ਰਾਜ॥ ੯੦ ॥ ਮਹਾਂਮੋਹ ਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਚਾਰ ਵਾਕ ਅਤਿ ਮਿਤ੍ਰ ਮਮ ਮੋਕੋ ਕਰੋ ਉਚਾਰ॥ ਕੌਨ ਕੌਨ ਕਾਰਜ ਕਰੇ ਕਲਿ ਜੁਗ ਜਗਤ ਮਝਾਰ॥ ੯੧ ॥ ਚਾਰ ਵਾਕੋ ਵਾਚ ॥ ਸਵੈਯਾ॥

ਬੇਦਨ ਕੇ ਪਬ ਦੂਰ ਤਜੇ ਸੁ ਯਥੇਸ਼ਟ ਚੇਸਟ ਮੈਂ ਜਨ ਪਾਗੇ। ਆਜ ਵੈਰਾਗ ਕੀ ਕੌਨ ਕਥਾ ਤ੍ਰਿਣ ਲੋਸ਼ਟ ਕੰਚਨ ਸੇ ਜਨ ਲਾਗੇ। ਨਾ ਕਲਿ ਨਾ ਹਮ ਕਾਰਣ ਹੈ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਪਰਤਾਪ ਭਏ ਵਡ ਭਾਗੇ। ਜੇ ਧਨਵੰਤ ਮਹੰਤ ਮਹਾਜਨ ਤੇ ਰਤਿ ਨਾਹ ਕਿ ਪਾਂਉ ਪਰਾਗੇ॥ ੯੨ ॥ ਦਿਸ ਉਤੱਰ ਔ ਪੁਨ ਪੱਛਮ ਮੈਂ ਯਹਿ ਬੇਦ ਤ੍ਰਈ ਕਲਿ ਦੂਰ ਨਿਵਾਰੀ। ਦਿਸ ਦੱਛਣ ਪੂਰਬ ਬੇਦ ਤ੍ਰਈ ਤਨ ਪਾਲਨ ਕੇ ਹਿਤ ਹੈ ਦਿਜ ਧਾਰੀ। ਸਮ ਔਦਮ ਕੀ ਤਹ ਕੌਨ ਕਥਾ ਜਿਹ ਦੇਵ ਸਮਾਨ ਭਈ ਗ੍ਰਹ ਨਾਰੀ। ਅਬ ਕਾਜ ਸਪੂਰਣ ਸਿੱਧ ਭਏ ਸੁ ਬਿਬੇਕਹਿ ਕੀ ਜੜ ਮੂਲ ਉਖਾਰੀ ॥ ੯੩ ॥ ਚੌਪਈ॥ ਅਗਨਿ ਹੋਤ੍ਰ ਪੁਨ ਬੇਦ ਬਿਸਾਲਾ। ਔਰ ਤ੍ਰਿਦੰਡ ਭਸਮ ਪੁਨ ਭਾਲਾ। ਬਲ ਮਤਿ ਹੀਨ ਜੀਵ ਕਾ ਕਾਰਣ। ਧਰੇ ਬ੍ਰਹਸਪਤਿ ਕੀਨ ਉਚਾਰਣ॥ ੯੪ ॥ ਜੀਵਨ ਹਿਤ ਜਨ ਬੇਦ ਬਿਚਾਰੇ। ਤਾਂਤੇ ਕਾਰਜ ਭਏ ਹਮਾਰੇ। ਕੁਰਖੇਤ੍ਰਾਦਿ ਤੀਰਥ ਕੇ ਮਾਹੀ। ਪ੍ਰਬੋਧ ਉਦੇ ਸੁਪਨੇਹੂੰ ਨਾਹੀ ॥ ੯੫॥ ਮਹਾਮੋਹਉਵਾਚ॥ ਚਾਰ ਵਾਕ ਕਲਿ ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਬੀਨਾ । ਮਮ ਹਿਤ ਭੁਜ ਬਲ ਧਰੇ ਨਵੀਨਾ। ਤਾਂ ਭੁਜ ਦੰਡ ਕਾਜ ਮਮ ਸਰੇ। ਤੀਰਥ ਬਡੇ ਬਿਅਰਥ ਤਿਨ ਕਰੇ॥ ੯੬॥ ਅਬ

ਮੋ ਕੋ ਨਿਹ ਚਿੰਤਾ ਭਈ। ਤੀਰਥ ਬੋਧ ਸ਼ੰਕ ਉਰ ਗਈ। ਗ੍ਰਿਹ ਮਹਿ ਨਾਰਿ ਸੁਤਨ ਕੇ ਸੰਗਾ। ਕਹਾਂ ਹੋਇ ਤਹ ਬੋਧ ਪ੍ਰਸੰਗਾ॥ ੮੭॥ ਚਾਰਵਾਕੋਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਤਵ ਪਦ ਪੰਕਜ ਕੋ ਲਿਖੀ ਕਲਿਜੁਗ ਪਾਤੀ ਆਪ। ਯਾ ਕੋ ਆਪ ਬਚਾਈਐ ਰਾਜਨ ਰਵਿ ਪ੍ਰਤਾਪ॥ ੮੮॥ ਚੌਪਈ॥ ਯਾ ਬਿਧ ਸੁਨਿਓ ਭੂਪਤ ਜਬ ਹੀ। ਪਾਤੀ ਲਗੋ ਬਚਾਵਨ ਤਬ ਹੀ। ਬਾਚਕ ਕਹੇ ਸੁਨੋ ਜਗ ਭੂਪ। ਕਲਿਜੁਗ ਪਾਤੀ ਲਿਖੀ ਅਨੂਪ॥ ੮੯ ॥ ਕਲਿਜੁਗੋਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਤਵ ਵਸ ਕੀਨੋ ਨਿਖਲ ਜਗ ਸੁਰ ਨਰ ਮੁਨੀ ਮਹਾਨ। ਕਲਿਜੁਗ ਪਦ ਬੰਦਨ ਕਰੇ ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਭਗਵਾਨ॥ ੯੦॥ ਸਮਾਚਾਰ ਸਭ ਦੇਸ਼ ਕੋ ਸੁਨੋ ਜਗਤ ਸਿਰ ਤਾਜ। ਤਵ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤਵ ਵਾਸ ਜਗ ਏਹੁ ਕਰੇ ਸਦ ਕਾਜ॥ ੯੧॥ ਛਪਯਛੰਦ॥ ਜਗ ਤਜੇ ਨ ਮਾਯਾ ਮੋਹ ਨਾਮ ਆਤੀਤ ਕਹਾਵੈ। ਘਰ ਮੈਂ ਲੇਹਿ ਕੁਸੀਦ ਭੀਖ ਪੁਨ ਮਾਂਗਨ ਜਾਵੈਂ। ਰੈਨ ਕਰੈਂ ਰਸ ਭੋਗ ਦਿਨੇ ਤਨ ਭਸਮ ਲਗਾਵੈ। ਆਪ ਕਰੇ ਸਭ ਪਾਪ ਔਰ ਕੋ ਧਰਮ ਬਤਾਵੈ। ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਅਤੀਤ ਸੁ ਮੈਂ ਕਰੇ ਨਖ ਸਿਖ ਲੌ ਅਭਿਮਾਨ ਅਤਿ। ਉਰ ਨਿਸ ਬਾਸਰ ਦਮੜਾ ਚਹੇ ਕਬੂੰ ਨ ਹੋਵੇ ਰਾਮ ਰਤਿ॥ ੯੨॥ ਹਰਿ ਕੋ ਪੰਥ ਸੁ ਦੂਰ ਪੰਥ ਬਹੁ ਆਪ ਚਲਾਵੈਂ। ਰਹੀ ਫਕੀਰੀ ਦੂਰ ਮਾਂਗ ਪੁਰ ਪੇਟ ਅਘਾਵੈਂ। ਕਹਿ ਇਕੰਤ ਬਨ ਬਾਸ ਸੰਗ ਬਹੁ ਦੂੰਦਭ ਵਾਵੈਂ। ਸਵੈ ਨਿਰੰਤਰ ਰਾਤ ਦਿਨੇ ਪੁਨ ਧਜਾ ਲਗਾਵੈਂ। ਪੁਨ ਧਨ ਮਦ ਮਸੀ ਮਲਾਨ ਮੁਖ ਭੂਪ ਸੌਧ ਪੁ

ਪੌਲ ਪਰ। ਸੁ ਧਨ ਲਿਪਸਾ ਬਜ਼ਾਕੁਲ ਮਹਾਂ ਸਰਮਾ ਪਤਿ ਸਮ ਰਹੇ ਪਰ ॥ ੯੩ ॥ ਨੀਤਿ ਨਿਪੁਨ ਨਹ ਭੂਪ ਨਜ਼ਾਇਮ ਨ ਉਕਤ ਬਿਚਾਰੇਂ। ਨਿਜ ਪਰਜਾ ਪਰ ਦੰਡ ਕਾਜ ਭਵ ਭੀਤਰ ਸਾਰੇਂ। ਰਾਜ ਧਰਮ ਕੀ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਭੂਪ ਨ ਨੈਨ ਨਿਹਾਰੇਂ। ਪਾ ਨਾਸਕਤਿ ਨਿਰੰਤਰ ਧਰਮ ਨ ਚੀਤ ਸੁਧਾਰੇ। ਜਗ ਪ੍ਰਾਵਰੜ ਵਾਕ ਪੁਰਾਣ ਬਿਨ ਬੈਠ ਨਜ਼ਾਧ ਭੂਪਤ ਕਰੇਂ। ਰਾਜਾਧਿਰਾਜ ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਪ੍ਰਭੁ ਭੱਦ੍ਰ ਸਦਾ ਪੱਛਮ ਧਰੇਂ ॥ ੯੪ ॥ ਭਯੋ ਉਪੱਦ੍ਰਵ ਏਕ ਸੁਨੋ ਨੀਕੇ ਮਨ ਲਾਈ। ਬਹੁ ਨਾਮੁ ਨਰਾਇਣ ਮਾਂਹਿ ਪ੍ਰਤੀਤ ਸੁ ਜਨ ਕੋ ਆਈ। ਕਹੂੰ ਕਹੂੰ ਮਨ ਲਾਇ ਮਹਾਜਨ ਪ੍ਰੇਮ ਲਗਾਈ। ਪ੍ਰਾਤ ਭਜੇ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਨੈਨ ਤੇ ਨੀਂਦ ਮਿਟਾਈ। ਯਹ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਸੁ ਬੀਜ ਪ੍ਰਭੁ ਜਨ ਖੋਟੇ ਉਰ ਪਰ ਧਰੇ। ਯਹ ਭੂਪ ਅਵਾਚਨ ਕਹਿ ਸਕੋ ਤਵ ਮੂਲ ਗੁਪਤ ਕ੍ਰਿਤ ਨ ਕਰੇ ॥ ੯੫ ॥ ਚਾਰ ਵਾਕ ਸਭ ਔਰ ਬਾਤ ਪ੍ਰਭੁ ਮੁਖੋ ਬਖਾਂਨੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਨਹਿ ਝੂਠ ਗਹੇ ਉਰ ਸੱਤ ਪਛਾਨੇ। ਏਕ ਪਾਪਿਨੀ ਨਾਰਿ ਭਈ ਬਹੁ ਮੰਤ੍ਰ ਸੁ ਜਾਨੇ। ਯਹ ਨਾਮ ਨਰਾਇਣ ਦੁਸ਼ਟ ਤਾਂਹਿ ਕੇ ਸੰਗ ਮਿਲਾਨੇ। ਪ੍ਰਭੁ ਇਨ ਅਪਰਾਧਨਿ ਤੇ ਡਰੇ ਮਹਾਂ ਯੋਗਿਨੀ ਪ੍ਰਬਲ ਅਤਿ। ਜਗ ਚਾਰ ਵਾਕ ਕੇ ਵਚਨ ਸੁਨ ਕਰੋ ਉਪਾਇ ਸੁ ਜਥਾ ਮਤਿ ॥ ੯੬ ॥ ਮਹਾਂਮੋਹਉਵਾਚ ॥ ਅਬ ਕਲਿ ਕੀ ਮਤਿ ਬੌਰਾਨੀ ਯੌ ਹਮ ਜਾਨਿਓ। ਲਘੂ ਨਾਮ ਨਰਾਇਣ ਮਾਤ੍ਰ ਜਿਨ ਡਰ ਮਾਨਿਓ। ਇਹ ਰਾਜ ਸੁਖ ਕੋ ਕਰਣੋ ਯਾ ਜਗ ਭਾਨਿਓ। ਅਸ੍ਵਮੇਧ ਮਖ ਮੌਲ ਕਰਜੌ

ਜਗ ਹਾਨਿਓ। ਇਹ ਬ੍ਰਹਮ ਹੱਤਿਆ ਮਾਤ ਬਧ ਪਰ ਖ੍ਰਤਿ
ਨੀ ਗੁਰੁ ਦਾਰ ਰਤਿ। ਅਬ ਕਰੇ ਨਿਡਰ ਜਗ ਮਾਂਹਿ ਜਨ
ਡਰ ਨਾਮ ਨਰਾਇਣ ਭਯੋਕਤ ॥ ੯੭॥ ਕੁਬੁੱਧਿਮੰਤ੍ਰੀਉਵਾਚ
ਛਪਯਾ ॥ ਨਾਮ ਨਰਾਇਣ ਮਹਾ ਦੁਸ਼ਟ ਭੂਪਤਿ ਜਗ ਗਾਯੋ।
ਅਜਾ ਮੇਲ ਇਕ ਬਾਰ ਲਯੋ ਤਿਨ ਬੰਧ ਮਿਟਾਯੋ। ਗਨਿ
ਕਾ ਤੇ ਪਦ ਦਾਸੀ ਤਾਂ ਮਨ ਤੇ ਮਤਿ ਲਾਯੋ। ਨਾਮ ਦੁਸ੍ਰ ਤਿਂਹ
ਮਿਲਯੋ ਸੁ ਤਿਹ ਬੈਕੁੰਠ ਪਠਾਯੋ। ਸੁ ਗਜ ਪਤਿ ਬਜ਼ਾਕੁਲ
ਬਾਰ ਇਕ ਨਾਮ ਨਰਾਇਣ ਲਯੋ ਜਬ। ਰਾਜਾ ਧਿਰਾਜ ਮਹਾਂ
ਮੋਹ ਪ੍ਰਭੁ ਤਾਂਹਿ ਛੁਡਾਯੋ ਬਿਸ੍ਨ ਤਬ ॥੯੮॥ ਮਹਾਮੋਹਉਵਾਚ
॥ ਨਾਮ ਕੁਬੁੱਧਿ ਸੁ ਤੇਰੋ ਬਡੋ ਸੁ ਬੁੱਧਿ ਪਛਾਨੇ। ਜਨਨੀ ਨਾਮੁ
ਕੁਬੁੱਧਿ ਧਰਯੋ ਮ੍ਰਿਤੁ ਤੇ ਡਰ ਮਾਨੇ। ਤੈਂ ਯਹਿ ਨਿਖਲ ਸੁ ਵਚਨ
ਮੋਹਿ ਪ੍ਰਤਿ ਸੱਤ ਬਖਾਨੇ। ਨਾਮ ਨਰਾਇਣ ਨੀਚ ਚਹੇ ਜਰ
ਮੇਰੋ ਹਾਨੇ। ਅਬ ਤਾਂਹਿ ਬਿਨਾਸਨ ਹੇਤੁ ਕਛੁ ਹੋਇ ਉਪਾਇ
ਸੁ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ। ਕ੍ਰਤ ਸਤ ਬਿਪਾਰ ਪ੍ਰਭੁ ਨਿਖਲ ਜਨ ਪ
ਭਜੇ ਕਹਿ ਨਾਮ ਹਰਿ॥ ੯੯ ॥ ਧਨੀ ਧਰਮ ਧਨ ਦਾਨ
ਰੰਚਕ ਮਨ ਮੈਂ ਆਨੇ। ਨਿਰਧਨ ਭਜੇ ਨ ਨਾਮੁ ਦਾਨ ਹਿ
ਉਦੱਮ ਠਾਨੇ । ਧਾਰ ਫਕੀਰੀ ਭੇਸ ਮੂਢ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਮਾਨੇ
ਬਿਨ ਸੰਤੋਖ ਸ੍ਵਾਨ ਬ੍ਰਿਤਿ ਆਪ ਉਤਮ ਕਰ ਜਾਨੇ। ਇ
ਤਰਣ ਅਵਸਥਾ ਮਾਂਹਿ ਜਨ ਤਜੇ ਬਿਖੇ ਸੁ ਉਪਰਤ ਰਤ। ਪ੍ਰ
ਉਭੈ ਭ੍ਰਿਸ਼੍ਰ ਜਰ ਠਾਪ ਨੇ ਧਨ ਸੁਤ ਦਾਰਾ ਬਿਖੇ ਰਤਿ ॥ ੧੦
॥ ਕਵਿਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਯਾ ਅਵਸਰ ਇਕ ਆਇ

ਪਤ੍ਰ ਹਸਤ ਨ ਰਆਨ। ਮਹਾ ਮੋਹ ਭੂਪਾਲ ਕੋ ਜਯ ਜਯ ਕੀਨ ਬਖਾਨ ॥ ੧੦੧ ॥ ਉਤ੍ਰ ਦਿਸ਼ਾ ਤੇ ਆਇਯੋ ਅਨਾਚਾਰ ਪ੍ਰਤਿ ਹਾਰ। ਯਹਿ ਪ੍ਰਭੁ ਪਤ੍ਰ ਪਠਾਇਓ ਲੀਜੈ ਆਪ ਬਿਚਾਰ ॥ ੧੦੨ ॥ ਸੁਨ ਕਰ ਪਤ੍ਰ ਸੁ ਪਠਨ ਹਿਤ ਪ੍ਰੇਰਯੋ ਤਾਹਿ ਸੁ ਆਨ। ਵਹਿ ਪਾਤੀ ਪਠਨੇ ਲਗੇ ਸੁਨੋ ਭੂਪ ਦੈ ਕਾਨ ॥ ੧੦੩ ॥ ਅਨਾਚਾਰੋਵਾਚ ॥ ਛਪਯਛੰਦ ॥ ਉੱਤਰ ਕੇ ਸਭ ਲੋਕ ਕਰੇ ਮੈਂ ਸਿਲਾ ਪਰਾਇਣ। ਸਮਝੇ ਈਸ ਨ ਤੱਤ੍ਵ ਬਕੈ ਮੁਖ ਸੈਲ ਨਰਾਇਣ। ਨਾਰਿ ਧਰਮ ਤੇ ਹੀਣ ਭਈ ਬਹੁਧਾ ਗਿਰਿ ਡਾਇਣ। ਕਹਾਂ ਧਰਮ ਕੀ ਕਥਾ ਰਸੇ ਬਿਭਚਾਰ ਰਸਾਇਣ। ਪ੍ਰਭੁ ਇਤ ਉਤੱਰ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਅਨਾਚਾਰ ਬੰਦਨ ਕਰੇ। ਯਮ ਅਚੋਰਤਾ ਬਿਨਾ ਪ੍ਰਭੁ ਭੱਦ੍ਰ ਸਦਾ ਮਨ ਮੈਂ ਧਰੇ ॥ ੧੦੪ ॥ ਚਾਰਵਾਕੋ-ਵਾਚ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਔਰ ਸੁ ਏਕ ਬੇਨਤੀ ਅਹੇ। ਚਾਰ ਵਾਕ ਸੰਕਤ ਨਹ ਕਹੇ। ਤੁਮ ਭਵ ਪਤਿ ਸਭ ਕੇ ਸਰਦਾਰਾ। ਤੁਮਰੇ ਰਚੇ ਨਿਖਲ ਸੰਸਾਰ ॥ ੧੦੫ ॥ ਮਹਾਂਮੋਹਉਵਾਚ ਕੌਨ ਬੇਨਤੀ ਨਹਿ ਸੰਕਾਵੇ। ਚਾਰ ਵਾਕ ਤੁਮ ਪ੍ਰਗਟ ਸੁਨਾਵੇ। ਤੁਮ ਮੇਰੇ ਅਤਿ ਸੈ ਹਿਤਕਾਰੀ। ਤੁਮ ਕੋ ਕਹਾਂ ਭਯੋ ਡਰ ਭਾਰੀ ॥ ੧੦੬ ॥ ਚਾਰਵਾਕਉਵਾਚ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਬਿਸ੍ਨ ਭਗਤਿ ਨਾਮ ਇਕ ਹਯੇ। ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਯੋਗਿਨੀ ਪੱਯੇ। ਕਲਿ ਜੁਗ ਵਿਰਲ ਪ੍ਰਚਾਰਸੁ ਕੀਨੀ। ਤੱਦਪ ਹੈ ਬਲ ਬੁੱਧਿ ਪ੍ਰਬੀਨੀ ॥ ੧੦੭ ॥ ਤਾਨੁ ਗ੍ਰਹ ਨਰਵੰਸ ਉਧਾਰੇ। ਹਮ ਸੇਕੀਟ ਨ ਸਕੇਂ ਨਿਹਾਰੇ। ਦੇਵ ਸਦਾਰਹੀਓ ਸਵਧਾਨਾ। ਬਿਸਨੁ ਭਗਤਹੱਯੇ ਬਲਵਾਂਨਾ॥

੧੦੮॥ ਏਕਬਾਰਜਹਿਪਾਦਟਿਕਾਵੈ। ਮਰੈ ਨ ਮੂਲ ਨ ਬਹੁਰ ਪਲਾਂਵੈ। ਤਾਂਹਿ ਵੈਰਾਗਤਹਾਂ ਸੁਵਿਵੇਕਾਂ। ਸਨੈ ਸਨੈਦਿਢਬਾਂਧੈ ਟੇਕਾ॥੧੦੯॥ ਕਵਿਉਵਾਚ॥ ਮਹਾਂਮੋਹ ਯਹਸੁਨਿਓਜਬਹੀ। ਅਤਿ ਭਯ ਭਯੋ ਸੁਮਨ ਮੈਂ ਤਬਹੀ॥ ਮਨਹੀ ਮੈਂ ਯਹ ਗਟੀ ਸੁਹੋਈ॥ ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਯੋਗਿਨੀ ਸੋਈ॥ ੧੧੦॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਸਦਾ ਵ੍ਰਿਖ ਹਮ ਸੇ ਕਰੈ ਮਾਰੀ ਮਰੈ ਨ ਸੋਇ॥ ਸਨੈ ਸਨੈ ਹਮ ਕੋ ਹਨੈ ਮਹਾਂ ਪਾਪਿਨੀ ਹੋਇ॥ ੧੧੧॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਯੌ ਮਨ ਡਰਯੋ ਪ੍ਰਗਟ ਕਹੇ ਕਛੁ ਔਰ॥ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਯੌਹੀ ਭਨੈ ਮਾਨਤ ਜੇ ਸਿਰ ਮੌਰ॥ ੧੧੨॥ ਮਹਾ ਮੋਹ ਉਵਾਚ॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਕਹਾਂ ਭਈ ਸੰਕ ਸੁ ਨਿਸੰਕ ਚਾਰ ਵਾਕ ਕਹੋ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਆਦਿ ਬੀਰ ਤਾਹਿ ਕੋ ਨਿਵਾਰਹੈਂ॥ ਕਾਮ ਕੇ ਭਏ ਬਿਕਾਰ ਭਗਤਿ ਕੋ ਬਿਚਾਰ ਕਹਾਂ ਹੋਇਗੀ ਨ ਉਦੇ ਕਹੂੰ ਬੇਦ ਯੌਂ ਉਚਾਰ ਹੈ॥ ਬੈਰੀ ਹੋਏ ਛੋਟੋਤਊਮੋਟੋ ਕਰ ਜਾਨੈ ਬੁੱਧਿ ਜਾਂਮਤ ਬੰਬੂਲ ਕੋ ਸੁਮੂਲ ਤੇ ਉਖਾਰ ਹੈ॥ ਜੀਵਨ ਕੇ ਹੇਤ ਬਲ ਬੁੱਧਿ ਕੇ ਨਿਕੇਤ ਜੇਈ ਭੂਪਤਿ ਸੁਚੇਤ ਸੁਉਪਾਇ ਕੋ ਬਿਚਾਰ ਹੈ॥ ੧੧੩॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਲਘੁ ਅਰਿ ਅਵਸਰ ਪਾਇ ਕੈ ਦੁਖ ਦਾਇਕ ਅਵਿਨੀਸ॥ ਅਹਿ ਕੰਟਕ ਪਗ ਮੈਂਗਡੇ ਪੀੜਾ ਦੈ ਨਖ ਸੀਸ॥ ੧੧੪॥ ਕਵਿਊਵਾਚ ਚੌਪਈ॥ ਮਹਾ ਮੋਹ ਤਬ ਊਚ ਪੁਕਾਰਾ॥ ਹੈਰੇ ਕੋ ਮਮ ਭਵਨ ਦੁਆਰਾ॥ ਦ੍ਵਾਰਪਾਲ ਇਤਨੇ ਚਲ ਆਯਾ॥ ਆਗਜ਼ਾ ਕਰੋ ਦੇਵ ਜਗ ਰਾਯਾ॥ ੧੧੫॥ ਮਹਮੋਹਊਵਾਚ

ਚੌਪਈ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਲੋਭ ਮਦ ਮਤਸਰ॥ ਸੂਰ ਨਹੀ ਜਿਨਕੇ ਕੋ ਸਮਸਰ॥ ਤਿਨ ਕੋ ਆਇਸ ਜੌ ਮਮਦੀਜੋ॥ ਬਿਸਨੁ ਭਗਤਿ ਕੋ ਹਿੰਸਨ ਕੀਜੋ॥ ੧੧੬॥ ਦ੍ਵਾਰਪਾਲ ਤਬ ਸੀਸ ਨਿਵਾਏ॥ ਜਿਉ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹੋਂ ਕਰੋ ਤਿਮਜਾਏ॥ ਇਮ ਕਹਿ ਦ੍ਵਾਰਪਾਲ ਜਬ ਗਯੋ॥ ਪਤ੍ਰ ਹਸਤ ਨਰ ਆਵਤ ਭਯੋ॥ ੧੧੭॥ ਪਤ੍ਰਹਾਰੋਵਾਚ॥ ਉਤ ਕਲ ਦੇਸਹਿ ਤੇ ਹਮ ਆਏ॥ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਪੰਕਜ ਪਾਸ ਪਠਾਏ॥ ਤਹਿ ਪੁਰਖੋਤਮ ਕੋ ਅਸਥਾਨਾ॥ ਸਾਗਰ ਤਟ ਜਹਿ ਹੈ ਮਦ ਮਾਨਾ॥ ੧੧੮॥ ਯਹੈ ਬਨਾਰਸ ਜਹ ਜਗਰਾਯਾ॥ ਜਾਂਕੋ ਕੁਲ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਸੁਹਾਯਾ॥ ਕੀਨ ਪ੍ਰਵੇਸ ਨ ਲਾਇਸ ਬੇਰਾ॥ ਦੂਰਹਿਤੇ ਤਿਨ ਭੂਪਤਿ ਹੇਰਾ ੧੧੯॥ ਯਹਿ ਭੂਪਤਿ ਕਛੁ ਮੰਤ੍ ਬਿਚਾਰੇ॥ ਚਾਰ ਵਾਕ ਸੋ ਬੈਠ ਕਿਨਾਰੇ॥ ਚਲੋ ਸਮੀਪ ਸੁਪਤ੍ਰ ਦਿਖਾਊਂ॥ ਕਾਰਯ ਬੇਗ ਨ ਬੇਰ ਲਗਾਂਉ॥ ੧੨੦॥ ਗਯੋ ਸਮੀਪ ਸੁ ਪਤ੍ਰ ਦਿਖਾਯੋ॥ ਜੈ ਜੈ ਸ਼ਬਦ ਸੁਮੁਖੋਂ ਅਲਾਯੋ। ਮਦਮਾਨ ਪਦ ਚੰਦ ਚਕੋਰੇ॥ ਪਤ੍ਰ ਲਿਖਯੋ ਪਢੀਯੇ ਪ੍ਰਭੁ ਮੋਰੇ॥ ੧੨੧॥ ਸੁਨ ਕਰ ਮੋਹ ਭਯੋ ਨਿਜ ਲੀਨਾ॥ ਹੈ ਕਛੁ ਦੁਹ ਕਰ ਭਯੋ ਮਲੀਨਾ॥ ਚਾਰ ਵਾਕ ਪ੍ਰਤਿ ਏਹੁ ਅਲਾਈ॥ ਅਬ ਨਹ ਬਨੇ ਸੁਬੇਰ ਲਗਾਈ॥ ੧੨੨॥ ਜਾਂ ਤੇ ਕਾਰਜ ਹੋਇ ਨ ਹਾਨੀ॥ ਚਾਰ ਵਾਕ ਰਹੀਯੋ ਸਵਧਾਨੀ॥ ਚਾਰ ਵਾਕ ਮੁਖ ਤਬਾ ਅਲਾਈ॥ ਗਯੋ ਬੇਗ ਭੂਪਤਿ ਸਿਰਨਾਈ॥ ੧੨੩॥ ਦੋਹਰਾ ਮਹਾ ਮੋਹ ਤਬ ਪਤ੍ਰ ਕੋ ਬੈਠ ਪਢਾਵੈ ਆਪ॥ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ

ਯਾ ਜਗਤ ਮੈਂ ਜਿਹ ਛਾਯੋ ਪਰਤਾਪ ॥ ੧੨੪ ॥ ਮਦਮਾਂਨੋ-ਵਾਚ ॥ ਛਪਯ ਛੰਦ ॥ ਸ੍ਰਸਤ ਬਨਾਰਸ ਧਾਮ ਬਿਖੈ ਪਦ ਕੰਜ ਸੁਹਾਇ ॥ ਜੀਤ ਸਦਾ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਪਰੇ ਸੁਰ ਨਰ ਮੁਨਿ ਪਾਇ ॥ ਸਦਾ ਧੀਨ ਧਨ ਵੰਤ ਦ੍ਵੇਖਿ ਗਨ ਬਨਹਿ ਪਠਾਇ ॥ ਅਡਿੱਗ ਸਿੰਘਾਸਨ ਬੈਠ ਸੀਸ ਪਰ ਛਤ੍ਰ ਫਿਰਾਇ ॥ ਰਾਜਾਧਿਰਾਜ ਮਹਾ ਮੋਹ ਪਦ ਮਦ ਮਾਨ ਬੰਦਨ ਕਰੇ ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਇ-ਤ ਪੁਰਖੋਤਮ ਆਯਤਨ ਭੱਦ੍ਰ ਸਦਾ ਮਨ ਮੈ ਧਰੇ ॥ ੧੨੫ ॥ ਔਰ ਬੇਨਤੀ ਨਾਥ ਸੁਨੋ ਨੀਕੇ ਮਨ ਲਾਈ ॥ ਸਰਧਾ ਮਾਤ ਸਮੇਤ ਸਾਂਤਿ ਦੂਤੀ ਸੁਬੁਲਾਈ ॥ ਦਯੋ ਬਿਬੇਕ ਸੁਮਾਨ ਸ੍ਰਤੀ ਕੇ ਪਾਸ ਪਠਾਈ ॥ ਜਿਉ ਤਿਉ ਕਰੋ ਸੰਬੋਧ ਮੋਹਿ ਸੰਗ ਦੇਹੁ ਮਿਲਾਈ ॥ ਪ੍ਰਭੂ ਵਹਿ ਦਿਨ ਰੈਨ ਸੰਬੋਧ ਕਰ ਜਿਹ ਕਿਹ ਬਿਧ ਢਿਗ ਆਨ ਹੈ ॥ ਬਲ ਇਤ ਪੁਰਖੋਤਮ ਆਯਤਨ ਪਤ੍ਰ ਪਠੇ ਮਦ ਮਾਨ ਹੈ ॥ ੧੨੬ ॥ ਔਰ ਕਹੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਨਾਥ ਨੀਕੇ ਮਨ ਧਾਰੋ ॥ ਕਾਮ ਸਹਤ ਜੋ ਧਰਮ ਕਹੂੰ ਕਹਿ ਹੋਤ ਨਿਆਰੋ ॥ ਵਿਰਾਗ ਵਿਵੇਕ ਸੁ ਗੂਢ ਮਨੋ ਕਛੁ ਮੰਤ੍ਰ ਦਿਢਾਯੋ ॥ ਕਹੂੰ ਕਹੂੰ ਹਰਿ ਹੇਤੁ ਹੋਤ ਹਮਹੂੰ ਲਖ ਪਾਯੋ ॥ ਯਾਮੈ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪ ਤੁਮ ਜਾਨ ਭਲੇ ਮਨ ਮਹਿ ਧਰੋ ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਜਿਹ ਬਿਧ ਮਿਟੇ ਅਰਾਤਿਗਨ ਸੋ ਉ-ਪਾਇ ਸ਼ੀਘਰ ਕਰੋ ॥ ੧੨੭ ॥ ਮਹਾ ਮੋਹਉਵਾਚ ॥ ਛਪੈ ਛੰਦ ॥ ਮਹਾਂ ਮੂਢ ਵਹੁ ਭਏ ਸ਼ਾਂਤਿ ਤੇ ਜਿਨ ਡਰ ਕੀਨੋ ॥ ਕਹਾ ਹੋਇਗੀ ਸ਼ਾਂਤ ਭਯੋ ਜਗ ਕਾਰਯ ਲੀਨੋ ॥ ਬ੍ਰਹਮਾ

ਨਿਸ ਦਿਨ ਕਰੇ ਪੁਨਹ ਪੁਨ ਜਗਤ ਨਵੀਨੋ॥ ਦੁਖ ਸੁੱਖ ਬਿਨਾਸਕ ਸੰਭੁ ਰਹੇ ਗੌਰੀ ਸੁਖ ਭੀਨੋ॥ ਕਮਲਾ ਕਪੋਲ ਮਕਰੀ ਲਿਖਤ ਉਰ ਹਰਿ ਪਯੋ ਨਿਧਿ ਸੈਨ ਕਰ॥ ਪੁਨ ਔਰ ਜਗਤ ਕੇ ਜੀਵ ਮੈਂ ਸ਼ਾਂਤ ਕਹਾਂ ਕਹ ਹੋਇ ਡਰ॥੧੨੮॥ ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਉਵਾਚ ਪੁਰਖੰਪ੍ਰਤਿ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਜ਼ਾਲਮ ਜਾਹਿ ਸ਼ਿਤਾਬ ਅਬੈ ਮਮ ਕਾਮ ਕੋ ਏਹੁ ਸੰਦੇਸਹਿ ਦੀਜੇ॥ ਧਰਮ ਬਿਨੀਤ ਭਯੋ ਹਮ ਸੋ ਇਨ ਕੋ ਖਿਨ ਨਾਹਿ ਬਿਸਾਹੁ ਸੁਕੀਜੇ॥ ਜਿਹ ਭਾਂਤਿ ਭਜੈ ਨ ਮਤੋ ਹਰਿ ਕੋ ਤਿਮ ਯਾਹਿ ਭਲੇ ਦ੍ਰਿਢ ਬੰਧ ਗਹੀਜੇ॥ ਮੂਲ ਇਹੈ ਦ੍ਰਿਢ ਯਾਹਿ ਗਹੋ ਬਸਯਾਹਿ ਭਏ ਨ ਕਛੂ ਮਮ ਛੀਜੇ॥ ੧੨੯॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਭੂਪ ਮੌਲ ਮਣਿ ਜੋ ਕਹੇ ਦੇਵ ਕਰੋਂ ਵਹ ਜਾਇ॥ ਐਸੇ ਪੁਰਖ ਬਖਾਨ ਕੈ ਗਯੋ ਬੇਗ ਸਿਰਨਾਇ॥ ੧੩੦॥ ਚੌਪਈ

ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਪੁਨ ਚਿੰਤਨ ਕਰਹੈ॥ ਕੌਨ ਉਪਾਇ ਸ਼ਾਂਤ ਜਗ ਮਰ ਹੈ॥ ਅਥਵਾ ਔਰ ਉਪਾਇਨ ਕੱਯੈ॥ ਅਸੰਤਨ ਸੰਗ ਸੁਬੋਲ ਮੰਗੱਯੈ॥ ੧੩੧॥ ਕ੍ਰੋਧ ਲੋਭ ਲੋ ਮਮ ਭਟ ਜੇਤੇ॥ ਬੇਗ ਬੁੱਲਯੇ ਸਗਲੇ ਤੇਤੇ॥ ਜਿਮ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹੇ ਬਨੇ ਤਿਮ ਕਯੋ॥ ਐਸੇ ਭਾਖ ਪੁਰਖ ਇਕ ਗਯੋ॥ ੧੩੨ ॥ ਦੋਹਰਾ

ਕ੍ਰੋਧ ਲੋਭ ਦੋਨੋ ਤਬੈ ਆਏ ਸਭਾ ਮਝਾਰ॥ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪ ਬੰਦ ਪਗ ਲਾਗੇ ਕਰਨ ਉਚਾਰ॥ ੧੩੩॥ ਕ੍ਰੋਧੋਵਾਚ ਸਵੈਯਾ ॥ ਪ੍ਰਭ ਮੋਹਿ ਸੁਨੀ ਯਹਿ ਬਾਤ ਕਹੇ ਤੁਮ ਰੇ ਸੰਗ ਸ਼ਾਂਤਿ ਵਿਰੋਧ ਕਮਾਏ॥ ਸਰਧਾ ਹਰਿ ਕੀ ਪੁਨ ਭਗ-

ਤੀ ਤਥਾ ਤਿਨ ਕੀ ਯਹਿ ਦੋਨ ਭਈ ਸੁ ਸਹਾਇ। ਮਮ ਜੀਵਤ ਸ਼ਾਂਤਿ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹਾਂ ਯਹ ਚਾਹਤਿ ਤੀਨਹਿ ਪ੍ਰਾਣ ਗਵਾਏ। ਭੁਜ ਕੋ ਬਲ ਨਾਥ ਕਹਾਂ ਕਹੀਏ ਕਛੁ ਭਾਖਤ ਹੋਂ ਸੁ ਸੁਨੋ ਮਨ ਲਾਏ ॥ ੧੩੪ ॥ ਅੰਧਕਰੋਂ ਦ੍ਰਿਗ ਵੰਤਨ ਕੋ ਸ਼੍ਰੁਤ ਵੰ-ਤਨ ਕੋ ਬਧੁਰੋ ਕਰ ਡਾਰੋ। ਧ੍ਰਿਤ ਵੰਤਨ ਕੋ ਸੁ ਅਧੀਰ ਕਰੋਂ ਪੁਨ ਚਾਤਰ ਕੀ ਮਤਿ ਦੂਰ ਨਿਵਾਰੋਂ। ਹਿਤ ਕਾਰਯ ਨਾਂਹਿ ਪਿਖੇ ਕਬਹੀ ਜਿਨ ਕੇ ਉਰਭੀਤਰ ਮੈਂ ਪਗ ਧਾਰੋਂ। ਹਿਤ ਆਤਮ ਕੋ ਨ ਸੁਨੇ ਕਬਹੀ ਪਢਿਓ ਜਿਤਨੋ ਖਿਨ ਮਾਂਹਿ ਬਿਸਾਰੋਂ॥ ੧੩੫॥ ਲੋਭੋਵਾਚ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ਜਿਨ ਕੇ ਸਿਰ ਊਪਰ ਹਾਥ ਧਰੋ ਤਿਨ ਕੀ ਸੁ ਦਸਾ ਸੁਨ ਮੀਤ ਬਤਾਵੈ। ਸੁ ਮਨੋਰਥ ਕੀ ਸਰਿਤਾ ਪਰ ਕੂਲਹਿ ਨਾਂਹਿ ਕਦਾਂਚਿਤ ਤੇ ਨਰ ਪਾਵੈ। ਤਿਨ ਕੇ ਉਰਅੰਤਰ ਸ਼ਾਂਤਿ ਕਹਾਂ ਨਰ ਜੋ ਧਨ ਕੋ ਦਿਨ ਰੈਨ ਧਿਆਵੈ। ਅਬ ਕ੍ਰੋਧ ਸਖੇ ਸੁਨੀਯੇ ਸੁ ਕਹੋਂ ਜਿਹ ਭਾਂਤਨ ਤੇ ਧਨ ਮੈਂ ਮਨ ਲਾਵੈ॥ ੧੩੬ ॥ ਇਹ ਮੱਤ ਗਇੰਦ ਸੁ ਝੂਲਤ ਹੈ ਮਮ ਏਹੁ ਤੁਰੰਗਮਭੌਨ ਸੁਹਾਏ। ਲਿਖ ਪਤ੍ ਸੁ ਭੂਪਤਿ ਮੋਹਿ ਦਯੋ ਧਨ ਲਜਾਵੇ ਔਰ ਬੰਗਾ-ਲਹਿ ਜਾਏ। ਇਹ ਗਾਂਉ ਦਏ ਕਛੁ ਔਰ ਕਹੈ ਨਰ ਜੇ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਸੁ ਚੀਤ ਧਿਆਏ। ਤਿਨ ਕੇ ਉਰ ਸ਼ਾਂਤਿ ਕੀ ਕੌਨ ਕਥਾ ਇਮ ਚਿੰਤਤ ਹੀ ਜਗ ਮਾਂਹਿ ਬੁਢਾਏ॥ ੧੩੭ ॥ ਕ੍ਰੋਧੋਵਾਚ॥ ਮੋਹਿ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੁ ਮੀਤ ਸੁਨੋ ਮਮ ਸੰਗਹਤੇ ਜਨ ਏਹੁ ਕਮਾਏ। ਤੁਸ਼ਟਾ ਦ੍ਵਿਜ ਪੂਤਹਨੇ ਮਘਵਾ ਸਿਵ ਸੀਸ ਬਿਰੰ

ਚਿ ਕੇ ਕਾਟ ਗਵਾਏ । ਬਾਹੁਜਮਾਰ ਸੁ ਸ੍ਰੋਣਤ ਮੈਂ ਭ੍ਰਿਗੁ ਨੰਦਨ ਆਪ ਭਲੀ ਬਿਧਨਾਏ। ਸੁਬਿਸਸਟ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਕੇ ਸੁਤ ਜੇ ਮੁਨਿ ਕੌਸਕ ਆਪ ਸੁਤਾਂਹਿ ਹਤਾਏ ॥ ੧੩੮ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਵਿਦਯਾ ਕੀਰਤਿ ਵੰਤਪੁਨ ਸਦਾ ਚਾਰ ਦਾਤਾਰ। ਮੇਪਦ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨਰ ਖਿਨ ਮੈਂ ਭਜੇ ਬਿਕਾਰ ॥ ੧੩੯ ॥ ਲੋਭੋਵਾਚ ॥ ਚੌਪਈ॥ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨੇ ਆਉ ਬੇਗ ਇਤ ਓਰਾ। ਮੇਰੋ ਬੈਨ ਸੁਨੋ ਸੁਤ ਭੋਰਾ । ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਬੈਠ ਸਮੀਪ ਉਚਾਰੇ। ਆਗਯਾ ਕਰੋ ਸੁ ਪ੍ਰਾਣ ਪਿਆਰੇ ॥ ੧੪੦ ॥ ਲੋਭ ਕਹੇ ਸੁਨ ਪ੍ਰਾਨ ਪਿਯਾਰੀ। ਖੇਤ੍ਰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੁਨ ਨਗਰ ਉਦਾਰੀ। ਪੁਰ ਅਰੁ ਦੀਪ ਭੂਮਿ ਕੋ ਚਹੇ । ਆਸ ਫਾਸ ਜਿਨ ਕੇ ਮਨ ਗਹੇ॥ ੧੪੧ ॥ ਤਿਨ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੁ ਐਸੀ ਕਰਿਯੋ। ਬ੍ਰਹਮਾਂਡਲਾ ਖਨਹ ਤਾਂ ਮਨ ਭਰਿਯੋ। ਤ੍ਰਿਸ਼ਨੇ ਜਾ ਉਰ ਚਰਣ ਟਿਕੈ ਹੈ। ਸਾਂਤਿ ਕਹਾਂ ਜਗ ਤੇ ਨਰ ਪੈ ਹੈ ॥ ੧੪੨ ॥ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨੋਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਆਰਯ ਸੁਤ ਮੈਂ ਆਪ ਹੀ ਸਦਾ ਚਹੋਂ ਸਭ ਭੌਨ। ਅਬ ਆਇਸ ਤੁਮਰੀ ਭਈ ਮਮ ਤ੍ਰਿਪਤਾਵੈ ਕੌਨ ॥ ੧੪੩॥ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਕੋਟਿ ਕੋ ਪਾਇ ਨਰ ਮੇਂ ਉਰ ਸੰਗਤਿ ਹੋਇ। ਮੇਰੋ ਉਦਰ ਨ ਪੂਰਈ ਤਾਂ ਮਹਿ ਸ਼ਾਂਤਿ ਨ ਕੋਇ॥ ੧੪੪ ॥ ਕ੍ਰੋਧੋ-ਵਾਚ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਹਿੰਸੇ ਆਉ ਤੂ ਇਤ ਮਮ ਓਰਾ। ਭਾਖਤ ਬੈਨ ਸੁਨੋ ਤੁਮ ਮੋਰਾ । ਇਤਨੇ ਮਹਿ ਹਿੰਸਾ ਢਿਗ ਆਈ। ਆਰਯ ਸੁਤ ਮਮ ਦੇਹੁ ਬਤਾਈ ॥ ੧੪੫॥ ਤੂ ਮਮ ਧਰਮ ਚਾਰਿਣੀ ਨਾਰ। ਯਹ ਤਵ ਸੰਗਤ ਕੋ ਉਪਕਾਰ।ਮਾਤ ਪਿਤਾ

ਦਿਕ ਬਧ ਹੈ ਜੋਈ। ਕਰੈ ਸੁਖੈਨ ਡਰੈ ਨਹਿ ਕੋਈ॥ ੧੪੬ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ਕੌਨ ਪਿਸਾਚਿਨਿ ਮਾਤ ਅਹੇ ਪੁਨ ਕੌਨ ਸੁ ਮੱਕੜ ਤਾਤ ਹਮਾਰੇ। ਭ੍ਰਾਤ ਸਭੈ ਮਮ ਕੀਟ ਸਮਾ ਅਬ ਬਾਂਧਵ ਪੁੰਜ ਬਨੇ ਸਭ ਮਾਰੇ। ਜਾਤਿ ਜਏ ਖਲ ਹੈਂ ਸਭ ਹੀ ਇਮ ਬੋਲਤ ਹੈਂ ਜਨ ਕੀਸ ਪੁਕਾਰੇ। ਮੀਜ ਦੋਊ ਕਰ ਕ੍ਰੋਧ ਬਲੀ ਕਵਿ ਸਿੰਘ ਗੁਲਾਬ ਸੁ ਏਹੁ ਉਚਾਰੇ॥ ੧੪੭॥ ਨਰਾਜਛੰਦ॥ ਸੁਗਰਭ ਲੌ ਇਨੇ ਕੁਲੰ ਸਮਸਤ ਆਜ ਮਾਰਹੌਂ। ਯੁਵਾਸੁ ਬਾਲ ਬ੍ਰਿੱਧ ਲੌ ਨ ਏਕ ਕੋ ਉਬਾਰਹੌਂ। ਸਮਸਤ ਭੂਮਿ ਕੇ ਬਿਖੇ ਨ ਯਾਹਿ ਕੋ ਰਹਾਇ ਹੈ। ਸੁ ਕ੍ਰੋਧ ਜ੍ਵਾਲ ਨੈਨ ਕੀ ਵਿਰਾਮਤੌਂ ਸੁ ਪਾਇ ਹੈ॥ ੧੪੮॥ ਕਵਿਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਹਿੰਸਾ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਲੋਭ ਪੁਨ ਕ੍ਰੋਧ ਮਿਲੇ ਯਹ ਚਾਰ। ਜਾਇ ਸਮੀਪ ਸੁ ਮੋਹ ਕੇ ਜਯ ਜਯ ਕੀਨ ਉਚਾਰ॥ ੧੪੯॥ ਮਹਾਮੋਹਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਸਰਧਾ ਪੁਤ੍ਰੀ ਸ਼ਾਂਤਿ ਹੈ ਹਮ ਸੰਗ ਵੈਰ ਕਮਾਇ। ਤੁਮ ਤਿਹ ਲਜਾਵੋ ਬਾਂਧ ਕੈ ਆਇਸ ਮੇਰੀ ਪਾਇ॥ ੧੫੦॥ ਸਰਧਾ ਪੁਤ੍ਰੀ ਬੰਧ ਹਿਤ ਗਏ ਮਾਨ ਨ੍ਰਿਪ ਬੈਨ। ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਸਾਚੀ ਕਹੈ ਭਯੋ ਅਖਾੜੇ ਚੈਨ॥ ੧੫੧॥ ਚੌਪਈ॥ ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਪੁਨ ਕੀਨ ਬਿਚਾਰੀ। ਸ਼ਰਧਾ ਪੁਤ੍ਰੀ ਸ਼ਾਂਤਿ ਬਿਚਾਰੀ। ਤਾਂ ਨਿਗ੍ਰਹ ਕੋ ਔਰ ਉਪਾਇ। ਸੋ ਮੇਰੇ ਉਰ ਭਾਸਯੋ ਆਇ॥ ੧੫੨॥ ਸ਼ਾਂਤਿ ਮਾਤ ਸਰਧਾ ਹੈ ਜੋਈ। ਰਹੇ ਪ੍ਰਤੰਤ੍ਰ ਸਦਾ ਸੁਖ ਸੋਈ। ਉਪਨਿਖਤ ਬਿਖੇ ਸਰਧਾ ਨਰ ਜੇਤੀ। ਪ੍ਰਿਥਮ ਹਟੱਯੇ ਸਗਲੀ ਤੇਤੀ॥ ੧੫੩॥ ਮਾਤ

ਵਿਯੁਗਤ ਜਬੈ ਵਹੁ ਹੋਈ। ਮਰੇ ਸ਼ਾਂਤਿ ਖਿਣ ਭੀਤਰ ਸੋਈ। ਸ਼ਰਧਾ ਬੇਗ ਹਟਾਵਨ ਕਾਜ। ਮਿਥਯਾ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਰਿ ਬੁੱਲੈ ਯੇ ਆਜ ॥ ੧੫੪ ॥ ਇਤ ਉਤ ਭੂਪਤਿ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਰਿ ਪਸਾਰੀ। ਵਿਭ੍ਰਮਵਤੀ ਸੁ ਤਾਂਹਿ ਨਿਹਾਰੀ। ਵਿਭ੍ਰਮਵਤੀ ਪਿਆਰੀ ਜੈਯੇ। ਮਿਤ੍ਰ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਰਿ ਸੁ ਬੋਲ ਲਿਐਯੇ ॥ ੧੫੫ ॥ ਵਿਭ੍ਰਮਵਤੀਉਵਾਚ॥ ਦੇਵ ਕਰੀ ਜੋ ਆਇਸ ਮੋ ਕੋ । ਮਿਥਯਾ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਰਿ ਮਿਲਾਵੋਂ ਤੋ ਕੋ। ਇਮ ਕਹਿ ਤਯਾਗ ਅਖਾੜੇ ਗਈ । ਮਿਥਯਾ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਰਿ ਸਹਿਤ ਪੁਨ ਅਈ॥ ੧੫੬ ॥ ਅਥ ਪ੍ਰਸ਼੍ਨੋਤਰ ਮਿਥਯਾ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਰਿ ਵਿਭ੍ਰ- ਮਵਤੀ ਕਾ॥ ਮਿਥਯਾਦ੍ਰਿਸ਼੍ਰੋਵਾਚ॥ ਚੌਪਈ॥ ਪੇਖੇ ਬਹੁ ਦਿਨ ਭਏ ਬਿਤੀਤ। ਨਿਕਟ ਜਾਤ ਲਾਜਤ ਮਮ ਚੀਤ। ਮਹਾਰਾਜ ਉਪਲੰਬਨ ਕਰੇ। ਤਾਂ ਤੇ ਚੀਤ ਸਖੀ ਮਮ ਡਰੇ ॥ ੧੫੭॥ ਵਿਭ੍ਰਮਵਤੀਉਵਾਚ ॥ ਸਖੀ ਤੋਹਿ ਮੁਖ ਕੰਜ ਨਿਹਾਰੇ। ਤੌ ਭੂਪਤਿ ਨਿਜ ਆਪ ਸੰਭਾਰੇ। ਤੂੰ ਵਾ ਕੋ ਹੈ ਅਤਿ ਸੈ ਪਯਾਰੀ। ਤਾਂ ਤੇ ਡਰੋ ਨ ਚੀਤ ਮਝਾਰੀ॥ ੧੫੮ ॥ ਮਿਥਯਾਦ੍ਰਿਸ਼੍ਰੋਵਾਚ॥ ਸਖੀ ਅਲੀਕ ਸੁ ਭਾਗ ਹਮਾਰਾ। ਕਾਹੇ ਕੋ ਤੈਂ ਬਹੁਤ ਉਚਾਰਾ । ਭੂਪਤਿ ਮੋ ਮੈਂ ਚੀਤ ਨ ਧਰਈ। ਤੂ ਮਮ ਕਾਹਿ ਬਿਡੰਬਨ ਕਰਈ ॥ ੧੫੯ ॥ ਵਿਭ੍ਰਮਵਤੀਉਵਾਚ॥ ਸਖੀ ਅਲੀਕ ਸੁ ਭਾਗ ਹਮਾਰੇ। ਅਬ ਹੀ ਤੂ ਨਿਜ ਨੈਨ ਨਿਹਾਰੇ । ਤੇਰੋ ਤਨੁ ਜਬ ਭੂਪ ਨਿਹਾਰੇ। ਤੋ ਮੇ ਰਮੇਂ ਨ ਔਰ ਚਿਤਾਰੇ ॥ ੧੬੦ ॥ ਔਰ ਸਖੀ ਇਕ ਬਾਤ ਉਚਾਰੋਂ। ਘੂਮਤ ਨੈਨ ਸੁ ਤੋਂਹਿ ਨਿਹਾਰੋ ਕਾਰਣ ਕੌਣ ਨਿੰਦ੍ਰਾ ਕੀਨੀ। ਘੂਮਤ ਨੈਨ ਸਖੀ ਰਸ ਭੀਨੀ

॥ ੧੬੧ ॥ ਮਿਥਯਾਦ੍ਰਿਸ਼੍ਰੋਵਾਚ॥ ਏਕ ਪਤੀ ਕੀਜੋ ਬਹੁ ਪਜਾਰੀ । ਤਿਨ ਕੇ ਨੀਂਦ ਨ ਨੈਨ ਮਝਾਰੀ। ਮੋ ਕੋ ਸਗਲ ਲੋਕ ਜਗ ਗਹੇ। ਨੀਦ ਨੈਨ ਮਮ ਕਿਹ ਬਿਧ ਲਹੇ॥ ੧੬੨ ॥ ਵਿਭ੍ਰਮ-ਵਤੀਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਸਖੀ ਪਿਆਰੀ ਲੋਕ ਵਹੁ ਮੋ ਸੋਂ ਕਰੋ ਉਚਾਰ। ਜੇ ਤੋ ਕੋ ਨਿਸ ਦਿਨ ਭਜੇਂ ਤਾ ਸੋਂ ਕਰੇ ਪਿਆਰ ॥ ੧੬੩ ॥ ਮਿਥਯਾਦ੍ਰਿਸ਼੍ਰੋਵਾਚ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਸਖੀ ਮੋਹ ਮਮ ਨਾਹਿ ਪਛਾਨੋ। ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਲੋਭ ਪੁਨ ਜਾਨੋ। ਅਥਵਾ ਸੁਨੋ ਤੱਤ ਨਿਜ ਸਾਰ। ਏਕ ਏਕ ਕਹਿ ਕਰੋ ਉਚਾਰ॥ ੧੬੪ ॥ ਯਾ ਕੁਲ ਭੀਤਰ ਜੇ ਨਿਪਜਾਏ। ਮੋਹਿਬਿਖੇ ਸਗਲੇ ਮਨ ਲਾਇ। ਬਾਲਕ ਬ੍ਰਿਧ ਯੁਵਾ ਪੁਨ ਜੇਈ। ਮੋ ਬਿਨ ਰਹੇ ਨ ਨਿਸ ਦਿਨ ਤੇਈ॥ ੧੬੫ ॥ ਕਵਿਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਪੁਨ ਲੋਭ ਯਹਿ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਮਦ ਮਾਨ। ਤਨ ਮੈਂ ਆਤਮ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਰਿ ਬਿਨ ਹੋਤ ਨਹੀਂ ਪਹਿਚਾਨ ॥ ੧੬੬॥ ਵਿਭ੍ਰਮਵਤੀਉਵਾਚ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਕਾਮਹਿ ਕੀਰਤਿ ਪਰਮ ਪਿਆਰੀ।ਅਹਿੰਸਾ ਕ੍ਰੋਧ ਕੀ ਸੁਨੀ ਸੁ ਨਾਰੀ। ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਲੋਭ ਹਿ ਕੀ ਜਗ ਗੈ ਹੈ। ਯਾ ਬਿਧ ਨਾਰਿ ਸੁ ਔਰ ਬਤੈ ਹੈ ॥੧੬੭ ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਤੂੰ ਸਭ ਕੇ ਪਤਿ ਸੋਰਮਹਿ ਇਹੈ ਬਤਾਵੋ ਮੋਹਿ। ਤੇ ਚੁਪਕੀ ਕਿਉਂ ਹ੍ਵੈ ਰਹੀਂ ਕਰੇ ਨ ਇਰਖਾ ਤੋਹਿ॥ ੧੬੮॥ ਮਿਥਯਾਦ੍ਰਿਸ਼੍ਰੋਵਾਚ॥ ਚੌਪਈ॥ ਕੈਸੇ ਸਖੀ ਈਰਖਾ ਕਰਈ। ਮੋ ਬਿਨ ਪ੍ਰਾਣ ਨ ਤੇ ਖਿਣ ਧਰਈ। ਰਤਿ ਹਿੰਸਾ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਲੋ ਜੇਤੀ। ਮੋਰੋ ਭਲੋ ਮਨਾਵੇ ਤੇਤੀ॥ ੧੬੯ ॥ ਕਵਿਉਵਾਚ ॥

ਦੋਹਰਾ॥ ਮਿਥਯਾ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਰਿ ਸੁ ਮਰੇ ਜਬ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਇਮ ਜਾਨ । ਹਿੰਸਾ ਤ੍ਰਿਸ਼੍ਨਾ ਆਦਿ ਲੈ ਹੋਹਿ ਸਗਲ ਪੁਨ ਹਾਨ ॥ ੧੭੦॥ ਵਿਭ੍ਰਮਵਤੀਉਵਾਚ। ਯਾਹੀ ਤੇ ਸਖਿ ਮੋਹਿ ਬਖਾਨੀ । ਤੋ ਸਮ ਸੁਭਗ ਨ ਦੂਸਰਿ ਰਾਨੀ। ਤੋਹਿ ਸੁ ਭਾਗ ਜਬੈ ਵਹ ਲਹੇ। ਤੇ ਗਤਿ ਰੂਪ ਪ੍ਰਸਾਦਹਿ ਚਹੇ ॥ ੧੭੧ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਸਖੀ ਔਰ ਕਹੋ ਨਿਸ ਨੀਦ ਬਿਨਾ ਜੁਗ ਨੈਨ ਸਰੋਜ ਸੁਤੇ ਅਕੁਲਾਇ। ਯੁਗ ਨੂਪਰ ਕੀ ਧੁਨਿ ਚੀਤ ਹਰੇ ਪਰ ਭੂਮਿ ਬਿਖੇ ਪਦ ਤੇ ਖਿਸਲਾਇ। ਗਜ ਗਾਮਿਨਿ ਤੂੰ ਗਤਿ ਮੰਦ ਚਲੇ ਉਰ ਚਾਹਤ ਹੈ ਨਿਜ ਨਾਹ ਰਿਝਾਇ। ਇਹ ਲੱਖਣ ਜੌ ਤਵ ਨਾਹ ਪਿਖੇ ਡਰ ਹੋਂ ਉਰਸੰਕ ਕਰੇ ਖੁਨ ਸਾਇ ॥ ੧੭੨ ॥ ਮਿਥਯਾਦ੍ਰਿਸ਼੍ਰਯੋਵਾਚ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ਸਖੀ ਕਾਹੇ ਤੇ ਸੰਕ ਭਈ ਤੁਮ ਕੋ ਹਮ ਨਾਹਿ ਕੀ ਆਇਸ ਮੈਂ ਸੁਖ ਪਾਇ। ਇਕ ਔਰ ਕਹੋਂ ਸੁਨ ਮੋਹਿ ਅਲੀ ਜਿਹ ਤੇ ਸਗਲੋ ਡਰ ਤੋਹਿ ਮਿਟਾਇ। ਯੁਵਤੀ ਮੁਖ ਚੰਦ ਨਿਹਾਰਤ ਹੀ ਨਰ ਚੀਤ ਚਕੋਰ ਮਹਾਂ ਹਰ ਖਾਇ। ਦ੍ਰਿਗ ਕੰਜ ਫਿਰਾਇ ਪਿਖੇ ਯੁਵਤੀ ਕਹਿ ਤਾਂ ਗਤਿ ਜੋ ਨਰ ਤਾਂ ਖੁਨਸਾਂਇ ॥ ੧੭੩ ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਇਮ ਭਾਖਤ ਦੋਨੋ ਚਲੀ ਆਵਤਿ ਮੋਹ ਨਿਹਾਰ। ਦੇਵੀ ਮਿਥਯਾ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਰਿ ਯਹਿ ਐਸੇ ਕੀਨ ਉਚਾਰ॥ ੧੭੪ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ਕਦਲੀ ਸਮ ਜੰਘ ਬਿਰੰਚਿ ਰਚੀ ਪੁਨ ਫੂਲ ਨ ਮਾਲ ਸੁ ਕੰਠ ਸੁਹਾਇ। ਕਰ ਚੰਚਲ ਚੀਰ ਉਭਾਰਤ ਹੈ ਕੁਚ ਮੰਡਲ ਚੰਦਨ ਲੇਪ ਲਗਾਇ। ਜਨ ਨੀਲ ਸਰੋਜ ਬਡੀ ਅਖੀਆਂ ਪਿਖ ਦੀਰਘ

ਮੇਂ ਮਨ ਕੋ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ। ਕਰ ਡੋਲਤ ਕੰਕਣ ਬੋਲਤ ਹੈ ਧੁਨਿ ਨੂਪਰ ਕਾਮ ਸਿਖੀ ਹਰਖਾਏ ॥ ੧੭੫ ॥ ਮੁਖ ਚੰਦ ਸਰੋਜ ਮਨੋ ਅਖੀਆਂ ਦੁਤਿ ਦਾੜਮ ਦੰਤਨ ਹੇਰ ਲਜਾਈ। ਜਗ ਕਾਮਨਿ ਦਾਘ ਤਪੇ ਜਨ ਜੇ ਦ੍ਰਿਗ ਸਿੰਚ ਸੁਧਾ ਤਿਨ ਤਾਪ ਮਿਟਾਈ। ਨਭ ਚੰਦ ਕਲਾ ਜਨ ਭੂਮਿ ਅਈ ਇਨ ਪੇਖਨ ਤੇ ਮਨ ਮੇਂ ਬਿਗਸਾਈ ॥ ਸੁ ਗੁਲਾਬ ਪਿਖੇ ਮਧੁਮਾ ਰਤਿਸੀ ਮਲ ਮੂਤ੍ਰਤਾ ਨਹਿ ਦੇਤ ਦਿਖਾਈ ॥ ੧੭੬ ॥ ਵਿਭ੍ਰਮਵਤੀ ਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਯਹਿ ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਸੋ ਪ੍ਰਾਣ ਪਤਿ ਤੂੰ ਅਤਿ ਪਯਾਰੀ ਨਾਰਿ ॥ ਚਲੋ ਸਮੀਪ ਪ੍ਰਸਿੰਨ ਕਰ ਭਾਖਯੋ ਮਾਨ ਹਮਾਰ ॥ ੧੭੭ ॥ ਸੁਨਕੈ ਮਿਥਯਾ ਦ੍ਰਿਸ੍ਰਿ ਤਬ ਜਾਇ ਸਮੀਪ ਨਿਹਾਰ ॥ ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਮਹਾ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤਿ ਜਯ ਜਯ ਕੀਨ ਉਚਾਰ ॥ ੧੭੮ ॥ ਮਹਾਮੋਹ ਉਵਾਚ ॥ ਪੀਨ ਉਰੂ ਕੁਚ ਅੰਕ ਮਿਲ ਕੀਜੈ ਮੋਹਿ ਨਿ-ਹਾਲ। ਹਰਣਾਖੀ ਸ਼ਿਵ ਸ਼ਿਵਾ ਕੀ ਸੋਭਾ ਹਰੋ ਬਿਸਾਲ ॥ ੧੭੯ ॥ ਹਸੀ ਸੁ ਮਿਥਯਾ ਦ੍ਰਿਸ੍ਰਿ ਤਬ ਮਿਲੀ ਸੁ ਭੁਜਾਂ ਪਸਾਰ ॥ ਮਹਾ ਮੋਹ ਸੁਖ ਤਾਂਹਿ ਕੋ ਨਿਜ ਮੁਖ ਕਰੇ ਉਚਾਰ ॥ ੧੮੦ ॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਅਹੋ ਪਿਆਰੀ ਸੰਗ ਤਵ ਲਯੋ ਰਸਾਇ ਨਸਾਰ ॥ ਜਰਾ ਇਕਾਗਰ ਮੇਟ ਪੁਨ ਜੋਬਨ ਭਯੋ ਉਦਾਰ ॥ ੧੮੧ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਪੂਰਬ ਜੋਨਵ ਜੋਬਨਮੇ ਸੁ ਮਨੋ ਜ ਬਿਕਾਰ ਭਯੋ ਬਲਕਾਰੀ ॥ ਚੀਤ ਮਥੇ ਉਰ ਆਨੰਦ ਥੇ ਸਭ ਔਰ ਪਦਾਰਥ ਥੇ ਸੁਖਕਾਰੀ ॥ ਚੀਤ ਇਕਾਗਰਤਾ

ਜਰਠਾਪਨ ਤੇ ਮੁਖ ਚੰਦ ਅਮੀ ਸੁ ਨਿਵਾਰੀ ॥ ਸੰਗਮ ਤੇ ਨਵ ਜੋਬਨ ਮੇ ਅਬ ਫੇਰ ਭਯੋ ਤਵ ਪ੍ਰੇਮ ਉਦਾਰੀ ॥ ੧੯੨ ॥ ਕਵਿਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਤਰਨਾ ਪਨ ਤਜ ਬਿਖੈ ਸੁਖ ਬਹੁ ਦਿਨ ਭਜੇ ਮੁਰਾਰ॥ ਜਰਠਾਪਨ ਬਿਨ ਭਾਗ ਸਠ ਯੁ-ਵਤੀ ਮਦਨ ਬਿਕਾਰ ॥ ੧੯੩ ॥ ਮਿਥਜ਼ਾਦ੍ਰਿਸ੍ਰੋਵਾਚ ॥ ਸਵੈਯਾ

ਮਹਾ ਰਾਜ ਕਹੋਂ ਇਕ ਬਾਤ ਸੁਨੋਂ ਜਿੰਹ ਊਪਰ ਹੋਤ ਕ੍ਰਿ-ਮਾਲ਼ ਪੀਓ ॥ ਜਗ ਪੂਰਨ ਤਾਂਹਿ ਮਨੋਰਥ ਹ ਕਛੁ ਚਾਹਤ ਨਾ ਵਹ ਔਰ ਬੀਓ ॥ ਨਵ ਜੋਬਨ ਤੇ ਸੰਗ ਮੋਹਲਯੋ ਬਿਨ ਸੇਵਨ ਤੇ ਕਿਹ ਕਾਮ ਜੀਓ ॥ ਕਰ ਆਇਸ ਬੇਗ ਕਰੋ ਭਰਤਾਂ ਮਮ ਜਾਂਹਿ ਨਮਿੱਤ ਸੁ ਯਾਦ ਕੀਓ ॥ ੧੯੪ ॥ ਮਹਾਮੋਹ ਉਵਾਚ ॥ ਤੋਹਿਚਿਤਾਰਤ ਹੈ ਨਿਸਬਾਸਰ ਵਾਮ ਉਰੂ ਸੁਨ ਮੋਹਿ ਪਿਆਰੀ॥ ਮਾਂਹਿ ਦਿਵਾਰ ਯਥਾ ਪੁਤਲੀ ਤਿਮ ਨੀਤ ਬਸੋ ਮਮ ਚੀਤ ਮਝਾਰੀ ॥ ਚੀਤ ਵਿਖੇ ਤਵ ਪ੍ਰੇਮ ਰਹੇ ਮਮ ਨੀਤ ਖਿਰੇ ਸੁ ਮਨੋਜ ਕੀ ਬਾਰੀ॥ ਸੁਨ ਮਿਥਜ਼ਾ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਰਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਈ ਸੁਪ੍ਰਸਾਦ ਕਿਯੋ ਮੁਖ ਏਹੁ ਉਚਾਰੀ॥ ੧੯੫॥ ਮਹਾ ਮੋਹ ਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਔਰ ਕਹੋ ਦਾਸੀ ਸੁਤਾ ਸ਼ਰ-ਧਾ ਸ਼ਾਂਤਿ ਸੁਜਾਨ ॥ ਦੂਤੀ ਭਈ ਬਬੇਕ ਕੀ ਪਤ੍ਰ ਲਿਖੇ ਮਦ ਮਾਨ॥ ੧੯੬ ॥ ਉਪਨਿਖਤ ਵਿਵੇਕ ਮਿਲਾਪ ਹਿਤ ਭਈ ਕੁੱਟਨੀ ਸੋਇ ॥ ਜਿਹ ਬਿਧ ਹੋਇ ਮਿਲਾਪ ਨਹ ਕਰੋ ਉ-ਪਾਇ ਸੁਕੋਇ ॥ ੧੯੭॥ ਏਕ ਉਪਾਇ ਸੁਮੈਂਕਹੋਂ ਵਹੀ ਕਰੋ ਮਨ ਧਾਰ॥ ਸ਼ਰਧਾ ਜੋ ਉਪਨਿਖ਼ਤ ਕੀ ਸੋ ਅਬ ਦੇਹੁ

ਨਿਵਾਰ ॥ ੧੮੮ ॥ ਅਕੁਲੀਨੀ ਪ੍ਰਤਿ ਕੂਲ ਮਮ ਸ਼ਰਧਾ ਪਾਪਨਿ ਨਾਰਿ ॥ ਕੇਸਨ ਤੇ ਗਹਿ ਤਾਂਹਿ ਕੋ ਦੇਹੁ ਪਖੰਡ ਮਤ ਡਾਰ॥ ੧੮੯ ॥ ਮਿਥਯਾਦ੍ਰਿਸ਼੍ਰੋਵਾਚ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਯਾਹਿ ਕਾਜ ਕੀ ਚਿੰਤ ਨ ਕੀਜੈ ॥ ਮਮ ਵਚਨਨ ਤੇ ਭਯੋ ਪਿ-ਖੀਜੈ ॥ ਮੇਰਾ ਵਚਨ ਸੁਨੈ ਜਬ ਰੰਡੀ॥ ਤਜੇ ਬੇਦ ਪਥ ਭਜੇ ਪਖੰਡੀ॥ ੧੯੦ ॥ ਮੇਰੋ ਜੀਵਨ ਜਬ ਲਗ ਹੋਈ॥ ਬਸੇ ਪਖੰਡਿ ਗ੍ਰਹ ਤੇ ਪਦ ਧੋਈ॥ ਮਿਥਯਾ ਧਰਮ ਮਿੱਥਿਆ ਮੁਕ-ਤਿ ॥ ਮਿਥਯਾ ਬੇਦ ਮਿੱਥਿਆ ਯੁਕਤਿ ॥ ੧੯੧॥ ਦੋਹਰਾ ਯਾ ਬਿਧ ਮੇਰੋ ਬਚਨ ਸੁਨ ਤਜੇ ਬੇਦ ਪਥ ਸੋਇ ॥ ਜਨ ਬੇਦ ਨ ਸ਼ਰਧਾ ਮਿਟੈ ਕਹਿ ਉਪਨਿਖਦ ਮੈਂ ਹੋਇ ॥ ੧੯੨॥

ਸਵੈਯਾ ॥ ਜਹ ਖਾਨਨ ਪਾਨਨ ਤੀ ਸੁਖ ਹੈ ਵਹ ਮੋਖ ਕਹੋਕਤ ਆਵਤ ਕਾਮਾ ॥ ਪਰਲੋਕ ਨਹੀ ਸੁਖ ਹੋਇ ਕਹਾਂ ਉਲਟੇ ਸੁਤ ਨਾਰਿ ਤਜਾਵਤ ਧਾਮਾ॥ ਜਗ ਵੰਚਨ ਕੇ ਹਿਤ ਬਯੋਤ ਰਚੀ ਜਨ ਧੂਰਤ ਬੇਦ ਧਰੇ ਤਿਹ ਨਾਮਾ॥ ਸ਼ਰਧਾ ਸੁਨ ਯੌਂ ਪਥ ਬੇਦ ਤਜੇ ਸੁ ਪਖੰਡਿਨ ਕੇ ਵਸ ਹ੍ਵੈ ਵਹੁ ਵਾਮਾ ॥ ੧੯੩ ॥ ਮਹਾ ਮੋਹ ਉਵਾਚ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਐਸੇ ਕਰੇ ਪਿਆਰੀ ਜਬ ਹੀ॥ ਮੇਰੋ ਇਸਟ ਸਿੱਧ ਜਗ ਤਬਹੀ॥ ਇਮ ਕਹਿ ਪ੍ਰੇਮ ਭਯੋ ਅਧਿਕਾਈ ॥ ਮੁਖ ਚੂਮਯੋ ਗਹਿ ਕੰਠ ਲਗਾਈ॥ ੧੯੪ ॥ ਮਿਥਯਾ ਦ੍ਰਿਸ੍ਰੋ ਵਾਚ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਭੂਪਤਿ ਯਹਿ ਨਹਿਰੀਤਿ ਸੁਹੈਹੈ॥ ਮੇਰੋ ਚੀਤ ਸੁ ਬਹੁਤ ਲ ਜੈਹੈ॥ ਮਹਾ ਮੋਹ ਤਬ ਕੀਨ ਉਚਾਰਾ॥ ਧਸਯੋ ਬਨੈ ਅਬ

ਵਾਸ ਅਗਾਰਾ ॥ ੧੯੫ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਐਸੇ ਮੁਖੋਂ ਬਖਾਨ ਕੇ ਗਯੋ ਅਖਾੜੇ ਤਜਾਗ ॥ ਪਿਖ ਭੂਪਤਿ ਵਿਸਮੈ ਭਯੋ ਗੁਲਾਬਸਿੰਘ ਵਡਭਾਗ ॥ ੧੯੬ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਕਰੁਣਾ ਸਖੀ ਸਮੇਤ ਪੁਨ ਸ਼ਾਂਤਿ ਸੁਸੀਲ ਉਦਾਰ ॥ ਜੈ ਹੈ ਸ਼ਰਧਾ ਸੋਧ ਹਿਤ ਜਗ ਸਭ ਪੰਥ ਮਝਾਰ ॥ ੧੯੭ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀਮਤਿ ਮਾਨਸਿੰਘ ਚਰਣ ਸਿਖਜਤ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘੇਨ ਵਿਰਚਿਤੇ ਪ੍ਰਬੋਧ ਚੰਦ੍ਰ ਨਾਟਕੇ ਦੁਤੀਯੋ ਅੰਕ ॥੨॥

੧ ੴ ਸਤਿ ਗੁਰੁ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਮਾਯਾ ਜਿਹ ਜਗ ਮੋਹਿਓ ਬਹੁ ਕੁਪੰਥ ਭਰਮਾਇ ॥ ਵਹੁ ਰਘੁਨਾਇਕ ਦਾਸ ਕੇ ਹੋਵੈ ਨੀਤ ਸਹਾਇ ॥ ੧ ॥ ਜਿਹ ਬਿਧ ਕਲਿਜੁਗ ਫੈਲਿਓ ਸਗਲ ਭ੍ਰਮਾਯੋ ਲੋਇ ॥ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪ ਸਭਾ ਮੈਂ ਪ੍ਰਗਟ ਦਿਖਾਵਤ ਸੋਇ ॥ ੨ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਤੇ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਗਏ ਜਬਹੀ ਤਬ ਸ਼ਾਂਤਿ ਤਥਾ ਕਰੁਣਾ ਤਹ ਆਈ ॥ ਊਚ ਬੁਲਾਵਤ ਹੈ ਜਨਨੀ ਮਮ ਉੱਤਰ ਦੇਹੁ ਕਹਾਂ ਮਮ ਮਾਈ। ਸ਼ਾਂਤਿ ਸੁ ਨੈਨਨ ਨੀਰ ਬਹੈ ਕਹਿ ਮਾਤ ਗਈ ਨਹਿ ਦੇਤ ਦਿਖਾਈ ॥ ਤੋ ਬਿਨ ਜੀਵਨ ਮੋਹਿ ਕਹਾਂ ਅਬ ਪ੍ਰਾਣ ਤਜੋ ਸੁਲਗੇਂ ਦੁਖਦਾਈ ॥ ੩ ॥ ਮ੍ਰਿਗ ਰੰਜਤ ਕਾਨਨ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੁਤੀ ਜਲ ਸੈਲਨ ਮੈਂ ਤਵ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨਈ। ਅਤਿ ਪਾਵਨ ਥਾਨਨ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੁਤੀ ਤਪਸਾ ਤਨ ਮੈ ਲਿਵ ਲੀਨ ਭਈ ॥ ਜਿਮ ਭੌਨ ਚੰਡਾਲ ਜਾਊ ਕਪਲਾ ਤਿਮ ਮਾਤਪ ਖੰਡਿਨ ਹਾਥ ਗਈ ॥ ਅਬ

ਜੀਵਨ ਮਾਤ ਕੋ ਹੋਤ ਕਹਾਂ ਤਨ ਡਾਰ ਇਹਾਂ ਯਮ ਧਾਮ ਗਈ ॥ ੪ ॥ ਬਿਨ ਮੋਹਿ ਪਿਖੇ ਨਹਿ ਨ੍ਹਾਵਤ ਥੀ ਅਰੁ ਨਾਂਹਿ ਕਛੂ ਜਨਨੀ ਮੁਖ ਪਾਏ ॥ ਨਹਿ ਸੋਵਤ ਮੋਹਿ ਬਿਨਾ ਕਬਹੀ ਨਹਿ ਮੋਹਿ ਬਿਨਾ ਪਥ ਮਾਂਹਿ ਸਿਧਾਏ ॥ ਸਰਧਾ ਬਿਨ ਮੋਹਿ ਪਿਖੇ ਮਰਤੀ ਨਹਿ ਏਕ ਮਹੂਰਤ ਪ੍ਰਾਣ ਰਹਾਏ ॥ ਅਬ ਤਾਂ ਬਿਨ ਜੀਵਨ ਮੋਹਿ ਬਿਡੰਬਨ ਪ੍ਰਾਣ ਬਨੇ ਯਮ ਧਾਮ ਸਿਧਾਏ ॥ ੫ ॥ ਕਰੁਣੇ ਸਜਨੀ ਅਬ ਸ਼ਾਂਤਿ ਮਰੇ ਜਗ ਤੂੰ ਮਮ ਦੇਹੁ ਚਿਤਾ ਸੁ ਬਨਾਈ ॥ ਅਬ ਮੋਹਿ ਬਿਲੰਬ ਸੁਹਾਤ ਨਹੀਂ ਤਨ ਦੇਉਂ ਹੁਤਾਸਨ ਮਾਂਹਿ ਜਲਾਈ ॥ ਜਨਚੀਤ ਨਿਵਾਸ ਤਜੋ ਸਜਨੀ ਤਹਿ ਜਾਂਉ ਜਹਾਂ ਸੁ ਗਈ ਮਮ ਮਾਈ। ਸੁਨ ਸ਼ਾਂਤਿ ਬ੍ਲਾਪ ਮਹਾ ਕਰੁਣਾ ਦ੍ਰਿਗ ਨੀਰ ਬਹਯੋ ਸੁ ਲਈ ਗਲ ਲਾਈ ॥ ੬ ॥ ਕਰੁਣਾਉਵਾਚ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਸਜਨੀ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਕਹੇ ਮੁਖ ਅੱਖਰ ਜ੍ਵਾਲਮਨੋ ਸੁ ਦਵਾਨਲ ਕੀ। ਤਨੁ ਪ੍ਰਾਣ ਬਿਲਾਤ ਠਰਾਤ ਨਹੀਂ ਉਰ ਮੋਹਿ ਭਯੋ ਮਛਲੀ ਥਲ ਕੀ। ਸੁ ਮਹੂਰਤ ਪ੍ਰਾਣ ਧਰੋ ਨ ਮਰੋ ਮੁਖ ਕੰਜ ਪ੍ਰਸੰਨ ਨ ਹੋ ਹਲਕੀ। ਅਬ ਸੋਧ ਲਹੇਂ ਜਗਮੈਂ ਸ਼ਰਧਾ ਨ ਮੂਈ ਕਛੂ ਬਾਤ ਭਈ ਕਲਕੀ ॥੭॥ ਇਤਐ ਉਤਪੁੰਨ ਅਰੱਜ਼ ਪਿਖੇ ਮੁਨਿ ਆਸ਼੍ਰਮ ਜੇ ਸੁਤਪੋ ਬਨਮਾਂਹੀ। ਤਟ ਗੋਮਤੀ ਕੈ ਯਮਨਾ ਤਟ ਮੈਂ ਕਿ ਬਸੀ ਸੁ ਭਗੀਰਥਿ ਕੇ ਤਟ ਮਾਂਹੀ। ਕਦਾਂਚਿਤ ਮੋਹਮਹੀਪ ਡਰੀ ਛਪਜਾਇ ਬਸੀ ਗਿਰਿ ਕੰਦਰ ਮਾਂਹੀ। ਕੁਰਜਾਂਗਲਕੈ ਮਖ ਸਾਲਨ ਮੈਂ ਸ਼ਰਧਾ ਕਹੂੰ ਜਾਇ ਸਬੀ

ਜਗਮਾਂਹੀ ॥ ੮ ॥ ਸ਼ਾਂਤੀਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਸਖੀ ਨਿਹਾਰੇ ਗੀ ਕਹਾਂ ਸ਼ਰਧਾ ਕਥਾ ਨ ਲੇਸ। ਮੈਂ ਕੁਰਖੇਤ੍ਰ ਸੁ ਗੋਮਤੀ ਔਰ ਪਿਖੇ ਸਭ ਦੇਸ ॥ ੯ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਸਰਤਾ ਤਟਮੈਂ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਪਿਖੇ ਤਪਸੀ ਜਿਨ ਮਾਂਹਿ ਅਨੇਕ ਸੁਹਾਏ। ਪੁਨ ਮੋਹਿ ਮਿ ਮਾਂਸਕ ਧਾਮ ਪਿਖੇ ਚਮਸਾ ਕਰ ਯੂਪ ਸੁ ਥਾਨ ਬਨਾਏ। ਪੁਨ ਆਸ਼੍ਰਮ ਚਾਰ ਨਿਹਾਰ ਰਹੀ ਦਿਨ ਕੋਟਿਨ ਕੋਟਿ ਨ ਜਾਤ ਗਿਨਾਏ। ਨਹਿ ਬਾਤ ਸੁਨੀ ਕਹੂੰ ਕਾਨਨ ਮੈਂ ਸ਼ਰਧਾ ਸਜਨੀ ਕਿੰਹ ਠੌਰ ਬਸਾਏ ॥ ੧੦ ॥ ਕਰੁਣੋਵਾਚ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਸਖੀ ਕਹੋ ਸ਼ਰਧਾ ਹੈ ਜੋਈ। ਪਖੰਡਨ ਕੇ ਵਸ ਪਰੈ ਨ ਸੋਈ। ਜੋ ਅਤਿ ਪੁਨਜਵਤੀ ਜਗ ਨਾਰੀ। ਤੇ ਯੌਂ ਬਿਪਤ ਨ ਲਹੇ ਪਜਾਰੀ ॥ ੧੧ ॥ ਸ਼ਾਂਤਿਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਸਖੀ ਕਹੋ ਇਕ ਬਾਤ ਸੁਨ ਜੋਧਾਤਾ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ। ਕਹੋ ਅਸੰਭਵ ਕੌਨ ਗਤਿ ਵੈ ਸਭ ਅਪਦਾ ਮੂਲ ॥ ੧੨ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਜਨਕਾਤਮ ਜਾਗ੍ਰਹ ਰਾਵਨ ਕੇ ਸੁ ਬਸੀ ਦੁਖਭਾਂਤਿ ਅਨੇਕ ਭਰੇ। ਵਸਦਾਨਵ ਵੇਦ ਤ੍ਰਈ ਸੁਭਈ ਤਿਨ ਜਾਇ ਰਸਾਤਲ ਬਾਸ ਕਰੇ। ਪੁਨ ਗੰਧ੍ਰਭ ਕੀ ਦੁਹਿਤਾਪਤਿ ਦੈਤ ਹਰੀ ਸੁ ਮੰਦਾਲ ਸਰੂਪ ਵਰੇ। ਬਿਧਿ ਬਾਮ ਭਏ ਜਗਮੈਂ ਸਜਨੀ ਕਹੁ ਆਪਦ ਕੌਨ ਨ ਸੀਸ ਧਰੇ ॥ ੧੩ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਤਾਂਤੇ ਚਲੇਂ ਪਖੰਡ ਗ੍ਰਹ ਸ਼ਰਧਾਤਹਾਂਜਿ ਹੋਇ। ਕਰੁਨਾ ਕਹਯੋ ਸੁ ਚਲ ਸਖੀ ਇਮਕਹਿ ਚਾਲੀ ਦੋਇ ॥ ੧੪ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਕਰੁਣਾ ਤਹਿ ਅਗ੍ਰ ਬਿਲੋਕ ਡਰੀ ਸਜਨੀ ਮਮ ਰਾਖਸ਼ ਨੈਨ ਨਿਹਾਰੇ। ਪੁਨ ਸ਼ਾਂਤਿ ਕਹਯੋ ਕਹਿ

ਰਾਖਸ ਹੈਂ ਕਰੁਨਾ ਤਬਪੀਠਹਿ ਪੀਠ ਉਚਾਰੇ । ਮਲ ਪੰਕ ਗਿਰੇ ਮੁਖ ਦੰਤਨ ਤੇ ਤਨਮੈਂ ਦੁਰ ਗੰਧ ਭਯਾਨਕ ਭਾਰੇ। ਮੁਕਤਾ ਕਟਿ ਕੱਛ ਮਲੀਨ ਮਹਾਂ ਇਹ ਮੂੰਡਪਿਸੰਗ ਸੁਝੰਡ ਖਿਲਾਰੇ॥ ੧੫ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਪੂਛਸਿ ਖੰਡ ਸੁ ਕਰ ਬਿਖੇ ਆਵਤ ਹੈ ਇਤ ਓਰ। ਨੈਨ ਨਿਹਾਰਨ ਮੈਂ ਸਕੋ ਚੀਤ ਡਰਤ ਹੈ ਮੋਰ॥ ੧੬॥ ਸ਼ਾਂਤਿ ਕਹਯੋ ਰਾਖਸ਼ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਦ ਗਲਹੈ ਬਲਹੀਨ। ਕਰੁਣਾ ਕ੍ਰਹੇ ਸੁ ਕੌਨ ਪੁਨ ਐਸੋ ਪਰਮ ਮਲੀਨ॥ ੧੭ ॥ ਸ਼ਾਂਤਿ ਕਹਯੋ ਸੁ ਪਿਸਾਚਯਹਿ ਐਸੇ ਮੋਮਨ ਆਇ। ਕਰੁਣਾ ਕਹੇ ਪਿਸਾਚਨਹਿ ਵਹਿ ਨਿਸਮੈਂ ਪ੍ਰਗਟਾਇ ॥ ੧੮॥ ਸੂਰਜ ਆਹਿ ਅਕਾਸ਼ ਮੈਂ ਕਿਰਣ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੇ ਲੋਇ । ਐਸੇ ਸਮੇ ਪਿਸਾਚਕਾ ਕਹਿ ਅਵਕਾਸ਼ ਸੁ ਹੋਇ ॥ ੧੯ ॥ ਸ਼ਾਂਤਿ ਕਹਯੋ ਸੁ ਪਿਸਾਚ ਨਹਿ ਤੌ ਯਹਿ ਪਾਪੀ ਆਹਿ। ਨਿਕਸਯੋ ਅਬਹੀ ਨਰਕ ਤੇ ਆਵਤ ਹੈ ਪਥਮਾਂਹਿ ॥ ੨੦ ॥ ਬਹੁਰੋ ਸ਼ਾਂਤਿ ਬਿਚਾਰ ਕਰ ਅਬਮੈਂ ਲਖਯੋ ਨ੍ਰਿਤਾਂਤ । ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਪਠਿਓ ਅਯੋ ਯਹ ਜਗਜੈਨ ਸਿਧਾਂਤ॥ ੨੧ ॥ ਯਾਕੋ ਦਰਸਨ ਦੂਰ ਤੁਜ ਯਹ ਅਤਿ ਪਤਿਤਮਲੀਨ । ਐਸੇ ਸ਼ਾਂਤਿ ਬਖਾਨ ਕੈ ਫਿਰ ਚਾਲੀ ਮੁਖ ਦੀਨ॥ ੨੨ ॥ ਕਰੁਣੋਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਸਖੀ ਮਹੂਰਤ ਥਿਰ ਰਹੋ ਸ਼ਰਧਾ ਲੇਹਿ ਨਿਹਾਰ। ਯਹੀ ਪਖੰਡੀ ਭਾਖੀਯੇ ਮਤ ਯਾ ਭੌਨ ਮਝਾਰ ॥੨੩॥ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਇਮ ਭਾਖ ਕਰ ਦੋਨੋਂ ਖਰੀ ਇਕਾਂਤ । ਤਬ ਨ੍ਰਿਪ ਸਭਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਬੋਲਯੋ ਜੈਨ ਸਿਧਾਂਤ॥ ੨੪॥ ਨਮੋ ਨਮੋ

ਅਰਹੰਤਪਥਜੋ ਜਨ ਚਲੇ ਉਦਾਰ। ਭੁਕਤਿ ਮੁਕਤਿ ਦੋਨੋ ਲਹੈਂ ਮੈ ਅਬ ਕਰੋਂ ਉਚਾਰ॥ ੨੫ ॥ ਕਬਿੱਤ ॥ ਨਵਹੈਂ ਦੁਆਰ ਤਨੁ ਭੌਨਕੇ ਮਝਾਰ ਪੁਨ ਆਤਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ ਦੀਪਤਾਂਹਿ ਮੈਂ ਸੁਹਾਇ ਹੈ। ਜੈਨਵਰ ਭਾਖਿਓ ਸਿਧਾਂਤ ਸੁ ਇਕਾਂਤ ਯਹ ਗਹੇ ਜਨ ਜੋਈ ਜਗ ਸੁਖ ਮੋਖ ਪਾਇ ਹੈ। ਅਰੇ ਸੁਨ ਸ੍ਰਾਵਕ ਸੁ ਵਾਕ ਮੈਂ ਬਖਾਨੋ ਤੁਮ ਮਲਮਯ ਪ੍ਰਮਾਨੁ ਤੇ ਸੋ ਦੇਹ ਉਪ-ਜਾਇ ਹੈ। ਮੂਢ ਨਰ ਸੁੱਧ ਕਰੇ ਸੀਤਜਲ ਸੀਸ ਧਰੇ ਹੋਵਤ ਨ ਸੁੱਧ ਜਲ ਕੋਟਿਨ ਨ੍ਹਵਾਇ ਹੈ ॥੨੬॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਆਤਮ ਵਿਮਲ ਸੁਭਾਵ ਹੈ ਰਿਖਿਸੇਵਾ ਤਿਹ ਗਜ਼ਾਨ। ਰਿਖਿਸੇਵਾ ਕੈਸੀ ਕਹੋ ਸੁਨਹੋ ਕਰੋਂ ਬਖਾਨ ॥ ੨੭॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਦੂਰ ਹਿ ਤੇ ਪਦ ਪੰਕਜਕੋ ਅਭਿ ਬੰਦਨ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇ ਕਰੋ। ਭੋਜਨ ਜੋ ਮਿਸਟਾਨ ਮਹਾਂ ਨਿਤਤਾਂਹਿ ਜਿਵਾਵਹੁ ਜੋਰ ਕਰੋ। ਘਰ ਭੀਤਰ ਜੋ ਰਿਖਿ ਬਾਸਕਰੇ ਮਨਮੈਂ ਨਹਿ ਰੰਚਕ ਰੋਖ ਧਰੋ। ਗੋਪ ਹੁਤੇ ਮਤ ਖੋਲ ਕਢ਼ੋ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਕਰੋ ਭਵ ਸਿੰਧੁ ਤਰੋ॥ ੨੮॥ ਪੁਨਨੇਪਥ ਓਰ ਬਿਲੋਕ ਕਹ੍ਯੋ ਸਰਧੇ ਇਤ ਆਉ ਕਹਾਂ ਚਿਰਲਾਇਏ। ਕਰੁਣਾ ਤਹਿ ਸ਼ਾਂਤਿ ਨਿਹਾਰਤ ਥੀ ਇਨ ਪੇਖਤ ਕੌਣ ਕਨਾਤ ਹਲਾਏ। ਸ਼ਰਧਾ ਤਹ ਆਇ ਸਮਾਜ ਬਰੀ ਪੁਨ ਜੈਨ ਸਮਾਨ ਸੁ ਵੇਸ ਬਨਾਏ। ਕਹਿ ਆਇ ਸਮੋਹਿ ਸੁ ਬੇਗ ਕਰੋ ਸੁਨ ਸ਼ਾਂਤਿ ਦੁਖੀ ਸੁ ਭਈ ਮੁਰਝਾਏ ॥ ੨੯॥ ਖਿਪਣਕਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਸ੍ਰਾਵਗਨਿਖਲਕੁ-ਟੰਬ ਕੋ ਸ਼ਰਧੇ ਤੂੰ ਗਹਿਆਜ। ਕਬਹੂ ਮਹੂਰਤ ਨਾ ਤਜੀ

ਸਿੱਧ ਹੋਹਿ ਮਮ ਕਾਜ॥ ੩੦॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਜੋ ਆਇਸ ਸੋਈ ਕਰੋ ਰਾਜਕੁਲੀਨ ਮਹਾਨ। ਇਮ ਕਹਿ ਨਿਕਸੈਵੇ ਦੋਊ ਕਰੁ-ਣਾ ਸ਼ਾਂਤਿ ਬਖਾਨ॥ ੩੧॥ ਕਰੁਣਾਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਸਖੀ ਪਿਆਰੀ ਧੀਰਧਰ ਕਾਹੇ ਤੂੰ ਡਰ ਪਾਇ। ਨਾਮ ਮਾਤ੍ਰ ਸਰਧਾ ਕਹੇ ਹੈ ਕਛੁ ਔਰ ਬਲਾਇ॥ ੩੨॥ ਚੌਪਈ। ਅਹਿੰਸਾ ਦੇਵੀ ਮੋਹਿ ਸੁਨਾਈ। ਪਖੰਡ ਧਾਮ ਸਰਧਾ ਇਕ ਪਾਈ। ਪਰ ਵਹੁ ਅੰਬਾਤੇ ਹੈ ਆਨ। ਤਾਮਸਿ ਸਰਧਾਕਹੇ ਬਖਾਨ ।੩੩।ਦੋਹਰਾ। ਤਾਂਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਤਾਮਸੀ ਯਹਿ ਤੂੰ ਕਿਉ ਡਰ ਪਾਇ । ਐਸੇ ਕਰੁਣਾ ਭਾਖਿਓ ਅਬ ਪੁਨਸ਼ਾਂਤਿ ਅਲਾਇ॥ ੩੪॥ ਸ਼ਾਂਤਿ ਉਵਾਚ॥ ਚੌਪਈ॥ ਸਾਵਧਾਨ ਸਜਨੀ ਮੈਂ ਹੋਈ। ਜੈਸੇ ਕਹੇਂ ਬਾਤ ਹੈ ਸੋਈ। ਯਹ ਅਤਿ ਦੁਰਾਚਾਰਣੀ ਹੱਯੇ। ਅੰਬਾਸਦਾ ਸ਼ਾਰ ਰਤਿ ਪੱਯੇ॥ ੩੫॥ ਯਹਿ ਦੁਰ ਦਰਸ਼ਨ ਰੂਪ ਮਲੀਨੀ। ਅੰਬਾ ਪ੍ਰਿਯ ਦਰਸ਼ਨ ਸੁਖ ਭੀਨੀ । ਐਸੋ ਰੂਪ ਤਾਂਹਿ ਨਹ ਹੋਈ। ਸੰਸਾ ਮਨਮੈਂ ਕਰੋ ਨ ਕੋਈ। ੩੬। ਅੰਬਾ ਯਾ ਕੇ ਬਸ ਨਹਿ ਹੋਈ। ਜੋ ਤੂੰ ਕਹੈਂ ਬਾਤ ਹੈ ਸੋਈ। ਚਲੇ ਅਗਾਰੀ ਸੌ ਗਤ ਧਾਮਾ। ਤਹਾਂ ਮਿਲੇ ਜੌ ਵਹਿ ਅਭਿ ਰਾਮਾ॥ ੩੭॥ ਯੌ ਕਹਿ ਚਲੀ ਅਗਾਰੀ ਜਬਹੀ। ਭਿੱਛਕ ਏਕ ਨਿਹਾਰਜੋ ਤਬ ਹੀ। ਪੁਸਤਕ ਹਾਥ ਬਿਖੇ ਦਰਸਾਯੋ। ਬੋਧ ਸਿਧਾਂਤ ਸਭਾ ਮਹਿ ਆਯੋ॥ ੩੯॥ ਭਿੱਛਕਉਵਾਚ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਖਿਣ ਭੰਗਰ ਸਗਲ ਪਦਾਰਥ ਹੱਯੇ। ਹੈ ਭੀਤਰ ਬਾਹਰ ਸਮ ਪੱਯੇ ।ਆਹਿ ਨਿਰਾਤਮ ਮਾਂਹਿ ਗਿਆਨ। ਦਰਪਣ ਮੁਖ ਸਮ ਹੋਵੈ

ਭਾਨ ॥ ੩੯ ॥ ਸੋਵਹ ਗਜ਼ਾਨ ਵਾਸਨਾ ਹੀਨ। ਫੁਰੇ ਬਿਖੈ ਬਿਨੁ ਲਖੈ ਪ੍ਰਬੀਨ। ਯੌ ਕਹਿ ਪੋਥੀ ਆਗੇ ਧਰੀ। ਸੀਸ ਨਿਵਾਇ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਕਰੀ॥ ੪੦॥ ਅਹੇ ਸਾਧ ਯਹ ਧਰਮ ਸੁਹਾਯੋ। ਜੋ ਨਿਜ ਮੁਖਤੇ ਬੁੱਧ ਬਤਾਯੋ। ਯਾਮੈ ਸੁਖ ਮੋਖ ਜਗ ਦੋਈ। ਖੇਦ ਬਿਨਾ ਜਨਪਾਵੇ ਸੋਈ॥ ੪੧॥ ਸੇਵਕ ਕੇ ਨਿਜ ਭੌਨ ਮਝਾਰੇ। ਸੁੰਦਰ ਵਾਸ ਸੁ ਮਾਂਹਿ ਚੌਬਾਰੇ। ਮਨ ਅਨ ਭੂਲ ਵਨਕ ਕੀ ਨਾਰੀ। ਬਹੁ ਬਿਧ ਭੋਜਨ ਧਰੇ ਸਵਾਰੀ ॥ ੪੨॥ ਕੋਮਲ ਸੇਜ ਸੁਵਣਕ ਵਿਛਾਇ ॥ ਜੋਰ ਦੋਊ ਕਰ ਦੇਇ ਬਿਠਾਇ ॥ ਸਰਧਾ ਸਹਿਤ ਉਪਾਸਕ ਜੇਤੇ॥ ਯੁਵਤੀ ਸਹਿਤ ਭਜੇ ਪਦ ਤੇਤੇ॥ ੪੩॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਅੰਗ ਰਾਗ ਤਨ ਲਾਇ ਕੈ ਵਣਕ ਮਨੋਹਰ ਨਾਰਿ॥ ਭਜੇ ਨਿਸਾ ਸਸਿ ਉੱਜਲੀ ਪਦ ਨਿਜ ਪਾਣਿ ਮਝਾਰ ॥ ੪੪॥ ਕਰੁਣਾਉਵਾਚ ॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਸਜਨੀ ਯਹ ਕੌਨ ਸੁ ਆਹਿ ਇਹਾਂ ਤਨੁ ਤਾਲ ਸਮਾਨ ਸੁ ਜਾਹਿ ਲੰਬਾਯੋ॥ ਸੁਪਿ ਸੰਗ ਕ ਖਾਇ ਧਰੇ ਤਨ ਅੰਬਰ ਸੂਖਮ ਜੋ ਧਰ ਮੈ ਲਟਕਾਯੋ ॥ ਪੁਨ ਭਾਲ ਸੁਕਿੰਚਿਤ ਮੁੰਡਿਤ ਹੈ ਕਿ ਪਿਖੋ ਕਚਮੂਲਹ ਤੇ ਉਖੜਾਯੋ॥ ਦ੍ਰੁਮ ਛਾਲ ਬਿਸਾਲ ਸੁਨਾਲ ਧਰੀਨ ਯਤੀ ਯਹ ਜਾਨ ਪਰੇ ਰੰਸਕਾਯੋ ॥ ੪੫॥ ਸ਼ਾਂਤਿਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਬੋਧਾਗਮ ਸਜਨੀ ਇਹੈ ਭਿੱਛਕ ਰੂਪ ਬਣਾਇ॥ ਵੰਚਤ ਹੈ ਸਭ ਲੋਕ ਕੌ ਯੌ ਮੇਰੇ ਮਨ ਆਇ॥ ੪੬॥ ਭਿੱਛਕ ਉਵਾਚ॥ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਯਤੀ ਉਪਾਸਕ ਔਰ ਸਭ ਸੁਨੋ ਸੁਨਿਜ

ਨਿਜ ਕਾਨ॥ ਵਾਕ ਸੁਧਾਰਸਬੰਧ ਹਰਿ ਕਹੇ ਸੁਰਤ ਭਗਵਾਨ ॥੪੭॥ ਯੌ ਕਹਿ ਪੁਸ੍ਤੁਕਲੀਨ ਕਰ ਖੋਲ ਨਿਵਾਯੋ ਸੀਸ॥ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਪੇਖਤ ਸਬੈ ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਮਹੀਸ॥੪੮॥ਇੱਬ ਨੈਨ ਸਭ ਕੀ ਪਿਖੋ ਗਤੀ ਸੁਭਾਸੁਭ ਦੋਇ॥ ਖਿਣ ਭੰਗਰ ਸਭ ਭਾਵ ਹੈ ਥਿਰ ਨਹਿ ਆਤਮ ਕੋਇ॥ ੪੯॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਇਮ ਜਾਨ ਤਜੋ ਸਭ ਮੋਹ ਜਿਤੋ ਨਿਜ ਦਾਰਨ ਔਰ ਅਗਾ-ਰਨ ਮਾਹੀ॥ ਭਿੱਛਕ ਜੋ ਘਰ ਮਾਂਹਿ ਰਮੇ ਤਬ ਦ੍ਵੇਖ ਨ ਰੰਚਕ ਰੇ ਮਨ ਮਾਹੀ॥ ਮਨ ਕੋ ਮਲ ਤੋ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਮਿਟੇ ਪੁਨ ਨੇਪਥ ਪੇਖ ਕਹਯੋ ਮੁਖ ਮਾਂਹੀ। ਸਰਧੇ ਇਤ ਆਉ ਬਿਲੰਬ ਕਹਾਂ ਸੁਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਯੋ ਸ਼ਰਧਾ ਖਿਣ ਮਾਹੀ॥ ੫੦॥ ਸਰਧਾ ਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਦੇਵ ਕਰੋ ਆਇਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋਂ ਕੌਨ ਅਬ ਕਾਜ॥ ਮੈ ਖਿਨ ਮੈਂ ਸੋਈ ਕਰੋਂ ਤੁਮ ਸਭ ਕੇ ਸਿਰ ਤਾਜ॥੫੧॥ ਭਿੱਛਕ ਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਭਿੱਛਕ ਸੇਵਕ ਸਗਲ ਜੇ ਤਾਕੋ ਗਹਿ ਨਿਜ ਹਾਥ॥ ਮੋਹਿ ਮਤੇ ਅਤਿ ਥਿਰਕਰੋ ਸਭੇ ਨਿਵਾਵੇਂ ਮਾਥ॥੫੨॥ ਸਰਧੋ ਵਾਚ॥ ਜੋ ਆਇਸ ਸੋਈ ਕਰੋਂ ਐਸ ਬਖਾਨੇ ਬੈਨ॥ ਨਿਕਸ ਚਲੇ ਵੈ ਸਭਾ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤਿ ਨਿਹਾਰੇ ਨੈਨ॥੫੩॥ ਸ਼ਾਂਤੋਵਾਚ॥ ਸਜਨੀ ਯਹਿ ਭੀ ਤਾਮਸੀ ਸ਼ਰਧਾ ਜਾਨੀ ਮੋਹਿ। ਕਰੁਣਾ ਕਹਯੋ ਸੁਏਵਹੈ ਭਲੀ ਪਛਾਨੀ ਤੋਹਿ॥੫੪॥ ਯਾ ਅਵਸਰ ਖਿਪਣਕ ਅਏ ਲਾਂਬੋਡੀਲ ਸੁਹਾਇ। ਭਿੱਛਕ ਜਾਤੋਹੇਰਕੈ ਊਚੇ ਲਯੋ ਬੁਲਾਇ॥੫੫॥ ਰੇ ਭਿੱਛਕ ਇਤ ਆਉ ਤੁਮ

ਕਛੁ ਪੂਛੋ ਅਬ ਤੋਹਿ । ਤੇਰੀ ਮੇਧਾ ਮੈਂ ਪਿਖੋ ਪ੍ਰਗਟ ਬਖਾਨੋ ਮੋਹਿ ॥ ੫੬ ॥ ਸੁਨ ਭਿੱਛਕ ਪੁਨ ਕੋਪਿਓ ਭਾਖੇ ਬਚਨ ਕਠੋਰ । ਹਾ ਪਾਪੀ ਮਲ ਪੰਕਧਰ ਲੇਹ ਪਰੀਛਾ ਮੋਰ ॥ ੫੭॥ ਖਿਪਣਕ ਕਹੈ ਸੁ ਕ੍ਰੋਧ ਤਜ ਕਰੋ ਬੇਗ ਅਤਿ ਰੋਧ। ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਗਤਿ ਕਛੁ ਪੂਛਹੋ ਕਾਹੇ ਕਰੇ ਸੁ ਕ੍ਰੋਧ॥ ੫੮ ॥ਭਿੱਛਕਉਵਾਚ ॥ ਖਿਪਣਕ ਤੂੰ ਕਛੁ ਜਾਨ ਹੈ ਸਾਸਤ੍ਰ ਕਥਾ ਉਦਾਰ। ਭਵਤੁ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਸੁ ਪੂਛ ਅਬ ਭਾਖਜੋ ਕ੍ਰੋਧ ਨਿਵਾਰ ॥ ੫੯ ॥ ਖਿਪਣਕੋਵਾਚ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਖਿਣ ਭੰਗਰ ਤਵ ਮਤ ਆਤਮ ਅਹੇ । ਕਾਂਹਿ ਨ ਮਿੱਤ ਬ੍ਰਤ ਤੁਮ ਗਹੇ। ਯਾਕੋ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਥਮ ਉਚਾਰੋ । ਖਿਣ ਭੰਗਰ ਆਤਮ ਕਿਹ ਤਾਰੋ ॥ ੬੦ ॥ ਭਿੱਛਕਉਵਾਚ॥ ਅਰੇ ਅਰੇ ਅਬ ਕਰੋ ਬਖਾਨ । ਮੇਰੋ ਮਤੋ ਸੁਨੋ ਨਿਜਕਾਨ । ਵਿਗਜ਼ਾਨ ਲਖਣ ਆਤਮ ਹੈ ਜੋਈ। ਰਹੇ ਸੰਤਾਨ ਮਰੇ ਖਿਣ ਸੋਈ ॥ ੬੧॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਅਸਮਤਿ ਪੰਕਤਿ ਪਰੋ ਪੁਨ ਕਸ ਚਿਤ ਗਜ਼ਾਨ ਸੁ ਹੋਇ॥ ਨਸ਼੍ਰ ਵਾਸਨਾ ਊਜਲੋ ਮੁਕਤਿ ਲਹੇਗੋ ਸੋਇ ॥ ੬੨ ॥ ਖਿਪਣਕੋਵਾਚ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਸੁਨ ਮੂਰਖ ਜਨ ਮਾਂਤਰ ਮਾਹੀ । ਜੌ ਆਤਮ ਕੋ ਮੁਕਤਿ ਲਹਾਹੀ। ਤੌ ਅਬ ਨਸ਼੍ਰ ਕਲੇਵਰ ਥਾਰਾ। ਕੌਨ ਲਾਭ ਕੋ ਤਵ ਉਪਕਾਰਾ ॥ ੬੩ ॥ ਪੂਛੋ ਔਰ ਸੁਨੋ ਮਨ ਲਾਯੋ। ਕਿਨ ਤਵ ਐਸੋ ਧਰਮ ਬਤਾਯੋ । ਨਨ ਸਰਬੱਗ ਬੁੱਧ ਹੈ ਜੋਈ। ਤਾਂਹਿ ਕਹਜੋ ਯਹ ਧਰਮ ਸੁ ਹੋਈ ॥ ੬੪ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਬੁੱਧ ਭਯੋ ਸਰਬੱਗ ਜਗ ਕੈਸੇ ਜਾਨਜ਼ੋ ਤੋਹਿ । ਯਾਕੋ ਉੱਤਰ ਹੋਇ ਜੋ ਪ੍ਰਗਟ ਬਖਾਨੋ ਮੋਹਿ॥

੬੫ ॥ ਭਿੱਛਕਉਵਾਚ ॥ ਚੋਪਈ ॥ ਬੁੱਧ ਬਨਾਯੋ ਆਗਮ ਜੋਈ। ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਹਯੋ ਸਰਬੱਗ ਸੁ ਸੋਈ। ਤਾਂਤੇ ਤਾਂ ਸਰਬੱਗ ਸੁ ਜਾਨੇ। ਬੁੱਧ ਵਾਕ ਯਹਿ ਪ੍ਰਗਟ ਬਖਾਨੇ ॥੬੬॥ ਖਿਪ-ਣਕਉਵਾਚ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਬੁੱਧ ਵਾਕਨ ਤੇ ਸਰਬੱਗ ਸੁ ਬੁੱਧ ਜਬੈ ਰਿਜੁ ਬੁੱਧਿ ਸੋ ਤੋਹਿ ਪਛਾਨੇ। ਤੌ ਸਰਬੱਗ ਸੁ ਮੋਹਿ ਲਖੋ ਜਗਮੈਂ ਸਭਭੂਤ ਭਵਿੱਖਤਜਾਨੇ। ਪਿਤਰਪਿਤਾਮਹਿਸਾਂਤ ਕੁਲੀ ਲਗ ਤੂੰ ਮਮ ਦਾਸ ਨਹੀਂ ਮਮ ਛਾਨੇ। ਸੁਨਕੈ ਯਹਿ ਬਾਤ ਦਿਗੰਬਰ ਕੀ ਪੁਨ ਭਿੱਖਕ ਚੀਤ ਬਡੇ ਖੁੰਨਸਾਂਨੇ ॥੬੭ ॥ ਭਿੱਛਕਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਹਾ ਪਿਸਾਚ ਪਾਪੀ ਬਡੇ ਮੋਕੋ ਕਹੈਂ ਸੁ ਦਾਸ। ਦੰਤ ਪੰਕਧਰ ਮਲਨ ਅਤਿ ਬੁਰੀ ਸੁਤੇ ਤਨ ਬਾਸ ॥ ੬੮ ॥ ਖਿਪਣਕਉਵਾਚ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਰੇ ਬਿਹਾਰ ਦਾਸੀ ਕੇ ਪਯਾਰੇ। ਯਹ ਇਕ ਮਮ ਦ੍ਰਿਸ੍ਟਾਂਤ ਉਚਾਰੇ। ਕੋਪ ਨ ਤੂੰ ਮਨ ਭੀਤਰ ਆਨ। ਤੇਰੋ ਹਿਤ ਅਬ ਕਰੋਂ ਬਖਾਨ ॥ ੬੯ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਬੁਧ ਅਨੁਸਾਸਨ ਦੂਰ ਤਜ ਅਰਹੰਤ ਮਤੋ ਸੁਧਾਰ। ਮੋਹਿ ਦਿਗੰਬਰ ਪਦ ਲਹੋ ਦੇਹੁ ਸੁ ਬਸਨ ਉਤਾਰ। ੭੦॥ ਭਿੱਛਕਉਵਾਚ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਹਾ ਪਾਪੀ ਤੂੰ ਭਯੋ ਸੁ ਨਸ੍ਰਿ। ਔਰਨ ਨਾਸ ਚਹੇ ਅਤਿ ਦੁਸ਼ਟ। ਮਨੋ ਮਸਾਨ ਪਿਸਾਚਹਿ ਆਯੋ। ਯੌ ਤਬ ਪੇਖ ਲੋਕ ਡਰ ਪਾਯੋ ॥੭੧॥ ਲੋਕ ਅਨੰਦ ਤ ਜੋ ਵਡ ਭਾਗੀ। ਅਪਨੋ ਰਾਜ ਸੂਖ ਬਹੁ ਤਯਾਗੀ। ਤੇਰੋ ਵੇਸ ਪਿਸਾਚ ਸੁ ਜੋਈ। ਕੌਨ ਚਹੇ ਭਵ ਭੀਤਰ ਸੋਈ ॥ ੭੨ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਅਰਹੰਤਨਹਿ ਸਰਬੱਗ ਥੇ ਧਰਮ ਕਹੇ ਕਿਹ

ਸੋਇ। ਤੋ ਬਿਨ ਸਰਧਾ ਤਾਂਹਿ ਮਤ ਕਹੋ ਸੁ ਕਾਂਕੋ ਹੋਇ॥ ੭੩॥ ਖਿਪਣਕਉਵਾਚ॥ ਚੌਪਈ॥ ਗ੍ਰਹ ਨਖਸ਼ਤ੍ਰ ਸਕਲ ਸੋ ਜਾਨੇ। ਚੰਦ੍ਰ ਰਵਿ ਕੋ ਗ੍ਰਹਣ ਬਖਾਨੇ। ਨਸ਼੍ਰ ਲਾਭ ਪੁਨ ਭਾਵੀ ਗਯਾਨ। ਪਾਛੇ ਭਈ ਸੁ ਕਰੇ ਬਖਾਨ॥ ੭੪॥ ਗਣ ਨਾਮਹਿ ਅੰਤਰ ਨਹਿ ਰਹੇ। ਅਤੀਂਦ੍ਰੈ ਵਸਤੁ ਗਯਾਨ ਵਹੁ ਕਹੇ। ਤਾਤੇ ਹੈ ਸਰਬੱਗ ਅਰਹੰਤ। ਐਸੇ ਮਾਨੇ ਜੇ ਜਗ ਸੰਤ॥ ੭੫॥ ਕਵਿਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਸੁਨ ਭਿੱਛਕ ਅਤਿ ਸੈ ਹ ਸਯੋ ਭੂਪਤਿ ਸਭਾ ਮਝਾਰ। ਗੁਲਾਬਸਿੰਘ ਗਤਿ ਔਰਹੀ ਲਾਗੋ ਕਰਨ ਉਚਾਰ॥ ੭੬॥ ਭਿੱਛਕਉਵਾਚ॥ ਚੌਪਈ॥ ਅਨਾਦਿ ਕਾਲ ਕੋ ਜੋਤਿਕ ਜੋਈ। ਅਤੀਂਦ੍ਰੈ ਗਯਾਨ ਕਹੈ ਸਭ ਕੋਈ। ਤਾਂ ਪਰ ਤਾਰਕ ਤੁਮ ਜਗ ਭਏ। ਕਸ਼੍ਰ ਬ੍ਰਿੱਤਿ ਸਿਰ ਪਰ ਧਰ ਲਏ॥ ੭੭॥ ਔਰ ਕਹੋ ਇਕ ਕਰੌ ਬਖਾਨ। ਤਵ ਮਤ ਜੀਵ ਸਰੀਰ ਪ੍ਰਮਾਨ। ਬਿਨਾ ਸਬੰਧ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਗਯਾਨ। ਤਾਂਕੋ ਕਿਹ ਬਿਧ ਹੋਇ ਸੁ ਭਾਨ॥ ੭੮॥ ਕੁੰਭੇ ਪਹਿਤ ਦੀਪਕ ਹੈ ਜੋਈ। ਯੱਦਪਿ ਸਿਖਾ ਬਡੀ ਤਿਹ ਹੋਈ। ਗ੍ਰਹ ਮੈ ਅਹੇ ਪਦਾਰਥ ਜੇਤੇ। ਕਬੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਕੇ ਨਹਿ ਤੇਤੇ॥ ੭੯॥ ਤਾਂਤੇਅਰ ਹੰਤ ਦਰਸ਼ਨ ਜੋਈ। ਉਭੈ ਸੁਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਸੋਈ। ਸੌਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤਿ ਸੁਖਕਾਰੇ। ਵਹ ਹਮ ਸੁੰਦਰ ਨੈਨ ਨਿਹਾਰੇ॥ ੮੦॥ ਸਾਂਤਿਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਸਜਨੀ ਸਰਧਾ ਨਹਿ ਇਹਾਂ ਚਲੇਂ ਠੌਰ ਅਬ ਆਨ। ਕਰੁਣਾ ਕਹਯੋ ਸੁ ਏਵ ਕਰ ਆਗੇ ਕੀਯੋ ਪਯਾਨ॥ ੮੧॥ ਸ਼ਾਂਤਿ ਸੁ

ਆਗੇ ਦੇਖ ਕਰ ਬੋਲੀ ਬਚਨ ਉਦਾਰ ਸੋਮ। ਸਿੱਧਾਂਤ ਸੁ ਯਹਿ ਖੜੇ ਆਗੇ ਸਖੀ ਨਿਹਾਰ ॥ ੯੨ ॥ ਭਵਤੁ ਤਥਾ ਕਰੁਣਾ ਕ-ਕਹਯੋ ਚਲੇਂ ਸਮੀਪ ਸੁਯਾਹਿ। ਮਤ ਸਰਧਾ ਤਹ ਹੋਇ ਪੁਨ ਅਬ ਲੌ ਪੇਖੀ ਨਾਂਹਿ ॥ ੯੩ ॥ ਤਬੈ ਕਪਾਲਕ ਰੂਪ ਧਰ ਸੋਮ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਵੇਸ ॥ ਕੀਨੋ ਸਭਾ ਮਝਾਰ ਤਹ ਕੀਰਤ ਵਰਮ ਨਰੇਸ ॥ ੯੪ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਨਰ ਹਾਡਨ ਕੀ ਗਲ ਮਾਲਧਰੀ ਸਵ ਦੰਤਨ ਕੇ ਸੂਤਕੁੰਡਲ ਛਾਇ। ਭੁਜ ਅੰਗਦ ਹਾਡਨ ਕੇ ਸੁਧਰੇ ਨਿਸਕੋ ਸੁ ਮਸਾਨਨ ਮਾਂਹਿ ਬਸਾਇ। ਮੱਜਨ ਛਾਰ ਬਿਖੇ ਸੁ ਕਰੇ ਤਨਮੈਂ ਸੁ ਮਸਾਨ ਕੀ ਛਾਰ ਲਗਾਇ। ਅਤਿ ਤੀਖਨ ਆਹਿ ਅਕਾਰ ਬਡੋ ਨਰ ਮੂੰਡ ਕਪਾਲ ਸੁ ਭੋਜਨ ਪਾਇ ॥ ੯੫ ॥ ਕਪਾਲਕੋਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਜੋ ਗਾਂਜਨ ਮੋ ਮੈਂ ਪਿਖੋ ਜੋ ਕਛੁ ਜਗਤ ਮਝਾਰ। ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਸੋ ਈਸਤੇ ਲੀਨੋਜਗਤ ਨਿਹਾਰ ॥ ੯੬ ॥ ਕਵਿਉਵਾਚ ॥ ਖਿਪਣਕ ਤਾਂਹਿ ਬਿਲੋਕ ਕਰ ਭਿੱਛਕ ਕੀਨ ਉਚਾਰ। ਏਹੁ ਕਪਾਲਕ ਬ੍ਰਤੀ ਨਰ ਪੂਛੇ ਤਾਂਹਿ ਬਿਚਾਰ ॥ ੯੭ ॥ ਖਿਪਣਕ ਭਿੱਛਕ ਪੂਛਿਓ ਤਾਂਹਿ ਸਮੀਪ ਸੁ ਜਾਇ। ਕਪਾਲਕ ਰੇ ਨਰ ਮੂੰਡ ਧਰ ਹਮੇ ਸੁ ਦੇਹੁ ਬਤਾਇ ॥ ੯੮ ॥ ਹਮਰੇ ਉਰ ਸੰਸਾ ਭਯੋ ਧਰਮ ਸੁ ਤੇ ਮਤ ਕੌਨ। ਤਬੈ ਕਪਾਲਕ ਬੋਲਿਓ ਮਹਾਂ ਅਮੰਗਲ ਭੌਨ ॥ ੯੯ ॥ ਕਪਾਲਕਉਵਾਚ ॥ ਕਬਿੱਤ ॥ ਸੁਨ ਖਿਪਣਕ ਅਬਤੋਹਿ ਕੋ ਬਖਾਨ ਕਰੋਂ ਸੁਨਕੈ ਹਮਾਰੋ ਧਰਮ ਚੀਤ ਮਾਂਹਿ ਧਾਰੀਯੇ। ਭਾਲਕੇ

ਕਪਾਲ ਯਹ ਚਰਬੀ ਬਿਸਾਲ ਲਗੀ ਮਾਸਕੀ ਅਹੂਤੀ ਗਹਿ ਪਾਵਕ ਸੁ ਡਾਰੀਯੇ। ਭੂਸੁਰ ਕਪਾਲ ਡਾਰ ਮਦਰਾ ਬਿਸਾਲ ਪੁਨ ਕੀਜੇ ਮੁਖ ਪਾਨ ਇਮਬ੍ਰਤ ਕੋ ਉਪਾਰੀਯੇ। ਕਾਟ ਨਰ ਮੁੰਡ ਹਮ ਭੈਰਵ ਸੁ ਝੁੰਡ ਭਜੇ ਸ਼ੋਣਤ ਕੀ ਧਾਰ ਪਾਂਵਭੈਰਵ ਪਖਾਰੀਯੇ ॥ ੯੦ ॥ ਸੁਨਕੈ ਸੁ ਭਿੱਛਕ ਦਬਾਇ ਦੋਊ ਕਾਨ ਲਏ ਖਿਪਣਕ ਓਰ ਪੁਨ ਐਸੇ ਤੋ ਅਲਾਯੋ ਹੈ। ਸੁਨੋ ਬੁੱਧ ਬੁਧ ਵੰਤ ਸੰਤ ਹੋ ਮਹੰਤ ਬਡੇ ਦਾਰੁਣ ਸੁ ਧਰਮ ਯਾ ਕਪਾਲਕ ਬਤਾਯੋ ਹੈ। ਖਿਪਣਕ ਤਾਂਹਿ ਕੋ ਪੁਕਾਰ ਜਨਮਾਂਹਿ ਕਹਯੋ ਘੋਰ ਪਾਪ ਕਾਰੀ ਕਿਨੇ ਯਾਹਿ ਕੋ ਠਗਾਯੋ ਹੈ ॥ ਗੁਲਾਬਸਿੰਘ ਸੁਨਤ ਕਪਾਲਕ ਕਰਾਲ ਅਤਿ ਕੀਨੇ ਦ੍ਰਿਗ ਲਾਲ ਮਨਮਾਂਹਿ ਖੁਨਸਾਯੋ ਹੈ ॥ ੯੧ ॥ ਕਪਾਲਕ-ਉਵਾਚ ॥ ਮੁੰਡਤ ਸੁ ਮੁੰਡ ਰੇ ਚੰਡਾਲ ਭੇਖ ਪਾਪੀ ਬਡੇ ਬਡੇਹੀ ਪਖੰਡੀ ਸਿਰ ਕੇਸਨ ਪੁਟਾਇ ਹੈ। ਲੋਕਨ ਕੇ ਠਾਗਰੇ ਸੁਭਾਗ ਤੇ ਪਲਾਇ ਗਏ ਸ਼ਿਵਕੋ ਮਹਾਂਨ ਪਥ ਤਾਂਹਿ ਮੈ ਨ ਆਇ ਹੈ। ਚਾਰ ਦਸ ਭੌਨ ਜੋਈ ਖਿਨ ਮੈਂ ਉਪਾਇ ਲਏ ਕਰੇ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ਪੁਨ ਖਿਨਮੈਂ ਖਪਾਇ ਹੈ। ਬੇਦਾਂਤ ਕੇ ਸਿਧਾਂਤ ਮੈਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾਂਹਿ ਪੂਰਨ ਭਵਾਨੀਪਤਿ ਲੋਕ ਬੇਦ ਗਾਇਹੈ ॥ ੯੨ ॥ ਤਾਂਹਿ ਕੌ ਸੁ ਮੱਤ ਲਯੋ ਜਾਂਹਿਕੋ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਯੋ ਧਰਮ ਕੋ ਮਹਾਤਮ ਸੁ ਨੈਨ ਦੇਖਲੀਜੀਏ। ਬਿਸਨੂ ਦਿਜੇਸ਼ ਔ ਸੁਰੇਸ਼ ਆਦਿ ਬਡੇ ਦੇਵ ਨੈਨ ਕੈ ਨਿਹਾਰੋ ਕਹੋ ਇਹਾਂ ਆਨਦੀਜੀਯੇ। ਨਭ ਰਵਿ ਚੰਦ੍ਰ ਔ ਨਿਖਤ੍ਰ ਕੇ ਕਦੰਬ

ਜਿਤੇ ਕਹੋ ਯਾਹਿ ਗਤਿਧਰ ਬੈਠੇਹੀ ਰੁਕੀਜੀਏ। ਕਹੋਨਰਨਾਗਰ ਸੁ ਭੂਮਿ ਜਲ ਪੂਰ ਦਯੋਂ ਕਹੋ ਖਿਣ ਭੀਤਰ ਸੁ ਤੋਇ ਸਭ ਪੀਜੀਯੇ॥ ੯੩॥ ਖਿਪਣਕੋਵਾਚ ॥ ਸੁਨਰੇ ਕਪਾਲਕ ਸੁ ਭਈ ਮਤਿ ਬਾਲਕ ਸੁ ਮਾਨਵਕੋ ਮੂੰਡ ਤਵ ਕਰ ਮੈਂ ਉਠਾਯੋ ਹੈ। ਕਾਹੂ ਇੰਦ੍ਰ ਜਾਲਕ ਸੁ ਮਾਯਾ ਕੋ ਵਿਖਾਇ ਤਬ ਮੋਹ ਮਨ ਲਯੋ ਉਰ ਤੋਹਿਕੋ ਭ੍ਰਮਾਯੋ ਹੈ । ਐਸੇ ਸੁਨ ਕਾਨ ਸੁ ਕਪਾਲਕ ਮਲਾਨ ਅਤਿ ਦਾਬ ਦੋਊ ਕਾਨ ਮਨ ਮਾਂਹਿ ਖੁਨ ਸਾਯੋ ਹੈ। ਇੰਦ੍ਰ ਜਾਲ ਵਤ ਭਗਵੰਤ ਕੋ ਸੁ ਮੂਢ ਕਹੇ ਤੀਨ ਲੋਕ ਜਾਂਹਿ ਖਿਣ ਏਕਮੈਂ ਬਨਾਯੋਹੈ॥੯੪॥ ਤੋਹਿ ਦੁਸ਼ਟਾਤਮ ਤਾ ਮੋਹਿ ਤੋ ਨ ਸਹੀ ਜਾਇ ਕਾਢਕੈ ਸੁ ਖੱਗ ਅਬਕਰ ਮੈਂ ਉਠਾਇਹੋਂ । ਕ੍ਰਾਲ ਕਰਵਾਲ ਸੋ ਉਤਾਲ ਭਾਲ ਤੇਰੋ ਅਬ ਕੰਠ ਤਬ ਨਾਲਤੇ ਸੁ ਲੋਹੂਕੋ ਚੁਆਇਹੋਂ । ਡਮਰੂ ਬਜਾਇ ਪੁਨ ਭੂਤ ਕਿਲਕਾਇ ਸੰਗ ਕਾਟ ਤਬ ਮੂੰਡ ਸੁ ਭਵਾਨੀ ਕੋ ਚਢਾਇ ਹੋਂ। ਸ੍ਰੋਣਤ ਕੀ ਧਾਰ ਛੁਟੇ ਫੇਨੁ ਅਰੁ ਬੂੰਦ ਉਠੇ ਪੇਖ ਮੁਖ ਹਸੇ ਸ਼ਿਵ ਪਤਿਨੀ ਰਿਝਾਇਹੋਂ॥ ੯੫ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਐਸੇ ਮੁਖੋਂ ਉਚਾਰ ਕੈ ਲੀਨੋ ਖੱਗ ਨਿਕਾਰ। ਖਿਪਣਕ ਪਿਖ ਉਰ ਭਯ ਭਯੋ ਲਾਗੋ ਕਰਨ ਉਚਾਰ ॥ ੯੬॥ ਖਿਪਣਕ-ਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਅਹਿੰਸਾ ਪਰਮ ਸੁਧਰਮ ਹੈ ਮਹਾਂ ਭਾਗ ਇਮ ਜਾਨ। ਬਰਜੋ ਸੁ ਭਿੱਛਕ ਅੰਕ ਮੈਂ ਐਸੇ ਮੁਖੋਂ ਬਖਾਨ ॥ ੯੭ ॥ ਤਬ ਭਿੱਛਕ ਕਪਾਲ ਕੋ ਵਾਰਨ ਕੀਨੋ ਆਪ। ਮਹਾਂ ਭਾਗ ਭੈਰਵ ਭਗਤ ਖਿਪਣਕ ਹੈ ਨਿਹਪਾਪ ॥ ੯੮ ॥ ਕੌਤਕ

ਕਥਾ ਨਮਿੱਤ ਅਬ ਹਨੋ ਨ ਯਾ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨ। ਕਪਾਲਕ ਐਸੇ ਸੁਨਤ ਹੀ ਕੀਨੋ ਖੱਗ ਮਿਆਨ॥ ੯੯ ॥ ਖਿਪਣਕ ਸ੍ਵਸਤ ਸੁ ਹੋਇ ਕਰ ਬਹੁਰ ਪੂਛੇ ਬਿਖਜ਼ਾਤ। ਮਹਾਂ ਭਾਂਗ ਯੱਦਪ ਕੂਪੇ ਤੱਦਪ ਪੂਛੋਂ ਬਾਤ ॥ ੧੦੦ ॥ ਕਹਜ਼ੋ ਕਪਾਲਕ ਪੂਛ ਅਬ ਖਿਪਣਕ ਪ੍ਰਸ਼੍ਨ ਸੁ ਕੀਨ। ਮੈਂ ਸੁਨਿਓ ਤੁਮਰੋ ਧਰਮ ਅਹੇ ਸੁ ਪਰਮ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥ ੧੦੧ ॥ ਕੈਸੇ ਤਵ ਮਤ ਸੂਖ ਹੈ ਕੈਸੇ ਮੋਖ ਤੁਹਾਰ। ਮੋਂ ਉਰ ਮੈਂ ਸੰਸਾ ਭਯੋ ਨੀਕੇ ਕਰੋ ਉਚਾਰ ॥ ੧੦੨ ॥ ਕਪਾਲਕਉਵਾਚ॥ ਚੌਪਈ॥ ਬਿਖੈ ਬਿਨਾ ਸੁਖ ਕਹੂੰ ਨ ਪੇਖੇ। ਆਨੰਦ ਬੋਧ ਬਿਖੈ ਮੈਂ ਲੇਖੇ। ਤਾਂ ਤੇ ਬਿਖੈ ਭੋਗ ਹੈ ਜੋਈ। ਵਹੀ ਸੂਖ ਕਛੁ ਔਰ ਨ ਹੋਈ॥ ੧੦੩ ॥ ਆਤਮ ਇਸਥਿਤ ਮੋਖ ਬਖਾਨੇ। ਤੇ ਪਸ਼ੁ ਬੁੱਧੀ ਮਹਾਂ ਅਜਾਨੇ। ਉਪਲ ਅਵਸਥਾ ਵਹ ਜਗ ਅਹੇ। ਬੁੱਧਿਵੰਤ ਤਿਹ ਕਿਹ ਬਿਧ ਚਹੇ ॥ ੧੦੪ ॥ ਅਪਨੀ ਵਯ ਕੀਜੇ ਅਨੁਰੂਪਾ। ਯੁਵਤੀ ਮਿਲੇ ਸੁ ਮੋਖ ਅਨੂਪਾ। ਯਾ ਪਰ ਸੰਮਤ ਤੋਹਿ ਦਿਖਾਊਂ। ਤੇਰੋ ਸਬ ਸੰਦੇਹ ਮਿਟਾਊਂ ॥ ੧੦੫ ॥ ਪਾਰਬਤੀ ਪਤਿ ਰੂਪ ਨਵੀਨਾ। ਤਾਂ ਸੰਗ ਰਹੇ ਸਦਾ ਸੁਖ ਭੀਨਾ। ਚਿੰਦ੍ਰ ਚੂੜ ਸ਼ਿਵ ਮੁਕਤਿ ਭਨੀਜੈ। ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਰੇ ਦਰਸ ਦੁਖ ਛੀਜੈ॥ ੧੦੬ ॥ ਭਿੱਛਕਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਸ਼ਰਧਾ ਲਾਇਕ ਨਾ ਅਹੇ ਮਹਾਂ ਭਾਗ ਯਹ ਰੀਤ। ਬਿਖੇ ਰਾਗ ਬੀਤਯੋ ਨਹੀਂ ਮੁਕਤਿ ਕਹਾਂ ਤਿਹ ਮੀਤ॥ ੧੦੭ ॥ ਖਿਪਣਕਉਵਾਚ ॥ ਅਰੇ ਕਪਾਲਕ ਰੋਖ ਤਜ ਪੂਛੋ ਬਾਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ। ਅਹੇ ਸ਼ਰੀਰੀ ਮੁਕ੍ਤਿ ਪੁਨ

ਯਹ ਮਤ ਬਹੁਤ ਬਿਰੁੱਧ ॥ ੧੦੮ ॥ ਸੁਨਤ ਕਪਾਲਕ ਮਨ ਬਿਖੈ ਕੀਨੋ ਇਹੈ ਬਿਚਾਰ। ਯਾਂ ਕੇ ਅੰਤਹਕਰਣ ਮੈਂ ਅਹੇ ਅਸ਼ਰਧਾ ਭਾਰ ॥ ੧੦੯ ॥ ਨਿਜ ਮਤ ਸ਼ਰਧਾ ਆਜ ਪੁਨ ਲੀਜੇ ਬੇਗ ਬੁਲਾਇ। ਮੁਖੋਂ ਬਖਾਨਯੋ ਪ੍ਰਗਟ ਤਿਨ ਸ਼ਰਧੇ ਤੂੰ ਇਤ ਆਇ ॥ ੧੧੦ ॥ ਤਬ ਆਈ ਸ਼ਰਧਾ ਤਹਾਂ ਰੂਪ ਕਪਾਲਕ ਧਾਰ। ਕਰੁਣਾ ਤਾਂ ਕੋ ਹੇਰ ਕਰ ਕੀਨੋ ਸ਼ਾਂਤਿ ਉਚਾਰ ॥ ੧੧੧ ॥ ਸਖੀ ਰਜੋਗੁਣ ਕੀ ਸੁਤਾ ਸ਼ਰਧਾ ਯਾਹਿ ਪਛਾਨ। ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਕਵਿ ਰੂਪ ਤਹ ਆਗੇ ਕਰੇ ਬਖਾਨ ॥ ੧੧੨ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਨੀਲ ਸਰੋਜ ਵਿਲੋਲ ਮਹਾਂ ਦ੍ਰਿਗ ਮਾਂਗ ਸੰਧੂਰ ਸੁ ਪੂਰ ਬਨਾਈ। ਸੁੰਦਰ ਭੂਖਨ ਆਹਿ ਘਨੇ ਨਰ ਹਾਡਨ ਕੀ ਗਲ ਮਾਲ ਸੁਹਾਈ। ਪੀਨ ਨਿਤੰਬ ਸੁ ਪੀਨ ਕੁਚਾ ਕਟਿ ਮੱਧਮ ਆਨਨ ਚੰਦ ਲਜਾਈ। ਆਇ ਪ੍ਰਦੱਛਨ ਤਾਂਹਿ ਦਈ ਕਹਿ ਸ੍ਵਾਮਿਨ ਆਇਸ ਦੇਹੁ ਬਤਾਈ ॥ ੧੧੩ ॥ ਹੈ ਅਭਿਮਾਨ ਬਡੋ ਇਨ ਕੋ ਅਬ ਭਿੱਛਕ ਕੋ ਗਹਿ ਲੇਹਿ ਪਿਆਰੀ। ਯੋਂ ਸੁਨ ਬਾਤ ਕਪਾਲਕ ਕੀ ਹਸ ਭਿੱਛਕ ਅੰਕ ਮਿਲੀ ਭੁਜ ਡਾਰੀ। ਭਿੱਛਕ ਸਾਨਦ ਅੰਕ ਲਈ ਤਨੁ ਰੋਮ ਖੜੇ ਸੁ ਜਗੇ ਸ਼ਿਵ ਆਰੀ। ਸੁ ਅਹੋ ਮੁਖ ਯਾਹਿ ਕਪਾਲਿਨਿ ਕਾ ਹਮ ਧੰਨ ਭਏ ਇਮ ਬਾਤ ਉਚਾਰੀ ॥ ੧੧੪ ॥ ਪੀਨ ਪਯੋਧਰ ਨਾਰਿ ਕਬੂੰ ਜਿਨ ਕੇ ਮਤ ਨਾ ਮਮ ਅੰਕ ਛੁਹਾਈ। ਭੂਲ ਪਿਖੋਂ ਤਬ ਮਾਰੇ ਕਰੇ ਅਰੁ ਦੋਖ ਜਨਾਵਤ ਗ੍ਰੰਥ ਸੁਨਾਈ। ਸ੍ਰਾਵਗ ਔ ਤਿਨ ਗ੍ਰੰਥਨ ਕੋ ਸਤ ਬਾਰ ਧਿਕਾਰ

ਬਡੇ ਦੁਖ ਦਾਈ ਆਜ ਕਪਾਲਿਨਿ ਪੀਨ ਕੁਚਾ ਛੁਹਿ ਮੋਦ ਬਢੇ ਸੁ ਬਡੀ ਸੁਖ ਦਾਈ ॥ ੧੧੫ ॥ ਸੁ ਅਹੋ ਸੁਭ ਪੁੰਨ ਕਪਾਲਕ ਕੇ ਜਿਨ ਕੇ ਮਤ ਯਾ ਬਿਧ ਕੋ ਸੁਖ ਪੱਯੇ। ਸੁ ਅਹੋ ਯਹਿ ਸੋਮ ਸਿਧਾਂਤ ਬਡੋ ਜਿਨ ਕੇ ਸਮ ਔਰ ਨ ਦੂਸਰ ਹੱਯੇ। ਪੁਨ ਹੈ ਯਹਿ ਧਰਮ ਅਚੰਭ ਬਡੋ ਬਡ ਭਾਗ ਸੁਨੋ ਸੁ ਕਹਾਂ ਮੁਖ ਗੱਯੇ। ਅਬ ਮੈਂ ਵਿਢ ਸ੍ਰਾਵਗ ਪੰਥ ਤਜੋ ਕਬਹੂ ਤਿਨ ਕੇ ਮਤ ਭੂਲ ਨ ਜੱਯੇ ॥ ੧੧੬ ॥ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਕੋ ਯਹਿ ਸੋਮ ਸਿਧਾਂਤ ਸੁ ਤਾਂਹਿ ਬਿਖੇ ਅਬ ਮੈਂ ਚਲ ਆਯੋ। ਅਬ ਤੂੰ ਗੁਰੁ ਸਿੱਖ ਸੁ ਮੋਹਿ ਪਿਖੋ ਗੁਰ ਸੀਖ ਦਿਜੇ ਸੁਪਰੇ ਤਵ ਪਾਯੋ। ਪਿਖ ਤਾਂਹਿ ਦਿਗੰਬਰ ਕੋਪ ਭਯੋ ਸੁ ਕਪਾਲਿਨਿ ਸੋ ਤਵ ਅੰਗ ਛੁਹਾਯੋ। ਸਠ ਭਿੱਛਕ ਦੂਰ ਚਲੋ ਅਤਿ ਦੂਖਤ ਕਿਉ ਮਮ ਆਵਤ ਹੈਂ ਨਿਕਟਾਯੋ ॥ ੧੧੭ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਤਬ ਭਿੱਛਕ ਖਿਪਣਕ ਕਹਯੋ ਵੰਚਯੋ ਪਾਪ ਬਿਸਾਲ। ਯਾਹਿ ਕਪਾਲਿਨਿ ਸੰਗ ਸੁਖ ਕਹਾਂ ਤੁਮਾਰੇ ਭਾਲ ॥ ੧੧੮ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਤਬ ਭਿੱਛਕ ਪੁਨ ਏਹੁ ਉਚਾਰੀ ।ਖਿਪਣਕ ਕਉ ਗਹੁ ਬੇਗ ਪਿਆਰੀ। ਖਿਪਣਕ ਅੰਕ ਮਿਲੀ ਦ੍ਰਿਗ ਲੋਲੇ। ਭਏ ਰੁਮੰਚ ਸੁ ਖਿਪਣਕ ਬੋਲੇ ॥ ੧੧੯ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਸੁ ਅਹੋ ਸੁਨ ਸ੍ਰਾਵਗ ਸ੍ਰਾਵਗ ਜੂ ਸੁ ਕਪਾਲਿਨਿ ਸੰਗ ਬਡੋ ਸੁਖਦਾਈ। ਅਤਿਸੁੰਦਰ ਦੇਹ ਸਨੇਹ ਬਡੇ ਮੁਹਿ ਫੇਰ ਮਿਲੋ ਭੁਜ ਦੰਡ ਲੈ ਬਾਈ। ਸੁਨ ਸ੍ਰਾਵਗ ਸੁਖ ਮਹਾਨ ਭਯੋ ਯਹਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀ ਸੁ ਬਿਰੰਚਿ ਬਨਾਈ। ਅਬ ਜਾਇ ਇਕੰਤ ਰਮੋ ਇਨ ਸੋ ਬਿ

ਮ ਗੁਫ ਤਿਨੇ ਮਨ ਮਾਂਹਿ ਠਰਾਈ ॥ ੧੨੦ ॥ ਘਨ ਪੀਨ ਪਯੋ ਧਰ ਸ਼ੋਭਿਨ ਤੂੰ ਮ੍ਰਿਗ ਸ੍ਾਵਕ ਭੀਤ ਸੁ ਨੈਨ ਤਿਹਾਰੇ। ਸੁ ਕਪਾਲਿਨਿ ਜੋ ਮਮ ਸੰਗ ਰਮੇਂ ਤਬ ਸ਼੍ਾਵਗ ਕੋ ਡਰ ਨਾਂਹਿ ਹਮਾਰੇ। ਸੁ ਕਪਾਲਕ ਆਗਮ ਧੰਨ ਅਹੋ ਜਿਨ ਭੀਤਰ ਮੋਖ ਸੁ ਸੂਖ ਅਪਾਰੇ। ਸੁ ਕਪਾਲਕ ਆਜ ਅਚਾਰਯ ਤੂੰ ਹਮ ਦਾਸ ਭਏ ਤਵ ਪਾਦ ਜੁਹਾਰੇ ॥ ੧੨੧ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਭੈਰਵ ਕੇ ਅਨੁ ਸਾਸ ਨੇ ਸਿੱਛਾ ਦੀਜੇ ਮੋਹਿ। ਮੈਂ ਸਭ ਪੰਥ ਨਿਹਾਰਿਆ ਪੂਰਣ ਪੇਖੋਂ ਤੋਹਿ ॥ ੧੨੨ ॥ ਕਹਯੋ ਕਪਾਲਕ ਦੋਨ ਕੋ ਬੈਠੋ ਮੇਂ ਢਿਗ ਆਇ। ਤਬ ਖਿਪਣਕ ਭਿੱਛਕ ਤਥਾ ਬੈਠੇ ਮੌਲ ਝੁਕਾਇ ॥ ੧੨੩ ॥ ਕਪਾਲਕ ਭਾਂਜਨ ਹਾਥ ਲੈ ਬੈਠੇ ਲਾਇ ਧਿਆਨ। ਸ਼ਰਧਾ ਤਬੈ ਕਪਾਲਿਨੀ ਲਜਾਈ ਸੁਰਾ ਮਹਾਨ ॥ ੧੨੪ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਭਗਵੰਤ ਮਹੰਤ ਬਡੇ ਜਗ ਸੰਤ ਸੁ ਮੈਂ ਮਦ ਸੋ ਯਹਿ ਪੂਰਣ ਕੀਓ। ਤਬ ਨੈਨ ਉਘਾਰ ਬਿਲੋਕ ਭਲੀ ਬਿਧ ਆਪ ਕਪਾਲਕ ਸੋ ਮਦ ਪੀਓ। ਕਛੁ ਸੇਖ ਰਹਯੋ ਮਦ ਭਾਂਜਨ ਮੈਂ ਤਿਨ ਭਿੱਛਕ ਔਰ ਦਿਗੰਬਰ ਦੀਓ ॥ ਯਹ ਪਾਵਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕਰੋ ਸਬ ਬੰਧਤਜੋ ਸੁਖ ਸੋਂ ਸੁਤ ਜੀਓ ॥ ੧੨੫ ॥ ਤਥਾਚ ਤੰਤ੍ਰੇ ॥ ਪੀਤ੍ਵਾ ਪੀਤ੍ਵਾ ਪੁਨਃ ਪੀਤ੍ਵਾ ਯਾਵਤ ਪਤਿਤਨ ਭੂਤਲੇ। ਉਥਾਇਚ ਪੁਨਃ ਪੀਤ੍ਵਾ ਪੁਨਰਪਿ ਜਨਮ ਨ ਵਿਦਯਤੇ ॥ ੧ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਭਵ ਭੇਖਜ ਹੈ ਪਸੁ ਪਾਸ ਕਟੇ ਮਦ ਪਾਨ ਸੁ ਭੈਰਵ ਆਪ ਬਤਾਯੋ। ਇਤ ਤੇ ਮਨ ਮਾਂਹਿ ਬਿਚਾਰ ਕਰੇ ਸੁ ਦਿਗੰਬਰਯੋ ਮੁਖ ਮਾਂਹਿ ਅਲਾਯੋ। ਹਮਰੇ

ਮਤ ਮੇਂ ਮਦਪਾਨ ਨਹੀਂ ਸੁ ਅਰਹੰਤ ਗੁਰੂ ਮੁਹਿ ਆਪ ਛਡਾਯੋ। ਕਿਹ ਭਾਂਤ ਕਪਾਲਕ ਜੂਠ ਪਿਵੈਂ ਮਦਰਾ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਸੁ ਭਿੱਛਕ ਗਾਯੋ॥ ੧੨੬॥ ਸੁ ਕਪਾਲਕ ਪੇਖ ਕਹਯੋ ਸ਼ਰਧੇ ਸੁ ਬਿਚਾਰ ਕਰੇ ਮਨ ਮੈਂ ਸਕੁਚਾਏ। ਅਬ ਲੌ ਮਤਿ ਯਾਹਿ ਮਲੀਨ ਅਹੇ ਪਸ਼ੁ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਇਨ ਕੇ ਸੁਮਿਟਾਏ। ਹਮਰੋ ਮੁਖ ਸੰਗ ਸੁ ਦੋਖ ਅਪਾਵਨ ਯਾਹਿ ਸੁਰਾ ਮਨ ਮਾਂਹਿ ਠਰਾਏ। ਅਬ ਤੂੰ ਮੁਖ ਆਸਵ ਪੂਰਣ ਕੈ ਇਨ ਦੇਹੁ ਸੁਰਾ ਜੁ ਇਨੇ ਭ੍ਰਮ ਜਾਏ॥ ੧੨੭॥ ਸੁ ਸਦਾ ਸੁਚ ਨਾਰਿਨ ਕੋ ਮੁਖ ਹੈ ਇਹਭਾਂਤਿ ਕਹੇ ਕਵਿ ਬੇਦ ਬੀਓ। ਸ਼ਰਧਾ ਸੁ ਕਪਾਲਕ ਜੋਰ ਦੋਊ ਕਰ ਨਾਥ ਕਹੋ ਸੁ ਬਨੈ ਅਬ ਕੀਓ। ਮਦ ਭਾਂਜਨ ਲੈ ਮੁਖ ਪਾਨ ਕਰੇ ਪੁਨ ਸੇਖ ਸੁ ਭਿੱਛਕ ਕੇ ਕਰ ਦੀਓ। ਮੁਹਿ ਆਜ ਪ੍ਰਸਾਦ ਮਹਾਨ ਭਯੋ ਇਮ ਭਾਖ ਸੁ ਭਿੱਛਕ ਸੋ ਮਦ ਪੀਓ ॥ ੧੨੮ ॥ ਸੁ ਅਹੋ ਯਹਿ ਆਸਵ ਗੰਧ ਬਡੀ ਮੁਖ ਪਾਨ ਕਰੇ ਮਨ ਮੇਂ ਬਿਗਸਾਈ। ਨਹਿ ਵਾਰ ਵਧੂ ਸੰਗ ਪਾਨ ਕਰੇ ਮੁਖ ਗੰਧ ਸਰੋਜ ਸਮਾਨ ਸੁਹਾਈ॥ ਸੁ ਕਪਾਲਿਨਿ ਕੇ ਮੁਖ ਗੰਧ ਮਿਲੀ ਅਬ ਪੀਵ ਸੁਰਾ-ਸਭ ਮੇਸੁਧ ਆਈ॥ ਸੁਰ ਸਾਚ ਸੁਧਾ ਉਰ ਚਾਹਤ ਹੈਂ ਅਬ ਮੋਹਿ ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਸੁਦੇਤ ਦਿਖਾਈ॥ ੧੨੯ ॥ ਖਿਪਣਕ ਉ-ਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਰੇ ਭਿੱਛਕ ਮਤ ਪੀਵ ਸਭ ਭਯੋ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸੁਤੋਹਿ॥ ਯਾਹਿ ਕਪਾਲਿਨਿ ਜੂਠ ਮਦ ਦੇਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਮੋਹਿ॥ ੧੩੦॥ ਤਬ ਭਿੱਛਕ ਮਦ ਚੱਖ ਕਰ ਦੀਨੋ ਖਿਪਣ

ਕ ਹਾਥ॥ ਪੀਵ ਪ੍ਰਸੰਨ ਸੁ ਹੋਇ ਮਨ ਬੋਲਹੋ ਝੋਕਸੁ ਮਾਥ
॥੧੩੧॥ ਸਵੈਯਾ ॥ਸੁ ਅਹੋ ਮਦ ਸ੍ਵਾਦ ਮਹਾਂ ਮਧਰੋ
ਸੁ ਅਹੋ ਮਦ ਗੰਧ ਬਡੀ ਸੁਖਦਾਈ॥ ਚਿਰਬੇਮੁਖਯਾ ਸੁਖਤੇਸੁ
ਰਹਯੋ ਸੁਰੁੰਅਤ ਕਰੀ ਮੁਹਿ ਭੂਰ ਠਗਾਈ॥ ਸੁਨ ਭਿੱਛਕ ਮੇ
ਦ੍ਰਿਗ ਘੂਮਤ ਹੈਂ ਸਭ ਅੰਗਨ ਮੈ ਉਪਜੀਅਲਸਾਈ॥ ਅਵ
ਸੈਨ ਕਰੋ ਪੁਨ ਭਿੱਛਕ ਤੈ ਅਬ ਏਵ ਕਰੋਂ ਮੁਖ ਬਾਤ ਅਲਾ-
ਈ॥੧੩੨॥ ਸਵੈਯਾ ॥ਵਹ ਦੋਨ ਤਹਾਂ ਤਬ ਸੋਇ
ਰਹੇ ਸੁਕਪਾਲਕ ਯੌਂ ਮੁਖ ਮਾਂਹਿ ਉਚਾਰੇ॥ ਪਿਖ ਏਹੁ ਕਪਾ-
ਲਿਨਿ ਦੋਨ ਪਰੇ ਬਿਨ ਮੋਲ ਭਏ ਅਬ ਦਾਸ ਹਮਾਰੇ॥
ਅਬ ਨਾਚ ਕਰੇਂ ਤਬ ਦੋਊ ਨਚੇਂ ਪਿਖਤਾਂਹਿ ਦਿਗੰਬਰ ਨੈਨ
ਉਘਾਰੇ॥ ਭਿੱਛਕ ਰੇ ਗੁਰੁ ਸੰਗ ਕਪਾਲਿਨਿ ਨਾਚਤ ਪੇਖ
ਮਹਾਂ ਮਤਵਾਰੇ॥੧੩੩॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਇਨ ਕੇ ਸੰਗ
ਆਉ ਸੁ ਨਾਚ ਕਰੇਂ ਕਹਿ ਭਿੱਛਕ ਏਵ ਕਰੇ ਬਿਗਸਾਏ॥
ਮਦ ਘੂਮਤ ਨੈਨ ਸੁ ਨਾਚ ਕਰੇਂ ਥਿਬਕੇ ਪਦ ਯੌ ਮੁਖ ਮਾਂਹਿ
ਸੁ ਗਾਏ॥ ਘਨ ਪੀਨ ਪਯੋਧਰ ਚੰਦ ਮੁਖੀ ਮ੍ਰਿਗ ਨੈਨ ਕ-
ਪਾਲਿਨਿ ਤੋਹਿ ਲਜਾਏ॥ ਕਵਿ ਸਿੰਘ ਗੁਲਾਬ ਲਹੇ ਗਤਿ
ਯੌਂ ਜਿਨ ਕੇ ਉਰ ਹੈਂ ਮਹਾ ਮੋਹ ਭ੍ਰਮਾਏ॥੧੩੪॥ ਕਵਿ
ਉਵਾਚ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਜਿਨ ਕੇ ਮਨ ਮੈਂ ਹਰਿ ਧਯਾਨ
ਨਹੀ ਸੁਭ ਪੰਥਨ ਤੇ ਮਿਟ ਜਾਵਹਿੰਗੇ॥ ਤਜ ਸੰਜਮ ਨੇਮਅ
ਸ਼ੰਕ ਰਹੇ ਜਗ ਭੀਤਰ ਸਿੱਧ ਕਹਾਵਹਿੰਗੇ॥ ਤਜ ਪੰਥ ਸਨਾ
ਤਨ ਮਾਂਹਿ ਕਲੂ ਮਨਬਾਂਛਤ ਪੰਥ ਚਲਾਵਹਿੰਗੇ॥ ਜਗ ਫੈਲ

ਗੋ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਕਲੂ ਸੁਭਸੰਤ ਅਨਾਦਰ ਪਾਵਹਿੰਗੇ॥ ੧੩੫॥ ਭਿੱਛਕ ਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਅਦਭੁਤ ਆਗਮ ਏਹਹੈ ਕਹੇ ਕਪਾਲਕ ਜੋਇ॥ ਬਿਨ ਕਲੇਸ ਜਿਹ ਮਤ ਬਿਖੈ ਅਭਿ ਮਤ ਸਿੱਧ ਸੁਹੋਇ ॥ ਕਪਾਲਕਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਕਹਾ ਅਦਭੁਤ ਤਾਂਤੇ ਪਿਖੀ ਔਰ ਪਿਖੋ ਅਬ ਸੋਇ ॥ ਵਾਂਛਤ ਬਿਖੈ ਸੁ ਭੋਗੀਯੇ ਬਹੁਰ ਸਿਧ ਸਭ ਹੋਇ ॥ ੧੩੭॥ ਅਨੂਮਾ ਮਹਿਮਾ ਆਦਿ ਜੋ ਅਸ਼ਟ ਸਿੱਧ ਪਰਧਾਨ ॥ ਤੇ ਸਭ ਯਾ ਮਤ ਮੈਲ ਹੇ ਬਿਨਾ ਖੇਦ ਪਹਿਚਾਨ ॥ ੧੩੮ ॥ ਵਸ ਆਕਰਖਣ ਮੋਹਣੀ ਐ ਪਰਮਾਥਨਿਜਾਨ॥ ਪ੍ਰਖੋਭਨ ਉੱਚਾਟਨੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਸਿੱਧ ਪਛਾਨ ॥ ੧੩੯ ॥ ਯੋਗ ਬਿਘਨ ਯਹ ਤੱਗ ਕੋ ਚਹੇਨਾਂਹਿ ਤਿਹ ਧੀਰ॥ ਪਰ ਅਨਖੰਗਕ ਆਇ ਹੈ ਐਸੋ ਮਤੋ ਗੰਭੀਰ ॥ ੧੪੦॥ ਖਿਪਣਕਉਵਾਚ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਅਲੇ ਕਬਾਲਿਆ ਯੌਂ ਮੁਖ ਗਾਯੋ॥ ਖਿਪਣਕ ਬਹੁਰ ਬਿਚਾਰ ਸੁ ਆਯੋ॥ ਅਥਵਾ ਅਲੇ ਅਚਾਲੇ ਭਾਲੇ ॥ ਅਪਲ ਪਲਾਕਮ ਅਹੇ ਸੁਬਾਲੇ ॥ ੧੪੧॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਪਿਖਭਿੱਛਕ ਤਾਂਹਿ ਹਸੇ ਮੁਖ ਮੈ ਸੁਕਪਾਲਕ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿਏਹੁ ਉਚਾਰੇ॥ ਮਦਰਾ ਬਹੁ ਪਾਨ ਕਰੀ ਤਪਸੀ ਮਤਿ ਭੂਲ ਗਈ ਸੁ ਭਏ ਮਤਿਵਾਰੇ॥ ਮੁਖ ਵਾਕ ਸੁ ਬਜਾਕੁਲ ਏਹੁ ਭਯੋ ਮਦ ਕੋ ਉਨ ਮਾਦਸੁਦੇਹੁ ਨਿਵਾਰੇ ॥ ਸੁਨ ਭਿੱਛਕ ਬਾਤ ਕਪਾਲਕ ਤੌ ਮੁਖ ਭੀਤਰ ਤੇ ਸੁ ਤੰਬੂਲ ਨਿਕਾਰੇ॥ ੧੪੨ ॥ ਮੁਖ ਸੀਤ ਤੰਬੂਲ ਕਪਾਲਕ ਜੋ ਸੁਦਿਗੰਬਰ ਕੋ ਨਿਜਹਾਥ ਦਯੋ॥ ਮਦ

ਕੋ ਮਦ ਦੂਰ ਭਯੋ ਖਿਨ ਮੈ ਧਰ ਸੀਸ ਤੰਬੂਲ ਚਬਾਇਲਯੋ ॥ ਕਰ ਜੋਰ ਗਯੋ ਗੁਰੁ ਕੇ ਢਿਗ ਤੋ ਮਨ ਭੀਤਰ ਸੋ ਸਵਧਾਨਭਯੋ॥ ਗੁਰੁ ਪੂਰਣ ਤੇ ਪਦ ਕੰਜਲਹੇ ਇਕ ਪੂਛਤ ਤੋਹਿ ਸੰਦੇਸ ਰਯੋ॥ ੧੪੩॥ ਜਿ ਤੇ ਮਦਰਾ ਮਮ ਚੀਤ ਸਰੇ ਗਹਿ ਬੇਗ ਸੁ ਭੈਰਵ ਕੇ ਮਤ ਲ੍ਯਾਇ॥ ਯਹਿ ਸਿੱਧਿ ਬਡੀ ਨਿਜ ਨੈਨ ਪਿਖੀ ਤਿਮ ਔਰ ਕਹੋ ਕਛੁ ਹੈ ਨਰੁਪਾਇ॥ ਯੁਵਤੀ ਸੁ ਮਨੋਹਰ ਪੇਖ ਜਬੈ ਗੁਰੁ ਜੌ ਤਵ ਸੇਵਕ ਚੀਤ ਲੁਭਾਇ॥ ਵਹ ਆ ਨ ਸਾਕੋ ਕਿਨ ਹੀ ਜਾਗ ਮੈ ਇਹ ਸੰਕ ਬਡੀ ਗੁਰੁ ਦੇਹੁ ਮਿਟਾਇ॥ ੧੪੪॥ ਕਪਾਲਕ ਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਪੂਛਤ ਕਹਾਂ ਬਿਏਖ ਪੁਨ ਸਗਲ ਬਖਾਨੋ ਤੋਹਿ॥ ਵਿਦਯਾ ਬਲ ਸਭ ਕੈ ਹਰੋ ਢੀਲ ਨ ਲਾਗਤ ਮੋਹਿ ॥੧੪੫॥ ਵਿਦ੍ਯਾ ਧਰੰ ਸੁ ਰੰਗਨਾ ਸਰਪ ਪੱਖਨੀ ਨਾਰਿ॥ ਤੀਨ ਭਵਨ ਮਨ ਭਵਤੀ ਲ੍ਯਾਵੋ ਭੌਨ ਮਝਾਰ ॥੧੪੬॥ ਖਿਪਣਕ ਉਵਾਚ

ਚੌਤਈ ॥ ਮੈ ਜੋ ਤਕ ਪੜਿਓ ਬਹੁਬਾਰ॥ ਕੀਨ ਗਣ ਤਮ ਏਹੁ ਨਿਹਾਰਾ॥ ਹਮ ਸਭ ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਕੇ ਦਾਸਾ॥ ਧਰਮ ਪੰਥ ਸਭ ਕਰੇ ਬਿਨਾਸ॥ ੧੪੭॥ ਕਪਾਲਕਉਵਾਚ

ਚੌਪਈ ॥ ਆਯੁਮਾਨ ਜਥਾ ਤਵ ਜਾਯੋ॥ ਸਾਚ ਅਹੇ ਨਹ ਝੂਠ ਬਖਾਨਜੋ॥ ਖਿਪਣਕ ਕਹਜੋ ਭੂਪ ਕੋ ਕਾਜ॥ ਕਰੇ ਬਿਖਾਰ ਭਲੇ ਕਛੁ ਆਜ॥ ੧੪੮॥ ਕਪਾਲਕ ਕਹਯੋ ਕੌਨ ਵਹ ਕਾਜ॥ ਖਿਪਣਕ ਕਕੇ ਬਤਾ ਵਹੁਆਜ॥ ਸ਼ਾਂਤਿ ਸੁਤਾ ਸਰਧਾ ਹੈ ਜੋਈ॥ ਭੂਪ ਕਹੀ ਗਹਿ ਲ੍ਯਾਵੋ ਸੋਈ॥ ੧੪੯

॥ ਕਪਾਲਕ ਕਹੇ ਸੋ ਕਰੋ ਉਚਾਰ॥ ਦਾਸੀ ਸੁਤਾ ਕਹਾਂ ਵਹਿ ਨਾਰ॥ ਵਿਦਯਾ ਬਲ ਮੈਂ ਅਬੈ ਦਿਖਾਊ॥ ਤਾਂ ਕੋ ਬੇਗ ਕੇਸ ਗਹਿ ਲਯਾਊਂ॥ ੧੫੦॥ ਖਿਪਣਕ ਧਰ ਤਬ ਪਟਾ ਸੁਆਗੇ॥ ਲੈਕਰ ਨੀ ਪੁਨ ਗਣਨ ਸੁ ਲਾਗੇ॥ ਸ਼ਾਂਤਿ ਤਬੈ ਪੁਨ ਕੀਨ ਬਖਾਨ॥ ਕਰੁਣਾ ਸਖੀ ਸੁਨੋ ਦੈ ਕਾਨ॥ ੧੫੧॥ ਯਹਿ ਹਤ ਆਸੁਸੁ ਕਰੇ ਬਿਚਾਰ॥ ਮਮ ਮਾਤਾ ਕੋ ਨਾਮ ਉਚਾਰ॥ ਹੋਇ ਇਕਾਗਰ ਸੁਣੋ ਪਿਆਰੀ॥ ਕਰੁਣਾ ਕਹਯੋ ਸੁ ਭਲੀ ਉਚਾਰੀ॥ ੧੫੨॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਤੇ ਦੋਨੋ ਠਾਂਢੀ ਤਹਾਂ ਚੀਤ ਇਕਾਗਰ ਧਾਰ॥ ਕਰ ਗਣਤੀ ਖਿਪਣਕ ਤਬੈ ਲਾਗੋ ਕਰਣ ਉਚਾਰ॥ ੧੫੩॥ ਚੌਪਈ ॥ ਨਹਿ ਜਲ ਨਹਿ ਥਲਨਾਂਹਿ ਪਹਾਰਨ॥ ਸਰਧਾ ਨਾਹਿ ਸੁਮਾਹਿ ਪਤਾ-ਰਨ॥ ਵਿਸਨੂ ਭਗਤਿ ਕੇ ਸੰਗ ਮਿਲਾਇ॥ ਬਸੀ ਮਹਾਤਮ ਜਨ ਉਰਜਾਇ॥ ੧੫੪॥ ਕਰੁਣਾ ਸਾਨੰਦ ਕੀਨ ਉਚਾਰ॥ ਭਲਾ ਭਯਾ ਸਜਨੀ ਸੁਨ ਸਾਰ॥ ਸ਼ਰਧਾ ਵਿਸਨੂਭਗਤਿ ਕੇ ਪਾਸ॥ ਬਸੇ ਮਹਾਤਮ ਉਰ ਸੁਖ ਰਾਸ॥ ੧੫੫॥ ਸੁਨ ਕਰ ਸ਼ਾਂਤਿ ਹਰਖ ਉਰ ਭਯੋ॥ ਬਹੁਰ ਕਪਾਲਕ ਬਚਨ ਅਲਯੋ॥ ਕਾਮ ਬਿਹੀਨ ਧਰਮ ਪੁਨ ਜੋਈ॥ ਖਿਪਣਕ ਕ-ਹੋ ਕਹਾਂ ਅਬ ਸੋਈ॥ ੧੫੬॥ ਖਿਪਣਕ ਅੰਕ ਮਾਲ ਬਿਸਥਾਰੀ॥ ਗਣਤੀ ਕਰ ਪੁਨ ਕੀਨ ਉਚਾਰੀ॥ ਜਲਥਲ ਗਿਰਿ ਪਤਾਲ ਸੋਨਾਹੀ॥ ਅਹੇ ਮਹਾਂਤਮ ਕੇ ਉਰ ਮਾਹੀ॥ ੧੫੭॥ ਕਪਾਲਕ ਸੁਨਤ ਬਿਖਾਦਹਿ ਭਯੋ॥ ਮੋਹ ਮਹੀ

ਪ ਕਸ਼ਟ ਅਤਿਭਯੋ ॥ ਦੇਵੀ ਵਿਸਨੂ ਭਗਤਿ ਹੈਜੋਈ ॥ ਸਬ ਸਿੱਧਿਨ ਕੀ ਮੂਲ ਸੁ ਸੋਈ॥ ੧੫੮ ॥ ਸ਼ਾਂਤਿ ਸੁਤਾ ਸ਼ਰਧ ਹੈ ਜੋਈ॥ ਤਾਂਹਿ ਸਮੀਪ ਬਸੀ ਅਬ ਸੋਈ॥ ਕਾਮ ਵਿਮੁਕਤ ਧਰਮਤਹਿਂਜਬਹੀ॥ ਬਸੇ ਅਨਰਥ ਹੋਹਿਂ ਹਮਤਬਹੀ॥ ੧੫੯॥ ਵਿਵੇਕ ਭੂਪ ਕੇ ਕਾਰਯ ਜੇਤੇ ॥ ਯੱਦਪਿ ਸਿੱਧ ਹੋਹਿੰਗੇ ਤੇਤੇ ॥ ਤੱਦਪ ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਕੋ ਕਾਜ ॥ ਕਰੇ ਹੋਇ ਜੇ ਤੋ ਕਛੁ ਆਜ ॥ ੧੬੦॥ ਜਾਂਕੇ ਲੌਨ ਬਹੁਤ ਦਿਨ ਖਾਏ॥ ਤਾਂ ਹਿਤ ਮਰੇ ਜਗਤ ਜਸ ਪਾਏ॥ ਤਾਂਤੇ ਪ੍ਰਾਣ ਜਾਂਹਿ ਤੌ ਜੱਯੇ॥ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕਾਜ ਬਲ ਲਾਇ ਸੁ ਕੱਯੇ॥ ੧੬੧॥ ਮਹਾਂ ਭੈਰਵੀ ਵਿ-ਦਜਾ ਸਾਰ॥ ਅਬੀ ਪਠੱਯੇ ਹੋਇ ਨ ਬਾਰ॥ ਸ਼ਰਧਾ ਧਰਮ ਉਭੈ ਹਰ ਲਜਾਵੇ॥ ਮਹਾਤਮ ਜਨਹੁ ਕੁਪੰਥ ਚਲਾਵੇ॥ ੧੬੨

ਦੋਹਰਾ ॥ ਮਹਾ ਮੋਹ ਅਨੁਚਰ ਸਭੈ ਗਏ ਅਖਾੜੇਤਜਾਰ॥ ਗੁਲਾਬਸਿੰਘ ਅਬਸਾਂਤਿ ਪੁਨਿ ਭਾਖਤਹੈਵਡਭਾਗ॥ ੧੬੩॥ ਮਮ ਮਾਤਾ ਕੇ ਹਰਨ ਹਿਤ ਹਤਾਸਨ ਆਸ ਸੁ ਕੀਨ। ਵਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਕੋ ਜਾਇ ਅਬ ਕਹੀਯੇ ਸਖੀ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥ ੧੬੪ ॥ ਇਮ ਕਹਿ ਕਰੁਣਾ ਸ਼ਾਂਤਿ ਪੁਨ ਭਈ ਸੁ ਅੰਤਰ ਧਜਾਨ। ਕੀਰਤ ਵਰਮਾ ਦੇਵ ਪਿਖ ਭਯੋ ਸੁਭਾਸੁਭ ਗਜਾਨ॥ ੧੬੫॥

ਦੋਹਰਾ॥ ਬਿਸ਼ਨੂ ਭਗਤਿ ਆਗੇ ਸੁਨੋ ਸ਼ਰਧਾ ਰੱਛਾ ਕੀਨ। ਵਿਵੇਕ ਸਮੀਪ ਪਠਾਇਗੀ ਹੋਹਿਂ ਸਗਲ ਅਰਿ ਖੀਨ।੧੬੬

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮਤ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਚਰਣ ਸਿੱਖਜਤ ਗੁਲਾਬਸਿੰਘੇਨ ਵਿਰਚਿਤੇ ਪ੍ਰਬੋਧਚਦ੍ਰ ਨਾਟਕੇ ਪਾਖੰਡ ਵਿਡੰਬਨੋ ਨਾਮ ਤ੍ਰਿਤੀਯੋ ਅੰਕ॥ ੩ ॥

ੴ ਸਤਿ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਦੋਹਰਾ॥ ਪੇਖਤ ਜਾਂ ਤਜ ਮੋਹ ਕੋ ਲਏ ਪ੍ਰਬੋਧ ਉਦਾਰ ॥ ਸੀਤਾਵਰ ਵਰ ਕਲਪ ਦ੍ਰੁਮ ਬਜੇ ਸੁਚੀਤ ਮਝਾਰ॥ ੧॥ ਕੀਰਤ ਵਰਮਾ ਦੇਵ ਕੀ ਆਈ ਸਭਾ ਮਝਾਰ। ਮੈਤ੍ਰੀ ਰੂਪ ਨਿਹਾਰ ਕੈ ਮਿਟੈ ਸੁ ਨਿਖਲ ਬਿਕਾਰ॥ ੨॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਦ੍ਰਿਗ ਨੀਲ ਸਰੋਰੁਹਿ ਸੋਭਤ ਹੈ ਅਲਿ ਕੈ ਕਚਨੀਲ ਕਪੋਲ ਸੁਹਾਈ॥ ਮੁਖ ਚੰਦ ਅਨੰਦ ਕਰੇ ਉਰ ਸੋ ਗਤਿ ਮੰਦ ਮਨੋ ਜਨ ਚੀਤ ਚੁਰਾਈ। ਕਟਿ ਸੂਖਮ ਪੀਨ ਨਿਤੰਬ ਕੁਚਾ ਦ੍ਰਿਗ ਲਾਜ ਬਡੀ ਨਿਰਖੈ ਸੁਖਦਾਈ। ਕਵਿ ਸਿੰਘ ਗੁਲਾਬ ਨਿਹਾਨ ਸਭਾ ਨ੍ਰਿਪ ਕੀਰਤ ਵਰਮਾ ਕੀ ਬਿਗਸਾਈ॥ ੩॥ ਮੈਤ੍ਰੀ ਉਵਾਚ॥ ਚੌਪਈ॥ ਮੁਦਿਤਾ ਮੋ ਪ੍ਰਤਿ ਕੀਨ ਬਖਾਨ। ਮੈ ਸੁਨਿਓ ਸਜਨੀ ਨਿਜ ਕਾਨ। ਮਹਾ ਭੈਰਵੀ ਧਰਣਿ ਗਿਰਾਈ। ਸ਼ਰਧਾ ਵਿਸ਼ਨੂ ਭਗਤਿ ਸੁ ਬਚਾਈ॥੪॥ ਹੈ ਉਤਕੰਠਾ ਚੀਤ ਮਝਾਰੀ। ਕਿਹ ਬਿਧ ਪੇਖੋਂ ਸਖੀ ਪਿਆਰੀ। ਐਸੇ ਮੈਤ੍ਰੀ ਭਾਖਤੇ ਜਬ ਹੀ। ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਓ ਸ਼ਰਧਾ ਤਿਹ ਤਬਹੀ॥ ੫॥ ਸ਼ਰਧਾ ਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਮੈਂ ਓਰ ਮੈਂ ਅਤਿ ਡਰਪਿਓ ਕਾਂਪਤ ਮੋਹਿ ਸਰੀਰ। ਮਹਾਂ ਭੈਰਵੀ ਮੈ ਪਿਖੀ ਧਾਰਤਨਾ ਉਰ ਧੀਰ॥ ੬॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਘੋਰ ਮਹਾਂ ਬਿਕਰਾਲ ਬਡੀ ਨਰ

ਮੂੰਡ ਕਪਾਲਨ ਕੁੰਡਲ ਪਾਏ। ਬਿੱਜ ਛਟਾ ਤਨੁ ਕੀ ਦੁਤਿ ਹੈ ਦ੍ਰਿਗ ਪੇਖਨ ਤੇ ਜਨ ਜ੍ਵਾਲ ਬਮਾਏ। ਕਚ ਪਿੰਗ ਸੁ ਦਾਢਹਿ ਚੰਦ ਕਲਾ ਤਿਨ ਭੀਤਰ ਦੀਰਘ ਜੀਭ ਹਲਾਏ। ਸਮਰੰਭ ਦਲਾ ਤਨੁ ਕੰਪਤ ਮੇ ਜਿਨ ਨੈਨ ਪਿਖੇ ਇਮ ਚੀਤ ਡਰਾਏ ॥੭॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਮੈਤ੍ਰੀ ਮਨਹਿ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਲਾਗੀ ਕਰਨ ਬਖਾਨ। ਸਰਧਾ ਬਯਾਕੁਲ ਅਤਿ ਭਈ ਹੋਵਤ ਨਾ ਕਛੁ ਭਾਨ ॥ ੮ ॥ ਚੌਪਈ॥ ਏਹ ਪਿਆਰੀ ਸਖੀ ਹਮਾਰੀ। ਸੰ ਭ੍ਰਮ ਰਿਦੇ ਸੁ ਭਈ ਦੁਖਾਰੀ। ਕਦਲੀ ਦਲ ਤਨ ਕੰਪਤ ਸਾਰਾ। ਕਛੁ ਮਨ ਭੀਤਰ ਕਰਤ ਬਿਚਾਰਾ ॥ ੯ ॥ ਯਾਕੇ ਸਨਮੁਖ ਮੈ ਅਬ ਆਈ। ਲਖੈ ਨ ਮੋਹ ਨ ਸੁਧ ਸੁ ਕਾਈ। ਯਾ ਕੋ ਮੈ ਅਬ ਬੇਗ ਬੁਲਾਊਂ। ਪੂਛੋ ਯਾਹਿ ਸੰਦੇਹ ਮਿਟਾਊਂ ॥੧੦

ਮੈਤ੍ਰੀਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਹੇ ਸ਼ਰਧੇ ਪਯਾਰੀ ਸਖੀ ਕਹਾਂ ਗਯੋ ਮਨ ਤੋਹਿ। ਮੈ ਤੇਰੇ ਆਗੇ ਖੜੀ ਨਾਂਹਿ ਨਿਹਾਰਤ ਮੋਹਿ ॥੧੧॥ ਸ਼ਰਧਾ ਤਾਂਹਿ ਬਿਲੋਕ ਪੁਨ ਲਾਂਬੋ ਲੀਨ ਸੁਆਂਸ। ਸਖੀ ਪਿਆਰੀ ਮੈਂ ਡਰੀ ਆਉ ਹਮਾਰੇ ਪਾਸ ॥ ੧੨॥ ਚੌਪਈ ॥ ਕਾਲ ਨਿਸਾਸਮ ਬਦਨ ਕਰਾਲਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਭੀਤਰ ਗ੍ਰਸੀ ਬਿਹਾਲਾ। ਯਾਹੀ ਜਨਮ ਬਿਖੈ ਪੁਨ ਪਿਆਰੀ। ਤੋਹਿ ਪਿਖਯੋ ਮਮ ਭਾਗ ਉਦਾਰੀ॥ ੧੩ ॥ ਮੈਤ੍ਰੀ ਸਖੀ ਸੁ ਅੰਗ ਮਿਲੀਜੈ। ਮੇਰੇ ਦੂਖ ਦੂਰ ਸਭ ਕੀਜੈ। ਤਬ ਮੈਤ੍ਰੀ ਪੁਨ ਅੰਗ ਮਿਲਾਨੀ। ਸ਼ਰਧਾ ਲਾਇ ਗਲੇ ਬਿਗਸਾਨੀ॥ ੧੪ ॥

ਮੈਤ੍ਰੀਉਵਾਚ॥ ਚੌਪਈ॥ ਮਹਾਂ ਘੋਰ ਦਰਸ਼ਨ ਹੈ ਜਾਂਹਿ।

ਬਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਪੁਨ ਡਾਟਯੋ ਤਾਂਹਿ । ਮਹਾਂ ਭੈਰਵੀ ਵਿਪਤਿ ਮਲੀਨ। ਕਹੋ ਸਖੀ ਤਿਨ ਕਰਮ ਸੁ ਕੀਨ ॥੧੫॥ ਸਰਧਾ-ਉਵਾਚ ॥ ਸੁਨ ਸਜਨੀ ਮੈਂ ਕਰੋ ਬਖਾਨ। ਜੈਸੇ ਬਾਜ਼ ਪਰੇ ਬਲਵਾਨ। ਏਕ ਹਾਥ ਮੇਂ ਕਚ ਗਹਿ ਲੀਨੋ। ਦੂਸਰ ਧਰਮ ਗਹਯੋ ਦੁਖ ਦੀਨੋਂ ॥ ੧੬ ॥ ਲੇ ਕਰ ਦੋਨੋ ਗਗਨ ਉਡਾਨੀ। ਮਨੋ ਗੀਝ ਲੇ ਮਾਸ ਪਲਾਨੀ। ਮੈਤ੍ਰੀ ਸੁਨ ਉਰ ਮਾਂਹਿ ਡਰਾਈ । ਹਾ ਧਿਗ ਹਾ ਧਿਗ ਮੁਖੋ ਅਲਾਈ॥ ੧੭ ॥ ਭਈ ਮੂਰਛਾ ਤਨ ਮੈਂ ਭਾਰੀ। ਸਰਧਾ ਬਹੁਰੋ ਕੀਨ ਉਚਾਰੀ। ਸਖੀ ਪਿਆਰੀ ਡਰ ਨਹਿ ਕਰੋ। ਤੁਮ ਨੀਕੇ ਉਰ ਧੀਰਜ ਧਰੋ ॥੧੮॥ ਮੈਤ੍ਰੀ ਤਬੈ ਧੀਰ ਉਰ ਧਾਰ । ਸਰਧੇ ਸਖੀਸੁ ਕਰੋ ਉਚਾਰ । ਸ਼ਰਧਾ ਬਹੁਰੋ ਕੀਨ ਬਖਾਨ। ਸੁਨੋ ਸਖੀ ਨੀਕੇ ਦੈ ਕਾਨ ॥ ੧੯ ॥ ਮੈਂ ਅਤਿ ਆਰਤਿ ਦੀਨ ਪੁਕਾਰੀ। ਬਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਉਰ ਦਯਾ ਸੁਧਾਰੀ। ਟੇਢੀ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਰਿ ਨਿਹਾਰਯੋ ਜਬੈ ਹੀ। ਗਿਰੀ ਭੈਰਵੀ ਧਰ ਮੈਂ ਤਬ ਹੀ॥ ੨੦ ॥ ਵਜ੍ਰਪਾਤ ਜਿਮ ਸੈਲ ਗਿਰਾਈ। ਜਰ ਜਰ ਅੰਗ ਗਿਰੀ ਤਿਮ ਆਈ। ਬਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਉਰ ਬਸੇ ਹਮਾਰੇ। ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਰੇ॥੨੧॥ ਮੈਤ੍ਰੀ-ਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਭਲਾ ਭਯਾ ਜੀਵਤ ਸਖੀ ਆਜ ਨਿਹਾਰਯੋ ਤੋਹਿ। ਮਨੋ ਮ੍ਰਿਗੀ ਸਰਦੂਲ ਮੁਖ ਛੁਟੀ ਬਹੁਰ ਕਹ ਮੋਹਿ ॥੨੨॥ ਸ਼ਰਧਾ ਉਵਾਚ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਦੇਵੀ ਵਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਉਰ ਭਾਰੀ। ਭਈ ਕ੍ਰੋਧ ਮੁਖ ਏਹੁ ਉਚਾਰੀ । ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਦੁਸ਼੍ਰਾਤਮ ਜੋਈ। ਹਨੋ ਸਮੂਲ ਰਹੇ ਨਹਿ ਸੋਈ॥ ੨੩ ॥

ਮੋਹਿ ਅਵਗਜ਼ਾ ਤਾਂਹਿ ਕਰਾਈ। ਸ਼ਰਧਾ ਕੇਸਨ ਤੇ ਸੁ ਫਰਾਈ। ਐਸੇ ਕਹਿ ਮੁਹਿ ਕੀਯੋ ਬਖਾਨ । ਸਰਧੇ ਬੇਗ ਸੁ ਕਰੋ ਪਯਾਨ॥ ੨੪॥ ਬ੍ਰਹ ਬਿਬੇਕ ਸਮੀਪ ਸੁ ਜਾਈ। ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਮੋਹ ਦੁਖ ਦਾਈ। ਤਿੰਨ ਜੀਤਨ ਹਿਤ ਸੈਨ ਮਿਲਾਇ। ਹੁਇ ਵੈਰਾਗ ਸੁ ਤੋਹਿ ਸਹਾਇ॥ ੨੫॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਪ੍ਰਾਣਾ ਯਾਮ ਸੁ ਸੰਗ ਮਿਲ ਮੈਂ ਆਵੋਂ ਤਤ ਕਾਲ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ ਤਵ ਸੈਨ ਪਰ ਕਰੋਂ ਸੁ ਜੰਗ ਬਿਸਾਲ॥ ੨੬॥ ਚੌਪਈ॥ ਰਿਤੰਭਰਾਦਿ ਪ੍ਰਗਜ਼ਾ ਹੈ ਜੇਤੀ। ਸਮ ਦਮਾਦਿ ਸਗਲੀ ਮਿਲ ਤੇਤੀ। ਪ੍ਰਬੋਧ ਪੂਤ ਹਿਤ ਦੇਵ ਮਨਾਏ। ਕਬ ਬਿਬੇਕ ਉਪਨਿਖਤ ਮਿਲਾਏ॥ ੨੭॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਤਾਂ ਤੇ ਤੂੰ ਉਪਨਿਖਤ ਸੰਗ ਮਿਲ ਬਿਬੇਕ ਸੁਤ ਮੋਰ। ਮਮ ਆਇਸ ਪ੍ਰਬੋਧ ਸੁਤ ਹੋਵੈ ਗੋ ਗ੍ਰਹ ਤੋਰ॥ ੨੮॥ ਚੌਪਈ॥ ਮੈਤ੍ਰੀ ਮੈਂ ਬਿਬੇਕ ਢਿਗ ਜਾਊਂ। ਬਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਸੰਦੇਸ ਸੁਨਾਊਂ। ਵਾਸਰ ਤੂੰ ਕਿਹ ਭਾਂਤਿ ਬਿਤਾਏ। ਕੌਨ ਕੌਨ ਆਚਰ ਨ ਕਮਾਏ॥ ੨੯॥ ਮੈਤ੍ਰੀਉ-ਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਬਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਕੀ ਆਗਜ਼ਾ ਚਾਰ ਬਹਿਨ ਹਮ ਨੀਤ। ਵਿਵੇਕ ਕਾਜ ਕੇ ਸਿੱਧ ਹਿਤ ਵਸੇਂ ਮਹਾਤਮ ਚੀਤ॥ ੩੦॥ ਚੌਪਈ॥ ਮਹਾਂਤਮ ਜਨ ਜਗ ਭੀਤਰ ਜੇਤੇ। ਯਾ ਬਿਧ ਵਰਤੇਂ ਸਗਲੇ ਤੇਤੇ। ਸੁਖੀਯਨ ਮੈਂ ਜਨ ਮੈਂ ਉਰ ਧਰੇ। ਦੁਖੀਯਨ ਮੈਂ ਕਰੁਣਾ ਉਰ ਕਰੇਂ॥ ੩੧॥ ਪੁੰਨਵੰਤ ਮੈਂ ਮੁਦਿਤਾ ਧਰੇ। ਦੁਸ਼੍ਟਨ ਮਾਂਹਿ ਉਪੇਖਜ਼ਾ ਕਰੇ। ਯੋ ਕਰਿ ਰਾਰ ਦ੍ਵੈ ਸਕਲੁਖਾਈ। ਮਿਟੇ ਨਿਜਾਤਮ ਕੀਸੁ ਮਲਾਈ॥ ੩੨।

ਦੋਹਰਾ ॥ ਮੈਤ੍ਰੀ ਕਰੁਣਾ ਮੁੱਦਿਤਾ ਔਰ ਉਪੇਖਜ਼ਾ ਜਾਨ। ਚਾਰ ਬਹਿਨ ਹਮ ਜੀਵ ਕੀ ਕਰੇਂ ਸ਼ਕਲ ਮਲਹਾਨ ॥ ੩੩ ॥ ਚਲੀ ਪਿਆਰੀ ਸਖੀ ਤੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਕੇ ਪਾਸ। ਕਹਾਂ ਨਿਹਾਰੇ ਭੂਪ ਕੋ ਮੋਹਿ ਕਹੋ ਪਰਕਾਸ਼ ॥ ੩੪ ॥ ਸਰਧਾਉਵਾਚ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਵਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਦੇਵੀ ਹੈ ਜੋਈ। ਕਹੀ ਠੌਰ ਸੁਨੀਯੇ ਅਬ ਸੋਈ। ਰਾਢਾ ਨਾਮ ਦੇਸ਼ ਇਕ ਗਾਏ। ਮਹਾ ਪੁਨੀਤ ਜਹਾਂ ਬਨ ਛਾਏ॥ ੩੫ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਤਹਿੰ ਉੱਤਰ ਤਟ ਗੰਗ ਕੇ ਚਕ੍ਰ ਤੀਰਥ ਮਹਾਨ। ਮਨੋ ਬਿਧਾਤਾ ਗੰਗ ਸ੍ਰਤ ਰਚੇਤ ਟੰਕ ਸੁਜਾਨ ॥ ੩੬ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਤਹਾਂ ਬਿਬੇਕ ਬਸੇ ਬਡ ਭਾਗੀ। ਮਿਮਾਂਸਾ ਮੈਂ ਜਿਨ ਕੀ ਮਤਿ ਲਾਗੀ। ਕਿਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਧਾਰੇ ਨਿਜ ਪ੍ਰਾਨਾ। ਭਯੋ ਬਿਯਾਕੁਲ ਚੀਤ ਮਹਾਨਾ ॥ ੩੭ ॥ ਧਮਨੀ ਬਜ਼ਾਪਤ ਤਾਂ ਤਨ ਭਯੋ। ਉਪਨਿਖਤ ਸੰਗ ਹਿਤ ਤਪ ਨਿਰ ਮਯੋ। ਪਰਸਰਾਮ ਸਮ ਧਾਰ ਸੁ ਟੇਕ। ਕਰੇ ਤਪਸਜ਼ਾ ਤਹਾਂ ਬਿਬੇਕ ॥ ੩੮ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਕਹਿ ਮੈਤ੍ਰੀ ਅਬ ਜਾਹਿ ਤੂੰ ਸ਼ਰਧੇ ਬੇਰ ਨ ਹੋਇ। ਬਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਜੋ ਮਮ ਕਹਜ਼ੋ ਕਰੋ ਨਿਯੋਗਹ ਸੋਇ ॥ ੩੯ ॥ ਇਮ ਕਹਿ ਦੋਨੋ ਚਲੀ ਤਬ ਸ਼ਰਧਾ ਮੈਤ੍ਰੀ ਜਾਨ॥ ਅਪਨੇ ਅਪਨੇ ਪੰਥ ਮੈਂ ਬੰਦਨ ਕਰ ਭਗਵਾਨ ॥ ੪੦ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਸਰਧਾ ਜਾਇ ਬਿਬੇਕ ਨਿਹਾਰਾ। ਧਮਨੀ ਬਜ਼ਾਪਤ ਤਾਂ ਤਨੁ ਸਾਰਾ। ਤਾਤ ਜੀਤ ਅਰਿ ਮੁਖੋ ਅਲਾਯੋ। ਪਿਖ ਬਿਬੇਕ ਪਦ ਮੌਲ ਝੁਕਾਯੋ॥ ੪੧ ॥ ਸ਼ਰਧਾ ਕਰ ਗਹਿ ਲਯੋ ਉਠਾਇ। ਪੂਛਜ਼ੋ ਕੁਸ਼ਲ ਨੈਨ ਜਲ ਜਾਇ।

ਬਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਮੁਖ ਕੀਨ ਬਖਾਨ। ਸੁਨੋ ਪੂਤ ਨੀਕੇ ਦੈ ਕਾਨ ॥ ੪੨ ॥ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਪੁਨ ਮੋਹ ਅਰਾਤੀ। ਕਰੋ ਪੂਤ ਇਨ ਕੋ ਤੁਮ ਘਾਤੀ। ਸੁਨ ਬਿਬੇਕ ਮੁਖ ਏਹੁ ਉਚਾਰੀ। ਹਨੋ ਅਰਾਂਤਿ ਸਹਾਇ ਤੁਮਾਰੀ॥ ੪੩ ॥ ਯਾ ਅਵਸਰ ਇਕ ਮੰਤ੍ਰੀ ਆਯੋ। ਨਾਮੁ ਸੁਬੁੱਧਿ ਰੂਪ ਮਨ ਭਾਯੋ। ਮੰਤ੍ਰੀ ਆਇਸੁ ਬੰਦਨ ਕੀਨੋ। ਭੂਪ ਬਿਬੇਕ ਸੁ ਆਦਰ ਦੀਨੋ ॥ ੪੪ ॥ ਸਮਾਚਾਰ ਸਭ ਭੂਪ ਸੁਨਾਯੋ। ਸੁਨ ਮੰਤ੍ਰੀ ਮਨ ਮੈਂ ਹਰਖਾਯੋ। ਦੇਵ ਕਰੋ ਤੁਮ ਬੇਗ ਉਪਾਇ। ਜੀਤੇਂ ਨਿਖਲ ਅਰਾਤੀ ਜਾਇ ॥ ੪੫ ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਸਭਾ ਮਾਂਹਿ ਉਰ ਹਰਖ ਅਤਿ ਅਹੇ ਬਿਬੇਕ ਸੁਰਾਇ। ਜਾਂ ਪਦ ਕੰਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ਨਿਖਲ ਸ਼ੋਕ ਮਿਟ ਜਾਇ ॥ ੪੬ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਸੂਰਜ ਸੋ ਤਨ ਸ਼ੋਭਤ ਹੈ ਭੁਜ ਦੰਡ ਮਨੋ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦਬਾਏ। ਨੈਨ ਸਰੋਜ ਮਨੋਜ ਹਨੇ ਸੁ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦਸੋ ਦਿਸ ਮੈਂ ਚਮਕਾਏ। ਧਰਣੀ ਸਮ ਧੈਰਯ ਹੈ ਉਰ ਮੈਂ ਮੁਖ ਮੈਂ ਘਨ ਸਾਵਨ ਸੋ ਗਰਜਾਏ। ਭੂਪ ਨਿਹਾਰ ਸਮੇਤ ਸਭਾ ਕਵਿ ਸਿੰਘ ਗੁਲਾਬ ਬਡੇ ਹਰਖਾਏ ॥ ੪੭ ॥ ਰਾਜੋਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਹਾ ਪਾਪੀ ਮਹਾ ਮੋਹ ਸਠ ਹਨੇ ਮਹਾ-ਜਨ ਤੋਹਿ॥ ਮੈਂ ਤੇ ਪ੍ਰਾਣ ਨਿਕਾਰ ਹੋਂ ਬਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਕਹਿ ਮੋਹਿ॥ ੪੮ ॥ ਚੌਪਈ॥ ਸ਼ਤਿ ਅਨੰਤ ਮਹਿਮਾ ਉਜਾਗਰ। ਚਿਦਾਨੰਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੁਖ ਸਾਗਰ। ਮਗਨ ਭਯੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਕ ਬਾਰਾ। ਵਹਿ ਨਰ ਚਹੇ ਨ ਸੁਖ ਸੰਸਾਰ ॥ ੪੯ ॥ ਮ੍ਰਿਗ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਜਲ ਹੈ ਨਿਹ ਸਾਰ। ਯਾ ਬਿਧ ਕੋ ਸਾਗਰ ਸੰਸਾਰ।

ਮੂਰਖ ਤਾਂਹਿ ਕਰੇ ਅਰਮਾਨ। ਕੇ ਚਿਤ ਤਾਂਹਿ ਕਰੇ ਮੁਖ ਪਾਨ ॥੫੦॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਕਰ ਅਵਗਾਹਨ ਰਮੇਂ ਤਿਹ ਅਰਧ ਉਰਧ ਪੁਨ ਜਾਂਹਿ। ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਬਿਨ ਬੋਧ ਜਗ ਸਦਾ ਪਰਮ ਦੁਖ ਪਾਂਹਿ॥੫੧॥ ਚੌਪਈ॥ ਅਥ ਵਾਯਹਿ ਚਕ੍ਰ ਸੰਸਾਰ। ਮਹਾ ਮੋਹ ਤਿਹ ਪ੍ਰੇਰਣ ਹਾਰ। ਤਾਂ ਕੋ ਮੂਲ ਅਬੋਧ ਬਿਚਾਰਯੋ। ਤਤ੍ਵ ਬੋਧ ਕਰ ਬਨੇ ਨਿਵਾਰਯੋ ॥੫੨॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਈਸ ਅਰਾਧਨ ਬੀਜ ਤੇ ਉਪਜੇ ਤਤ੍ਵ ਸੁ ਬੋਧ। ਤਾਂਬਿਨ ਔਰ ਉਪਾਇ ਨਹ ਹਮ ਦੇਖਯੋ ਅਤਿ ਸੋਧ ॥੫੩॥ ਚੌਪਈ॥ ਪੁੰਨਵੰਤ ਜੇ ਕਰੇ ਉਪਾਇ। ਕਰੇ ਦੇਵਤਾ ਤਾਂਹਿ ਸਹਾਇ। ਐਸੇ ਤਤ੍ਵ ਬਿਬੇਕੀ ਕਹੇਂ। ਜਨ ਕੇ ਸਰਬ ਸੰਦੇਹ ਸੁ ਦਹੇਂ॥ ੫੪॥ ਬਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਮਮ ਆਇਸ ਕੀਨੀ। ਸ਼ਰਧਾ ਆਨਿ ਮੋਹਿ ਕਹਿ ਦੀਨੀ। ਕਾਮਾਦਿਕ ਜੀਤਨ ਓਪਾਇ। ਕਰੋ ਸਿਤਾਬ ਨ ਬਾਰ ਸੁਲਾਇ॥ ੫੫॥ ਮੈਂ ਭੀ ਕਰੋ ਸਹਾਇਤ ਥਾਰੀ। ਯੌ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਸੁ ਕੀਨ ਉਚਾਰੀ। ਵਸ੍ਤੁ ਵਿਚਾਰ ਅਹੇ ਜਗ ਜੋਈ। ਕਾਮ ਜਿਨੇ ਖਿਣ ਭੀਤਰ ਸੋਈ॥ ੫੬॥ ਤਾਂ ਤੇ ਤਾਂ ਕੋ ਬੇਗ ਬੁਲੈਯੇ। ਤਾਂ ਜੀਤਨ ਹਿਤ ਤਾਂਹਿ ਪਠੈਯੇ। ਵੇਤ੍ਰਵਤੀ ਅਬ ਬੇਗ ਸੁ ਜਾਈ। ਲਯਾਵੋ ਵਸਤੁ ਵਿਚਾਰ ਬੁਲਾਈ॥ ੫੭ ॥ ਪ੍ਰਤਿ ਹਾਰੀ ਤਬ ਬੇਗ ਸਿਧਾਈ। ਦੇਵ ਕਹਯੋ ਸੁ ਕਰੋ ਅਬ ਜਾਈ। ਵਸਤੁ ਵਿਚਾਰ ਸੰਗ ਪ੍ਰਤਿ ਹਾਰੀ। ਆਈ ਬੇਗ ਸੁ ਸਭਾ ਮਝਾਰੀ ॥ ੫੮ ॥ ਵਸਤੁਵਿਚਾਰਉਵਾਚ॥ ਛਪੈਛੰਦ। ਬਿਨ ਸੁੰਦਰ ਤਨੁ ਸੁੰਦਰ ਪਾਪੀ ਮਦਨ ਦਿਖਾਏ। ਕਰੇ ਬੰਚਨਾ

ਜਗਤ ਲੋਕ ਕੋ ਨਰਕ ਲਿਜਾਏ। ਅਥਵਾ ਸਭ ਦੁਖ ਮੂਲ ਦੁਸ਼੍ਰ ਮੈਲਯੋ ਬਿਚਾਰੀ। ਮਹਾ ਮੋਹ ਯਹ ਅਹੇ ਜਗਤ ਮੈਂ ਬਡੋ ਬਿਕਾਰੀ। ਪੁਨ ਜਿਹ ਬਿਧ ਮੋਹ ਨਿਲਾਜ ਸਠ ਜਨ ਉਰਕੋ ਭ੍ਰਮਨਾ ਕਰੇ। ਸੰਗ ਮਦਨ ਮਿਲ ਦੁਸ਼੍ਰ ਯਹਿ ਅਬਸੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਨ ਮਨ ਧਰੇ॥ ੫੯॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਯਹਿ ਕਾਮਨਿ ਕੁੰਚਤ ਹੈ ਅਲਿਕਾਂ ਦ੍ਰਿਗ ਕੰਜ ਪਿਖੇ ਜਨਚੀਤ ਚੁਰਾਏ। ਘਨਪੀ-ਨ ਉਤੰਗ ਪਯੋ ਧਰ ਹੈ ਮੁਖਚੰਦ ਮਨੋ ਸੁ ਬਿਰੰਚ ਬਨਾਏ। ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਸਰਾਂਹ ਕਰੇ ਜਨ ਮੂਰਖ ਜਾ ਉਰ ਤੀਰ ਅਨੰਗ ਲਗਾਏ। ਮਲ ਮੂਤ ਸੁ ਹਾਡ ਤੁਚਾ ਪੁਤਲੀ ਯੁਵਤੀ ਖਲ ਮੋਹ ਸੁ ਯੌਂ ਦਰਸਾਏ॥ ੬੦॥ ਵਸਤੁ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ ਨਰੁ ਜੋਤਿਹ ਕੋ ਯੁਵਤੀ ਇਮ ਦੇਤ ਦਿਖਾਈ। ਮਲ ਮਾਸਕਿ ਚੀਕੜ ਸੰਗ ਬਿਰੰਚ ਸੁ ਹਾਡਨ ਕੀ ਪੁਤਲੀ ਸੁ ਬਨਾਈ। ਮੁਖ ਥੂਕ ਸੁਨਾਕ ਮੈਂ ਸੀਢਂ ਭਰੀ ਨਿਸ ਬਾਸਰ ਨੈਨਨ ਗੀਡ ਬਹਾਈ। ਦੁਰਗੰਧ ਮਲੀਨ ਸੁ ਨਾਰਿ ਮਨੋ ਖਿਰਕੀ ਯਮ ਧਾਮ ਬਿਰੰਚਿ ਲਗਾਈ॥੬੧॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਰਮਣੀ ਰਮ ਣੀ ਨਹ ਰੰਚਕ ਹੈ ਗੁਣ ਔਗਨ ਕੇ ਰਮਣੀ ਦਰਸਾਏ। ਮੁਕਤਾ ਹਲਹਾਰ ਸੁ ਹੇਮਤ ਟੰਕਹੁਕਮ ਚੰਦਨ ਲੇਪ ਲਗਾਏ। ਬਹੁ ਫੂਲਨ ਕੀ ਗਲ ਮਾਲ ਧਰੇ ਪੁਨ ਪਾਟ ਦੁਕੂਲ ਸਰੀਰ ਸੁਹਾਏ। ਗਤਿ ਮੰਦਹਰੇ ਮਨ ਨਾਰਿ ਨਹੀ ਨਰ ਕਾਗਿਨਿਚੰਡ ਸਿਖਾ ਚਮਕਾਏ॥੬੨॥ ਜਿਹ ਭੂਖਨ ਨਾਰਿਨ ਕੇ ਝਨਕਾਰ ਸੁਨੇ ਮਨ ਕੇਰਨ ਹੇ ਅਕੁਲਾਏ। ਬਿਨ ਭਾਗੱ ਤ੍ਰਿਸੇ ਸੁ

ਬਿਪੱਤਿ ਪਰੇ ਕਨਕੇ ਹਿਤ ਸੋ ਪੁਨ ਕਾਨਨ ਜਾਏ। ਮਲਨਾਂ ਬਰਸੂਪ ਧਰੇ ਸਿਰਪੈ ਪਿਠਰੀ ਪੁਨ ਸ਼ਾਮ ਕਰੇ ਲਟਕਾਏ। ਨਿਸ ਆਵਤ ਹੇਰ ਬਜਾਰ ਬਿਖੇ ਕਵਿ ਸਿੰਘ ਗੁਲਾਬਨਕੋਊ ਲੁਭਾਏ॥ ੬੩ ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਪਾਪੀ ਕਾਮ ਚੰਡਾਲ ਤੂੰ ਜੋ ਉਰ ਕਰੇ ਮਲਾਨ। ਤੌ ਬਯ਼ਾਕੁਲ ਜਨ ਹੋਤ ਹੈਂ ਐਸੇ ਕਰਤ ਬਖਾਨ॥ ੬੪ ॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਯਹਿ ਕਾਮਿਨਿ ਮੋਹਿ ਚਿਤਾਰਤ ਹੈ ਪੁਨ ਚੰਦ ਮੁਖੀ ਸੁ ਆਨੰਦ ਨਿਹਾਰੇ। ਦ੍ਰਿਗ ਨੀਲ ਸਰੋਜ ਸੁ ਪੀਨ ਕੁਚਾ ਸੁ ਅਲਿੰਗਨਕੇ ਹਿਤ ਉੱਦਮ ਧਾਂਰੇ। ਸਠਕੌਨ ਚਹੇ ਤਬ ਕੌਨ ਪਿਖੇ ਯੁਵਤੀ ਮਲ ਹਾਡ ਸੁ ਮਾਸ ਬਿਕਾਰੇ। ਸੁਪ੍ਰਮਾਨ ਅਮੂਰਤ ਚੇਤਨ ਜੋ ਤਵ ਹੇਰਤ ਮੂਢ ਨਹੀਂ ਤਵ ਸਾਰੇ॥੬੫॥ ਪ੍ਰਤਿਹਾਰੀਉਵਾਚ॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਇਤ ਆਵਹੁ ਹੇ ਬਡ ਭਾਗ ਸੁਨੋ ਤਬ ਦੋਨ ਚਲੇ ਪਗਬੇਗ ਉਠਾਏ। ਇਹ ਰਾਜਨ ਕੋ ਅਧਿ ਰਾਜ ਬਿਬੇਕ ਸਮੀਪ ਚਲੋ ਤੁਮ ਬੇਰ ਮਿ-ਟਾਏ। ਤਬ ਜਾਇ ਸਮੀਪ ਬਿਚਾਰ ਕਹਯ਼ੋ ਜਯਦੇਵਨ ਦੇਵ ਬਡੇ ਸੁਖ ਦਾਏ। ਕਰੁਣਾ ਕਰਕੈ ਇਤ ਓਰ ਪਿਖੋ ਯਹ ਵਸਤੁ ਵਿਚਾਰ ਲਗੇ ਤਬ ਪਾਏ॥ ੬੬ ॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਸੁ ਬਿਬੇਕ ਕਹਯ਼ੋ ਇਹ ਠੌਰ ਨਿਵਾਸ ਕਰੋ ਸ੍ਰਮ ਆਪਨ ਦੂਰ ਨਿਵਾਰੋ। ਵਸਤੁ ਵਿਚਾਰ ਸੁ ਬੈਠ ਗਯੋ ਪੁਨ ਜੋਰ ਦੋਊ ਕਰ ਕੀਨ ਉਚਾਰੋ। ਯਹਿ ਕਿੰਕਰ ਦੇਵ ਸਮੀਪ ਅਯੋ ਕਰੁਣਾ ਕਰਕੈ ਕਛੁ ਆਇਸ ਧਾਰੋ। ਸੁ ਬਿਬੇਕ ਕਹਯ਼ੋ ਮਹਾ ਮੋਹ ਕੇ ਸੰਗ ਸੁ ਹੋਵਤ ਹੈ ਜਗ ਜੰਗ ਹਮਾਰੋ॥ ੬੭ ॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਮੋਹ

ਬਲੀ ਸੁਪਤਾਕਨ ਮੈਂ ਪ੍ਰਥਮੇ ਸਰਦਾਰ ਸੁ ਕਾਮ ਬਨਾਯੋ । ਤਾਂ ਪ੍ਰਤਿਵੀਰ ਸੁ ਸੈਨਨ ਮੈਂ ਹਮਰੇ ਮਨ ਮੈਂ ਇਕ ਤੂੰ ਜਗ ਆਯੋ । ਮਮ ਧੰਨ ਬਿਚਾਰ ਕਹਯੋ ਮੁਖ ਤੇ ਭਟਕੋ ਨ ਮੈਂ ਪ੍ਰਭੁ ਮੋਹਿ ਬੁਲਾਯੋ । ਮਾਰਕਰੋ ਸਤ ਖੰਡ ਮਨੋਜਹ ਜੰਬਕ ਪੁੰਜ ਸੁਖਾਇ ਅਘਾਯੋ ॥ ੬੮ ॥ ਰਾਜੋਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਵਸਤੁ ਵਿਚਾਰ ਉਦਾਰ ਅਤਿਸਸਤ੍ਰ ਵਿਦਯਾ ਕੌਨ। ਜਾਂਕਰ ਹਨੇ ਮਨੋਜ ਰਣ ਮੋਹਿ ਬਤਾਵੋ ਤੌਨ ॥ ੬੯ ॥ ਵਸਤੁਵਿਚਾਰਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਅਹੋ ਪੰਚਸਰ ਹਾਥ ਮੈਂ ਫੂਲਨ ਕੋ ਧਨੁ ਆਹਿ । ਤਾਂ ਜੀਤਨ ਹਿਤ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਕੀ ਗ੍ਰਹਣ ਅਪੇਖਯਾ ਨਾਹਿ ॥ ੭੦ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਗਫਦੇਹ ਮਨੋਜ ਕੇ ਦ੍ਵਾਰ ਜਿਤੇ ਦਿਢਰੋਕ ਕਰੋ ਤਿਹ ਬਯਾਕੁਲ ਭਾਰੀ। ਨਿਜ ਰਾਖਨ ਹੇਤਿ ਚਿਤੇ ਅਬਲਾ ਪੁਨ ਦੂਰਹ ਤੇ ਜੁਪਿਖੇ ਵਹੁ ਨਾਰੀ। ਤਬ ਮੈਂ ਪਰਣਾਮ ਸੁ ਦੂਖ ਕਹੋਂ ਮਲ ਮੂਤ ਭਰੀ ਸੋ ਦਿਖਾਵਹੁ ਸਾਰੀ । ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਮਨੋਜ ਕਰੋ ਬਲਖੀਣ ਸੁ ਲੇਵਹੁ ਤਾਂ ਖਿਣ ਭੀਤਰ ਮਾਰੀ ॥ ੭੧ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ ਭੂਪਤਿ ਕਹਯੋ ਬੋਲਯੋ ਬਹੁਰ ਬਿਚਾਰ। ਜਿਹ ਬਿਧ ਜੀਤੇ ਕਾਮ ਅਰਿ ਰਾਜਨ ਸੁਨੋ ਪ੍ਰਕਾਰ॥ ੭੨ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਪਾਵਨ ਹੈ ਸਰਤਾ ਜਗਮੈਂ ਘਨਕਾਨਨ ਤੀਰ ਬਿਖੇ ਅਤਿ ਛਾਇ। ਕੋਮਲ ਸੈਲ ਸਿਲਾਤ ਲਹੈ ਗਿਰਿਵਾਸ ਇਕੰਤ ਮਹਾਂ ਸੁਖ ਦਾਇ। ਜੋ ਸਮਵਾਕ ਬਿਆਸ ਕਥਾ ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਭਾਗ ਬਡੇ ਜਨ ਪਾਇ। ਤੌਕਹਿ ਨਾਰਿ ਮਲੀਨ ਹਰੇ ਮਨ ਔਰ ਮਨੋਜ ਕਹਾਂ ਉਪਜਾਇ ॥੭੩

॥ ਕਾਮ ਕੁ ਆਯੁਧ ਏਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਇਹੈ ਅਬਲਾ ਜਗ ਭੀਤਰ ਗਾਯੋ। ਤਾਂਹਿ ਜਿਤੇ ਪੁਨ ਕਾਮ ਸਹਾਇਕ ਉੱਦਮ ਹੋਵਹਿਗੋਵਿਫਲਾਯੋ। ਭੰਗ ਕਰੋ ਜਬਕਾਮ ਸਹਾਇਕਤੌ ਯਹਿ ਪ੍ਰਾਣ ਤਜੇ ਦਖ ਦਾਯੋ। ਕਾਮ ਸਹਾਇਕ ਜੇ ਜਗਮੈਂ ਤਿਹ ਨਾਮ ਕਹੋਂ ਸੁ ਸੁਨੋ ਮਨ ਲਾਯੋ ॥ ੭੪॥ ਚੰਦ ਸੁ ਚੰਦਨ ਘੋਲ ਖਿਪਾ ਮਧੁ ਪਾਵਲਿ ਗੁੰਜਤ ਫੂਲ ਸੁਹਾਈ। ਬਾਗ ਬਸੰਤ ਮਯੂਰਪਿ ਕੋ ਪੁਨ ਸ਼ਾਮ ਘਟਾ ਘਨ ਘੋਰ ਲਗਾਈ। ਮੰਦ ਸੁਗੰਧ ਕਦੰਬ ਪ੍ਰਭੰਜਨ ਔਰ ਸਿੰਗਾਰ ਜੁ ਕਾਮ ਸਹਾਈ। ਨਾਰਿ ਜਿਤੀ ਤਬ ਜੀਤ ਲਏ ਸਭ ਨਾਂਹਿ ਪਿਖੋ ਇਨ ਮੈਂ ਬਲਰਾਈ॥ ੭੫ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਅਤਿ ਬਿਲੰਬਨਹਿ ਕੀਜੀਯੇ ਸੁਨੋ ਜਗਤ ਕੇ ਰਾਇ । ਆਇਸ ਮੋ ਕੋ ਦੀਜੀਯੇ ਹਨੋਂ ਕਾਮ ਰਣਜਾਇ ॥ ੭੬ ॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਸਾਰ ਅਸਾਰ ਬਿਚਾਰ ਸਿਲੀ ਸੁਖ ਮੈਂ ਸੁ ਦਸੋ ਦਿਸ ਮਾਂਹਿ ਪਸਾਰੇ। ਸੈਨ ਮਥੋ ਅਰਿ ਮੰਡਲ ਕੀ ਸੁ ਬਨੇ ਪ੍ਰਭੁਕੇ ਅਬਕਾਰਜ ਸਾਰੇ। ਕੁਰਸੈਨ ਵਿਮੰਥ ਸਖਾਹਰਿ ਕੇ ਜਿਮ ਸਿੰਧਪਤੀ ਰਣ ਭੀਤਰ ਮਾਰੇ। ਕਾਮ ਕਲੰਕ ਹਨੋਂ ਤਿਮਹੀ ਪ੍ਰਭੁ ਆਇਸ ਦੇਹੁ ਨ ਲਾਇ ਸੁਬਾਰੇ॥ ੭੭ ॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਪਰ ਨਾਰਿ ਰਮੇ ਅਪ ਵਾਦ ਘਨੋ ਸਿਰ ਦੰਡ ਸਹੇ ਯਮਲੋਕ ਗਹੇਗੋ। ਨਿਜ ਨਾਰਿ ਮਿਲੇ ਅਨੁਕੂਲ ਕਹਾਂ ਕਛੂ ਦੋਖ ਸੁਨੇ ਉਰ ਮਾਂਹਿ ਦਹੇਗੋ। ਬਿਨ ਪੂਤ ਮਹਾਂ ਦੁਖਚੀਤ ਦਹੇ ਖਲ ਪੂਤ ਭਏ ਭਵ ਧਾਰ ਬਹੇਗੋ। ਨਿਪਜੈ ਦਹਿ ਤਾ ਘਰਮਾਂਹਿ ਘਨੀ ਧਨ ਨਾਂਹਿ ਮਿਲੇ

ਦੁਖ ਲਾਜ ਗਹੇਗੋ ॥ ੭੮ ॥ ਯਾ ਬਿਧ ਨਾਰਿਨ ਕੋ ਸੁਖ ਜੋ ਖਿਣ ਏਕ ਭਜੇ ਦੁਖ ਦੇਵਤ ਭਾਰੀ। ਨਾਰਿਨ ਸੰਗਮ ਤੇ ਜਨ ਮੂਰਖ ਘੋਰ ਸੰਸਾਰ ਬਹੇ ਬਹੁ ਬਾਰੀ। ਧ੍ਰਿਗ ਹੈ ਤਿਨਕੋ ਕਛੁ ਪਾਇ ਬਿਬੇਕ ਜੋ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਰੇ ਪੁਨ ਨਾਰਿ ਮਝਾਰੀ। ਕਵਿਸਿੰਘ ਗੁਲਾਬ ਨਹੀ ਨਰਤੇ ਜਗ ਸਾਚ ਕਹੋਂ ਵਹਿ ਨਾਰਿ ਬਿਗਾਰੀ ॥ ੭੯ ॥ ਸੁਨਿ ਭੂਪ ਬਿਬੇਕ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਯੋ ਮੁਖ ਭੀਤਰ ਯੌਂ ਤਿਨ ਕੀਨ ਉਚਾਰੀ। ਪਟਕਾ ਕਟਿ ਭੀਤਰ ਖੈਂਚ ਕਸੋ ਸਭ ਆਯੁ ਧਬੀਰ ਸੁਲੇਹੁ ਸੰਭਾਰੀ। ਅਬ ਸ਼ਤ੍ਰੁ ਸੁ ਜੀਤਨ ਹੇਤ ਚਢੋ ਸੁ ਕਰੇ ਸ਼ਿਵ ਆਪ ਸਹਾਇਤ ਥਾਰੀ। ਵਸਤੁ ਵਿ-ਚਾਰ ਕਹਯੋ ਜਿਮ ਆਇਸ ਦੁੰਦਭਵਾਇ ਚਢੇ ਬਲ ਧਾਰੀ ॥ ੮੦ ॥ ਤਬ ਭੂਪਤਿ ਫੇਰ ਬਿਚਾਰ ਕਹਯੋ ਸੁਨ ਵੇਤ੍ਰ ਵਤੀਸੁ ਭਲੇ ਮਨ ਲਾਏ। ਅਬ ਕ੍ਰੋਧ ਕੇ ਜੀਤਨ ਹੇਤੁ ਸੁ ਪਾਵਨ ਏਕ ਖਿਮਾ ਤੁਮ ਲੇਹੁ ਬੁਲਾਏ। ਪ੍ਰਤਿਹਾਰਨਿ ਫੇਰ ਕਹਯੋ ਬਿਨ ਬੇਰ ਕਰੋਂ ਪ੍ਰਭ ਜੋ ਮੁਖ ਮਾਂਹਿ ਅਲਾਏ। ਵਹਿ ਜਾਇ ਸ਼ਿਤਾਬ ਅਈ ਖਿਨ ਮੈਂ ਸੁ ਖਿਮਾ ਪੁਨ ਆਪਨ ਸਾਥ ਲਵਾਏ ॥ ੮੧ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਚੀਤ ਗੰਭੀਰ ਬਡੀ ਦ੍ਰਿਗ ਲਾਜ ਭਰੇ ਧਰਓਰ ਨਿਹਾਰੇ। ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਲਸੇ ਮੁਖ ਮੰਡਲ ਤਾਂ ਨਭ ਕਾਤਕ ਚੰਦ ਕਲਾ ਸਭਧਾਰੇ। ਅਤਿ ਪਾਵਨ ਦੀਰਘ ਹੇਰ ਕਵੀਜਨ ਸਿਰ ਸੁਧਾਉਰ ਤਾਪ ਨਿਵਾਰੇ। ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਖਿਮਾ ਸਭ ਲੋਕ ਪਿਖੀ ਅਬ ਆਪ ਖਿਮਾ ਮੁਖ ਮਾਂਹਿ ਉਚਾਰੇ ॥ ੮੨ ॥ ਖਿਮਉਵਾਚ ॥ ਕਬਿੱਤ ॥ ਕ੍ਰੋਧ ਅੰਧਕਾਰ ਕੇ ਬਿਕਾਰ ਉਰ

ਭਏ ਅਤਿ ਭ੍ਰਿਕੁਟੀ ਚਢਾਇ ਖਲ ਫੀਕੇ ਮੁਖ ਬੋਲਈ। ਨੈਨ ਕਰੇ ਲਾਲ ਸੁ ਬਿਸਾਲ ਹੋਠ ਡਸੇ ਅਤਿ ਜਰੇ ਅੰਗ ਅੰਗ ਸੁ ਭੁਜੰਗ ਬਿਖ ਘੋਲਈ। ਧੀਰ ਜੇ ਗੰਭੀਰ ਨੀਰ ਸਾਗਰ ਸਮਾਨ ਅਤਿ ਭਜੇ ਨ ਬਿਕਾਰ ਨਹਿ ਰੰਚ ਉਰ ਡੋਲਈ। ਖਿ-ਮਾਵੰਤਸੰਤ ਭਗਵੰਤਕੇ ਮਹੰਤਜਨ ਬੋਲੇਮਧੁ ਬੈਨ ਜਨਅਮੀ ਝਕ ਝੋਲਈ॥ ੯੩॥ ਖੇਦਨ ਜਬਾਨ ਕੋ ਨ ਸੀਸ ਕੋ ਮਹਾਨ ਦੁੱਖ ਚਿੱਤ ਕੋ ਨ ਤਾਪ ਨਹਿ ਦੇਹ ਦੁਖ ਪਾਇ ਹੈ। ਹਿੰਸਾਆਦਿ ਦੋਖ ਬਿਨ ਕ੍ਰੋਧ ਕੋ ਨਿਫੋਟ ਹਨੋ ਖਿਮਾ ਮੇਰੋਨਾਮ ਜਗ ਮੇਰੋ ਜਸ ਗਾਇ ਹੈ। ਐਸੇ ਤੁ ਅਲਾਇ ਪੁਨ ਦੋਨਹੀ ਸਮੀਪ ਜਾਇ ਕਹੇ ਪ੍ਰਤਿ ਹਾਰੀ ਖਿਮਾ ਓਰ ਸਮਝਾਇ ਹੈ। ਯਹੀ ਦਿਵ ਦੇਵਸੁ ਬਿਬੇਕ ਭੂਪਭਾਰੀ ਅਤਿ ਚਾਲੀਯੇ ਸਮੀਪ ਸਖੀ ਪੇਖ ਹਰ ਖਾਇ ਹੈ॥ ੯੪॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਖਿਮਾ ਸਮੀਪ ਸੁਜਾਇ ਪੁਨ ਜਯ ਜਯ ਦੇਵ ਉਚਾਰ। ਯਹਿ ਦਾਸੀ ਆਈ ਖਿਮਾ ਬੰਦੇ ਪਾਦ ਤਿਹਾਰ॥੯੫॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ਸੁ ਖਿਮਾ ਇਹ ਠੌਰ ਨਿਵਾਸ ਕਰੋ ਪੁਨ ਬੈਠ ਖਿਮਾਯਹਿ ਬਾਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੀ। ਪ੍ਰਭੁ ਆਇ ਸਦੇਹੁ ਬਿਲੰਬ ਕਹਾਂ ਜਿਹ ਹੇਤ ਬੁਲਾਇਲਈ ਯਹਿਦਾਸੀ। ਸੁ ਖਿਮੇ ਯਹਿ ਸੰਘਰ ਮਾਂਹਿ ਦੁਰਾ ਤਮ ਕ੍ਰੋਧ ਬਡੋ ਸੁਭ ਪੰਥ ਬਿਨਾਸ਼ੀ ਭਟ ਔਗਨ ਕੋ ਮੁਖ ਜੋਰਤਹੈ ਸੁ ਖਿਮੇ ਅਬ ਤਾਂਹਿ ਕਰੋ ਤੁਮ ਨਾਸ਼ੀ॥ ੯੬॥ ਖਿਮਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਦੇਵ ਅਨੁਗ੍ਰਹ ਪਾਇ ਤਵ ਮਹਾ ਮੋਹਰਣ ਨਾਸ। ਮੈ ਸੁ ਕਰੋਂ ਖਿਣਏਕ ਮੈਂ ਕਹਾਂ ਕ੍ਰੋਧ ਤਿਹ ਦਾਸ॥ ੯੭॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥

ਇਹ ਬੇਦਨ ਪਾਠ ਸੁਯੱਗ ਤਪੋ ਪੁਨ ਔਰ ਜਿਤੇ ਨਰ ਪੁੰਨ ਸਵਾਰੇ। ਬਿਨ ਕਾਰਣ ਵੈਰ ਕਰੋ ਦੁਸ੍ਰਾਤਮ ਕ੍ਰੋਧ ਸਭੋ ਸੁਭ ਪੰਥ ਨਿਵਾਰੇ । ਸਮਲੋਹ ਸੁ ਦੇਹ ਤਪਾਵਤ ਹੈ ਪੁਨ ਨੈਨਨ ਤੇ ਜਨ ਆਗ ਨਿਕਾਰੇ। ਤਿਹ ਕ੍ਰੋਧ ਕੋ ਮੈਂ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਹਨੋਂ ਦੁਰਗਾ ਮਹਿਖਾਸੁਰ ਜਿਉ ਰਣ ਮਾਰੇ ॥ ੮੮॥ ਦੋਹਰਾ ਬਹੁਰ ਬਿਬੇਕ ਬਖਾਨਿਓ ਖਿਮੇ ਸੁਨੈ ਹਮਕਾਨ। ਜਾਂਉਪਾਇ ਕ੍ਰੋਧਹਿ ਜਿਨੇ ਵਹਿ ਮਮ ਪ੍ਰਗਟ ਬਖਾਨ ॥ ੮੯॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ਸੁ ਖਿਮਾ ਕਹਿ ਦੇਵਸੁਨੋ ਮਨ ਮੈਂ ਨਰ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰੇ ਤਬ ਮੋਨ ਗਹੀਜੇ। ਵਹਿ ਗਾਰਿਬਕੇ ਮੁਖਭੀਤਰ ਜੋ ਪੁਨ ਤਾਂ ਪ੍ਰਤਿ ਕੋਮਲ ਵਾਕ ਭਨੀਜੇ। ਜੁ ਧਿਕਾਰ ਕਰੇ ਸੁ ਪਰੇਤਿਹ ਆਪਦ ਪੇਖ ਮਹਾਂ ਕਰੁਣਾ ਉਰ ਕੀਜੇ। ਤਨੁ ਤਾੜਨ ਮੈਂ ਹਰਖੇ ਉਰ ਮੈਂ ਕ੍ਰਿਤ ਪੂਰਬ ਪਾਪ ਸੁਮੇ ਅਬ ਖੀਜੇ॥ ੯੦॥ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਬਿਚਾਰ ਕਰੇ ਨਿਸ ਬਾਸਰ ਤਾਂਹਿ ਸੁ ਕ੍ਰੋਧ ਨਹੀ ਉਪਜਾਏ। ਤਬ ਭੂਪ ਸਬਾਸ ਕਹੀ ਮੁਖ ਤੇ ਸੁ ਖਿਮੇ ਤਵ ਭਾਖਿਓ ਸਾਚ ਉਪਾਏ। ਸੁਨ ਦੇਵ ਜਿਤੇ ਜਬ ਕ੍ਰੋਧ ਬਲੀ ਤਬ ਹਿੰਸਨ ਪਾਰ ਖਿਮਾ ਨ ਬਸਾਏ। ਸਭ ਜੀਤ ਲਏ ਨਹਿ ਫੇਰ ਲਰੇ ਇਨ ਕੀ ਭੁਜ ਨਾ ਬਲਦੇਤ ਦਿਖਾਏ॥੯੧॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਕਹ੍ਯੋ ਬਿਬੇਕ ਪਯਾਨ ਕਰ ਰਣ ਮੈਂ ਸ਼ਤ੍ਰੂ ਸੰਘਾਰ। ਸਾਂਤਿਕ ਸੰਪਤਿ ਦੇਵੀਆ ਕਰੇ ਸਹਾਇਤਬਾਰ ॥ ੯੨ ॥ ਖਿਮਾ ਸੁ ਆਇਸ ਸੀਸ ਧਰ ਗਈ ਸੁ ਸੰਖ ਬਜਾਇ। ਰਾਜਾ ਪ੍ਰਤਿ ਹਾਰੀ ਕਹ੍ਯੋ ਲਿਹੁ ਸੰਤੋਖ ਬੁਲਾਇ ॥ ੯੩ ॥ ਮਹਾ ਮੋਹ ਭਟ ਲੋਭ ਜੋ ਤਾਂਕੋ

ਮਾਰੇ ਸੋਇ। ਤਾਂਬਿਨ ਪ੍ਰਤਿਹਾਰੀ ਸੁਨੋ ਔਰ ਉਪਾਇ ਨ ਕੋਇ ॥ ੯੪ ॥ ਜੋ ਆਇਸ ਸੋਈ ਕਰੋ ਪ੍ਰਤਿ ਹਾਰੀ ਇਮਜਾਇ। ਲੈ ਸੰਤੋਖ ਕੋ ਸੰਗ ਪੁਨ ਕੀਨ ਪ੍ਰਵੇਸੁ ਸੁ ਆਇ ॥ ੯੫॥ ਚਿੱਤ ਚਿਤਾਰ ਸੰਤੋਖ ਪੁਨ ਦਯਾ ਰਸੀਲੇ ਨੈਨ। ਗੁਲਾਬਸਿੰਘ ਵਹਿ ਬੋਲਿਓ ਸੁਨੋ ਤਾਂਹਿ ਕੈ ਬੈਨ॥ ੯੬॥ ਸੰਤੋਖੋ ਵਾਚ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ਫਲ ਕਾਨਨ ਮਾਂਹਿ ਅਨੇਕ ਮਿਲੇ ਬਿਨ ਖੇਦ ਸਦਾਤਰੁ ਹੈ ਸੁਖ ਦਾਈ। ਪੁਨ ਨੀਰ ਜਹਾਂ ਤਹਿ ਪੂਰ ਰਹਯੋ ਅਤਿ ਸੀਤਲ ਪੁੰਨ ਨਦੀ ਮਧੁਰਾਈ। ਮ੍ਰਿਦੁ ਸੁੰਦਰ ਪੱਲਵ ਸੇਜ ਬਨੇ ਬਿਜਨਾ ਬਨ ਆਪ ਸਮੀਰ ਝੁਲਾਈ। ਜਨ ਹਾ ਧਨ ਵੰਤਨ ਦ੍ਵਾਰਨਮੈਂ ਕ੍ਰਿਪਣਾ ਪੁਨ ਖੇਦ ਸਹੇ ਬਹੁ ਜਾਈ ॥ ੯੭॥ ਜਨ ਮੂਰਖ ਨਾ ਮਮ ਚੀਧਰੇਂ ਅਤਿ ਮੋਹ ਭਏ ਸਠ ਦੇਹ ਤਪਾਏ। ਬਹੁ ਬਾਰਅਰੰਭ ਭਏ ਭਗਨਾਜਗ ਫੇਰ ਕਰੇ ਪਸੁ ਨਾਹਿ ਲਜਾਏ। ਜਿਮ ਕਾਲਰ ਨੀਰ ਭ੍ਰਮੇ ਹਰਣਾ ਇਤ ਤੇ ਉਤ ਮੂਰਖ ਤਿਉਂਜਗ ਧਾਏ। ਬਿਨ ਮੋਹ ਪ੍ਰਸਾਦਨਆਸ ਮਿਟੇ ਹਤ ਬੱਜ੍ਰ ਸਮਾਨ ਘਨੋ ਬਿਲ ਲਾਏ॥ ੯੮॥ ਕਬਿੱਤ ॥ ਲੋਭ ਅੰਧਕਾਰ ਦ੍ਰਿਗ ਯਾ ਬਿਧ ਬਿਕਾਰ ਭਜੇ ਪਾਊਂ ਧਨ ਔਰ ਕਛ ਏਤੋ ਅਬ ਪਾਯੋਹੈ। ਏਤੋ ਬਾਪ ਰਾਖਯੋ ਏਤੋ ਬਜ਼ਾਜ ਮੈਂ ਚਲਾਊ ਆਗੇ ਮੇਂ ਪਿਤਾ ਪਿਤਾਮੇ ਪੁਨ ਯਾ ਬਿਧ ਬਢਾਯੋ ਹੈ। ਐਸੇ ਧਨ ਧਯਾਨ ਕਰੇ ਕਾਲਕੀ ਨ ਸਾਰ ਪਰੇ ਆਸਾ ਸੁ ਪਿਸਾਚੀ ਪੁਨ ਯਾ ਬਿਧ ਗ੍ਰਸਾਯੋ ਹੈ। ਬਿਨਹੀ ਸੰਤੋਖ ਜਗ ਲਹੇ ਘਨੋ ਦੋਖ ਪੁਨ ਗਹੇ ਕਾਲ ਮੂੜ ਜਾਨੇ ਲੋਕ ਸੁਖ

ਪਾਯੋ ਹੈ ॥੯੯॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਧਨ ਏਕ ਉਪਾਇ ਕਰੇਨ ਲਹੇ
ਪੁਨ ਏਕ ਬਡੇ ਸੁ ਉਪਾਇ ਮਿਲਾਏ। ਜੁ ਮਿਲਾਇ ਧਰੇਧਨ
ਭੌਨਬਿਖੇ ਬਿਨਭਾਗ ਸੁਭੋਗ ਬਿਨਾਬਿਨਸਾਏ। ਤੁੱਲਵਿਓਗਉ
ਭੈ ਧਨ ਕੋ ਘਰ ਆਇ ਗਯੋ ਵਹੁ ਚੀਤ ਤਪਾਏ। ਯਾ ਜਗ
ਮਾਂਹਿ ਸੰਤੋਖ ਬਿਨਾ ਕਵਿ ਸਿੰਘ ਗੁਲਾਬਨ ਕੋ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ॥
੧੦੦॥ ਕੇਸ ਸੁ ਧੌਲ ਭਏ ਸਿਰਕੇ ਸੁ ਜਰਾਜਗ ਸਾਪਨਿ
ਡੰਕ ਲਗਾਏ। ਤੱਦਪਿ ਮੂਢ ਚਹੇ ਧਨਕੋ ਸੁਖ ਹੇਤੁ ਕਬੀ
ਨਹ ਰਾਮ ਧਿਆਏ। ਬੋਧ ਸੁਨੀਰ ਅਬੋਧ ਜਨੀ ਰਜ ਲੋਭ
ਭਲੇ ਜਗ ਮਾਂਹਿ ਮਿਟਾਏ। ਸੰਤੋਖ ਰਸਾਂਮ੍ਰਿਤ ਸਿੰਧੁ ਬਿਖੇ
ਪੁਨ ਦੈ ਟੁਬਕੀ ਸੁਖ ਪੂਰਣ ਪਾਏ ॥ ੧੦੧ ॥ ਪ੍ਰਤਿਹਾਰੀ
ਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਏਹੁ ਸੁਆਮੀ ਭੂਪ ਹੈ ਚਲੋ ਸੁ ਯਾਕੇ
ਪਾਸ। ਜਾਇ ਸੰਤੋਖ ਸਮੀਪ ਪੁਨ ਜਯ ਜਯ ਕੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ
॥੧੦੨॥ ਇਹੁ ਸੰਤੋਖ ਪ੍ਰਣਾਮ ਪ੍ਰਭ ਕਰੇ ਸੁ ਚਰਣ ਤਿਹਾਰ
। ਭੂਪਤਿ ਕਹਯੋ ਸਮੀਪ ਇਹ ਬੈਠੋ ਆਉ ਹਮਾਰ॥ ੧੦੩॥
ਕਵਿਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਬਰਨੌਂ ਰੂਪ ਸੰਤੋਖ ਕੋ ਬੈਠੋ ਸਭਾ
ਮਝਾਰ। ਸੀਤਾ ਵਰਵਰ ਮੈਂ ਚਹੌਂ ਬਸੋ ਸੁ ਚੀਤ ਮਝਾਰ॥
੧੦੪ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਚੀਤ ਗੰਭੀਰ ਮਨੋ ਨਿਧਿ ਨੀਰ ਸਰੀਰ
ਮਹਾਂ ਦੁਤਿ ਸੋਹਤ ਹੈ। ਦ੍ਰਿਗ ਸਿੰਚ ਸੁਧਾ ਰਸਸਾਂਤਿ ਕਰੇ
ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਚਹੂੰਦਿਸ ਜੋਹਤ ਹੈ। ਨਿਜ ਦੌਰ ਦਲੈ ਅਰਿ ਮੰ
ਲ ਕੋ ਭਵ ਮੰਡਲ ਮੈਂ ਜਸ ਸੋਹਤ ਹੈ। ਕਵਿ ਸਿੰਘ ਗੁਲਾਬ
ਪਿਖੇ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਮਨੋ ਸਭ ਕੇ ਮਨ ਮੋਹਤ ਹੈ ॥ ੧੦੫॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਬਹੁਰ ਸੰਤੋਖ ਬਖਾਨਿਓ ਆਗਯਾ ਦੇਹੁ ਸੁ ਮੋਹਿ । ਭੂਪਤਿ ਕਹਯੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਭ ਨਾਂਹਿ ਸੁ ਛਾਨੋ ਤੋਹਿ ॥੧੦੬॥

ਬੇਗ ਬਨਾਰਸ ਜਾਹੁ ਅਬ ਲੋਭ ਰਨੋ ਬਲਧਾਰ । ਕਹਯੋ ਸੰਤੋਖ ਸੁ ਕਰੋ ਅਬ ਜੋ ਪ੍ਰਭੁ ਕਰੋ ਉਚਾਰ ॥ ੧੦੭ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਮਾਨਵ ਦੇਵ ਸੁ ਦੈਤ ਸਭੈ ਜਿਹ ਜੀਤ ਲਏ ਜਗ ਭੀਤਰ ਸਾਰੇ। ਤਾਪਸ ਮੰਡਲ ਬਿਪ੍ਰਹਨੇ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿਨ ਕੇ ਪਦ ਸੰਗਲਡਾਰੇ। ਤਾਂਖਲ ਲੋਭਕੋ ਮੈਂ ਇਹ ਭਾਂਤਿਹਨੋ ਪੁਨਸੰਘਾਰ ਭੂਮਿ ਮਝਾਰੇ। ਦਾਸਰਥੀ ਰਘੁਬੀਰ ਬਲੀ ਜਿਹ ਭਾਂਤਿ ਸੁ ਰਾਵਣ ਰਾਖਸ ਮਾਰੇ॥ ੧੦੮ ॥ ਚੌਪਈ॥ ਐਸ ਬਖਾਨ ਸੰਤੋਖ ਸੁ ਗਯੋ। ਔਰ ਏਕ ਨਰੁ ਆਵਤ ਭਯੋ। ਦੇਵ ਵਿਜੈ-ਹਿਤ ਮੰਗਲ ਜੇਤੇ। ਸਭੈ ਮਿਲਾਇ ਲਿਆਏ ਤੇਤੇ॥ ੧੦੯॥

ਦੋਹਰਾ॥ ਤਰੁਣ ਜੋਤ ਕੀ ਇਹ ਅਹੇ ਕਹੇ ਮਹੂਰਤ ਸਾਰ । ਪ੍ਰਸਥਾਨ ਭਲੇ ਅਬ ਕੀਜਿਯੇ ਵਿਜੈ ਮਹੂਰਤ ਧਾਰ ॥੧੧੦ ॥ ਭੂਪਤਿ ਪੁਰਖ ਬਖਾਨਿਓ ਸੈਨਾਪਤੀ ਬੁਲਾਇ । ਕਹੁ ਪ੍ਰਸਥਾਨ ਅਬ ਕੀਜਿਯੇ ਸ਼ਿਵਸੁਤ ਪਾਦ ਮਨਾਇ॥ ੧੧੧ ॥

ਕਹੋ ਸਾਰਥੀ ਜਾਇ ਅਬ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਕਰਤਹੈਆਨ । ਕ੍ਰਿਤ ਮੰਗਲ ਰਥ ਬੈਠਕਰ ਬੇਗ ਸੁ ਕਰੇਂ ਪਯਾਨ ॥ ੧੧੨ ॥

ਸਵੈਯਾ ॥ ਭੂਪ ਕੀ ਆਇਸ ਜਾਇ ਕਹੀ ਸਰਦਾਰਨ ਸੌ ਨਹਿ ਬੇਰ ਲਗਾਈ। ਸੂਤ ਸਯੰਦਨ ਬੇਗਅਨੇ ਰਥ ਭੂਪ ਚਢੇ ਸੁ ਗਣੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ ਮਨਾਈ। ਤਾਂਹਿ ਸਮੈਂ ਸਰਦਾਰ ਸਭੈ ਚਢ ਵਾਰਨ ਸੈਨ ਅਸੇਖ ਚਲਾਈ। ਧੁਨਿ ਦੁੰਦਭ ਕਾਂ ਜਰ

ਜੱਲ ਭਯੋ ਸੁ ਪ੍ਰਲੈਘਨ ਜਾਂਨ ਗ੍ਰਜੇ ਨਭਆਈ ॥ ੧੧੩ ॥ ਮਤ ਗਇੰਦਨ ਕੋ ਰਸਜੀ ਭੂਮ ਰਾਵਲਿ ਰੰਡਨ ਮਾਂਹਿ ਸੁਹਾਈ। ਜਾਨ ਸਪੱਛ ਚਲੇ ਗਿਰਿ ਪੁੰਜ ਸੁ ਬੇਗ ਬਡੋ ਅਵਿ ਨੀ ਗਜਛਾਈ। ਕਾਂਚਨ ਕੇ ਸਜਵਾਰ ਲਸੇ ਗਜਸ਼ਾਮ ਭਲੀ ਉਪਮਾ ਮਨ ਆਈ। ਦਾਮਿਨਿ ਪੁੰਜ ਸੁ ਸ਼ੰਗ ਮਨੋ ਨਿਸਭਾਵ ਵਕੀ ਘਟ ਹੈ ਉਮਡਾਈ॥ ੧੧੪॥ ਸ੍ਵੇਤ ਵਰੂਥ ਸੁ ਊਚ ਬਡੇ ਘਨਸਾਰਦ ਸੇ ਰਥ ਪੁੰਜ ਸੁਹਾਏ। ਬੇਗ ਪ੍ਰਭੰਜਨ ਜੀਤਤ ਜੇ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਤੁਰੰਗਮ ਸਜ਼ੰਦਨ ਲਾਏ। ਤੇ ਰਣ ਰੰਗ ਮ ਹੀ ਅਤਿ ਧਾਵਤ ਤਾਂ ਉਪਮਾ ਕਵਿ ਕੌਨ ਬਤਾਏ। ਸਾਵਨ ਮੈਂ ਮਨ ਏਕ ਬਲੀ ਕਵਿ ਸਿੰਘ ਗੁਲਾਬ ਸੁਹੇਰ ਲਜਾਏ॥੧੧੫ ॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਪੈਦਲ ਕੇ ਬਹੁ ਪੁੰਜ ਚਲੇ ਰਣਮੈਂ ਸਭਕੇ ਉਮਗੇ ਮਨਹੈ। ਫੇਟਨ ਮੈਂ ਯਮਦਾੜ੍ਹ ਕਸੀ ਸਣ ਖੋਲਸੰਜੋਇ ਸਜੇ ਤਨ ਹੈ। ਕੁੰਤ ਸੁ ਦੀਰਘ ਹੈ ਕਰਮੈ ਸੁ ਗੁਲਾਬ ਕਛੂ ਉਪਮਾ ਭਨਹੈ। ਜਾਨ ਦਿਗੰਬਰ ਭੂਰ ਖਿਰੇ ਯਹ ਨੀਲ ਸਰੋ-ਜਨ ਕੇ ਬਨ ਹੈ॥ ੧੧੬॥ ਕੋਟਿਨ ਕੋਟਿ ਸੁ ਬੀਰ ਬਲੀ ਪੁਨ ਮਾਂਹਿ ਤੁਰੰਗ ਅਰੂਢ ਭਏ ਹੈਂ। ਮਾਨਹੁ ਭੂਮਿਨ ਪਾਇ ਛੁਹੇ ਨਭਮੈਂ ਹਰਿ ਬਾਹਨ ਕੋਟਿ ਧਏ ਹੈਂ। ਥਰਥਲ ਭਯੋ ਦਿਗ ਮੰਡਨ ਮੈਂ ਕਰਬਿੱਜੁ ਛਟਾ ਕਰ ਵਾਰਲਏ ਹੈ। ਯੌਨ ਤੁਰੰਗ ਸੁ ਸੈਨ ਚਲੀ ਸਭਕੇ ਤਨ ਮੈਂ ਅਤਿ ਰੂਪ ਨਏਹੈ ॥ ੧੧੭ ॥ ਮੱਧ ਬਿਰਾਜਤ ਭੂਪਤਿ ਕੋ ਰਥ ਮਾਨਹੁ ਮੇਰੁ ਇ ਸੋ ਚਮਕਾਏ। ਵਾਜਿ ਖੁਰਾਗਰ ਢੂਬਤ ਭੂਮਿ ਸੁਲੈ ਰਥ ਮਾਂਹਿ

ਅਕਾਸ ਉਡਾਇ। ਯੌ ਧੁਨਿ ਹੋਵਤ ਹੈ ਰਥਕੀ ਜਨ ਖੀਰ ਨਿ-ਧੀ ਹਰਿ ਫੇਰ ਮਥਾਇ। ਧੂਰਿਕਿ ਪੁੰਜ ਅਕਾਸ ਚੜੇ ਪਥਊਰ-ਧ ਹ੍ਵੈ ਰਵਿ ਮੰਡਲ ਛਾਇ॥ ੧੧੮॥ ਸੂਤੋਵਾਚ॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਰਾਜਨ ਕੇ ਰਾਈ ਸੁ ਨਜੀਕ ਆਈ ਏਹੁ ਪਿਖੋ ਸ਼ਿਵ ਕੀ ਬ ਨਾਰ ਸ ਸੁ ਦੇਤ ਯੌ ਦਿਖਾਈ ਹੈ। ਨੀਰ ਯੰਤ੍ਰ ਧਾਰ ਸੁ ਫੁਹਾਰੇ ਜਹਿ ਅਪਾਰ ਛੂਟੇ ਪਾਵਨੀ ਬਨਾਰ ਸਕੀ ਭੂਮਿ ਸੁ ਸੁਹਾਈ ਹੈ। ਸੋਧਨ ਕੇ ਸੀਸ ਜਨ ਰਚੇ ਜਗਦੀਸ ਤਹ ਕਾਂਚਨ ਬਨਾਇ ਲਿਪਲੇਪ ਚਮਕਾਈ ਹੈ। ਜਾਹਿ ਕੀ ਅਪਾਰ ਛਬਿਹੇਰ ਛਬਿਛੀਨ ਭਈ ਕਹਿ ਸੁ ਗੁਲਾਬ ਚੰਦ ਕਿਰਨ ਲਜਾਈਹੈ॥ ੧੧੯॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਧੌਲ ਪਿਖੌ ਗ੍ਰਹ ਊਚਬਨੇ ਜਨਸਾਰਦ ਮੇਘਨ ਪੁੰਜ ਸੁਹਾਇ। ਬੀਚ ਪਤਾਕ ਸੁ ਊਚਲਸੇ ਸੁ ਮਨੋ ਤੜਿਤਾ-ਗਣ ਹੈ ਚਮਕਾਇ। ਹੈ ਮੁਕਲਾਕ੍ਰਿਤ ਵਾਰਿਜਪੁੰਜ ਸੁ ਗੁੰਜਤ ਤਾ ਮਧੁਪਾਵਲਿਆਇ। ਗੰਧਕਰੇ ਉਦਗਾਰ ਮੁਖੇ ਮਕਰੰਦ ਭਯੋ ਝੜ ਸੂਰ ਛਪਾਇ॥ ੧੨੦॥ ਫੂਲ ਖਿਰੇ ਸਚਡੇਫੇਰ ਪਿਖੋ ਯਹਿ ਪਾਵਨ ਭੂਮਿ ਸਮੀਪ ਸੁਹਾਈ। ਏਹੁ ਪਿਖੇ ਘਨ ਛਾਇ ਮਹੀ ਤਰੁ ਪੁੰਜ ਕਿਧੌ ਘਟਹੈ ਉਮਡਾਈ। ਮਾਰੁਤ ਜਾਇ ਸੁ ਠੌਰ ਬਿਖੈ ਜਨ ਪੂਜਤ ਸੰਭੁ ਸੁ ਪ੍ਰੇਮ ਬਢਾਈ। ਗਾਵਤ ਫੂਲ ਚਢਾਵਤ ਹੈ ਸੁ ਨਿਵਾਵਤ ਬੰਦਤ ਸੀਸ ਨਿਵਾਈ॥ ੧੨੧॥ ਆਰਤੀ ਗੰਗ ਕੋ ਨੀਰ ਕਰੇ ਪੁਨ ਫੂਲ ਪਰਾਗ ਸੁ ਗੰਧ ਚਢਾਇ। ਗੁੰਜਤ ਬੀਚ ਸੁ ਭ੍ਰਿੰਗ ਫਿਰੇ ਮਿਸੁ ਤਾਂਹਿ ਮਨੋ ਸ਼ਿਵ ਗੀਤ ਸੁਨਾਇ। ਤਰੁਲੰਬਲਤਾ ਅਤਿ ਨਾਚਤ ਹੈ

ਸੁ ਮਨੋ ਭੁਜਦੰਡਨ ਭਾਵ ਦਿਖਾਏ । ਸਾਰਸ ਹੰਸ ਚਕੋਰ ਧੁਨੰ ਮਿਸਵਾਯੁ ਮਨੋ ਸ਼ਿਵ ਪਾਠ ਸੁਨਾਏ॥ ੧੨੨ ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਪਿਖ ਆਨੰਦ ਭੂਪਤਿ ਭਯੋ ਲਾਗੋ ਕਰਣ ਉਚਾਰ। ਯਹਿ ਸ਼ਿਵ ਨਗਰੀ ਪਾਵਨੀ ਮੁਕਤਿ ਕਰੇ ਸੰਸਾਰ ॥ ੧੨੩ ॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਤਮਹਾਰਿਦ ਦੂਰ ਕਰੇ ਖਿਨਮੈਂ ਪੁਨ ਆਨੰਦ ਆਤਮ ਮੈ ਉਪਜਾਏ । ਵਿਧੁ ਮੌਲ ਪੁਰੀ ਮਨ ਐਂਚਤ ਹੈ ਸੁ ਮਨੋ ਪਦ ਮੋਖਹਿ ਗਜ਼ਾਨ ਲਜਾਏ। ਜਿਹ ਠੌਰ ਬਿਖੇ ਯਹਿ ਗੰਗ ਭਲੇ ਅਤਿ ਵੱਕ੍ਰ ਭਈ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਸੁਹਾਏ। ਜਨੁ ਹਾਸ ਕਰੇ ਯਹ ਚੰਦ ਕਲਾ ਸੁ ਕਿਧੋ ਧਰ ਮੋਤਿਨ ਹਾਰ ਸੁ ਪਾਏ॥ ੧੨੪॥ ਸੋਰਠਾ॥ ਰਥ ਤੇ ਉਤਰ ਸੁ ਸੂਤ ਦਈ ਪ੍ਰਕਰਮਾਭੂਪ ਕੀ। ਪਿਖ ਬਿਬੇਕ ਪੁਰ ਹੂਤ ਦੀਰਘ ਆਯੁ ਬਿਸਾਲ ਮਤਿ॥ ੧੨੫॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਗੰਗ ਕਿ ਤੀਰ ਸੁਧੀਰ ਮਹਾਂ ਮਤਿ ਮੰਦਰ ਊਚ ਸੁ ਮੇਰੁ ਸੁਹਾਏ। ਆਦਿ ਨਰਾਇਣ ਕੇਸ਼੍ਵ ਕੋ ਯਹਿ ਪਾਵਨ ਥਾਨ ਮਹਾਤਮ ਗਾਏ। ਭੂਪਿ ਨਿਹਾਰ ਅਨੰਦ ਭਯੋ ਮੁਖ ਭੀਤਰ ਤੇ ਯਹਿ ਵਾਕ ਅਲਾਏ। ਖੇਤ੍ਰ ਕੁਆਤਮ ਏਹ ਸੁਨੇ ਸੁ ਪੁਰਾਵਿਦ ਪੰਡਿਤ ਮੋਹ ਬਤਾਏ॥ ੧੨੬॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਯਾਹਿ ਠੌਰ ਤਜ ਦੇਹ ਕੌ ਮਿਲੈ ਪਰਾਤਮ ਜਾਇ। ਪੁੰਨਵੰਤ ਜਨ ਲੋਕ ਮੈਂ ਲਹੈ ਮਰਣ ਇਹ ਆਇ ॥ ੧੨੭॥ ਸੂਤੋਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਪੁਨ ਲੋਭ ਲੌ ਭੂਪਤਿ ਹਮੇਂ ਨਿਹਾਰ। ਦੇਖੋ ਦੂਰ ਪਲਾਤ ਹੈ ਜਿਉ ਕਾਤਰ ਅਸਿਧਾਰ॥ ੧੨੮॥ ਭੂਪਤਿ ਕ-

ਹਜ਼ੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਹਰਿ ਸਰਬ ਸਿੱਧਿ ਜਗ ਹੋਇ। ਕਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਭਗਵਾਨ ਕੇ ਮੈਂ ਬੰਦੋ ਪਦ ਦੋਇ॥ ੧੨੯॥ ਰਥ ਤੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਭੂਪਤਿ ਭਲੇ ਨਿਹਾਰ। ਭਗਵਨ ਭਗਤ ਕਲੇ ਸ਼ਹਰਿ ਜੈਸੇ ਸਦਾ ਤਿਹਾਰ॥ ੧੩੦॥ ਬਿਬੇਕੋਵਾਚ॥ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ॥ ਸੁਰੰਚਕ੍ਰ ਚੂੜਾ ਮਣੀ ਦੀਪ ਜਾਗੇ। ਕਰੇ ਆ-ਰਤੀ ਪਾਦ ਕੰਜੰ ਸਭਾਗੇ। ਨਖੰਜੋਤਿ ਸੋਭਾ ਲਸੇ ਹੇਮ ਪੀਠੇ। ਮਨੋ ਕੋਟਿ ਖਦਜ਼ੋਤ ਚਾਂਦੇ ਸੁ ਡੀਠੇ॥ ੧੩੧॥ ਭਵੰਦ੍ਵੈਤ ਸੰ-ਭ੍ਰਾਤ ਸੰਤਾਂਨਿਤਾਏ। ਤੁਮੇ ਦ੍ਵੈਤ ਮੇਟੋ ਕਰੋ ਬੋਧ ਛਾਏ। ਖਿਮਾ ਮੰਡਲੋ ਧਾਰ ਸੰਭਾਰ ਪੀਨੇ। ਲਗੀ ਦਾੜ ਕੋਟੀ ਗਿਰੇ ਚੂਰ ਕੀਨੇ ॥ ੧੩੨॥ ਬਲੀ ਯਾਗ ਮਾਹਿੰ ਕਰੇ ਰੂਪ ਭਾਰੀ। ਪਦੋਂ ਸਾਬ ਮਾਪੀ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਸੁ ਸਾਰੀ। ਭੁਜਾ ਦੰਡ ਆਗੇ ਗਿ-ਰੈ ਛੱਤ੍ਰ ਲੀਨੇ। ਬਲਾਰਾਤਿ ਕੋ ਮਾਨ ਕੀਨੋ ਸੁਖੀਨੇ ॥ ੧੩੩ ॥ ਤ੍ਰਸਤ ਗੋਕਲੰ ਤ੍ਰਾਣ ਕਾਰੀ ਦਯਾਲੇ। ਟਰੀ ਅੰਬੁ ਬਰਖਾ ਕਰੇ ਗੋਪ ਪਾਲੇ। ਸੁਰਾਰਾਤਿ ਭਾਮਾ ਸੁ ਸੰਧੂਰ ਸੀਸੰ। ਸੁ ਸੰਧਯਾ ਭ੍ਰਕਾਂਤੂ ਹਸੇ ਦੇਵ ਈਸੰ॥ ੧੩੪॥ ਤਿਨੇ ਦੂਰ ਕਾਰੀ ਮਨੋ ਮਾਰ ਤੰਡੰ। ਕਹੇ ਕੋਵਿਦਾਈ ਸਤੇ ਦੌਰ ਚੰਡੰ। ਸੁ ਦੈਤੇਂਦ੍ਰ ਵਖਜ਼ਾਤਟੀ ਪਾਟ ਨਾਰੀ। ਨਖੰ ਸ੍ਰੇਣ ਕਾ ਨਾਥ ਤੇਰੀ ਉਚਾਰੀ ॥ ੧੩੫॥ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਰਿਪੂ ਕੈਟਭੇ ਕੰਠ ਕਾਠੰ। ਕਟੇ ਚੱਕ੍ਰ ਧਾਰਾ ਕਰੇ ਭੂਮਿ ਮਾਠੰ। ਫੁਰੇ ਜੋਤਿ ਰੁਲਕਾ ਭੁਜੇ ਦਾਮ ਡੇਜੰ। ਕਰੇ ਖੀਰ ਸੈਨੰ ਸਜੇ ਸੇਸ ਸੇਜੰ॥ ੧੩੬॥ ਸਦਾ ਸ਼ੰਭੁ ਪਜਾ-ਰੇ ਮਹਾਂ ਤੇਜ ਧਾਰੀ। ਭੁਜਾ ਦੰਡ ਸੰਭ੍ਰਾਂਤਿ ਸੈਲੰ ਮੁਰਾਰੀ। ਮ-

ਥੇ ਖੀਰ ਸਿੰਧਿ ਭੂਮੇ ਬਾਹੁ ਪੀਨੇ। ਭਏ ਲਾਛਨੰ ਤਾਂਹਿ ਬੀਚੰ ਨਵੀਨੇ॥ ੧੩੭॥ ਸੁ ਮੋਤੀ ਫਲੋਦਾਰ ਹਾਰੰ ਸੁਹਾਏ। ਪ੍ਰਭਾ ਕੰਠ ਮੱਧੇ ਸਕੇ ਕੋ ਬਤਾਏ। ਮਹਾਂਮੋਹ ਛੇਦੀ ਦਿਜੇ ਬੋਧ ਨਾਥੰ। ਨਮੋ ਦੇਵ ਪਾਏਂ ਦੋਊ ਜੋਰ ਹਾਥੰ॥ ੧੩੮॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਆਦਿ ਨਰਾਇਣ ਦੀਨ ਵਰ ਭਏ ਪ੍ਰਸੰਨ ਉਦਾਰ। ਬੋਧ ਬਲੀ ਸੁਤ ਹੋਇਗੋ ਭੂਪਤਿ ਭੌਨ ਤਿਹਾਰ॥ ੧੩੯॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਮੰਦਰ ਨਿਕਸ ਬਿਬੇਕ ਪੁਨ ਪਿਖ ਇਮ ਕੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼। ਯਹਿ ਨੀਕੋ ਅਸਥਾਨ ਹੈ ਈਹਾਂ ਕਰੇਂ ਨਿਵਾਸ॥ ੧੪੦॥ ਕਵਿਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਸਭਾ ਸਮੇਤ ਸੁ ਏਹੁ ਜਬ ਪੇਖੀ ਭੂਪਤਿ ਰੀਤਿ। ਕੀਰਤ ਵਰਮਾਂ ਦੇਵ ਤਬ ਭਯੋ ਇਕਾਗਰ ਚੀਤ॥ ੧੪੨॥ ਉਪਜੇ ਗੋ ਵੈਰਾਗ ਮਨ ਆਇ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਦਯਾਲ। ਬੋਧ ਕਰੇ ਮਨ ਕੋ ਭਲੇ ਹੈ ਹੈ ਕਥਾ ਬਿਸਾਲ॥ ੧੪੨॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮਤ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਚਰਣ ਸਿੱਖਤ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘੇਨ ਗੌਰੀ ਰਾਇ ਆਤਮ ਜੇਨ ਵਿਰਚਿਤੇ ਪ੍ਰਬੋਧਚੰਦ੍ਰ ਨਾਟਕੇ ਚਤੁਰਥੋ ਅੰਕ॥ ੪॥

੧ ਓ ਸਤਿ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਦੋਹਰਾ॥ ਪਦ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਰਘੁਨਾਥ ਕੇ ਲਹੇ ਬੋਧ ਮਤਿ ਮਾਨ। ਹਨੇ ਮੋਹ ਬਲਵਾਨ ਕੋ ਤਿਹ ਬੰਦੋ ਭਗਵਾਨ॥ ੧॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਕੀਰਤ ਵਰਮਾ ਭੂਪ ਕੇ ਦੇਖਤ ਸਭਾ ਮਝਾਰ॥ ਸਰਧਾ ਕੀਨ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਤਬ ਲਾਗੀ ਕਰਨ ਉਚਾਰ॥ ੨॥ ਸਰ-

ਧੋਵਾਚ॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੁ ਪੰਥ ਅਹੇ ਜਗ ਮੈਂ ਯਹਿ ਜਾਤਿ ਕੁ ਬੈਰ ਬਡੋ ਦੁਖ ਦਾਈ। ਕ੍ਰੋਧ ਦਵਾਨਲ ਤੇਜ ਬਢੀ- ਖਿਨ ਮੈਂ ਸਗਲੀ ਕੁਲ ਜਾਂਹਿ ਖਪਾਈ। ਜਿਉ ਬਨਬਾਸ ਸੰ- ਘੱਟਨ ਤੇ ਪੁਨ ਪਾਵਕ ਕਾਨਨ ਖੇਹ ਰਲਾਈ। ਤਿਮ ਹੀ ਗਹਿ ਬਾਂਧਵ ਕ੍ਰੋਧ ਜਲੇ ਦੁਖਭੂਰ ਭਯੋ ਦ੍ਰਿਗ ਤੇ ਜਲ ਜਾਈ ॥ ੩ ॥ ਦੁਖ ਦੇਖ ਨ ਅੰਕ ਲਿਖੇ ਬਿਧਿ ਭਾਲ ਸੁ ਆਜ ਪਿਖੇ ਨਹਿ ਜਾਤ ਮਿਟਾਇ। ਮਮ ਸੋਦਰ ਬੰਧੁ ਹਤੇ ਰਨ ਮੈਂ ਤਨੁ ਭੂਮਿ ਰੁਲੇ ਕਿਹ ਠੌਰ ਸਿਧਾਇ। ਦੁਰ ਵਾਰਣ ਦਾਰਣ ਸ਼ੋਕ ਮਹਾਂ ਅਤਿ ਪਾਵਕ ਮੇਂ ਉਰ ਭੂਰ ਜਲਾਇ। ਸੁ ਬਿਬੇਕ ਕਿ ਮੇਹ ਅ- ਨੇਕ ਪਰੇ ਖਿਨ ਪਾਵਕ ਸ਼ੋਕ ਨ ਲਾਟ ਬੁਝਾਇ॥ ੪ ॥ ਸਾਗਰ ਸੈਲ ਮਹੀ ਸਰਿਤਾ ਸਭ ਅੰਤਕ ਅੰਤਸ ਮੇਂ ਸੁਖ ਪਾਇ। ਤੌ ਤ੍ਰਿਣ ਜੀਰਣ ਸੇ ਤਨੁ ਮੈਂ ਜਨ ਕੋਵਿਦ ਕੋ ਭਵ ਮੈਂ ਪਤਿ- ਯਾਇ। ਯੱਦਪਿ ਯੌ ਸੁ ਬਿਚਾਰ ਕਰੋਂ ਪੁਨ ਤੱਦਪਿ ਸ਼ੋਕ ਬਿਬੇਕ ਦਬਾਇ। ਦੀਰਘ ਸ਼ੋਕ ਕੀ ਜ੍ਵਾਲ ਬਢੇ ਬਿਧ ਹਾ ਉਰ ਅੰਤਰ ਮੋਹਿ ਜਲਾਇ॥ ੫ ॥ ਯੱਦਪ ਕ੍ਰੂਰ ਸੁਭਾਵ ਹੁਤੇ ਮਮ ਭ੍ਰਾਤ ਚਲੇ ਸੁਕੁ ਪੰਥਨ ਮਾਹੀ। ਕਾਮ ਸੁ ਕ੍ਰੋਧ ਤਥਾ ਮਦ ਮਾਨ ਮੁਏ ਸਗਲੇ ਰਣ ਮੰਡਲ ਮਾਹੀ। ਤੱਦਪ ਦੂਖ ਕਟੇ ਉਰ ਕੋ ਅਰੁ ਦੇਹ ਸੁਕਾਵਤ ਮੇਂ ਜਗ ਮਾਹੀ। ਸ਼ੋਕ ਦਵਾਨ ਲਜ੍ਵਾਲ ਲਗੀ ਮਮ ਅੰਤਰ ਆਤਮ ਕਾਨਨ ਮਾਹੀ॥ ੬ ॥ ਚੌਪਈ॥ ਕਰ ਕੈ ਮਨ ਕੇ ਮਾਂਹਿ ਬਿਚਾਰਾ। ਸਰਧਾ ਬਹੁਰੋ ਕੀਨ ਉ- ਚਾਰਾ। ਬਿਸ਼ਨ ਭਗਤਿ ਉਰ ਪਰਮ ਦਯਾਲ। ਐਸੋ ਮੋ

ਪ੍ਰਤਿ ਕਹਯੋ ਬਿਸਾਲ॥ ੭ ॥ ਵਿਸ਼ਨੁਭਗਤਿਉਵਾਚ ॥ ਸੰਕਰ-ਛੰਦ॥ ਇਹ ਠੌਰ ਸੰਘਰ ਹੋਇਗੋ ਭਟ ਕਰੇਗੋ ਕੁਲ ਨਾਸ। ਮੈਂ ਹੇਰ ਸਾਂਕੋ ਪਾਪ ਨਹਿ ਮਨ ਭਯੋ ਮੋਹਿ ਉਦਾਸ। ਅਬ ਛੋਡ ਕੈ ਬੱਨਾਰਸੀ ਮੈਂ ਸਾਲਗ੍ਰਾਮ ਸੁ ਜਾਉਂ। ਭਗਵਾਨ ਕੇ ਅਸਥਾਨ ਬਸ ਕਰ ਕਾਲ ਤਾਂਹਿ ਬਿਤਾਂਓਂ ॥ ੮ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਸਰਧੇ ਯੁਤ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸਭ ਕਰੀ ਨਿਵੇਦਨ ਆਇ। ਸੋ ਮੈਂ ਸਗਲੋ ਤਾਂਹਿ ਫਿਰ ਕਰੋਂ ਨਿਵੇਦਨ ਜਾਇ ॥ ੯ ॥ ਭੁਜੰਗ-ਪ੍ਰਯਾਤਛੰਦ ॥ ਤਹਾਂ ਬੇਗ ਸ਼ਰਧਾ ਸੁਨੀਕੇ ਸਿਧਾਈ। ਪਿਖੇ ਤੀਰਥੰ ਗੰਡਕਾ ਪਾਵਨਾਈ। ਜਹਾਂ ਆਪ ਦੇਵੋ ਸਦਾ ਵਾਸ ਧਾਰੇ। ਸੁ ਸੰਸਾਰ ਸਿੰਧੰ ਜਨੰ ਪਾਰੁਤਾਰੇ ॥ ੧੦ ॥ ਕਰੀ ਬੰਦਨਾ ਠੌਰ ਨੀਕੇ ਨਿਹਾਰੀ। ਇਹੀ ਬਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤੀ ਜਨੰ ਮੋਖ ਕਾਰੀ। ਮਿਲੀ ਸ਼ਾਂਤਿ ਸੰਗੀ ਕਛੂ ਸੋ ਬਿਚਾਰੇ। ਚਲਯੋ ਯਾ ਸਮੀਪੰ ਕਹੋ ਸਰਬ ਸਾਰੇ॥ ੧੧ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਬਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਅਰੁ ਸਾਂਤਿ ਪੁਨ ਬਰੀ ਸਭਾ ਮਹਿ ਆਇ। ਬਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਕੋ ਕਹੇਗੀ ਸਾਂਤਿ ਸੁ ਕਛੂ ਸੁਨਾਇ ॥ ੧੨ ॥ ਸ਼ਾਂਤਿਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਦੇਵੀ ਤੋਕੋ ਮੈਂ ਪਿਖੋਂ ਚਿੰਤਾ ਕੁਲ ਉਰ ਮਾਂਹਿ। ਬਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਮੋਕੋ ਕਹੋ ਕੌਨ ਹੇਤੁ ਮਨ ਮਾਂਹਿ॥ ੧੩ ॥ ਬਿਸ਼ਨੁਭਗਤਿਉਵਾਚ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਵਤਸੇ ਸੁਬਨਾਰ ਸਮਾਂਹਿ ਮਹਾਂ ਰਨ ਹੋਵਤ ਮੋਹ ਬਿਬੇਕਹ ਕੇਰੋ। ਜਿਹ ਠੌਰ ਸੁ ਬੀਰ ਅਨੇਕ ਮਰੇ ਸੁ ਮਨੋ ਜਮ ਰਾਜ ਕਰੇ ਸੁ ਨਿਬੇਰੋ। ਤਹਿ ਮੋਹ ਬਲੀ ਕਹਿ ਬਾਲ ਬਿਬੇਕ ਭਿਰੇ ਰਣ ਮੈਂ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਘਨੇਰੋ।

ਨਹਿ ਜਾਨਤਿ ਤਾਂ ਗਤਿ ਕੌਨ ਭਈ ਇਹ ਕਾਰਣ ਤੇ ਉਰ ਕੰਪਤ ਮੇਰੋ ॥ ੧੪ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਕਹਯੋ ਸ੍ਾਂਤਿ ਕਹਿ ਚਿੰਤ ਹੈ ਤੋਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਜਬ ਹੋਇ। ਤਬ ਬਿਬੇਕ ਜੀਤੇ ਸਹੀ ਮੈਂ ਜਾਨੋ ਯਹਿ ਲੋਇ ॥ ੧੫ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਯੱਦਪ ਵਤ ਸੇ ਏਵ ਹੈ ਸੰਤਨ ਕੋ ਕਲਯਾ-ਨ ॥ ਜਾਪਤ ਹੈ ਅਨੁ ਮਾਨਤੇ ਤੱਦਪ ਸੰਕ ਮਹਾਨ ॥ ੧੬ ॥ ਅਬ ਲੌ ਸ਼ਰਧਾ ਨਹਿ ਅਈ ਸਮਾਚਾਰ ਲੇ ਪਾਹਿ। ਯਾਂਤੇ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਮਨ ਬਿਖੇ ਬਡੋ ਸੰਦੇਹ ਸੁ ਆਹਿ ॥ ੧੭ ॥ ਤਾਂਹਿ ਸਮੇ ਸ਼ਰਧਾ ਅਈ ਲਾਗੀ ਕਰਨ ਉਚਾਰ। ਬਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਮੋਕੋ ਮਿਲੋ ਪੁਤ੍ਰੀ ਭੁਜਾ ਪਸਾਰ ॥ ੧੮ ॥ ਬਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਸਰਧਾ ਕਹਯੋ ਸੁਖ ਸੋਂ ਆਈ ਮਾਇ। ਸ਼ਰਧਾ ਕਹਯੋ ਪ੍ਰਸਾਦ ਤਵ ਕਹਿ ਕਲੇਸ਼ ਜਨ ਪਾਂਇ ॥ ੧੯ ॥ ਕਹਯੋ ਸ਼ਾਂਤਿ ਕਰ ਜੋਰ ਕੈ ਅੰਬ ਨਮੋ ਪਦ ਬਾਰ। ਸ਼ਰਧਾ ਕਹਯੋ ਸੁ ਗਲ ਮਿਲੋ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਭੁਜਾ ਪਸਾਰ ॥ ੨੦ ॥ ਸਾਂਤਿ ਮਿਲੀ ਗਲ ਮੈਂ ਤਬੈ ਭਾਇਓ ਅਨੰਦ ਨ੍ਰਿਤਾਂਤ। ਬਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਬੋਲੀ ਤਬੈ ਸਰਧੇ ਕਹਹੁ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ॥ ੨੧ ॥ ਦੇਵੀ ਤੇ ਪ੍ਰਤਿ ਕੂਲ ਕੋ ਜੋ ਕਛੁ ਲਾਇਕ ਹੋਇ। ਸੋ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਊਹਾਂ ਭਯੋ ਔਰ ਨ ਜਾਨੋ ਕੋਇ ॥ ੨੨ ॥ ਬਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਪੁਨ ਤਿਹ ਕਹਯੋ ਮੋਕੋ ਕਹਿ ਬਿਸਤਾਰ। ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਸ਼ਰਧਾ ਤਹਾਂ ਲਾਗੀ ਕਰਨ ਉਚਾਰ ॥ ੨੩ ॥ ਸ਼ਰਧਾਉਵਾਚ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਭਾਗਵਤੀ ਸੁਨ ਤੂੰ ਜਬ ਹੀ ਤਹ ਕੇਸ਼ਿਵ ਮੰਦਰ ਤੇ ਨਿਕਸਾਈ। ਪ੍ਰਾਤ ਭਯੋ ਫੁਨ ਤਾਂਹਿ ਸਮੇ ਰਸਮੀ ਰਵਿ ਕੋਮਲ ਜੌ ਨਿਸਰਾਈ। ਦੂੰਦਭ ਭੇਰਿ ਨਿਸ਼ਾਨ

ਬਜੇ ਸੁ ਪ੍ਰਲੈ ਘਨ ਕੀ ਧੁਨਿ ਜਾਂਹਿ ਲਜਾਈ। ਬੀਰ ਸੁ ਸਿੰਘ ਸਮਾਨ ਗਜੇ ਵਰਤੀ ਮੁਖ ਕਾਤਰ ਕੇ ਪਿਯਰਾਈ ॥ ੨੪ ॥ ਖੁਰਵਾਜਿਨ ਔ ਰਥ ਨੇਮਿ ਦਲੀ ਧਰ ਚੂਰਣ ਧੂਰ ਅਕਾਸ਼ ਉਡਾਈ। ਧਰ ਜਾਨ ਬਿਰੰਚਿ ਸੁ ਲੋਕ ਚਲੀ ਨਹ ਜਾਨ ਪਰੇ ਰਵਿ ਲੀਨ ਛਪਾਈ। ਗਜ ਕੁੰਭ ਸੰਧੂਰ ਸੁ ਭੂਰਸਜੇ ਤਿਨ ਕੀ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਸੁ ਕੋਰ ਬਨਾਈ। ਜਨੁ ਸਾਂਝ ਸਮੇ ਦਿਗ ਪੱ-ਛਮ ਤੇ ਯਹਿ ਲਾਲ ਘਟਾਂ ਉਮਡੀ ਅਧਿਕਾਈ॥ ੨੫ ॥ ਕਬਿੱਤ ॥ ਆਪਨੀ ਪਰਾਈ ਮਿਲ ਆਈ ਸੈਨ ਦੋਊ ਜਬ ਗੱ-ਜੇ ਬੀਰ ਐਸੇ ਜਨ ਪ੍ਰਲੈ ਘਨ ਆਏ ਹੈ। ਭੇਦ ਕੈ ਸੁ ਬੇਲ ਮਾਨੋ ਲੋਗਨ ਕੇ ਖੇਦ ਹਿਤ ਪੱਛਮ ਸੁ ਪੂਰਬ ਕੇ ਸਿੰਧੁ ਉ-ਛਲਾਏ ਹੈ। ਰਾਂਜਨ ਕੇ ਰਾਇ ਸੁ ਬਿਬੇਕ ਯੌ ਠਰ੍ਹਾਇ ਮਨ ਦਰਸ਼ਨ ਨਜਾਯਕ ਕੋ ਦੂਤ ਕੈ ਪਠਾਏ ਹੈ। ਜੈਸੇ ਰਾਮਚੰਦ ਸੁਤ ਬ ਲਿ ਕੇ ਪਠਾਏ ਤਿਨ ਜਾਇ ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਕੌ ਸੁ ਵਾਕ ਯੌ ਸੁਨਾਏ ਹੈ॥ ੨੬ ॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਤਜ ਕੈ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਸੰਤ ਰਿਦੈ ਸਰਿਤਾ ਤਟ ਪਾਵਨ ਕਾਨਨ ਸਾਰੇ। ਤੁਮ ਜਾਇ ਮਲੇ-ਛਨ ਮਾਂਹਿ ਬਸੋ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਸੁ ਰਾਇ ਬਿਬੇਕ ਉਚਾਰੇ। ਨਹਿ ਜੌ ਪੁਨ ਧਾਰ ਕ੍ਰਿਪਾਨਹਤੇ ਸਭ ਅੰਗ ਗਿਰੇ ਧਰ ਮਾਂਹਿ ਤੁਮਾਰੇ। ਤਬ ਜੰਬੁਕ ਸ੍ਰੋਣਤ ਪਾਨ ਕਰੇ ਪਲ ਗੀਝ ਚਰੇ ਰਣ ਭੂਮਿ ਮਝਾਰੇ॥ ੨੭॥ ਬਿਸ਼ਨੁਭਗਤਿਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਮਾਤ ਪਿਆਰੀ ਸਸਿ ਮੁਖੀ ਮ੍ਰਿਗ ਨੈਨੀ ਬਲਿਹਾਰ। ਤਿਹ ਤੇ ਬਹੁਰੋ ਕਜਾ ਭਯੋ ਮੋਕੋ ਕਰੋ ਉਚਾਰ॥ ੨੯॥ ਸ਼ਰਧਾਉਵਾਚ

॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਬਨ ਮੋਹ ਮਹੀਪ ਸੁਨ੍ਯੋ ਜਬ ਹੀ ਬਿਕੁਟੀਭ੍ਰਿਕੁ-ਟੀ ਖਲ ਤਾਂਹਿ ਚਢਾਈ। ਅਤਿ ਕ੍ਰੂਰ ਸੁ ਕ੍ਰੋਧ ਮਹਾਨ ਭਯੋ ਦ੍ਰਿਗ ਲਾਲ ਕਰੇ ਇਹ ਬਾਤ ਅਲਾਈ। ਸੁ ਬਿਬੇਕ ਕਰੇ ਦੁਸ੍ਰਿਤਮਤਾ ਫਲ ਯਾਹਿ ਪਿਖੇ ਇਮਦੂਤ ਸੁਨਾਈ। ਰਣ ਹੇਤੁ ਪਖੰਡ ਕੋ ਆਗਮ ਜੋ ਖਲ ਮੋਹ ਬਲੀ ਤਬ ਦੀਨ ਪਠਾਈ॥ ੨੯॥ ਛਪੈ ॥ ਯਾ ਅਵਸਰ ਪੁਨ ਅਪਨੀ ਸੈਨ ਅਗਾਰੀ ਆਈ। ਸ੍ਰੀ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਪਦਮ ਹਾਥ ਸਸਿ ਕਾਂਤਿ ਸੁਹਾਈ। ਵੇਦ ਵੇਦਾਂਗ ਪੁਰਾਣ ਧਰਮ ਪੁਨ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਸੁ ਜੇਤੇ। ਭਾਰਤ ਲੌ ਇਤਿਹਾਸ ਸੰਗ ਮਿਲ ਆਏ ਤੇਤੇ। ਪਿਖ ਤਾਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਅਰਿ ਸੈਨ ਬਲ ਗਯੋ ਨਿਖਲ ਸਕੁਚਾਇਅਤਿ। ਸੁਨ ਜਿਉਂ ਅਤਿ ਪਾਵਨ ਧਾਰ ਪਿਖਦਿੱਬ ਧੁਨੀ ਜਗ ਪਾਪ ਗਤਿ॥੩੦ ॥ ਬਿਸ਼ਨੁਭਗਤਿਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਮਾਤ ਪਿਆਰੀ ਸਸਿ ਮੁਖੀ ਮ੍ਰਿਗ ਨੈਨੀ ਬਲਿਹਾਰ। ਤਿਸ ਤੇ ਬਹੁਰੋ ਕਜ਼ਾ ਭਯੋ ਮੋ ਕੋ ਕਰੋ ਉਚਾਰ॥ ੩੧ ਸ਼ਰਧਾਉਵਾਚ ॥ ਤਬ ਦੇਵੀ ਆਗਮ ਜਿਤੇ ਬੈਸ਼੍ਨਵ ਸੂਰਯ ਆਦਿ। ਗਏ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਪਾਸ ਸਭ ਪੂਰ ਸੰਖ ਧੁਨਿ ਨਾਦ॥ ੩੨ ॥ ਬਿਸ਼ਨੁਭਗਤਿਉਵਾਚ॥ ਮਾਤ ਪਿਆਰੀ ਸਸਿ ਸੁਖੀ ਮ੍ਰਿਗ ਨੈਨੀ ਬਲਿਹਾਰ। ਤਿਸ ਤੇ ਬਹੁਰੋ ਕਜ਼ਾ ਭਯੋ ਮੋਕੋ ਕਰੋ ਉਚਾਰ॥੩੩॥ ਸ਼ਰਧਾਉਵਾਚ। ਕਬਿੱਤ ॥ ਸਾਂਖ ਔ ਨਿਆਇ ਸੁ ਕਣਾਦਿ ਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸਪੁਨ ਆਗਮ ਅਨੇਕ ਸੁ ਮਿਮਾਂਸਾ ਸੰਗ ਲਯਾਈ ਹੈ। ਯੁਕਤਿ ਅਪਾਰ ਮਾਨੋ ਭੁਜਾਈ ਹਜਾਰ ਫੁਰੇ ਦਿਸ਼ਾ ਕੋ ਮਿਟਾਇਤਮ ਜੰਗ ਹੁਲਸਾ-

ਈ ਹੈ। ਧਰਮਿੰਦੁ ਆਨਨ ਸੁ ਬੇਦ ਤ੍ਰਈ ਸੰਗ ਮਨੋ ਤੀਨ ਨੈ-
ਨਾਹੂੰ ਸੋਂ ਕਾਯਤਜਾਨੀ ਸੁਹਾਈ ਹੈ॥ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਕੇ ਆਗੈ
ਪ੍ਰਗਟਾਨੀ ਸੁ ਸਹਾਈ ਇਤ ਬਿਜੁਰੀ ਅਨੇਕ ਜਨ ਆਇ
ਚਮਕਾਈ ਹੈ॥ ੩੪॥ ਸ਼ਾਂਤਿ ਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਸੁਭਾਵ
ਵਿਰੋਧੀ ਆਗਮਾ ਤਰਕ ਤਥਾ ਪੁਨ ਜਾਨ ॥ ਮਿਲੇ
ਕਬੰ ਰਣ ਹੇਤੁ ਸੁਭ ਮਾਤਾ ਕਰੋ ਬਖਾਨ॥ ੩੫॥ ਸ਼ਰਧਾ
ਉਵਾਚ॥ ਸਮਾਨ ਵੰਸਤੇ ਜੇ ਭਏ ਲਰੇਂ ਪਰਸਪਰ ਸੋਇ॥
ਜੌ ਪਰ ਸੋਂ ਪੁਨ ਰਣ ਪਰੇ ਸੰਗਤਿ ਤਾਂਕੀਹੋਇ॥ ੩੬॥
ਤਿਮ ਹਮ ਬੇਦ ਪ੍ਰਸੂਤ ਸਭ ਕਛੁ ਬਿਰੋਧ ਨਿਜ ਮਾਹਿ॥
ਬੇਦ ਸੁ ਰੱਛਣ ਹੇਤੁ ਪੁਨ ਸਭ ਇਕਤ੍ਰ ਹੁਇ ਜਾਇ॥ ੩੭॥
ਨਾਸਤਕ ਪੱਖ ਨਿਖੇਧ ਹਿਤ ਸੰਗਤਿ ਭਈ ਹਮਾਰ॥ ਆਗਮ
ਮਾਂਹਿ ਵਿਰੋਧ ਨਹਿ ਕੀਨੋਂ ਤੱਤ ਵਿਚਾਰ॥ ੩੮॥ ਸ਼ਾਂਤਿ ਅਨੰਤ ਸੁ
ਜੋਤਿ ਜੋ ਅਦ੍ਵੈ ਅਜ ਬਲਿ ਏਕ॥ ਮਾਯਾ ਕੇ ਵਹਿ ਸੰਗ ਮਿਲ
ਭਾਸੇ ਰੂਪ ਅਨੇਕ॥ ੩੯॥ ਨਾਨਾ ਆਗਮ ਪੰਥ ਬਹੁ ਏਕ
ਜਨਾਵਤ ਈਸ॥ ਜਿਉ ਬਹੁ ਨਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਜਲ ਮਿਲੇ ਜਾਇ
ਵਾਰੀਸ॥ ੪੦॥ ਵਿਸਨੁ ਭਗਤਿ ਉਵਾਚ॥ ਮਾਤ ਪਿਆਰੀ
ਸਸਿ ਮੁਖੀ ਮ੍ਰਿਗਨੈਨੀ ਬਲਿਹਾਰ॥ ਤਿਸ ਤੇ ਬਹੁਰੋ ਕਜ਼ਾ
ਭਯੋ ਮੋਕੇ ਕਰੋ ਉਚਾਰ॥ ੪੧॥ ਸਰਧਾ ਉਵਾਚ॥ ਸਵੈਯਾ
ਤਬ ਯੁੱਧ ਅਰੰਭ ਭਯੋ ਦੁਹਤੇ ਰਣ ਆਪਸ ਮੈ ਕਰਿ ਕੁੰਭ
ਮਿਲਾਏ॥ ਸੁ ਤੁਰੰਗਮ ਸੰਗ ਤੁਰੰਗ ਜੁਟੇ ਰਥ ਸੰਗ ਰਥੀਸੁ
ਪ੍ਰਹਾਰ ਲਗਾਏ॥ ਸਰ ਪੁੰਜਪਦਾਂਤ ਚਲਾਂਹਿ ਇਸੇ ਜਨ ਤੋ

ਇਦ ਰੋਖ ਭਰੇ ਬਰਖਾਏ॥ ਅਤਿ ਯੁੱਧ ਭਯਾਨਕ ਭੂਰਭਯੋ ਡਰ ਕਾਤਰ ਬੀਰ ਮਹਾਂ ਹਰਖਾਏ॥ ੪੨॥ ਤਹ ਸ੍ਰੋਣਤ ਕੀ ਸੁਭਈ ਤਟਿਨੀ ਬਹੁ ਭੂਤ ਪਿਸਾਚ ਸੁਕੰਕ ਸੁਹਾਏ॥ ਸਰਦਾ-ਰਤ ਤੁੰਗ ਮਤੰਗ ਬਡੇ ਜਗਦੀਸ ਮਨੋ ਤਨ ਸੈਲ ਬਨਾਏ ਸਿਰ ਛੱਤ੍ਰ ਸੁ ਹੰਸ ਸਮਾਨ ਫਿਰੇ ਸਿਤ ਪਾਗ ਸੁਫੇਨੁ ਮਨੋ ਚ-ਮਕਾਏ॥ ਅਤਿ ਬੀਰ ਬਲੀ ਤਹਿ ਨਕ੍ਰ ਭਏ ਪਿਖ ਕਾਤਰ ਤਾਂ ਉਰਮੈਦਹਲਾਏ॥੪੩॥ ਚੌਪਈ ਯਾਬਿਧਦਾਰੁਣਭਯੋਸੰਗ੍ਰਾਮਾ। ਪਖੰਡਾਗਮ ਇਮ ਕੀਨ ਸੁਕਾਮਾ॥ ਲੋਕਾਯਤ ਕੋ ਤੰਤ੍ਰ ਸੁ ਜੋਈ॥ ਕੀਨੋ ਸੈਨ ਅਗਾਰੀ ਸੋਈ॥ ੪੪॥ ਪਰਸਪਰਿ ਦੋਨੋ ਦਲ ਜੂਟੇ॥ ਮੁਏ ਲੁਕਾਯਤ ਪ੍ਰਾਣ ਸੁ ਛੂਟੇ॥ ਬਹੁਰ ਪਖੰਡਾ ਗਮ ਹੈ ਜੋਈ॥ ਭਏ ਨ੍ਰਿਮੂਲ ਸਗਲ ਤਹਿ ਸੋਈ॥੪੫। ਸੋਮਸਿੱਧਾਂਤ ਕਪਾਲਕ ਜੋਈ॥ ਸਤਿ ਆਗਮ ਪਿਖ ਭਾਗਜੋ ਸੋਈ॥ ਸਤਿ ਆਗਮ ਇਹੁ ਆਇ ਬਖਾਨੀ॥ ਸੁਨੋਂ ਤਾਂਹਿ ਕੀ ਸਾਚੀ ਬਾਨੀ॥ ੪੬॥ ਮਦ ਭਵ ਭੇਖਜ ਕਰੇ ਬਖਾਂਨ॥ ਤੇ ਮਤਿ ਮੰਦ ਸੁ ਮਹਾਂ ਅਜਾਨ॥ ਮਨੁਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਲੌ ਆਗਮ ਜੇਤੇ॥ ਸੁਨੇ ਨ ਮੂਢਨ ਕਾਨ ਨਤੇਤੇ॥੪੭॥ਤਥਾਚ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ। ਸੁਰਾਪੀਤ੍ਵਾਦਿ ਜੋ ਮੋਹਾਤ ਆਗਨ ਵਰਣਾਂ ਸੁਰਾਪਵੇਤ। ਤਜਾ ਸ ਕਾਯੰ ਨਿਰਦਗਧੋ ਮੁਚਤੇ ਕਿਲ ਵਿਖਾਤ ਤਤਃ॥ ੧॥

ਚੌਪਈ॥ ਸਤਆਗਮ ਪਰਵਾਹ ਬਹਾਏ॥ ਸੋਗਤ ਕਾਸੀ ਛੋਡ ਪਲਾਏ॥ ਪਰਾਸੀਕਸਿੰਧਰਾ ਧਾਰੇ॥ ਅੰਗਵੰਗ ਪ੍ਰਨਮ ਗਧ ਪਧਾਰੇ॥੪੯॥ ਮਲੇਛ ਪ੍ਰਾਇ ਕਲਿੰਗਾਦਿਕ ਜੋਈ॥

ਤਾਂ ਮੈਂ ਜਾਇ ਬਸੇ ਪੁਨ ਤੇਈ। ਔਰ ਪਖੰਡ ਦਿਗੰਬਰ ਜੇਤੇ
ਗਏ ਪੰਚਾਲ ਦੇਸ ਕੋ ਤੇਤੇ॥ ੪੯॥ ਮਾਲਵ ਔਰ ਅਭੀਰ
ਅਨਿਰਤਾ। ਸਾਗਰ ਮਾਰੂ ਦੇਸ ਤ੍ਰਿਗਰਤਾ। ਬਿਚਰੇ ਤਾਂ ਮੈ
ਗੂਫ ਸੁਭਾਏ ਮੰਦਰ ਸੇਵਕ ਦ੍ਵਾਰ ਬਨਾਏ॥ ੫੦॥ ਨਾਸੁ-
ਕ ਤਰਕ ਅਹੇ ਪੁਨ ਜੇਤੀ। ਦਲੀ ਮਿਮਾਂਸਾ ਪਾਂਇਨ ਤੇਤੀ।
। ਤਾਂ ਅਨੁਪਥ ਮੈਂ ਵਹੀ ਸਿਧਾਈ। ਜਹਾਂ ਪਖੰਡ ਦੂਰੇ ਜਗ
ਜਾਈ॥ ੫੧॥ ਬਿਸ੍ਨ ਭਗਤਿ ਉਵਾਚਾ॥ ਦੋਹਰਾ॥
ਮਾਤ ਪਯਾਰੀ ਸਸਿ ਮੁਖੀ ਮ੍ਰਿਗ ਨੈਨੀ ਬਲਿਹਾਰ। ਤਿਸ ਤੇ
ਬਹੁਰੋ ਕਜ਼ਾ ਭਯੋ ਮੋਕੋ ਕਰੋ ਉਚਾਰ॥ ੫੨॥ ਸਰਧਾਉ-
ਵਾਚ॥ ਚੌਪਈ॥ ਬਹੁਰੋ ਵਸਤੁ ਵਿਚਾਰ ਉਧਾਰੇ।
ਕਾਮ ਬਲੀਰਣਭੀਤਰ ਮਾਰੇ। ਖਿਮਾਕ੍ਰੋਧ ਗਹਿ ਕੇਸ ਪਛਾਰਯੋ
ਹਿੰਸਾਦਿਕ ਕੋ ਮੂਲ ਉਖਾਰਯੋ॥ ੫੩॥ ਸੰਤੋਖ ਲੋਭ ਕੋ
ਇਉ ਰਣ ਮਾਰਯੋ ਜਿਉ ਰਘੁ ਪਤਿ ਦਸਕੰਠ ਸੰਘਾਰਯੋ।
ਤ੍ਰਿਸ੍ਨਾ ਚੋਰੀ ਮਿਥਯਾ ਬੈਨ। ਪਰ ਗ੍ਰਹ ਸਹਿਤ ਉਡਾਏ ਗੈਨ।
੫੪॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਅਨਸੂਯਾ ਮਤਸਰ ਜਿਤੀ ਨੀਕੇ ਸੰਖ
ਬਜਾਇ। ਪਰ ਉਤ ਕਰਖਹ ਭਾਵਨਾ ਮਦਰੋ ਦੀਨ ਖਪਾਇ॥
॥ ੫੫॥ ਬਿਸ੍ਨ ਭਗਤਿ ਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਭਲਾ ਭਯਾ
ਅਰਿਗਨ ਮੁਏ ਸੰਘਰ ਭੂਮਿ ਮਝਾਰ। ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਬਿਰਤਾਂਤ ਜੋ
ਮੋਕੋ ਉਚਾਰ॥ ੫੬॥ ਸਰਧਾਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਯੋਗ
ਉਪਸਗਨ ਸੰਗ ਪੁਨ ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਖਲ ਜੋਇ। ਲੀਨ ਭਯੋ
ਕਹਿ ਕੰਦਰੇ ਜਾਪਤ ਨਾਹੀ ਸੋਇ॥ ੫੭॥ ਵਿਸ੍ਨ ਭਗਤਿ-

ਉਵਾਚ ॥ ਚੌਃ॥ ਮੋਹ ਅਨਰਥ ਹਿ ਕਾਰਣ ਜੋਈ। ਰਹਯੋ ਸੇਖਯਹਿ ਭਲੀ ਨ ਹੋਈ। ਪੁਰਖ ਵਿਵੇਕੀ ਜੋ ਸੁਰ ਗਯਾਨ। ਜੋ ਚਾਹੇ ਅਪਨੀ ਕਲਯਾਨ॥ ੫੮॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਅਗਿਨੀ ਰਿਣ ਅਰੁ ਸ਼ਤ੍ਰੂ ਕੋ ਦੇਵੇ ਮੂਲ ਉਖਾਰ। ਰਹੇ ਸੇਖ ਕਾਹੂੰ ਸਮੇ ਬਹੁਰ ਦੇਇ ਦੁਖ ਭਾਰ ॥ ੫੯॥ ਚੌਪਈ॥ ਮਨ ਕੋ ਸਮਾਚਾ-ਰ ਹੈ ਜੋਈ। ਸ਼ਰਧਾ ਕਹੋ ਪ੍ਰਗਟ ਮੁਹਿ ਸੋਈ। ਸ਼ਰਧਾ ਲਾਗੀ ਕਰਨ ਬਖਾਨ। ਬਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਸੁਨਿਯੋਦੇ ਕਾਨ ॥ ੬੦॥ ਮੂਏ ਪੂਤ ਅਰੁ ਪੋਤੇ ਸਾਰੇ । ਭਯੋ ਦੂਖ ਮਨ ਚੀਤ ਮਝਾਰੇ। ਸੋਕ ਵੇਗ ਮਨ ਭੂਰ ਬਹਾਯੋ। ਜੀਵਨ ਤਯਾਗ ਸੁਤਿਹ ਠਹਰਾਯੋ॥ ੬੧॥ ਬਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਮੁਖ ਮੈਮੁਸਕਾਨੀ । ਬਹੁਰੋ ਯਾ ਬਿਧ ਕੀਨ ਬਖਾਨੀ। ਜੌਮਨ ਮਰੇ ਸੁ ਜਗਤ ਮਝਾਰੇ। ਤੌਸਭ ਕਾਰਯ ਹੋਹਿ ਹਮਾਰੇ॥੬੨॥ ਪੁਰਖ ਸਨਾਤਨ ਹੈ ਜਗ ਜੋਈ। ਪਰਮਾਨੰਦ ਸੁ ਪਾਵੈ ਸੋਈ। ਪਰ ਦੁਸ਼ਟਾਤਮ ਮਨ ਹੈ ਜੋਈ। ਜੀਵਨ ਤਯਾਗ ਕਹਾਂ ਤਿਨ ਹੋਈ॥ ੬੩॥ ਸ਼ਰਧਾ ਬਹੁਰ ਸੁ ਕੀਨ ਬਖਾਂਨ। ਬਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਮੇਂ ਭਾਖਯੋ ਮਾਨ। ਬੋਧ ਉ-ਦੇ ਹਿਤ ਭੂੰ ਦਿਢ ਹੋਈ। ਬੇਗ ਮਰੇ ਮਨ ਰਹੇ ਨ ਕੋਈ॥੬੪॥ ਬਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਕਰ ਅੰਗੀਕਾਰ। ਬਹੁਰੋ ਲਾਗੀ ਕਰਨਉਚਾਰ। ਵੈਰਾਗ ਉਤਪਤਿ ਹੇਤੁ ਯੋ ਕੀਜੈ। ਬਯਾਸ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਤਹਾਂ ਪਠੀਜੈ॥ ੬੫॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਭਈ ਸੁ ਅੰਤਰ ਧਯਾਨ ਵਹੁ ਐਸੇ ਮੁਖੋਂ ਅਲਾਇ। ਮਨ ਸੰਕਲਪ ਸੁ ਦੋਨ ਪੁਨ ਬਰੇ ਸਭਾ ਮਹਿ ਆਇ॥ ੬੬॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਮਨ ਨੈਨਨ ਤੇ ਅਤਿ

ਨੀਰ ਬਹੇ ਪੁਨ ਮੂੰਡ ਧੁਨੇ ਮੁਖ ਏਹੁ ਅਲਾਈ । ਕਹਿ ਪੂਤ ਗਏ ਤਜਿ ਮੋਹਿ ਇਹਾਂ ਇਕਵਾਰ ਸੁ ਦੇਵਹੁ ਫੇਰ ਦਿਖਾਈ। ਕਹਿ ਰਾਗ ਗਯੋ ਕਹਿ ਦ੍ਵੇਖ ਗਯੋ ਮਦ ਮਾਨ ਮੁਏ ਕਛੁ ਸਾਰਨ ਪਾਈ। ਮਮ ਅੰਗਨ ਮੈ ਦੁਖ ਆਗ ਬਲੇ ਇਕ ਬਾਰ ਮਿਲੋ ਗਲ ਭੀਤਰ ਆਈ॥ ੬੭॥ ਇਹ ਠੌਰਨ ਬ੍ਰਿਧ ਜਹਾਜਕੋਊ ਮਮ ਸ਼ੋਕ ਸਮੁੰਦਹਿਤੇ ਗਹਿਤਾਰੇ। ਸੁ ਅਸੂਯਤੇ ਆਦਿ ਸਭੇ ਦੁਹਿਤਾ ਕਿਹ ਠੌਰ ਗਈ ਨ ਅਹੇ ਕਛੁ ਸਾਰੇ। ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾਦਿਕ ਜੇ ਸੁਤ ਨਾਰਿ ਹੁਤੀ ਕਿਹ ਭਾਂਤਿ ਮੁਈ ਸਭ ਲੋਕ ਮਝਾਰੇ। ਬਿਨ ਭਾਗ ਸੁਮੇ ਦੁਖ ਭੂਰ ਭਏ ਇਕਬਾਰ ਮੁਏ ਸਭ ਬੰਧੁ ਹਮਾਰੇ ॥ ੬੮ ॥ ਅਬ ਬਜ਼ਾਕੁਲ ਮੇਂ ਉਰ ਭੂਰ ਭਯੋ ਬਿਖਪਾਵਕ ਜਾਨ ਲਗੀ ਉਰ ਆਏ। ਅਤਿ ਦੂਖ ਭਯੋ ਤਨੁ ਛੀਜਤ ਹੈ ਦੁਖ ਸ਼ੋਕ ਦਵਾਨਲ ਦੇਹ ਜਲਾਏ। ਮਮ ਆਜ ਬਿਬੇਕ ਸੁ ਲੋਪ ਭਯੋ ਸੁਤ ਮੋਹ ਮਹਾਂ ਉਰ ਮਾਂਹਿ ਬਢਾਏ। ਅਬ ਜੀਵਨ ਮੇਂ ਜਗ ਦੂਰ ਭਯੋ ਤਨ ਤਾਪ ਬਡੋ ਉਰ ਮਹਿ ਤਪਾਏ॥ ੬੯॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਯੋਂ ਨ੍ਰਿਪ ਸਭਾ ਮਝਾਰ ਮਨ ਭਈ ਮੂਰਛਾ ਭਾਰ। ਆਇ ਸੰਕਲਪ ਸੁ ਤਿਹ ਕਹਯੋ ਰਾਜਨ ਦੇਹ ਸੰਭਾਰ॥ ੭੦॥ ਸਾਵਧਾਨ ਮਨ ਹੋਹਿ ਪੁਨ ਬੋਲਯੋ ਯੋਂ ਮੁਖ ਮਾਂਹਿ। ਕਹਾਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤਿ ਸੁ ਨਾਰਿ ਮਮ ਦੇਤ ਦਿਲਾਸਾ ਨਾਂਹਿ॥ ੭੧॥ ਸੁਨ ਸੰਕਲਪ ਦ੍ਰਿਗ ਨੀਰ ਅਤਿ ਲਾਗੋ ਕਰਨ ਉਚਾਰ। ਦੇਵ ਪ੍ਰਵਿਰਤਿ ਸੁ ਕਹਾਂ ਅਬ ਢੂੰਢੋ ਜਗਤ ਮਝਾਰ॥ ੭੨ ॥ ਕੁਟੰਬ ਸ਼ੋਕ ਦਵਦਾਹ

ਸੋਂ ਦਗਧ ਰਿਦੈ ਅਤਿ ਹੋਇ। ਖੇਹ ਉਡੀ ਤਨਕੀ ਸੁਨੀ ਮੁਈ ਜਗਤ ਮੈਂ ਸੋਇ॥ ੭੩ ॥ ਮਨਉਵਾਚ॥ ਚੌਪਈ॥ ਹਾ ਪਜ਼ਾਰੀ ਕਿਹ ਠੌਰ ਸਿਧਾਈ। ਭਯੋ ਦੂਖ ਮੋਕੋ ਅਧਿਕਾਈ॥ ਸੁਪਨੇ ਭੀ ਮੁਹਿ ਸੰਗ ਪਿਆਰੀ। ਰਮੇਨ ਹੋਤੀ ਰੰਚ ਨਿਯਾਰੀ ॥ ੭੪ ॥ ਆਜ ਭਾਗ ਬਿਨ ਦੂਰ ਸਿਧਾਈ। ਜੀਵਨ ਮੋਹਿ ਭਯੋ ਦੁਖਦਾਈ। ਤੱਦਪ ਜੀਵੇ ਪਾਪੀ ਭਾਰ। ਗਿਰਯੋ ਮੂਰਛਾ ਧਰਨਿ ਮਝਾਰ॥ ੭੫ ॥ ਸੰਕਲਪਉਵਾਚ॥ ਚੌਪਈ॥ ਰਾਜਨ ਸਾਵਧਾਨ ਅਤਿ ਹੂਜੇ। ਹੋਨੀ ਮਾਂਹਿ ਵਿਖਾਦ ਨ ਕੀਜੇ। ਭਯੋ ਸ੍ਵਸਤ ਮਨ ਦੇਹ ਸੰਭਾਰ। ਕਹੇ ਸੰਕਲਪਹ ਕੋ ਸੁ ਬਿਚਾਰ॥ ੭੬॥ ਮਨਉਵਾਚ ॥ ਚੌਪਈ॥ ਸੁਤ ਅਰ ਦਾਰ ਵਿਓਗ ਸੁ ਜੋਈ। ਜਾਂਹਿ ਭਯੋ ਦੁਖ ਜਾਨਤ ਸੋਈ। ਅਬ ਜੀਵਨ ਕੀ ਚਾਹ ਨ ਮੋਕੋ। ਮਰੇ ਬੇਗ ਇਮ ਭਾਖਤ ਤੋਕੋ ॥ ੭੭॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਚਿਤਾ ਬਨਾਵੋ ਬੇਗ ਅਬ ਕਰੋ ਅਨਲ ਪਰਵੇਸ਼। ਸ਼ੋਕ ਅਨਲ ਦੁਖ ਦਾਹ ਜੋ ਮੇਟੋ ਸਗਲ ਕਲੇਸ਼ ॥ ੭੮ ॥ ਯਾ ਬਿਨ ਬਯਾਕੁਲ ਮਨ ਭਯੋ ਪਾਯੋ ਬਹੁਤ ਕਲੇਸ। ਤਬੈ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਆਇ ਪੁਨ ਕੀਨੋ ਸਭਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ॥ ੭੯ ॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਸੇਤਦੁਕੂਲ ਧਰੇ ਤਨਮੈਂ ਮੁਖ ਸਾਰਦ ਚੰਦ ਸਮਾਨ ਸੁਹਾਏ। ਕਰ ਏਕ ਬਿਖੇ ਸਭ ਆਗਮ ਹੈ ਪੁਨ ਏਕ ਬਿਖੇ ਮਨਿ ਮਾਲ ਫਿਰਾਏ। ਪੁਨ ਦੋਨ ਬਿਖੇ ਸੁ ਅਭੈ ਬਰ ਦਾਨ ਮਹਾਂ ਭੁਜ ਸੁੰਦਰ ਚਾਰ ਸੁਹਾਏ। ਬੈਨ ਮਯੂਖਨ ਆਤਮ ਕੋ ਤਮ ਦੂਰ ਕਰੇ ਉਰਤਾਪ ਮਿਟਾਏ ॥੮੦॥ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਉਵਾਚ

॥ ਚੌਪਈ ॥ ਬਿਸ਼ਨ ਭਗਤਿ ਮੋਕੋ ਸੁ ਪਠਾਯੋ। ਸਖੀ ਸਰ-ਸ੍ਵਤੀ ਮਨ ਦੁਖ ਪਾਯੋ। ਸੰਤਾਨ ਵਿਯੋਗ ਭਯੋ ਦੁਖ ਭਾਰਾ। ਕਹੋ ਜਾਇ ਤਿਹ ਬੋਧ ਉਦਾਰਾ ॥ ੯੧ ॥ ਮਨਕੋ ਜਿਹ ਬਿਧ ਹੁਇ ਵੈਰਾਗ। ਤੈਸੋ ਯਤਨ ਕਰੋ ਵਡ ਭਾਗ। ਸੋ ਮੈਂ ਅਬ ਮਨ ਕੀ ਢਿਗ ਜਾਵੌਂ। ਤਹਾਂ ਜਾਇ ਵੈਰਾਗ ਉਪਾਵੌਂ ॥੯੨॥ ਗਈ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਮਨ ਢਿਗ ਆਕੁਲ। ਕਹਯੋ ਪੂਤ ਕਯੋ ਭਯੋ ਬਿਆਕੁਲ। ਪੂਰਬਹੀਤੈ ਲਖਯੋ ਪ੍ਰਭਾਵ। ਸਭੈ ਅਨਿੱਤ ਅਹੇ ਜਗਭਾਵ ॥ ੯੩ ॥ ਅਧੈਨ ਕੀਯੋ ਤੈ ਨਿਖਲ ਇਤਿਹਾਸ। ਭਾਰਤ ਲੌ ਸਭ ਕਥਾ ਪ੍ਰਕਾਸ। ਕਲਪਸਤਾਯੁ ਅਹੇ ਜਗ ਜੋਈ। ਮਰੇਂ ਅੰਤ ਚਤੁਰਾਨਨ ਸੋਈ ॥ ੯੪ ॥ ਇੰਦਰ ਲੌ ਸੁਰਾਸੁਰ ਸੁ ਜੇਤੇ। ਮਰੇਂ ਅੰਤ ਕੌ ਸਗਲੇ ਤੇਤੇ। ਮਨੁਆਦਿਕ ਮੁਨਿ ਮਹੀ ਸਮੁੰਦਾ। ਨਸ਼ਟ ਕਰੇ ਖਿਣ ਕੋਟਿ ਮੁਕੰਦਾ ॥ ੯੫ ॥ ਅਹੋ ਮੋਹ ਕਾਂਤੇ ਤਵ ਭਯੋ। ਜਾਂਤੇ ਬਡੋ ਸ਼ੋਕ ਉਰਛਯੋ॥ ਨਸ੍ਵ ਸਰੀਰ ਨਸ੍ਵ ਜਬ ਹੋਈ। ਕੋਵਿਦ ਸੋਕ ਕਰੇ ਨਹ ਕੋਈ ॥ ੯੬ ॥ ਭਾਵ ਅਨਿੱਤ ਸਦਾ ਉਰ ਧਾਰੋ। ਨਿੱਤ ਅਨਿੱਤ ਸੋ ਵਸਤੁ ਵਿਚਾਰੋ। ਨਿੱਤ ਅਨਿੱਤ ਬਿਬੇਕੀ ਜੋਈ। ਸ਼ੋਕ ਬੇਗ ਤਿਹ ਛੂਹੇ ਨ ਕੋਈ ॥ ੯੭ ॥ ਤਥਾਚਸ੍ਰੁਤਿਃ ॥ ਏਕ ਮੇਵ ਯਦਾ ਬ੍ਰਹਮ ਸਤਜਾਮੰ ਨਿਯਤ ਵਿਕਲਪਿਤੰ। ਕੋ ਮੋਹਾ ਕਹਿ ਤਦਾ ਸ਼ੋਕ ਕਹ ਏਕਤੁਮਨੁਪ ਸਯਤਹ ॥ ਮਨਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ। ਸ਼ੋਕ ਬੇਗ ਦੂਖਤ ਭਯੋ ਦੇਵੀ ਚੀਤ ਹਮਾਰ। ਲਹੇ ਬਿਬੇਕ ਸੁ ਠੌਰ ਨਹਿ ਮੇਰੇ ਚੀਤ ਮਝਾਰ ॥ ੯੮॥ ਸਰਸ੍ਵਤੀਉਵਾਚ

॥ ਚੌਪਈ॥ ਪੂਤ ਸਨੇਹ ਦੋਖ ਹੈ ਭਾਰੀ। ਜਾਂਤੇ ਹੋਹਿ ਅਨਰਥ ਵਿਕਾਰੀ। ਵਿਖ ਵੱਲੀ ਬੀਜਨ ਸਮਜਾਂਨੋ। ਕਰੇ ਕਲੇਸ਼ ਅੰਤ ਕੇ ਮਾਨੋ ॥ ੮੯॥ ਸੁਤ ਅਰ ਨਾਰਿ ਪਜ਼ਾਰੇ ਜਾਨ। ਕੀਜੇ ਤਾਂਹਿ ਸਨੇਹ ਮਹਾਨ। ਵੱਜ੍ਰ ਅਗਿਨਿ ਜਾਂਕੇ ਗਰਭੰਤਰ । ਉਪਜੇ ਬੇਗ ਦੂਖ ਕੇ ਅੰਕੁਰ ॥ ੯੦ ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਜਾਂਤੇ ਸ਼ੋਕ ਅਨੇਕ ਦ੍ਰੂਮ ਉਪਜੇ ਜਗਤ ਮਝਾਰ। ਦੂਖ ਅਨਲ ਤਨ ਦਾਹ ਕਰ ਕੋਰੇ ਚੀਤ ਕੋ ਛਾਰ ॥ ੯੧ ॥ ਮਨਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਦੇਵੀ ਯੱਦਪ ਏਵਹੈ ਤੱਦਪ ਸ਼ੋਕ ਸੁ ਭਾਰ। ਮੇ ਉਰ ਅੰਤਰ ਕੋਦਹੇ ਸਕੋਂ ਨ ਪ੍ਰਾਣ ਸੁਧਾਰ ॥ ੯੨ ॥ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਤੇ ਪਦ ਕੰਜਜੋ ਜੀਵਨ ਕੋ ਸੁਖ ਦੇਨ। ਭਲਾ ਭਯਾ ਪ੍ਰਾਣੰਤ ਮੈਂ ਸੋ ਪੇਖੇ ਨਿਜ ਨੈਨ ॥ ੯੩ ॥ ਸਰਸ੍ਵਤੀਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਯਹਿ ਇਕ ਔਰ ਅਕਾਜ ਸੁਤ ਚਾਹਤ ਹੈਂ ਵਸ ਮੋਹਿ। ਜੋ ਆਤਮ ਨਿਜਹ-ਨਨ ਕੌ ਕੀਨੋ ਨਿਹਚੈ ਤੋਹਿ ॥ ੯੪ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਕਾਮ ਸੁ ਲੋਭਾਦਿਕ ਸੁਤ ਜੇਤੇ। ਅਤਿ ਅਪਕਾਰੀ ਜਾਨੋ ਤੇਤੇ । ਇਨ ਹਿਤ ਸੰਚੋਕੀਜੇ ਜੋਈ। ਕਰੇ ਅਨਰਥ ਅੰਤ ਕੋ ਸੋਈ॥ ੯੫ ॥ ਸੰਚੇ ਹਿਤ ਜਨ ਅਤਿ ਦੁਖ ਪਾਏ। ਕਾਮ ਲੋਭ ਬਹੁ ਪਾਪ ਕਮਾਏ। ਲੋਭ ਜਬੈ ਉਰ ਮੈਂ ਹੁਲਸਾਏ। ਨਦੀ ਅਨੇਕ ਸੁ ਗਹਨ ਤਰਾਏ॥ ੯੬॥ ਅਤਿ ਊਚੇ ਪੁਨ ਸੈਲ ਚਢਾਏ। ਕਾਨਨ ਘੋਰ ਮਾਂਹਿ ਭਰਮਾਏ। ਧਨ ਮਦ ਮਲਨ ਕੂਰ ਮੁਖ ਰਾਜੇ। ਖੜੇ ਕਰਾਏ ਤਿਹ ਦਰਵਾਜੇ॥ ੯੭॥ ਭਨੇ ਕੂਰ ਭੂਪ-ਤਿ ਮਦ ਭੀਨੇ। ਹਾਥਜੁਰਾਇ ਕਰਾਵਤ ਦੀਨੇ। ਯੌਂ ਅਪਕਾਰੀ

ਤੇ ਸੁਤ ਜੇਤੇ। ਤਾਂਹਿਤ ਲਹੋ ਕਲੇਸ਼ ਸੁ ਏਤੇ ॥੯੮॥ ਮਨਉਵਾਚ॥ ਚੌਪਈ॥ ਹੈ ਯੌਹੀ ਜਿਉ ਮੁਖੇ ਬਖਾਨੇ। ਤੱਦ-ਪ ਮੇਂ ਦੁਖ ਔਰ ਨ ਜਾਨੇ। ਤਿਨਕੇ ਲਲਤ ਬੋਲ ਰਿਦ ਹਾਰੀ। ਚਿਰੰ ਕਾਲ ਰਿਦ ਮਾਂਹਿ ਚਿਤਾਰੀ॥ ੯੯ ॥ ਮਨੋ ਪ੍ਰਾਣ ਕੋ ਹੋਇ ਵਿਛੇਦਾ। ਯਾ ਬਿਧਮੈਂ ਪਾਵੈ ਉਰ ਖੇਦਾ। ਯਾ ਬਿਧ ਸੁਨ ਮਨ ਕੀ ਦੁਖ ਬਾਨੀ। ਕਹੇ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਮੁਖੋਂ ਭਵਾਨੀ ॥੧੦੦॥ ਸਰਸ੍ਵਤੀਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਮਮਤਾ ਕੀ ਜਨ ਵਾਸ਼ਨਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਦ੍ਰਿਢ ਹੋਇ। ਤਿਹ ਮੂਲਕ ਅਤਿ ਮੋਹ ਵਸ ਦੁਖ ਪਾਵਤ ਜਨ ਲੋਇ॥ ੧੦੧॥ ਗ੍ਰਹ ਕੁਰਕਟ ਕੋ ਖਾਇ ਮਨ ਜਬ ਮੰਜਾਰ ਗ੍ਰਹ ਆਇ। ਮਮਤਾ ਕੇ ਵਸ ਹੋਇ ਤਬ ਦੂਖ ਘਨੋ ਜਨ ਪਾਇ ॥ ੧੦੨ ॥ ਮਮਤਾ ਸੂਨ ਸੁ ਗ੍ਰਹ ਚਟਕ ਮੂਸਾ ਖਾਇ ਬਿੜਾਲ। ਬਿਨ ਸਨੇਹ ਦੁਖ ਨਾਂਹਿ ਸੁਤ ਹੋਵਤ ਹਰਖ ਬਿਸਾਲ ॥ ੧੦੩॥ ਸਰਬ ਅਨਰਬ ਸੁ ਬੀਜ ਸੁਤ ਮਮਤਾ ਹੀ ਜਗ ਜਾਨ। ਤਾਂ ਛੇਦਨ ਕੇ ਮਾਂਹਿ ਪੁਨ ਕਰੋ ਯਤਨ ਮਤਿ ਮਾਨ ॥ ੧੦੪॥ ਮਨਉਵਾਚ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਮੇਤਨ ਤੇ ਸੁਤਬੇ ਉਪਜਾਏ। ਕੁਰਕਟ ਮੂਸਾ ਸਮ ਕਿ ਮਗਾਏ। ਤਾਂਕੋ ਨਾਸ ਜਨੇ ਦੁਖ ਭਾਰ। ਕਹੇ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਬਹੁਰ ਬਿਚਾਰ॥ ੧੦੫॥ ਸਰਸ੍ਵਤੀਉਵਾਚ। ਚੌਪਈ। ਯਾ ਤਨ ਤੇ ਯੂਕਾ ਉਪਜਾਏ। ਔਬ੍ਰਨ ਕ੍ਰਿਮਨਹਿ ਜਾਤ ਗਿਨਾਏ। ਯਤਨ ਸਹਿਤ ਤਾਕੋ ਨਰ ਘਾਏ। ਦੂਖ ਨ ਰੰਚਕ ਉਰ ਮੈਂ ਪਾਏ॥ ੧੦੬॥ ਯੂਕਾ ਕ੍ਰਿਮ ਸੁਤ ਹੋਹਿ ਸਮਾਨਾ। ਏਕਨ ਕੋ ਉਰ ਜਾਨ ਸੰਤਾ-

ਨਾ। ਮਹਾਮੋਹ ਏਕਨ ਮੈਂ ਧਾਰ। ਮੁਏ ਮੂਢ ਦੁਖ ਲਹੇ ਅਪਾਰ ॥ ੧੦੭ ॥ ਮਨਉਵਾਚ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਤਮ ਅਗਜ਼ਾਨ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈ ਜੋਈ। ਦੁਹ ਉਛੇਦ ਜਾਨੋ ਮੈਂ ਸੋਈ। ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਤੂੰ ਸਰਬੱਗ ਉਦਾਰਾ। ਲੋਕਨ ਮੈਂ ਜਸ ਆਹਿ ਤੁਮਾਰਾ ॥੧੦੮॥ ਨਿਰੰਤਰ ਕੀਨੋ ਦਿਢ ਅਭਜ਼ਾਸ ਸਨੇਹ ਸੂਤ ਜੀਵਨ ਕੋ ਫਾਸ। ਜਾਂਤੇ ਫਾਸ ਇਹੈ ਤੁਟਜਾਇ। ਦੇਵੀ ਕਹੋ ਸੁਮੋਹਿ ਉਪਾਇ॥੧੦੯॥ ਸਰਸ੍ਵਤੀਉਵਾਚ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਭਾਵ ਅਨਿੱਤ ਸੁ ਉਰ ਮੈਂ ਧਾਰੋ। ਪ੍ਰਥਮ ਉਪਾਵ ਸੁ ਇਹੀ ਨਿਹਾਰੋ। ਬੰਧੁ ਸਮਾਗਮ ਅਹੇ ਸੁ ਜੋਈ। ਬਿਜਲੀ ਚਮਤਕਾਰ ਸਮ ਹੋਈ ॥ ੧੧੦ ॥ ਦੋਃ ਐਸੇ ਉਰਮੈਧਾਰ ਤੂੰ ਕਰੋ ਸੁ ਦਿਢ ਅਭਿਆਸ । ਹੋਹ ਸੁਖੀ ਸੁਤ ਲੋਕਮੈ ਕਟੋ ਮੋਹ ਕੀ ਫਾਸ ॥ ੧੧੧॥ ਮਨਉਵਾਚ॥ ਦੋਃ॥ ਦੇਵੀ ਤੋਹਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਤੇ ਨਾਸ਼ ਭਯੋ ਮਮ ਮੋਹਿ । ਪਰ ਉਰਮਾਂਹਿ ਸੰਦੇਹ ਇਕ ਪੂਛਤ ਹੋ ਅਬ ਤੋਹਿ॥ ੧੧੨॥ ਤਵ ਮੁਖ ਚੰਦ ਮਰੀਚ ਤੇ ਸੁਧਾਝਰੇ ਉਪਦੇਸ। ਖਜ਼ਾਲਤ ਮੇ ਉਰ ਮਲਨ ਪੁਨ ਹਰ ਹੈ ਸੋਕ ਕਲੇਸ਼॥ ੧੧੩॥ ਸ਼ੋਕ ਸੁ ਮੈਲ ਪ੍ਰਹਾਰ ਕੋ ਔਖਧਿ ਜੋ ਜਗ ਹੋਇ। ਤਾਪਤਮੇ ਉਰਮਲਨ ਕੋ ਮਾਤ ਬਤਾਵੋ ਸੋਇ॥ ੧੧੪॥ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਉਵਾਚ ॥ ਚੌਪਈ॥ ਕਹੇ ਮੁਨੀਸ਼੍ਵਰ ਸਰਬ ਬਿਚਾਰ। ਮਰਮ ਭੇਦ ਤੇ ਸ਼ੋਕ ਪ੍ਰਹਾਰ ਤਾਂਹਿ ਨਿਵਾਰਣ ਔਖਧਿ ਇਹੈ। ਚਿੰਤਾ ਉਰਮੈ ਮੂਲ ਨ ਗਹੈ ॥ ੧੧੫॥ ਮਨਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਕਹਯੋ ਤੁਮਾਰੋ ਸੱਤਪਰ ਚਿੰਤਾ ਹੈਦੁਰਵਾਰ। ਚਿੱਤਾ ਚਿੱਤ ਭੁਲਾਇ ਹੈ ਜਿਓ

ਜਲ ਇੰਦੁ ਬਿਆਰੁ ॥ ੧੧੬ ॥ ਸਰਸ੍ਰਤੀਉਵਾਚ। ਚਿੰਤਾ ਚਿੱਤ ਬਿਕਾਰਸੁਤ ਦੇਵੇ ਬਹੁਤ ਕਲੇਸ। ਕਾਹੂੰ ਸਾਂਤਿ ਸੁ ਬਿਖੈ ਮੈਂ ਕੀਜੇ ਤਾਂਹਿ ਨਿਵੇਸ ॥ ੧੧੭ ॥ ਮਨਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਤੁਮ ਪ੍ਰਸੰਨ ਅਤਿ ਹੋਇ ਉਰ ਮੋਕੋ ਦੇਹੁ ਬਤਾਇ। ਤਾਂਕੋ ਧਯਾਨ ਸੁ ਮੈਂ ਧਰੋਂ ਦੂਖ ਪੁੰਜ ਮਿਟ ਜਾਇ ॥ ੧੧੮॥

ਸਾਰਸ੍ਰਤੀਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਹੇ ਸੁਤ ਯਹਿਸ਼ ਅਤਿ ਗੋਪ ਹੈ ਕਰੇ ਜੁਬੰਧਨ ਮੋਖ। ਪਰ ਆਰਤਿਉਪਦੇ ਮੈ ਕਹੇ ਨ ਆਗਮ ਦੋਖ॥ ੧੧੯ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਨਵਨੀਰਦ ਸ਼ਾਮ ਬਿਸਾਲ ਮਹਾਂ ਉਰ ਹਾਰ ਭੁਜਾਂ ਸੁਕਿਯੂਰ ਸੁਹਾਏ। ਮਕਰਾ ਕ੍ਰਿਤ ਕੁੰਡਲ ਕਾਨਨ ਮੈਂ ਜੁਗ ਨੈਨ ਸਰੋਜ ਮਨੋ ਬਿਗਸਾਏ। ਜਨ ਮਾਂਹਿ ਨਿਦਾਘ ਸੁ ਸੀਤ ਸਰੋਵਰ ਬੇਦ ਸਦਾ ਜਿਹ ਬ੍ਰਹਮ ਬਤਾਏ। ਹਰਿ ਧਯਾਵ ਸਦਾ ਮਨ ਤੂੰ ਉਰ ਮੈਂ ਨਿਜ ਸੂਖਲਹੇਂ ਦੁਖ ਪੁੰਜ ਮਿਟਾਏ॥ ੧੨੦ ॥ ਸੁਨ ਕੈ ਮਨ ਦੀਰਘ ਸ੍ਵਾਸ ਲਯੋ ਕਰ ਜੋਰ ਦੋਊ ਪਦ ਸੀਸ ਝੁਕਾਯੋ। ਭਵ ਭੇਖਜ ਮਾਤ ਸੁਤੋਹਿ ਕਹਯੋ ਭਵਸਿਧੁ ਬਹਯੋ ਤਵ ਮੋਹਿ ਬਚਾਯੋ। ਕਰੁਣਾਰਸ ਨੈਨ ਬਿਸਾਲ ਦ੍ਵੇ ਪੁਨ ਸਾਰਸ੍ਰਤੀ ਗਹਿ ਹਾਥ ਉਠਾਯੋ। ਸੁਤ ਲਾਇਕ ਤੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ਹਿ ਕੀ ਅਬ ਨੀਠ ਭਯੋ ਇਮ ਮੇਮਨ ਆਯੋ॥ ੧੨੧ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਹੇ ਸੁਤ ਔਰ ਪ੍ਰਕਾਰਹ ਕਹੋਂ। ਤਬ ਸੰਸਾਰ ਮੋਹ ਸਭ ਦਹੋਂ । ਜੇਤੋ ਮੋਹ ਸੁ ਜਾ ਮੈਂ ਹੋਈ। ਅੰਤ ਜਨੇ ਤੇਤੋ ਦੁਖ ਸੋਈ ॥੧੨੨॥ ਪਿਤਾਤਨੈ ਬਾਂਧਵ ਪਤਿ ਭਾਈ । ਕਾਲ ਜਬੈ ਗਹਿ ਸੀਸ

ਲਿਜਾਈ ॥ ਤਬ ਮੂਰਖ ਜਨ ਅਤਿ ਦੁਖ ਪਾਵੈਂ ॥ ਖੋਹ ਸਿਰੋ ਰੁਹਿ ਧੂੜ ਰੁਲਾਵੈਂ ॥ ੧੨੩ ॥ ਤਾੜੇ ਉਰ ਦ੍ਰਿਗ ਤੇ ਜਲ ਬਹੇ ॥ ਪੇਖ ਬਿਬੇਕੀ ਯੌ ਉਰ ਕਹੇ ॥ ਯਹਿ ਸੰਸਾਰ ਬਡੋ ਦੁਖ ਦਾਈ ॥ ਯਾਮੈ ਚੀਤ ਗਡੋ ਮਤ ਰਾਈ ॥ ੧੨੪ ॥ ਦ੍ਰਿੜ ਵੈਰਾ-ਗ ਸੁ ਜਾਂ ਉਰ ਹੋਈ ॥ ਸਮ ਸੁਖ ਲਹੇ ਆਪ ਮੈ ਸੋਈ ॥ ਸਾ-ਰਸ੍ਵਤੀ ਇਮ ਜਬੈ ਅਲਾਯੋ ॥ ਤਾਹੀ ਖਿਣ ਬੈਰਾਗ ਸੁ ਆਯੋ । ੧੨੫ ॥ ਵੈਰਾਗੋਵਾਚ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਹਾ ਬਿਧਿ ਏ-ਕ ਬਿੜੰਬ ਕੀਯੋ ਜਿਹ ਤੇ ਸਭ ਲੋਗ ਸੁ ਤੋਹਿ ਠਗਾਏ ॥ ਏ ਨਵ ਨੀਲ ਸੁ ਨੀਰ ਜਪੈ ਸਲ ਪਾਂਤ ਦਲੰ ਸਮ ਦੇਹ ਬਨਾਏ ॥ ਸ੍ਰੋਣਤ ਮਾਸ ਸੁ ਮੇਦ ਵਸਾ ਤਿਨ ਊਪਰ ਤੇ ਤੁਚ ਅੰਬਰ ਛਾਏ ॥ ਕੈ ਕਰੁਣਾ ਬਸ ਨਾਤਰ ਵਾਇਸ ਚੀਲ ਬਿਆਘਰ ਜਾਤ ਸੁ ਖਾਏ ॥ ੧੨੬ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਸਰਬ ਓਰ ਸ੍ਰੋਣਤ ਮਿਲਜੋ ਆਮਿਖ ਪਿੰਡ ਨਿਹਾਰ ॥ ਪਰੇ ਸੁ ਵਾਇਸ ਚੀਲ ਬਹੁ ਕੋ ਕਰ ਸਕੇ ਨਿਵਾਰ ॥ ੧੨੭ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਹੈ ਮਲ ਮੂਤ ਕਸੂਤ ਸਭੋ ਪੁਨ ਔਰ ਸਲੇਖਮ ਭਾਜਨ ਭਾਰੀ ॥ ਨਾਕ ਕੀ ਮੈਲ ਜਬੈ ਨਿਕਸੈ ਅਰੁ ਨਾਂਹਿ ਸੰਭਾਰ ਸੁ ਪੋਚ ਉਤਾਰੀ ॥ ਤੌ ਮੁਖ ਚੰਦ ਕਹੇ ਜਿਹ ਕੋ ਵਹਿ ਨਾਂਹਿ ਨਿਹਾਰ ਸਕੇ ਤਬ ਨਾਰੀ ॥ ਪਿਖ ਰੰਚਕ ਮੈਲ ਗਿਲਾਨਿ ਕਰੇ ਸਠ ਜਾਨਤ ਨਾਂਹਿ ਇਹੈ ਕਛੁ ਸਾਰੀ ॥ ੧੨੮ ॥

ਚੌਪਈ ॥ ਲੋਲ ਦੋਲ ਸਮ ਭੋਗ ਸੁਹਾਏ। ਜਰਾ ਪ੍ਰਣਾਮਭਏ ਦੁਖ ਦਾਏ। ਵਿਪਦਾ ਕੋ ਯਹਿ ਗੇਹ ਪਛਾਨੋ। ਧਨ ਕੋ ਨਾਸ਼

ਪਰਮ ਦੁਖ ਮਾਨੋ ॥ ੧੨੯ ॥ ਜਿਤੇ ਲੋਕ ਸਭ ਦੇਵਹਿ ਸੋਕ।
ਅਬਲਾ ਅਹੇ ਅਨਰਥਨ ਓਕ। ਯਾਹਿ ਘੋਰ ਸੰਕਟ ਪਥ
ਮਾਂਹੀ। ਹਾ ਹਾ ਜੀਵ ਅੱਗਲਪਟਾਹੀ ॥ ੧੩੦ ॥ ਯੋ ਭਾਖਤ
ਵੈਰਾਗ ਸੁ ਆਯੋ। ਸਾਰਸ੍ਵਤੀ ਤਬ ਬੈਨ ਅਲਾਯੋ। ਹੇ ਸੁਤ
ਆਇਓ ਯਹਿ ਵੈਰਾਗ। ਆਦਰ ਕਰੋ ਸੁ ਤਿਹ ਵਡ ਭਾਗ॥
੧੩੧॥ ਕਹਾਂ ਪੂਤ ਮਨ ਏਹੁ ਉਚਾਰਯੋ। ਵੈਰਾਗ ਸਮੀਪ
ਸੁ ਤਿਹ ਅਨੁ ਸਾਰਯੋ। ਤਾਤ ਚਰਣ ਅਬ ਤੇ ਦਰਸਾਏ। ਯਹਿ
ਵੈਰਾਗ ਸੁ ਲਾਗਤ ਪਾਏ ॥ ੧੩੨ ॥ ਜਨਮ ਸਮੇ ਤਵ
ਦਰਸਨ ਪਾਏ। ਫੇਰ ਪੂਤ ਕਹੁ ਕਹਾਂ ਸਿਧਾਏ। ਮੇਰੇ ਕੰਠ
ਮਿਲੋ ਸੁਤ ਪਿਆਰੇ। ਮਿਲੇ ਵੈਰਾਗ ਸੁ ਭੁਜਾ ਪਸਾਰੇ॥੧੩੩॥
ਤਬ ਮਨ ਯਾ ਬਿਧ ਬੈਨ ਅਲਾਯੋ। ਤੇ ਪੇਖਤ ਮਮ ਸ਼ੋਕ ਪ-
ਲਾਯੋ। ਵੈਰਾਗ ਬਹੁਰ ਮਨ ਕੋ ਯੋ ਕਹੈ। ਕਹਾਂ ਸ਼ੋਕ ਕੋ
ਅਵਸਰ ਅਹੈ ॥ ੧੩੪ ॥ ਜਿਉ ਪਥ ਭੀਤਰ ਪਥਕ ਮਿਲਾਏ
। ਸਮਾ ਪਾਇ ਪੁਨ ਬੀਛਰ ਜਾਏ। ਜਿਉ ਤ੍ਰਿਣ ਕਾਠ ਸੁ ਨਦੀ
ਪ੍ਰਵਾਹਾ। ਕਬੀ ਮਿਲੇ ਕਬਿ ਹੋਹਿ ਦੁਰਾਹਾ॥ ੧੩੫ ॥ ਜਿਉ
ਜਲ ਬੂੰਦ ਮੇਘ ਕੀ ਧਾਰਾ। ਯਥਾ ਜਹਾਜ਼ ਸੁ ਸਿੰਧੁ ਮਝਾਰਾ।
ਪਿਤਾ ਮਾਤ ਸੁਤ ਬੰਧੁ ਸੁ ਦਾਰਾ। ਮਿਲ ਬਿਛਰੇ ਯਾ ਜਗਤ
ਮਝਾਰਾ ॥ ੧੩੬ ॥ ਯਾਕੋ ਹੋਇ ਬਿਯੋਗ ਸੁ ਜਬ ਹੀ। ਸ਼ੋਕ
ਨ ਲਏ ਬਿਬੇਕੀ ਤਬ ਹੀ। ਇਹਾ ਜਗਤ ਕੀ ਗਤਿ
ਜੋਈ। ਕੋਟਿਨ ਮਾਂਹਿ ਲਖੈ ਨਰ ਕੋਈ ॥ ੧੩੭ ॥ ਪੂ
ਬਹੁਤੇ ਤਾਤ ਨਰ ਜੋਈ। ਮਰ ਕਰ ਭਯੋ ਪੂਤ ਸੁਤ ਸੋਈ

ਪੂਤ ਤਾਤ ਹਿਤ ਪਿੰਡ ਕਰਾਏ। ਤਾਤ ਪੂਤ ਕਹਿ ਗੋਦ ਖਿ-
ਲਾਏ ॥ ੧੩੮ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਤੋਹਿ ਪਿਤਾਮਹਿ ਮੂਏ ਕੋ ਭਏ
ਬਰਖ ਸੁਤ ਤੀਨ। ਹਮ ਭੂ ਮੰਡਲ ਮੈਂ ਬਸੇ ਵਹਿ ਭਏ ਅਮਰ
ਪੁਰ ਲੀਨ॥ ੧੩੯॥ ਚੌਪਈ॥ ਕਬਹੂੰ ਮਰ ਪਰਲੋਕ
ਸਿਧਾਵੇ। ਕਬਹੂੰ ਗ੍ਰਿਹ ਭੀਤਰ ਉਪਜਾਵੇ। ਬਿਨ ਗਤਿ ਜਾਨੇ
ਮੂਰਖ ਰੋਵੇ। ਵਿਵੇਕੀ ਸ਼ੋਕ ਨ ਰੰਚਕ ਜੋਵੇ॥ ੧੪੦॥ ਐਸੇ
ਬਚਨ ਸੁਨੇ ਮਨ ਜਬ ਹੀ। ਭਯੋ ਅਨੰਦ ਚੀਤ ਮੈਂ ਤਬ ਹੀ।
ਸਾਰਸ੍ਵਤੀ ਜੈਸੇ ਯਹਿ ਕਹੇ। ਸਤੱਜ ਬਾਤ ਏਵੇਹੀ ਅਹੇ॥ ੧੪੧
॥ ਅਬ ਮੈਂ ਨੀਕੇ ਲਯੋ ਨਿਹਾਰ। ਝੂਠੋ ਅਹੇ ਸਗਲ ਸੰਸਾਰ।
ਨਵ ਜੋਬਨ ਨਾਰੀ ਹੈ ਜੇਈ। ਮਧੁਕਰ ਸਹਿਤ ਖਿਰੇ ਦ੍ਰੂਮ
ਤੇਈ॥ ੧੪੨॥ ਫੂਲ ਮਾਲਤੀ ਬਹੁਤ ਸੁਗੰਧਾ। ਮੰਦ ਸੁਗੰਧੋ
ਪੌਨ ਸਨ ਬੰਧਾ। ਮ੍ਰਿਗ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸ਼ਾਇਰ ਜਲ ਜੈਸੇ। ਭਯੋ
ਬਿਬੇਕ ਪਿਖੋ ਅਬ ਤੈਸੇ॥ ੧੪੩॥ ਬਹੁਰ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਕਰੁਣਾ
ਵਾਨ। ਮਨ ਪ੍ਰਤਿ ਲਾਗੀ ਕਰਨ ਬਖਾਨ। ਯੱਦਪ ਯੋ ਤਵ
ਭਯੋ ਸੁਭਾਨ। ਤੱਦਪ ਵਤਸ ਕਹਯੋ ਮਮ ਮਾਨ॥ ੧੪੪॥
ਗਿਰ ਹੀ ਏਕ ਮਹੂਰਤ ਵੀਰ। ਬਿਨ ਆਸ੍ਰਮ ਨਹਿ ਹੋਵੈ
ਧੀਰ। ਤਾਂਤੇ ਅਹੇ ਨ੍ਰਿਵਿਰਤਿ ਸੁ ਜੋਈ। ਧਰਮ ਚਾਰਿਣੀ
ਕੀਜੇ ਸੋਈ॥ ੧੪੫॥ ਜੈਸੇ ਮੰਗਲ ਕਰ ਇਸ਼ਨਾਨ। ਫੂਲ
ਮਾਲ ਸਿਰ ਊਪਰ ਠਾਨ। ਮਲੇ ਕਪੂਰ ਕੁੰਕਮ ਪਟ
ਭੀਨੇ। ਬਾਜੇ ਸੰਗ ਅਨੇਕ ਸੁ ਲੀਨੇ॥ ੧੪੬॥ ਬਜਾਹੀ ਤਵ
ਪਰਵਿਰਤਿ ਸੁ ਨਾਰ। ਤਜੋ ਨ੍ਰਿਵਿਰਤਿ ਕਰ ਅੰਗੀਕਾਰ।

ਸਿਖਾ ਸੂਤ੍ਰ ਅਬ ਤਜੇ ਬਿਸਾਲ। ਹੋਇ ਦਿਗੰਬਰ ਕੈ ਮ੍ਰਿਗ ਛਾਲ॥ ੧੪੭॥ ਸੰਤਨ ਸੰਗ ਸੁ ਭਲੇ ਬਿਚਾਰ। ਬਸੋ ਇਕੰਤ ਸੁ ਬਿਪਨ ਮਝਾਰ। ਬਨ ਨਵਨੀਲ ਸਰੋਜ ਸੁ ਲੋਚਨ। ਗਹੋ ਨ੍ਰਿਵਿਰਤਿ ਹੋਇ ਭਵ ਮੋਚਨ॥ ੧੪੮॥ ਲਾਜ ਸਹਿਤ ਮਨ ਕਰੇ ਉਚਾਰ। ਦੇਵੀ ਕਹੇ ਸੁ ਅੰਗੀਕਾਰ। ਬਹੁਰ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਕਰੇ ਅਲਾਪ। ਮਨ ਕੇ ਨਿਖਲ ਮਿਟਾਵੇ ਤਾਪ॥ ੧੪੯॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਸਮ ਦਮ ਸਤ ਸੰਤੋਖ ਲੌ ਉਪਜੇ ਪੂਤ ਤੁਹਾਰ। ਸੇਵਾ ਤੇਰੀ ਵੈ ਕਰੇਂ ਸਗਲੇ ਦੂਖ ਨਿਵਾਰ॥ ੧੫੦॥ ਚੌਪਈ॥ ਯਮ ਅਰੁ ਨੇਮਾਦਿਕ ਹੈਂ ਜੇਤੇ। ਤੋਹਿ ਵਜੀਰ ਹੋਹਿੰ ਗੇ ਤੇਤੇ। ਬ੍ਰਹਮ ਚਰਜ ਜੋ ਅਹੇ ਮਹਾਨ। ਮੰਤ੍ਰ ਕਹੇਗੋ ਤੇ ਢਿਗ ਆਨ॥ ੧੫੧ ਦੋਃ॥ ਬਿਬੇਕ ਉਪਨਿਖਤ ਸੰਗ ਮਿਲ ਯੌਵਰਾਜ ਸੁਖ ਸਾਰ। ਤੋਹਿ ਅਨੁਗ੍ਰਹ ਤੇ ਲਹੇਂ ਸ਼ਾਂਤਿ ਪੂਤ ਉਰ ਧਾਰ। ੧੫੨॥ ਮੈਤ੍ਰੀ ਆਦਿਕ ਚਾਰ ਯਹਿ ਬਹਿਨ ਮਨੋ ਮਲ ਹਾਰ। ਬਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਤੇ ਪੈ ਪਠੀ ਆਦਰ ਇਨੇ ਸੁਧਾਰ॥ ੧੫੩॥ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਆਇਸ ਜੋ ਕਰੇ ਧਰੀ ਸੀਸ ਮਮ ਸੋਇ। ਯੋ ਕਹਿ ਸੀਸ ਝੁਕਾਇਓ ਗਹੇ ਚਰਣ ਕਰ ਦੋਇ॥ ੧੫੪॥ ਆਯੁਖ ਮਤ ਸਾਦਰ ਪਿਖੋ ਯਹਿ ਸੰਗਤ ਸੁਖ ਕਾਰ। ਯਮ ਨੇਮ ਆ-ਸਨ ਸਹਿਤ ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ ਸੁਧਾਰ॥ ੧੫੫॥ ਦੀਰਘਾਯੁਇਨ ਸੰਗਤੁਮ ਅਬੈ ਲਹੋ ਸੁਖ ਸਾਰ। ਸਾਮ ਰਾਜ ਨਿਜ ਲੋਕ ਮੈਂ ਨੀਕੇ ਕਰੋ ਉਦਾਰ॥ ੧੫੬॥ ਤੋਹਿ ਇਕਾਗਰ ਹੂ ਭਏ ਜੀਵ ਲਹੇ ਸੁਖ ਸਾਰ। ਤਵ ਚੰਚਲਤਾ ਸੈਂ ਗਬਸ ਪਾਇ ਬਹੁਤ

ਬਿਕਾਰ ॥ ੧੫੭ ॥ ਸਾਗਰ ਵੀਚੀ ਭੇਦ ਤੇ ਜਿਉ ਰਵਿ ਨਾਨਾ ਹੋਇ। ਬੁਧਿ ਬ੍ਰਿਤਿ ਬਸ ਜੀਵ ਬਹੁ ਭਯੋ ਪਰਾਤਮ ਸੋਇ॥ ੧੫੮ ॥ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਸਕਲ ਸੰਕੋਚ ਕਰ ਵਤਸ ਤੂਸਨੀਧਾਰ। ਸਹਿਜਾਨੰਦ ਸੁ ਆਤਮਾ ਲਹੇ ਸੂਖ ਨਿਜ ਸਾਰ ॥ ੧੫੯ ॥ ਚੌਃ ॥ ਰਗ਼ਾਤੀ ਬੰਧੁ ਜਿਤੇ ਰਣ ਮਾਰੇ। ਪ੍ਰੇਤ ਪਤੀ ਕੇ ਭੌਨ ਸਿਧਾਰੇ। ਜਲ ਤਿਲੰਜੁਲੀ ਤਾਂਕੋ ਦੀਜੈ। ਦੇਵ ਨਦੀ ਮੈਂ ਮੱ-ਜਨ ਕੀਜੈ॥ ੧੬੦ ॥ ਸੁਨ ਮਨ ਨੈਨਨ ਨੀਰ ਬਹਾਯੋ। ਬਹੁਰੋ ਯਾ ਬਿਧ ਬੈਨ ਅਲਾਯੋ। ਜੋ ਕਛੁ ਆਇਸ ਅਹੇ ਤਿਹਾਰੀ। ਕਰੋਂ ਸਗਲ ਮੈਂ ਸਿਰ ਪਰ ਧਾਰੀ॥ ੧੬੧ ॥ ਦੋਃ ॥ ਸਾਰਸ੍ਰਤੀ ਮਨ ਭਾਖਿਓ ਤਜੀ ਰੰਗ ਪਰ ਵਿਰਤਿ। ਕੀਰਤ ਵਰਮਾ ਦੇਵ ਤਬ ਗਹੀ ਚੀਤ ਨਿਰ ਵਿਰਤਿ ॥ ੧੬੨॥ ਸੋਃ ॥ ਜਨ ਹੈ ਪੂਤ ਪ੍ਰਬੋਧ ਉਪਨਿਖਤ ਸੰਗ ਸੁ ਬਿਬੇਕ ਮਿਲ। ਸਾਧਨ ਬਡੋ ਨਿਰੋਧ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤਿ ਸੁ ਹੋਇਗੀ ॥ ੧੬੩॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮਤ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਚਰਣ ਸਿੱਖਤ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘੇਨ ਗੌਰੀ ਰਾਇ ਆਤਮਜੇਨ ਵਿਰਚਿਤੇ ਪ੍ਰਬੋਧ ਚੰਦ੍ਰ ਨਾਟਕੇ ਵੈਰਾਗ ਨਾਮ ਪੰਚਮੋ ਅੰਕ॥ ੫ ॥

ੴ ਸਤਿ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਦੋਹਰਾ॥ ਯਾ ਉਪਰੰਤ ਸੁ ਹੋਇ ਗੀ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤਿ ਰਸਾਲ

ਸਭਾ ਮਾਂਹਿ ਪਰਵੇਸ਼ ਤਬ ਕੀਨੋ ਸਾਂਤਿ ਬਿਸਾਲ ॥ ੧ ॥ ਸਾਂ-
ਤਿਉਵਾਚ ॥ ਚੌਪਈ॥ ਨ੍ਰਿਪ ਵਿਵੇਕ ਇਮ ਮੋਹਿ ਅਲਾਯੋ।
ਸਮਾਚਾਰ ਸ਼ਾਂਤਿ ਤੈ ਪਾਯੋ। ਮਨ ਸੁਤ ਕਾਮਾਦਿਕ ਥੇ ਜੇਈ।
ਮੁਏ ਮਹਾਂਰਣ ਭੀਤਰ ਤੇਈ ॥ ੨ ॥ ਮੋਹ ਵਿਲੀਨ ਵੈਰਾਗ
ਉਪਾਇਏ। ਪੰਚ ਕਲੇਸ਼ ਸੁ ਦੂਰ ਮਿਟਾਇਏ। ਮਨ ਪ੍ਰਸਾਂਤਿ ਕੀ
ਸੰਗਤਿ ਧਾਰ। ਤੱਤ ਬੋਧ ਨਰ ਕਰੇ ਬਿਚਾਰ ॥ ੩ ॥ ਤੁਮ ਉ-
ਪਨਿਖਤ ਪਾਸ ਅਬ ਜਾਵੋ। ਆਦਰ ਕਰ ਤਿਹ ਮਮ ਢਿਗ
ਲਜਾਵੋ। ਯੌ ਕਹਿ ਸਾਂਤਿ ਸੁ ਜਬੈ ਪਧਾਰੀ। ਸ਼ਰਧਾ ਆਵਤ
ਤਾਂਹਿ ਨਿਹਾਰੀ॥ ੪ ॥ ਹਰਖ ਹੇਰ ਇਮ ਸ਼ਾਂਤਿ ਉਚਾਰੇ। ਯ-
ਸ਼ਰਧਾ ਕਛੁ ਮੰਤ੍ਰ ਬਿਚਾਰੇ। ਇਹੀ ਓਰ ਯਹਿ ਆਵਤ ਨੀਕੀ
ਸੁਨੋ ਭਲੇ ਅਬ ਯਾਕੇ ਜੀ ਕੀ॥੫॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਸਰਧਾ ਤਬੈ ਪ੍ਰ-
ਵੇਸ਼ ਕਰ ਕੀਨੋ ਇਹੈ ਬਿਚਾਰ। ਨੈਨ ਸੁਧਾ ਪੂਰਤ ਭਏ ਭੂਪਤਿ
ਕੁਲਹਿ ਨਿਹਾਰ ॥ ੬ ॥ ਜਹਾਂ ਦੁਸ਼੍ਟ ਨੀਕੇ ਹਨੇ ਪੂਜੇ ਸੰਤ
ਸਮਾਦਿ। ਵਸ ਅਨ ਜੀਵੀ ਸੇਵ ਹੈ ਸ੍ਵਾਮੀ ਦੇਵ ਅਨਾਦਿ॥੭
॥ਸ਼ਾਂਤਿ ਕਹੇ ਅੰਬਾ ਸੁਨੋ ਕੌਨ ਸੁ ਮੰਤ੍ਰ ਬਿਚਾਰ। ਕਰੇ ਚੀਤ ਕਹਿ
ਹੈ ਚਲੀ ਮੋਕੋ ਕਰੋ ਉਚਾਰ ॥ ੮ ॥ ਸ਼ਰਧਾਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥
ਮੈਂ ਬਿਬੇਕ ਕੇ ਢਿਗ ਚਲੀ ਪਠੀ ਪੁਰਖ ਮਤਿ ਮਾਨ। ਪੁਰਖ
ਬਿਬੇਕ ਮਿਲਾਉਗੀ ਮੰਤ੍ਰ ਇਹੈ ਉਰ ਠਾਨ॥ ੯॥ ਸ਼ਾਂਤਿਉਵਾਚ
ਦੋਹਰਾ॥ ਕਹੋ ਪੁਰਖ ਕੋ ਕੌਨ ਬਿਧ ਮਨਸੋ ਬਰਤਨ ਆਹਿ
। ਕਾਰਾ ਗ੍ਰਹ ਬਾਂਧੇ ਬਿਖੇ ਜਿਉ ਬਰਤੇ ਨਰ ਨਾਹਿ॥ ੧੦ ॥
ਕਹੋ ਪੁਰਖ ਹੀ ਕਰੈ ਗੋ ਸਾਮਰਾਜ ਜਗ ਮਾਂਹਿ। ਅਹੋ ਸਾਂਤਿ

ਇਉਂਹੀ ਸੁਨੋ ਜਿਉਂ ਸਮਝੇ ਮਨ ਮਾਂਹਿ ॥ ੧੧ ॥ ਕੈਸੋ ਮਾਯਾ ਮਾਂਹਿ ਅਬ ਦੇਵ ਅਨੁਗ੍ਰਹ ਆਹਿ। ਨਿਗ੍ਰਹ ਯੋ ਕਹਿ ਬੋ ਰਹਜੋ ਕਹੇ ਅਨੁਗ੍ਰਹ ਕਾਹਿ॥ ੧੨॥ ਦੇਵ ਮਾਂਹਿ ਮਾਯਾ ਅਹੇ ਸਰਬ ਅਨਰਥਨਬੀਜ । ਤਾਂਕੋ ਨਿਗ੍ਰਹ ਭਲੇ ਕਰ ਕਿਓ ਚਹੇ ਨਿਰਬੀਜ ॥ ੧੩ ॥ ਸ਼ਾਂਤਿਉਵਾਚ ॥ ਕਾਰਾ ਗ੍ਰਹ ਮੈ ਡਾਰ ਮਨ ਮਾਯਾ ਨਿਗ੍ਰਹ ਕੀਨ। ਕਹੋ ਕਾਹਿ ਮੈਂ ਅਬ ਅਹੇ ਭੂਪਤਿ ਕੋ ਉਰਲੀਨ॥ ੧੪ ॥ ਸ਼ਰਧਾਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਨਿੱਤ ਅਨਿੱਤ ਬਿਚਾਰ ਮੈਂ ਸਦਾ ਚਿੱਤ ਪਰਵਾਹਿ । ਇਹ ਅਮ੍ਰਿਤ੍ ਵੈਰਾਗ ਜੋ ਵਹੀ ਸੁ ਹਿਰਦ ਸੁਆਹਿ ॥ ੧੫ ॥ ਮਿਤ੍ਰ ਅਹੇ ਯਮਨੇਮ ਹੀ ਸਮਦਮ ਸਖਾਸੁ ਜਾਨ।ਮੈਤ੍ਰੀ ਕਰੁਣਾਦਿਕ ਸਭੈ ਯਹਿ ਗ੍ਰਹ ਦਾਸੀ ਮਾਨ॥ ੧੬॥ ਹੈ ਮੁਕਤੇਛਾ ਸਹਚਰੀ ਭਏ ਪੁਰਖ ਬਲਵੰਤ। ਮਮਤਾ ਮੋਹ ਸੰਕਲ ਸਹ ਹਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਭਗਵੰਤ॥ ੧੭॥ ਸ਼ਾਂਤਿਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਕਹੋ ਸੁਆਮੀ ਪੁਰਖ ਕੀ ਧਰਮ ਕਰਮ ਫਲ ਮਾਂਹਿ । ਕਹਿ ਬਿਧ ਅਹੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤਿ ਅਬ ਮੈਂ ਸਮਝੋਂ ਮਨ ਮਾਂਹਿ॥ ੧੮ ॥ ਸ਼ਰਧੋਵਾਚ ॥ ਸੋਰਠਾ॥ ਜਾਂ ਦਿਨ ਭਯੋ ਵੈਰਾਗ ਪੁਤ੍ਰੀ ਲੇ ਦਿਨ ਤਾਂਹਿਤੇ। ਇਹ ਅਮ੍ਰਿਤ੍ ਫਲ ਤਜਾਗ ਸ੍ਵਾਮੀ ਧਾਰੇ ਤਾਂਹਿ ਹਿਤੇ ॥ ੧੯ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਪਾਂਪਨ ਕੇ ਫਲ ਨਰਕ ਤੇ ਜੈਸੇ ਡਰਪੈ ਨੀਤ। ਤਿਉਂਹੀ ਸੁਖ ਹੈ ਪੁੰਨ ਪਲ ਸ੍ਵਰਗ ਭਯੋ ਭਯ ਭੀਤ ॥ ੨੦॥ ਸੁ ਕ੍ਰਿਤ ਕੋ ਫਲ ਭੋਗ ਸੁਖ ਮਿਲੇ ਕਦਾਚਿੱਤ ਜੋਇ। ਕਰੇ ਗਿਲਾਨਿ ਸੁ ਉਰ ਬਿਖੇ ਅਧਿਕ ਨ ਮਾਨੇ ਸੋਇ ॥ ੨੧ ॥

ਪ੍ਰਤਿਕ ਪ੍ਰਨਵ ਪਿਖ ਪੁਰਖ ਕੋ ਸਫਲ ਆਪ ਨਿਰਧਾਰ। ਧਰਮ ਆਪਹੀ ਹੋਇਓ ਸਨੇ ਸਿਥਲ ਬਜ਼ਾਪਾਰ॥ ੨੨ ॥ ਸ਼ਾਂਤਿਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਜੇ ਜੇ ਉਪਸਰਗ ਸੰਗ ਲੈ ਭਯੋ ਲੀਨ ਖਲ ਮੋਹਿ। ਕਹੋ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਸੁ ਤਾਂਹਿ ਕੋ ਜਨਨੀ ਪੂਛੇ ਤੋਹਿ॥ ੨੩॥ ਸ਼ਰਧਾਉਵਾਚ ॥ ਮਦਮਤ ਵਿਦਜ਼ਾ ਸਹਤ ਪੁਨ ਪਠੇ ਮੋਹ ਉਪਸਰਗ। ਲੋਭ ਨਮਿੱਤ ਸੁ ਪੁਰਖ ਕੋ ਦਿਖ ਲਾਇ ਬਹੁ ਸ੍ਵਰਗ॥ ੨੪ ॥ ਜੌਤਿਨ ਮਾਂਹਿ ਅਸ਼ਕਤਿ ਪੁਨ ਪੁਰਖ ਕਦਾਚਿਤ ਹੋਇ। ਤੌ ਬਿਬੇਕ ਉਪ ਨਿਖਤ ਕੋ ਸਿ-ਮਰਨ ਕਰੇ ਨ ਕੋਇ ॥ ੨੫ ॥ ਸ਼ਾਂਤਿਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਮਾਤ ਪਿਆਰੀ ਸਸਿ ਮੁਖੀ ਮ੍ਰਿਗ ਨੈਨੀ ਬਲਿਹਾਰ। ਤਿਸਤੇ ਬਹੁਰੋ ਕਜ਼ਾ ਭਯੋ ਮੋਕੋ ਕਰੋ ਉਰਾਰ॥ ੨੬ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਤਬ ਉਪ ਸਰਗ ਪੁਰਖ ਢਿਗ ਗਏ। ਕੌਤਕ ਏਕ ਕਰਤ ਪੁਨ ਭਏ। ਇੰਦ੍ਰ ਜਾਲਕੀ ਵਿਦਜ਼ਾ ਜੋਈ। ਲੋਭ ਹੇਤ ਦਿਖਲਾਈ ਸੋਈ ॥ ੨੭॥ ਦੋਹਰਾ ॥ਨਿਖਲ ਸਿਧਿ ਪ੍ਰਗਟੀ ਤਹਾਂ ਪਿਖੀ ਪੁਰਖ ਮਨ ਲਾਇ। ਗੁਲਾਬਸਿੰਘ ਪਰ ਭਾਵਤਹਿ ਨੀਕੇ ਦੇਤ ਸੁਨਾਇ॥ ੨੮॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਸਤ ਯੋਜਨਤੇ ਸਭ ਬਾਤ ਸੁਨੇ ਪੁਨ ਨੀਰਨ ਪੈ ਬਿਨ ਨਾਵਚ ਲਾਏ। ਬਿਨ ਧੇਨ ਕੀਯੇ ਸਭ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਸੁ ਭਾਰਤ ਲੋਇਤਿ ਹਾਸ ਸੁ ਆਏ। ਬਿਨ ਛੰਦ ਪਢੇ ਸੁਭ ਛੰਦਨ ਕੈ ਭਵਮੰਡਲ ਮੈਂ ਸਭ ਕਾਬਜ਼ ਬਨਾਏ। ਸੁਜਰਾਉ ਜਰੇ ਸੁਠ ਥਾਨ ਪਿਖੇ ਸਭ ਲੋਕਨ ਕੋ ਰੁਚਿ ਪ੍ਰੇਰ ਚਲਾਏ॥ ੨੯॥ ਦਿਢ ਭੀਤਨ ਤੇ ਨਿਕਸੇ ਖਿਨਮੈਂ ਤਨ ਮੈਂ

ਰੁ ਸਮਾਨ ਸੁ ਭੂਰ ਬਨਾਏ। ਤਨ ਕੰਟਕ ਪੈ ਸਮ ਤੂਲ ਰਹੇ ਖਿਨ ਮੈਂ ਰਵਿ ਮੰਡਲ ਮਾਂਹਿ ਸੁ ਜਾਏ। ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਨਿਹਾਰਤ ਦੇ ਵਨ ਜੂ ਖਿਗ ਆਨ ਭਲੇ ਪਦ ਮੌਲ ਝੁਕਾਏ। ਇਹ ਠੌਰ ਸ੍ਵਾਮਿ ਨਿਵਾਸ਼ ਕਰੋ ਦੁਖ ਵ੍ਰਿੰਦ ਸਭੈ ਅਬ ਤੋਹਿ ਮਿਟਾਏ॥ ੩੦ ॥ਦੋਹਰਾ ॥ ਈਹਾਂ ਜਨਮਨ ਮ੍ਰਿਤ ਹੈ ਯਹਿ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਦੇਸ਼। ਈਹਾਂ ਬੈਠ ਕਲੋਲ ਕਰਮਨ ਕੇ ਹਰੋ ਕਲੇਸ਼॥ ੩੧॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਵਿਦਯਾ ਧਰੀ ਅਪੱਛਰਾ ਵਿਵਿਧ ਮੁਗਧ ਸੁਰਨਾਰ। ਤੇ ਪਦ ਬੰਦਨ ਕਰਤ ਹੈਂ ਹਾਬ ਉਪਾਇਨ ਧਾਰ ॥ ੩੨॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਯਾਹਿ ਪਿਖੋ ਤੁਮ ਸੁੰਦਰ ਤਾ। ਮਦਮੱਤ ਵਿਲੋਚਨ ਰੂਪ ਅਪਾਰੇ। ਦੀਰਘ ਵਾਰਿਜ ਗੰਧਮਿਲੀ ਅਲਿਕੈ ਕਚ ਘੂੰਘਰ ਵੰਤ ਸੁਕਾਰੇ। ਪੀਨ ਪਯੋਧਰ ਰੰਭਊਰੂ। ਕਮਲਾਨਨ ਅੰਜਨ ਨੈਨ ਸਵਾਰੇ। ਦਾੜਮ ਸੀ ਰਦ ਪਾਂਤਿ ਬਨੀ ਸਮਦਾ ਮਨਿ ਹਾਸ ਕਰੇ ਤਮਭਾਰੇ॥ ੩੩॥ ਹਾਟਕ ਕੀ ਸਿਕਤਾ ਧਰਨੀ ਪੁਨ ਇੰਦ੍ਰ ਸੁ ਨੀਲ ਮਣੀ ਘਨਲਾਈ। ਏਹ ਬਨ ਪਾਂਤਿ ਨ੍ਰਿਤਾਂਤ ਖਿਰੀ ਬਹੁ ਫੂਲ ਸੁ ਗੰਧਿ ਚਹੂੰ ਦਿਸ ਛਾਈ। ਗੂੰਜਤ ਏ ਮਧੁਪਾਵਲਿਯਾਂ ਮਨ ਬਾਵਲਯਾਂ ਸੁ ਮਨੋਜ ਚਲਾਈ। ਸੰਗ ਬਿਲਾਸਨਿ ਕੇਲ ਕਰੋ ਤਪਸਾ ਤਵ ਪੁੰਨ ਫਲੇ ਅਬ ਆਈ॥ ੩੪॥ ਸ਼ਾਂਤਿਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਮਾਤ ਪਿਆਰੀ ਸਸਿ ਮੁਖੀ ਮ੍ਰਿਗਨੈਨੀ ਬਲਿਹਾਰ। ਤਿਸ ਤੇ ਬਹੁਰੋ ਕਜਾ ਭਯੋ ਮੋਕੋ ਕਰੋ ਉਚਾਰ ॥ ੩੫ ॥ ਸ਼ਰਧਾਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਸੁਨ ਉਪ ਸਰਗਨ ਵਾਕ ਕੋ ਕੀਨੋ ਪੁਰਖ ਉਚਾਰ

। ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਯਹਿ ਭੋਗ ਸੁਖ ਮੋਮਨ ਬਾਛਤੇ ਪਜਾਰ ॥ ੩੬ ॥ ਸੰਕਲਪ ਕਿਯੋ ਉਤਸਾਹਮਨ ਸ੍ਵਾਮੀ ਪੁਰਖ ਉਦਾਰ । ਯੌ ਮਤ ਸੁਨਉਰ ਖੇਦ ਗਹਿ ਕਰੇ ਸੁਸ਼ਾਂਤਿ ਉਚਾਰ ॥ ੩੭ ॥

ਸਾਂਤਿਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਹਾਧਿਗਹਾ ਦੁਖ ਕਸ੍ਟ ਅਤਿ ਭਈ ਬਡੀ ਅਬ ਹਾਂਨ ॥ ਪੁਨ ਰਿਪ ਗਗ ਫਾਹੀ ਬਿਖੇ ਪਰਿਓ ਸੁ ਪੁਰਖ ਮਹਾਂਨ ॥ ੩੮ ॥ ਮਾਤ ਪਿਆਰੀ ਸਸਿ ਮੁਖੀ ਮ੍ਰਿਗ ਨੈਨੀ ਬਲਿਹਾਰ । ਤਿਸਤੇ ਬਹੁਰੋ ਕਜਾ ਭਯੋ ਮੋਕੋ ਕਰੋ ਉਚਾਰ ॥ ੩੯ ॥ ਸ਼ਰਧਾਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਤਬ ਤਾਂ ਮੀਤ ਪੁਰਖ ਇਕ ਸਾਰ । ਸੁਤਰਕ ਨਾਮ ਤਿਹ ਕਰੇਂ ਉਚਾਰ । ਕ੍ਰੋਧ ਭਰੇ ਦ੍ਰਿਗ ਤਾਂਹਿ ਸੁ ਲਾਲ । ਮਨੋ ਸਮੀਰ ਸਖਾਸੂ ਬਿਸਾਲ ॥ ੪੦ ॥ ਤਿਨ ਉਪਸਰਗਨ ਓਰ ਨਿਹਾਰ । ਬਹੁਰ ਪੁਰਖ ਕੋ ਕੀਨ ਉਚਾਰ । ਯਹਿ ਅਸਥਾਨੀ ਦੇਵ ਸੁ ਜੇਤੇ । ਬਿਘਨ ਕਰੇਂ ਤੁਮਕੋ ਸਭ ਤੇਤੇ ॥ ੪੧ ॥ ਸ਼ਰਧਾ ਯਾ ਬਚਨਨ ਕੇ ਮਾਹੀ । ਮੀਤ ਕਦਾਚਿੱਤ ਕੀਜੈ ਨਾਹੀ । ਥਾਨ ਅਭਿਮਾਨੀ ਦੇਵ ਸੁ ਜੇਤੇ । ਹੈ ਅਤਿ ਧੂਰਤ ਵੰਚਕ ਤੇਤੇ ॥ ੪੨ ॥ ਬਿਖੈ ਵੜਸ ਪਿੰਡੀ ਕੋ ਡਾਰੇਂ । ਮੀਨ ਸਮਾਨ ਨਿਖਲ ਜਨ ਮਾਰੇਂ । ਭੋਗਨ ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਦੁਖ ਆਗ । ਡਾਰੇ ਤੋਹਿ ਨ ਲਖੇ ਅਭਾਗ ॥ ੪੩ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਏ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਨਾਰਿ ਜਿਤੀ ਨਰਕਾਗਿਨਿ ਕੀ ਸੁ ਸਿਖਾ ਪਹਿਚਾਨੋ । ਤਾਂਹਿ ਕਿ ਸੰਗਮ ਤੇ ਦੁਖ ਜੋ ਬਹੁ ਬਾਰ ਲਯੋ ਕਹਿਤੋਹਿ ਭੁਲਾਨੋ । ਤੇ ਤਪ ਦੀਰਘ ਨੀਤ ਕਰੇ ਸਭ ਲੋਕ ਬਖਾਨਤ ਤੋਹਿ ਸਿਆਨੋ । ਭੋਗਨ ਪਾਵਕਤੇ ਹਟਿਯੋ

ਦੁਖ ਨਾਂਹਿ ਭਰੋ ਸੁ ਕਹਜੋ ਮਮ ਮਾਨੋ ॥ ੪੪ ॥ ਭਵ ਸਾਗਰ ਤਾਰਣ ਜੋਗ ਜਹਾਜ ਸੁਤੈ ਚਿਰ ਕਾਲਹ ਤੇ ਅਬ ਪਾਯੋ। ਮਦ ਮੱਤ ਵਿਲੋਕਨ ਨਾਰਿ ਦਿਖਾਇ ਸੁ ਚਾਹਤ ਹੈ ਸੁਰ ਤੋਹਿ ਛ-ਡਾਯੋ। ਅਬ ਛੋਡ ਜਹਾਜ ਅੰਗਾਰ ਨਦੀ ਸੁ ਚਹੇ ਕਿਮ ਆਤਮ ਆਪ ਬਹਾਯੋ। ਇਹ ਸੀਖ ਸੁਨੋ ਸਮਪੀਕ ਮਲੀਨ ਸੁ ਭੋਗਨ ਹੇਰ ਕਹਾਂ ਹੁਲਸਾਯੋ ॥ ੪੫ ॥ ਡਾਰ ਪਟੰਬਰ ਅੰਬਰ ਧਾਰ ਦਿਗੰਬਰ ਜਾ ਬਨ ਬਾਸ ਕਏਹੈ। ਮਾਹਿ ਅਰੰਨ ਕਰੇ ਤਪ ਦੀਰਘ ਭੋਗ ਮਹਾਂਨਲ ਪਾਰ ਭਏ ਹੈ । ਨਾਮ ਮਹਾਂ ਮੁਨਿ ਜਾਂਹਿ ਕਹੇ ਅਰਿ ਕਾਂਪਤ ਭੂਪਤਿ ਪਾਂਇ ਪਏ ਹੈਂ। ਨਾਰਿ ਸੂ ਘੂਮਨ ਘੇਰ ਬਿਖੇ ਪਰਫੇਰ ਰਸਾਤਲ ਮਾਂਹਿ ਗਏ ਹੈਂ ॥੪੬॥ ਬਹੁ ਬਾਰ ਭਯੋ ਨਰ ਨਾਰਿ ਤੁਹੀ ਇਕ ਬਾਰ ਕਹਾਂ ਸੁ ਅਘਾ-ਇ ਰਹੈ ਗੋ। ਅਬ ਯਾਹਿ ਜਹਾਜ ਤੇ ਪਾਂਉ ਖਿਸੇ ਭਵ ਸਾਗਰ ਧਾਰ ਸੁ ਫੇਰ ਬਹੈਗੋ। ਅਬ ਹਾਥ ਅਲੰਬਤ ਮੋਖ ਅਹੇ ਇਹ ਔਸਰ ਮੀਤ ਨ ਫੇਰ ਲਹੈਗੋ । ਕਵਿ ਸਿੰਘ ਗੁਲਾਬ ਨ ਮਾਨਤ ਜੋ ਨਰ ਕਾਗਿਨਿ ਮੈਂ ਬਹੁ ਦੂਖ ਸਹੈਗੋ ॥ ੪੭ ॥

ਸ਼ਾਂਤਿਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਮਾਤਪਜਾਰੀ ਸਸਿ ਮੁਖੀ ਮ੍ਰਿਗ ਨੈਨੀ ਬਲਿਹਾਰ। ਤਿਸਤੇ ਬਹੁਰੋ ਕਜਾਭਯੋ ਮੋਕੋ ਕਰੋ ਉਚਾਰ॥੪੮॥

ਸ਼ਰਧਾਉਵਾਚ। ਦੋਹਰਾ। ਤਬ ਤਾਂ ਵਚਨਨ ਕਾਨਧਾਰ ਵਿਖਯਨ ਸ੍ਰਸਤ ਉਚਾਰ। ਮਦਮਤਿ ਵਿਦਜਾ ਮੋਹਤਜ ਭਯੋ ਵੈਰਾਗ ਉ-ਦਾਰ॥੪੯॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਭੋਗਨ ਕੇ ਦੁਖ ਚੀਤ ਚਿਤਾਰ ਸੁਸੀਸਧੁ ਨਯੋਮਨ ਤਾਹਿ ਉਠਾਯੋ। ਆਜ ਮਹਾਂ ਦੁਖ ਸਿੰਧ ਬਿਖੇ ਪਰਤੇ ਮਮ

ਪਾਪ॥ ੬੫ ॥ ਦੂਰ ਵਿਦਗਧ ਅਨੇਕ ਮੋਕੋ ਮਿਲੇ ਲੋਕ ਮਲੀਨ। ਵਿਵੇਕ ਪਤਿ ਬਿਨ ਜਾਨ ਮੋਕੋ ਚਹੇਂ ਦਾਸੀ ਕੀਨ। ਕੇ ਚਿਤ ਕਹੇ ਜਗ ਸੱਤ ਤੂੰ ਮੁਖ ਕਰੋ ਏਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼। ਕੇ ਚਿੱਤ ਕਹੇ ਮਤ ਦ੍ਵੈਤ ਮੈਂ ਉਪਨਿਖਤ ਤੂੰ ਕਰ ਬਾਸ॥ ੬੬ ॥ ਇਕ ਕਹੇਂ ਜੀਵ ਪਰੇਸ਼ ਕੋ ਹੈ ਭੇਦ ਏਹੁ ਬਖਾਨ। ਇਕਕਹੈਂ ਭੇਦਾ ਭੇਦ ਕੋ ਉਪਨਿਖਤ ਤੂੰ ਉਰਮਾਨ। ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਬਗ੍ਯਾਕੁਲ ਮੈਂ ਕਰੀ ਨਹਿ ਲਖੇ ਮੂਰਖ ਬਾਤ। ਜਿਉਂ ਦੁਸ਼ਟ ਕੈਰਵ ਸਭਾ ਮੈਂ ਭਈ ਦ੍ਰੋਪਤੀ ਬਿਖਗ੍ਯਾਤ॥ ੬੭ ॥ ਸ਼ਾਂਤਿਉਵਾਚ। ਚਿਤ੍ਰ ਪਦਾਛੰਦ। ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਕੇ ਅਪਰਾਧਤੇ ਤੈਂ ਲਯੋ ਹੈ ਦੁਖ ਸੋਇ। ਦੇਵ ਕੋ ਅਪਰਾਧ ਨਾਂਹੀ ਹੋਨਹਾਰੀ ਹੋਇ। ਮੋਹਮਨ ਉਪ-ਜਾਇ ਕਾਮ ਸੁ ਪੁਰਖ ਕੋ ਗਹਿਲੀਨ। ਡਾਰ ਬਿਖੈ ਅਰੰਨਮੈਂ ਸੁ ਬਿਬੇਕ ਦੂਰਹਿ ਕੀਨ॥ ੬੮ ॥ ਕੁਲ ਨਾਰਿ ਕੋ ਯਹਿ ਧਰਮ ਦੇਵੀ ਰਚਯੋ ਹੈ ਭਗਵਾਨ ਸੰਪਤਿ ਸੁ ਆਪਦਮੈ ਸਦਾ ਵਹਿਚਹੇਂ ਨਿਜ ਪਤਿ ਪ੍ਰਾਨ। ਅਬ ਆਉ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਹੁਨੀ ਕੇ ਮਿਸ੍ਰ ਪ੍ਰਿਯ ਪ੍ਰਤਿ ਬੋਲ। ਅਬ ਫਲੇ ਤੋਹਿ ਮਨੋਰਥਾ ਸਭ ਹਤੇ ਦ੍ਰਖੀ ਟੋਲ॥ ੬੯॥ ਉਪਨਿਖਤਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਪੁਤ੍ਰੀ ਗੀਤਾ ਯੋ ਕਹਯੋ ਮੋਹਿ ਇਕੰਤ ਬਿਠਾਇ। ਸ੍ਵਾਮੀਭਗਤਾ ਪੁਰਖ ਕੋ ਕਰੇ ਤੋਖ ਅਬਜਾਇ॥ ੭੦ ॥ ਪ੍ਰਬੋਧ ਪੂਤ ਤਬ ਹੋਇਗੋ ਬੰਧਨ ਦਏ ਨਿਵਾਰ। ਪਰ ਸ੍ਵਾਮੀ ਪ੍ਰਤਿ ਕਹਿਨਤੇ ਆਵਤ ਲਾਜ ਸੁ ਭਾਰ॥ ੭੧ ॥ ਸ਼ਾਂਤਿਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਬਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਸੁ ਬਿਬੇਕ ਕੋ ਕੀਨੋ ਇਹੈਉਚਾਰ। ਪੇਖੋ

ਸ੍ਵਾਮੀ ਪੁਰਖ ਅਬ ਕਾਹੇ ਕਰੇਂ ਬਿਚਾਰ ॥ ੭੨ ॥ ਉਪਨਿਖਤ ਕਹਯੋ ਜਿਉਂ ਕਹਿਤ ਹੈਂ ਸੋਇ ਕਰੋ ਵਡਭਾਗ। ਗੁਲਾਬਸਿੰਘ ਦੋਨੋ ਤਬੀ ਗਈ ਅਖਾੜੋ ਤਯਾਗ ॥ ੭੩ ॥ ਤਬ ਬਿਬੇਕ ਰਾਜਾ ਸੁਨੋ ਸ਼ਰਧਾ ਸਹਿਤ ਸੁਹਾਇ। ਮੋਹ ਪਟਲ ਕੋ ਦੂਰ ਕਰ ਬਰਯੋ ਸਭਾ ਮਹਿ ਆਇ ॥ ੭੪ ॥ ਵਿਵੇਕਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ॥ਸ਼ਰਧੇ ਸ਼ਾਂਤਿਸੁ ਗਈ ਹੈ ਉਪਨਿਖਤ ਨਿਹਾਰਨ ਕਾਜ। ਕਿਹ ਬਿਧ ਪਯਾਰੀ ਕੋ ਪਿਖੋਂ ਮੋਹਿ ਬਖਾਨੋ ਆਜ ॥ ੭੫ ॥ ਦੇਵ ਸੁਆਸ ਥਾਰੀਆ ਗਈ ਸੀਸ ਪਰਮਾਨ। ਬਿਸ਼ਨੁਭਗਤਿ ਪੁਨ ਸ਼ਾਂਤਿ ਕੋ ਕੀਨੋ ਏਹੁ ਬਖਾਨ॥੭੬॥ ਮੰਦਰਨਾਮ ਸੁ ਸੈਲ ਮੇਂ ਹੈ ਹਰਿ ਕੋ ਅਸਥਾਨ। ਤਹਿ ਗੀਤਾ ਕੇ ਨਿਕਟ ਵਹਿ ਬਸਤ ਤਰਕ ਡਰਮਾਨ ॥ ੭੭ ॥ ਵਿਵੇਕਉਵਾਚ ॥ ਤਰਕ ਵਿਦਯਾ ਤੇ ਕਹੋ ਕੈਸੇ ਤਿਹ ਡਰਭਾਰ। (ਸ਼ਰਧਾ ਉਵਾਚ)। ਦੇਵ ਉਪਨਿਖਤ ਕਰੇਗੀ ਤੋਕੋ ਏਹੁ ਉਚਾਰ ॥ ੭੮ ॥ ਅਬ ਤੁਮ ਚਲੋ ਸਮੀਪ ਪ੍ਰਭੁ ਲੇਵੋ ਪੁਰਖ ਨਿਹਾਰ ਬੈਠ ਇਕੰਤ ਸੁ ਧਯਾਇ ਹੈ ਤੁਹਿ ਆਗਮਨ ਉਦਾਰ ॥ ੭੯ ॥ ਤਬ ਬਿਬੇਕ ਢਿਗ ਜਾਇ ਕੈ ਕੀਨੋ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਨਾਮ । ਕਹਯੋ ਪੁਰਖ ਤਵ ਏਹੁ ਸੁਤ ਕੀਨੋ ਭਲੋ ਨਕਾਮ ॥ ੮੦ ॥ ਗਯਾਨ ਬ੍ਰਿਧ ਤੁਮ ਹੋ ਬਡੇ ਹਮ ਕੋ ਪਿਤਾ ਸਮਾਨ। ਯਹੀ ਅਰਥ ਰਿਖਿ ਦੇਵਤਾ ਪੂਰਬ ਕੀਨ ਬਖਾਨ ॥ ੮੧ ॥ ਦੋ: ॥ ਏਕ ਸਮੇ ਆਪਦ ਕੇ ਮਾਰੇ। ਭੂਲੇ ਨਿਗਮ ਦੇਵ ਰਿਖਿ ਸਾਰੇ। ਤਿਨ ਕੋ ਏਕ ਬਾਲਥੋ ਜੋਈ। ਤੀਰ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਬਸਿਓ ਸੋਈ॥ ੮੨

॥ ਦੋਹ॥ ਦਧੀਚ ਰਿਖੀ ਸੁਰ ਪੂਤ ਵਹਿ ਜਨਯੋ ਸਰਸ੍ਰਤੀ ਮਾਂਹਿ । ਨਾਮ ਸਾਰਸ੍ਵਤ ਤਾਂਹਿ ਕੋ ਧਰਯੋ ਜਗਤ ਕੇ ਮਾਂਹਿ ॥੮੩॥ ਚੌਪਈ॥ ਮਾਂਤ ਸਰਸ੍ਰਤੀ ਤਿੰਹ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ । ਰਹੇ ਕੰਠ ਤਿਹ ਬੇਦ ਬਿਸਾਲ। ਤਬ ਤੇ ਸਮਾ ਪਾਇ ਰਿਖਿ ਜੇਤੇ । ਪੂਛੇ ਪਰਸ ਪਰ ਬੇਦ ਸੁ ਤੇਤੇ ॥੮੪॥ ਜਬ ਤਿਨ ਕੰਠ ਨ ਕਿਨੇ ਨਿਹਾਰੇ । ਤਬ ਤੇ ਬਾਲਕ ਪਾਸ ਪਧਾਰੇ। ਕਹਯੋ ਬਾਲਕੋ ਬੇਦ ਪਢੱਯੋ। ਕਹਿਓ ਬਾਲ ਪੂਤ ਸੁਨ ਲੱਯੇ ॥ ੮੫॥ ਮੇਰੇ ਸਿੱਖਹੁ ਹੂਗੇ ਜਬ ਹੀ। ਬੇਦ ਪੜ੍ਹਾਵੋ ਤੁਮ ਕੋ ਤਬ ਹੀ। ਕ੍ਰੋਧ ਭਰੇ ਉਰ ਮੈਂ ਰਿਖਿ ਸਾਰੇ। ਤਬ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕੇ ਪਾਸ ਪਧਾਰੇ ॥ ੮੬॥ ਦੇਵ ਦਧੀਚ ਪੂਤ ਹੈ ਜੋਈ। ਹਮ ਅਤਿ ਬ੍ਰਿਧ ਬਾਲ ਅਤਿ ਸੋਈ। ਬੇਦ ਪੜ੍ਹਨ ਹਿਤ ਹਮ ਫਿਗ ਗਏ। ਪੂਤ ਪੂਤ ਕਰ ਮੁਖੋ ਅਲਾਏ ॥ ੮੭ ॥ ਦੋਹ॥ ਮੇਰੇ ਹੋਵੇ ਸਿੱਖ ਜਬ ਤਬੀ ਪੜ੍ਹਾਵੋ ਵੇਦ। ਯੌ ਸੁਨ ਬਾਲਕ ਬੈਨ ਪ੍ਰਭੁ ਮਨ ਮੈਂ ਬਢਯੋ ਸੁ ਖੇਦ ॥ ੮੮ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਤਬ ਚਤੁਰਾਨਨ ਬੈਨ ਬਖਾਨੇ। ਬਿਦਯਾ ਬ੍ਰਿਧ ਬ੍ਰਿਧ ਸੁਰ ਮਾਨੇ। ਤੁਮ ਅਤਿ ਬਾਲ ਬ੍ਰਿਧ ਸੋ ਕਹਿਯੇ। ਹੋਇ ਸਿੱਖ ਵਿਦ੍ਯਾ ਕੋ ਲਹਿਯੇ॥॥ ੮੯॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਯੌ ਚਤੁਰਾਨਨ ਬੈਨ ਸੁਨ ਗਏ ਰਿਖੀਸੂਰ ਸਰਬ । ਦਧੀਚ ਪੂਤ ਕੇ ਸਿੱਖ ਵਹੁ ਭਏ ਮਿਟਾਇ ਸੁ ਗਰਬ ॥ ੯੦ ॥ ਚੌਂ: ॥ ਤਾਂਤੇ ਤੁਮ ਹੋ ਪਿਤਾ ਸਮਾਨ। ਯੌ ਬਿਬੇਕ ਪ੍ਰਤਿ ਪੂਰਖ ਬਖਾਨ। ਹਮ ਪਰ ਐਸੀ ਦਯਾ ਸੁ ਕੀਜੈ। ਸਕਲੋ ਮੋਹ ਦੂਰ ਕਰ ਦੀਜੈ ॥੯੧॥ ਯਾ ਅਵਸਰ ਪੁਨ ਸ਼ਾਂਤਿ ਸੁ ਆਈ। ਉਪਨਿਖਤ ਤਾਂਹਿ ਕੇ

ਮੰਗ ਸੁਹਾਈ। ਸ਼ਾਂਤਿ ਪੁਰਖ ਕੋ ਕੀਨ ਉਚਾਰ। ਉਪਨਿਖਤ ਕਰੇ ਪਦ ਬੰਦਨ ਬਾਰ ॥ ੯੨ ॥ ਸ਼ਾਂਤਿ ਨ ਐਸੇ ਕਰੋ ਬਖਾਨ। ਉਪਨਿ-ਤ ਅਹੇ ਮਮ ਮਾਤ ਸਮਾਨ। ਤੱਤ ਬੋਧ ਕੋ ਦਏ ਉਪਾਇ। ਤਾਂਤੇ ਹਮ ਇਨ ਲਾਗੇ ਪਾਇ ॥ ੯੩ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਮਾਤਾ ਔ ਉਪ ਨਿਖਤ ਮੈਂ ਬਡੋ ਅੰਤਰੋ ਜਾਨ। ਵਹਿ ਦ੍ਰਿਢ ਬੰਧਨ ਕੋ ਕਰੇ ਯਹਿ ਕਰੇ ਬੰਧ ਸਭ ਹਾਨ ॥ ੯੪॥ ਪੁਨ ਉਪ ਨਿਖਤ ਬਿ-ਬੇਕ ਪਿਖ ਅਭਿ ਬੰਦਨ ਤਿਹ ਧਾਰ। ਬੈਠੀ ਕਿੰਚਤ ਦੂਰਤਿਹ ਪੂਛਤ ਪੁਰਖ ਬਿਚਾਰ ॥ ੯੫ ॥ ਕਹੋ ਅੰਬ ਏਤੇ ਦਿਵਸ ਕਹਿ ਕਹਿ ਕਰੇ ਬਿਤੀਤ। ਉਪ ਨਿਖਤ ਬਖਾਨੇ ਪੁਰਖ ਕੋ ਸੁਨੋ ਇਕਾਗਰ ਚੀਤ ॥ ੯੬ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਮਠ ਮਝਾਰ ਪੁਨ ਸੂਨ ਅਗਾਰ। ਮੂਰਖ ਜਨਕੀ ਸੰਗਤਿ ਧਾਰ। ਆਪਦ ਦਿਨ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਬਿਤਾਇ। ਕਹਾਂ ਕਹੋ ਮੈਂ ਅਤਿ ਦੁਖਪਾਇ ॥੯੭॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਕਹਯੋ ਪੁਰਖ ਵਹਿ ਤੱਤ ਕਛੁ ਜਾਨਤ ਥੇ ਪੁਨ ਤੋਹਿ ਉਪਨਿਖਤ ਕਹਯੋ ਕਹਿ ਜਾਨਹੈ ਸਗਲ ਬਿਆਪੇ ਮੋਹਿ ॥ ੯੮ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਤੇ ਨਿਜ ਇੱਛਾ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਮੇਰੋ ਅਰਥ ਸੁ ਕਰੇਂ ਉਚਾਰ। ਅਰਥ ਬਿਚਾਰ ਬਿਨਾਇਉਂ ਕਲਪੇਂ। ਦ੍ਰਵੜਾ ਗਣ ਜਿਉ ਬਾਣੀ ਜਲਪੇ ॥ ੯੯ ॥ ਪਰ ਕੋਠਾ ਗ ਦ੍ਰਬਜ਼ ਤਿਹ ਹਰੇਂ। ਯਾ ਹਿਤ ਮੋਹਿ ਬਿਚਾਰਨ ਕਰੇਂ। ਮੈਂ ਉਪਨਿਖਤ ਮੋਖ ਕੋ ਕਾਰਣ। ਪੇਟ ਹੇਤ ਸਠ ਕਰੇਂ ਸੁ ਧਾਰਣ ॥ ੧੦੦ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਪੁਰਖ ਕਹਯੋ ਸੁਨ ਮਾਤ ਪੁਨ ਮੋਪ੍ਰਤਿ ਕਰੋ ਉਚਾਰ। ਕਹਿ ਬਿਧ ਵਾਸਰਤੇ ਬਿਤੇ ਭਾਖੋ ਸਗਲ ਬਿ-

ਚਾਰ ॥ ੧੦੧ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਪ ਨਿਖਤ ਸੁਨ ਲਾਗੀ ਕਰਨ ਬਖਾਨ। ਗੁਲਾਬਸਿੰਘ ਵਹਿ ਵਾਕ ਪੁਨ ਸਾਧ ਧਰੋ ਨਿਜ ਕਾਨ ॥ ੧੦੨ ॥ ਉਪਨਿਖਤਉਵਾਚ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਤਾ ਮੈਂ ਚਲੀ ਬਢੋ ਪਥ ਜਹਾਂ। ਦੇਖੀ ਯੱਗ ਵਿਦਯਾ ਤਹਾਂ। ਇਤ ਕ੍ਰਿਸਨਾਜਿਨ ਅਗਨਿ ਜਲਾਈ। ਇਤ ਸਮਧਾ ਘ੍ਰਿਤ ਜੂਹ ਸੁਹਾਈ॥ ੧੦੩ ॥ ਸ੍ਰੂਆ ਲੌ ਸਭ ਭਾਂਜਨ ਹਾਥ। ਇਸ੍ਰਿ ਪਸੂ ਮਖ ਸੋਮ ਸੁਸਾਥ। ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਕੀ ਪੱਧਤਿ ਜੋਈ। ਨੀਕੇ ਮੁਖੋਂ ਅਲਾਏ ਸੋਈ ॥ ੧੦੪ ॥ ਤਬਮੈਂ ਮਨ ਮੇ ਕੀਨ ਬਿਚਾਰਾ। ਏਹੁ ਧਰੇ ਬਹੁ ਪੁਸਤਕ ਭਾਰਾ। ਏ ਕਛੁ ਤੱਤ ਪਛਾ-ਨੇ ਮੇਰਾ। ਕੋ ਦਿਨ ਈਹਾਂ ਕਰੋਂ ਬਸੇਰਾ ॥ ੧੦੫ ॥ ਤਬ ਮੈਂ ਤਾਂ ਢਿਗ ਸੀਸ ਝੁਕਾਯੋ। ਤਿਨ ਮੋਕੋ ਪੁਨ ਏਹੁ ਅਲਾਯੋ। ਕਹੁ ਕਲਯਾਣੀ ਵਾਂਛਤ ਸਾਰ। ਤਬ ਮੇਂ ਤਿਨਸੋ ਕੀਨ ਉਚਾਰ ॥ ੧੦੬ ॥ ਮੈ ਅਨਾਥ ਦੂਰ ਮਮ ਨਾਹ। ਤੋਹਿ ਸਮੀਪ ਬਸਨ ਕੀ ਚਾਹ। ਤਬ ਤਿਨ ਮੋਕੋ ਏਹੁ ਬਖਾਨੀ ਕੌਨ ਕਾਜ ਤੂੰ ਕਰੇ ਕਲਯਾਨੀ ॥ ੧੦੭ ॥ ਤਬ ਮੈ ਕਹਯੋ ਜੁ ਪੁਰਖ ਉਦਾਰ। ਤਾਂਕੋ ਰੂਪ ਸੁ ਕਰੋ ਉਚਾਰ। ਜਾਂਤੇ ਵਿਸ੍ਵਉਦੇ ਯਹਿ ਹੋਈ। ਜਾ ਮੈ ਰਹੇ ਲੀਨ ਪੁਨ ਸੋਈ॥ ੧੦੮ ॥ ਜਾਂਕੇ ਭਾਸ ਨਿਖਲ ਜਗ ਭਾਸੇ। ਸਹਜਾਨੰਦ ਸੁ ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੇ। ਸ਼ਾਂਤਿ ਨਿਰੰਤਰ ਅਕ੍ਰੈ ਰੂਪਾ। ਨਿਰਾਵੈਵ ਸੁ ਅਸੰਗ ਅਨੂਪਾ ॥ ੧੦੯ ॥ ਦ੍ਵੈਤ ਅੰਧੇਰੋ ਦੂਰ ਮਿਟਾਇ। ਜਾਂਮੇ ਮਿਲੈ ਮੁਮੋਖੀ ਜਾਇ। ਤੱਤ ਗਯਾਨ ਤੇ ਪਾਵੇ ਮੋਖ। ਪੁਰਖ ਪੁਰਾਤਨ ਹੈ ਨਿਰ ਦੋਖ ॥ ੧੧੦

॥ ਯਹੀ ਪੁਰਖ ਉਰ ਬ੍ਰਹਮ ਪਛਾਨੋ। ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਯਾਤੇ ਭਿੰਨ ਸੁਮਾਨੋ। ਬਿਨਾ ਗਯਾਨ ਭਾਸੇ ਪੁਨ ਭੇਦ । ਗਯਾਨ ਜਨਾਵੇ ਬ੍ਰਹਮ ਅਭੇਦ॥ ੧੧੧॥ ਐਸੇ ਬਚਨ ਸੁ ਮੇ ਉਰ ਧਾਰ। ਯੋਗ ਵਿਦਯਾ ਕੀਨ ਉਚਾਰ। ਨਿਖਲ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕੋ ਕਰਤਾ ਜੋਈ। ਕੈਸੇ ਪੁਰਖ ਬ੍ਰਹਮ ਪੁਨ ਹੋਈ ॥ ੧੧੨ ॥ ਕ੍ਰਿਯਾ ਭਵ ਫਾਸੀ ਪਰ ਹਰੇ। ਗਯਾਨ ਨ ਮੁਕਤਿ ਸੁ ਕਾਹੂ ਕਰੇ। ਬੇਦ ਕਹੇ ਨਿਜ ਕਰਮ ਸੁ ਕਰੇ। ਜੌ ਲੌ ਜੀਵੇ ਨਹਿ ਪਰ ਹਰੇ॥ ੧੧੩॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਤਾਂਤੇ ਤੇ ਗ੍ਰਹ ਰਾਖਣੇ ਸਰੇ ਨ ਮੇਰੋ ਕਾਜ। ਪਰ ਤੱਦਪ ਤੂੰ ਏਵ ਕਰ ਜਿਉ ਮਮ ਭਾਖੋ ਆਜ॥ ੧੧੪॥ ਕਰਤਾ ਔ ਪੁਨ ਭੋਗਤਾ ਪੁਰਖ ਸੁ ਅਹੇ ਬਿਸਾਲ । ਐਸੇ ਨਿਸ ਬਾਸਰ ਕਹੋ ਬਸੋ ਸੁ ਕਿੰਚਤ ਕਾਲ॥ ੧੧੫ ॥ ਯਾ ਮੈਂ ਕਹੋ ਸੁ ਕੌਨ ਤਵ ਲਾਗਤ ਯਾ ਜਗ ਦੋਖ। ਯੌ ਸੁਨ ਰਾਇ ਬਿਬੇਕ ਪੁਨ ਬੋਲਯੋ ਧਾਰ ਸੁ ਰੋਖ॥ ੧੧੬ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਅਹੋ ਮਖਨ ਕੋ ਧੂਮ ਸੁ ਕਾਰਾ। ਯੋਗ ਵਿਦਯਾ ਨੈਨ ਮਝਾਰਾ। ਤਾਂ ਕਰ ਮਲਨ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਰਿ ਵਹੁ ਭਈ। ਯੌ ਕੁਤਰਕ ਯਾਤੇ ਨਿਰ ਮਈ॥੧੧੭॥ ਯੋਗ ਵਿਦਯਾ ਹੈ ਨਿਰ ਬੁਧ। ਈਸ਼੍ਵਰ ਪੁਰਖ ਅਕਰਤਾ ਸੁਧ। ਚੁੰਬਕ ਮਨਿ ਜਿਉਂ ਨਿਹਚਲ ਅਹੇ। ਤਾਂ ਸ ਮੀਪ ਲੋਹਾ ਕ੍ਰਿਤ ਗਹੇ॥ ੧੧੮ ॥ ਤਿਉ ਈਸ਼੍ਵਰ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਪਾਇ। ਮਾਯਾਲੇਵੇ ਨਿਖਲ ਉਪਾਇ। ਅਗਯਾਨ ਜਨਤ ਬੰਧਨ ਹੈ ਜੋਈ। ਕੈਸੇ ਕਰਮ ਨਿਵਾਰੇ ਸੋਈ ॥ ੧੧੯॥ ਤਮਜਿ ਉਤਮ ਕੋ ਦੂਰਨ ਕਰੇ। ਤਿਉਂ ਨਿਹ ਕਰਮ ਸੁ ਬੰਧ ਨ ਹਰੇ

। ਤਾਂਤੇ ਯੱਗ ਵਿੱਦਯਾ ਹੈ ਜੋਈ। ਸੰਮਕ ਅਰਥ ਨ ਜਾਨੇ ਸੋਈ ॥ ੧੨੦॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਲੀਨ ਅੰਧੇਰੋ ਭਵਨ ਸਭ ਕਰੇ ਸੁ ਜਬੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼। ਤਬ ਬਿਨ ਗਯਾਨ ਸੁ ਕਰਮ ਤੇ ਹੋਵੈ ਬੰਧਨ ਨਾਸ਼॥ ੧੨੧॥ ਬਿਨ ਆਤਮ ਕੇ ਗਯਾਨ ਤੇ ਮੁਕਤਿ ਪੰਥ ਨਹਿ ਆਨ। ਐਸੇ ਬਦਨ ਸਰੋਜ ਤੇ ਕਰੇ ਸੁ ਬੇਦ ਬਖਾਨ॥ ੧੨੨ ॥ ਕਹਯੋ ਪੁਰਖ ਉਪਨਿਖਤ ਕੋ ਬਹੁਰੋ ਕਹੋ ਬਿਚਾਰ । ਯੱਗ ਵਿਦਯਾ ਤੋਹਿ ਕੋ ਕੈਸੇ ਕੀਨ ਉਚਾਰ॥ ੧੨੩ ॥ ਉਪਨਿਖਤਉਵਾਚ॥ ਚੌਪਈ॥ ਯੱਗ ਵਿਦਯਾ ਬਹੁਰ ਬਿਚਾਰ । ਮੋਕੋ ਯਾ ਬਿਧ ਕੀਨ ਉਚਾਰ। ਸਖੀ ਸੁ ਤੇਰੀ ਸੰਗਤ ਜੋਈ । ਹਮਰੇ ਸਿੱਖ ਬਿਗਾਰੇ ਸੋਈ॥ ੧੨੪ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਫਲ ਅਨਿੱਤ ਸੋ ਜਾਨ ਕੈ ਕਰੇ ਨਿਸਾਦਰ ਕਰਮ। ਤੇਰੀ ਸੰਗਤ ਪਾਇਕੈ ਜਾਨੈ ਨਿਖਲ ਸੁ ਭਰਮ ॥ ੧੨੫ ॥ ਤਾਂਤੇ ਵਾਂਛਤ ਦੇਸ ਕੋ ਕਰੋ ਗਮਨ ਤਤ ਕਾਲ। ਤਬ ਮੈਂ ਤਾਂਕੋ ਛੋਡ ਕਰ ਚਾਲੀ ਬਹੁਰ ਉਤਾਲ॥ ੧੨੬॥ ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਕੀ ਸਹਚਰੀ ਪਿਖੀ ਮਿਮਾਂਸਾ ਜਾਇ। ਬਹੁ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭਾਖੇ ਕਰਮ ਬਹੁ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪਾਇ ॥੧੨੭॥ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਹਯੋ ਸਮੀਪ ਤਬ ਵਸੋ ਸੁ ਕਿੰਚਤ ਕਾਲ। ਤਬਉਨ ਕਹਯੋ ਸੁ ਕਰਮ ਮੁਹਿ ਭਾਖੋਸਖੀ ਬਿਸਾਲ॥ ੧੨੮॥ ਚੌਪਈ॥ ਤਬ ਮੈ ਕਹਯੋ ਪੁਰਖ ਕੋ ਰੂਪ। ਮੈਂ ਭਾਖੋਂਗੀ ਪਰਮ ਅਨੂਪ। ਨਿਜ ਸਿੱਖਨ ਕੋ ਬਦਨ ਨਿਹਾਰ। ਬਹੁਰ ਮੀਮਾਂਸਾ ਕੀਨ ਉਚਾਰ ॥ ੧੨੯ ॥ ਫਲ ਉਪ ਭੋਗ ਜੋਗ ਹੈ ਜੋਈ। ਪੁਰਖ ਬਖਾਨੇਗੀ ਯਹ ਸੋਈ।

ਕਰੋ ਕਰਮ ਇਮ ਤਾਂਹਿ ਉਚਾਰਿਉ। ਤਬ ਤਾਂ ਸਿਖ ਅਨਮੋਦਨ ਧਾਰਯੋ ॥ ੧੩੦ ॥ ਤਬ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਏਕ ਥੋ ਜੋਈ। ਮਿਮਾਂ-ਸਾਂ ਕੋ ਰਿਦ ਅੰਗਮ ਸੋਈ। ਨਾਮ ਕੁਮਾਰਲ ਸ੍ਵਾਮੀ ਵਾਕੋ। ਕਰ ਬਿਚਾਰ ਤਿਨ ਭਾਖਯੋ ਤਾਂਕੋ ॥ ੧੩੧ ॥ ਕਰਮਨਿਫਲ ਉਪ ਭੁਗਤਾ ਜੋਈ। ਉਪਨਿਖਤ ਕਹੇ ਨਹ ਆਤਮ ਸੋਈ। ਕਿੰਤੂ ਕਹੇ ਅਕਰਤਾ ਸੋਈ। ਭੁਗਤਾ ਨਾਹਿ ਕਦਾਂਚਿਤ ਹੋਈ ॥ ੧੩੨ ॥ ਐਸੇ ਆਤਮ ਰੂਪ ਸੁ ਜੋਈ। ਕਰਮ ਉਪ ਜੋਗ ਕਰੇ ਨਹ ਸੋਈ। ਬਹੁਰੋ ਬੋਲਯੋ ਅਪਰ ਬਿਚਾਰ। ਜਿਉਂ ਹੈ ਤਿਉ ਮਮ ਕਰੋ ਉਚਾਰ ॥ ੧੩੩ ॥ ਪੁਰਖ ਦੋਇ ਜਗ ਭੀਤਰ ਗਾਇ। ਏਕ ਜੀਵ ਇਕ ਈਸ ਬਤਾਇ। ਮੋਹ ਅੰਨ੍ਹੇਰੇ ਜੀਵ ਦਬਾਯੋ। ਈਸ੍ਵਰ ਸਗਲ ਸੁ ਸਾਖੀ ਗਾਯੋ ॥ ੧੩੪ ॥ ਵਾਂਛੇ ਕਰਮ ਫਲ ਜੀਵ ਸੁ ਜੇਤੇ। ਈਸ੍ਵਰ ਦੇਵੇ ਤ੍ਰਾਂਕੋ ਤੇਤੇ। ਜੀਵ ਕਰਮ ਮੈਂ ਹੈ ਅਧਿਕਾਰੀ। ਈਸ ਅਕਰਤਾ ਬੇਦ ਉਚਾ-ਰੀ ॥ ੧੩੫ ॥ ਕਲਪਤ ਬੰਧ ਜੀਵ ਮੈਂ ਅਹੇ। ਨਿੱਤ ਮੁਕਤਿ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਕਹੇ। ਸੁਨ ਬਿਬੇਕ ਭੂਪਤਿ ਹਰਖਾਨੇ। ਸਾਧ ਸਾਧ ਮੁਖ ਮਾਂਹਿ ਬਖਾਨੇ ॥ ੧੩੬ ॥ ਹੋਵੈ ਭਲੇ ਸੁ ਦੀਰਘ ਆਯੋ ॥ ਜਾਂਨੇ ਯਾ ਬਿਧ ਅਰਥ ਅਲਾਯੋ। ਦੋਨ ਸੁ ਪਰਣ ਬੇਦ ਮੈਂ ਗਾਇ। ਰਹੇ ਇੱਕਠੇ ਸਖਾ ਬਤਾਇ ॥ ੧੩੭ ॥ ਸਮਾਨ ਬ੍ਰਿਖ ਮੈਂ ਕੀਨ ਸੁ ਬਾਸਾ। ਏਕ ਖਾਇ ਫਲ ਏਕ ਉਦਾਸਾ। ਬਹੁਰ ਪੁਰਖ ਉਪ ਨਿਖਤ ਅਲਯੋ। ਕਹੋ ਮਾਤ ਤਹਿ ਬਹੁਰ ਸੁਭਯੋ ॥ ੧੩੮ ॥ ਸੁਨ ਸਿੱਖਨ ਕੋ ਏਹੁ ਬਿਚਾਰ। ਮਿਮਾਂਸਾ ਮੋ ਪ੍ਰਤਿ

ਕੀਨ ਉਚਾਰਾ। ਜਹਿ ਇਛਾਤਹਿ ਕੀਜੇ ਗੌਨ । ਲਾਇਕ ਨਾਂਹਿ ਹਮਾਰੇ ਭੌਨ ॥ ੧੩੯ ॥ ਮੀਮਾਂਸਾ ਤੇ ਮੈ ਚਲੀ ਅਗਾਰੀ । ਤਰਕ ਵਿਦਿਯਾ ਔਰ ਨਿਹਾਰੀ। ਬਹੁਤੇ ਸਿੱਖ ਸੁ ਸੰਗ ਸੁਹਾਏ। ਸੇਵਤ ਤਾਂਹਿ ਨਿਰੰਤਰ ਪਾਏ ॥ ੧੪੦॥ ਧਨਕੀ ਇੱਛਾ ਉਰ ਮੈਂ ਧਾਰ। ਬੈਠੀ ਭੂਪਤ ਸਭਾ ਮਝਾਰ । ਜਲ-ਪ ਵਿਤੰਡਾ ਵਾਦ ਵਿਸਾਲ ਛਲ ਨਿਗ੍ਰਹ ਬਹੁ ਕਰੇ ਕਰਾਲ ॥ ੧੪੧ ॥ ਸਾਂਖ ਵਿੱਦਿਯਾ ਬਹੁਰ ਨਿਹਾਰੀ। ਬੈਠੀ ਲਾਂਬੀ ਭੁਜਾ ਪਸਾਰੀ । ਪੁਰਖਨ ਕੋ ਬਹੁ ਭੇਦ ਬਖਾਨੇ। ਤੱਤਨ ਕੀ ਗਣਨਾ ਉਰਠਾਨੇ ॥ ੧੪੨॥ ਕਹੇ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਸੁ ਜਗਤ ਉਪਾਏ। ਮਹਿ ਦਾਦਿਕ ਕ੍ਰਮ ਭਾਖ ਸੁ ਨਾਏ। ਬਹੁਰ ਪਤੰਜਲ ਵਿੱਜਾ ਦੇਖੀ। ਪੁਰਖ ਭੇਦ ਵਹੁ ਕਹੇ ਵਿਸੇਖੀ॥ ੧੪੩ ॥ ਮੈਂ ਸਭਹਨ ਕੇ ਨਿਕਟ ਸੁ ਗਈ। ਭਾਖੜੋ ਇਹਾਂ ਵਾਸਹਿਤ ਅਈ । ਤਬ ਤਿਨ ਕਹੜੋ ਸੁ ਕਰਮ ਅਲਾਇ। ਮੈਂ ਪੁਨ ਵਹੀ ਸੁ ਦਯੋ ਬਤਾਇ॥ ੧੪੪ ॥ਈਸ਼੍ਵਰ ਨਿਖਲ ਸੁ ਜਗਤ ਉਪਾਏ। ਪੁਰਖ ਨਾਮ ਪੁਨ ਵਹੀ ਕਹਾਏ। ਕ੍ਰੋਧ ਯੁਕਤ ਤਾ ਮੈਂ ਇਕ ਭਈ। ਫੁਰੇ ਹੋਠਯੋ ਬਾਤ ਅਲਈ॥ ੧੪੫॥ ਕੌਨ ਬਲਾਇ ਕਹਾਂਤੇ ਆਈ। ਜਾਂਨੇ ਐਸੀ ਬਾਤ ਅਲਾਈ। ਐਸੀ ਬੁੱਧਿ ਤੁਮਾਰੀ ਯਾਤੇ । ਧੱਕੇ ਖਾਤ ਫਿਰਤ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ॥ ੧੪੬ ॥ ਹਾ ਪਾਪਨਿ ਈਸ਼੍ਵਰ ਹੈ ਜੋਈ। ਕਿਹ ਬਿਧ ਜਗਤ ਉਪਾਵੈ ਸੋਈ । ਏਕ ਕਹੈ ਪਰਧਾਨ ਉਪਾਯੋ । ਔਰ ਕਹੇ ਪਰਮਾਣੂ ਜਾਯੋ ॥ ੧੪੭॥ ਯੋ ਸੁਨ ਰਾਇ ਬਿਬੇਕ ਸੁ ਜੋਈ। ਲਾਗੋ ਕਰਨ

ਉਚਾਰਣ ਸੋਈ। ਤਰਕ ਵਿੱਦਿਆ ਲੌ ਸਭ ਜੋਤੀ। ਦੁਸ਼੍ਰ ਬੁੱਧਿ ਜਾਨੀ ਸਭ ਤੇਤੀ॥ ੧੪੮॥ ਕਾਰਯ ਅਹੇ ਨਿਖਲ ਜਗ ਜੇਤੋ। ਈਸ਼੍ਵਰ ਸਗਲ ਉਪਾਯੋ ਤੇਤੋ। ਏਤੀ ਬਾਤ ਨਜਾਨਤ ਜੋਈ। ਹੈ ਅਤਿ ਮੂਰਖ ਜਗ ਮੈਂ ਤੇਈ॥ ੧੪੯॥ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਮਾਣੁ ਲੌ ਸਭ ਜੇਤੇ। ਕਲਪਤ ਅਹੇ ਸਗਲ ਪੁਨ ਤੇਤੇ। ਭੂਮਿਨੀਰ ਅਰੁ ਪਾਵਕ ਪੌਨਾ। ਕਲਪਤ ਸਗਲ ਸ੍ਵਪਨ ਪੁਰਭੌਨਾ॥ ੧੫੦॥ ਗੰਧਰਬ ਨਗਰ ਪੁਨ ਇੰਦ੍ਰ ਸੁਜਾਲ। ਤਾਂਸਮਜਾਨ ਅਸੱਤ ਬਿਸਾਲ। ਸੀਪ ਰੂਪ ਜਿਉਂ ਰਜੁ ਭੁਜੰਗਾ। ਬ੍ਰਹਮ ਅਗਜ਼ਾਨ ਜਣਜੋ ਜਗ ਅੰਗਾ॥ ੧੫੧॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਗਜ਼ਾਨ ਕੇ ਉਦੇਤੇ ਹੋਵਤ ਹੈ ਪੁਨ ਲੀਨ। ਜਿਉ ਜਾਗੇ ਤੇ ਹੋਤ ਹੈ ਸ੍ਵਪਨ ਸਗਲ ਭ੍ਰਮ ਖੀਨ॥ ੧੫੨॥ ਚੌਪਈ॥ ਵਿਕਾਰ ਸੰਕਤਿਹ ਭੀਤਰ ਜੋਈ। ਮੂਢ ਮਤੀ ਉਰ ਕਲਪੀ ਸੋਈ ਸ਼ਾਂਤਿ ਸਦਾ ਵਹਿ ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੀ। ਨਿੱਤ ਪ੍ਰਕਾਸ ਸਦਾ ਅਬਿਨਾਸੀ॥ ੧੫੩॥ ਜਗਤ ਗੰਧਰਬ ਨਗਰ ਸੁ ਉਪਾਵੇ। ਰੰਚਕ ਨਾਂਹਿ ਬਿਕਾਰ ਸੁ ਪਾਵੇ। ਨੀਲ ਮੇਘ ਅਰੁਧੂਲ ਅਪਾਰਾ। ਨਭ ਮੈਂ ਕਰੇ ਨਰੰਚ ਬਿਕਾਰਾ॥ ੧੫੪॥ ਪੁਰਖ ਉਵਾਚ॥ ਚੌਪਈ॥ ਸੰਦੇਹ ਦਵਾਨਲ ਚੀਤ ਮਝਾਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਿੰਚ ਬਿਬੇਕ ਨਿਵਾਰੀ। ਮੇਰੋ ਚੀਤ ਸੁ ਅਤਿ ਹਰਖਯੋ। ਭਲੋ ਬਿਚਾਰ ਬਿਬੇਕ ਅਲਯੋ॥ ੧੫੫॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਤਰਕ ਪੁਰਖ ਕਹਜੋ ਉਪਨਿਖਤ ਕੋ ਬਹੁਰੋ ਕਰੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼। ਉਖਨਿਖਤ ਵਿੱਦਿਆ ਵਾਸਤੇ ਕੈਸੇ ਭਈ ਉਦਾਸ॥ ੧੫੬॥

ਉਵਾਚ ॥ ਸਰਬ ਭਈ ਤੇ ਕ੍ਰੋਧ ਮਨ ਐਸੇ ਕੀਨ ਬਖਾਨ। ਕਹੇ ਜੀਵ ਕੀ ਮੁਕਤਿ ਯਹਿ ਸਗਲ ਵਿਸ੍ਰ ਕਰਹਾਨ ॥ ੧੫੭ ॥ ਤਾਂਤੇ ਨਾਸ੍ਤਕ ਪੰਥ ਕੋ ਇ ਅਬ ਕਰੇ ਉਚਾਰ। ਕੇਸਨ ਤੇਯਾ ਕੋ ਗਹੋ ਕਰੋ ਭਲੀ ਬਿਧ ਮਾਰ ॥ ੧੫੮ ॥ ਚੌਪਈ ਪੂਰਖ ਨਰਾਇਣ ਈਸ੍ਵਰ ਜੋਈ। ਤਬ ਮੈਂ ਚੀਤ ਚਿਤਾਰਯੋ ਸੋਈ। ਕਹਯੋ ਪੁਰਖ ਈਸ੍ਵਰਹੈ ਕੋਇ। ਤਵ ਕਰੁਣਾ ਕਰ ਜਾਨੋ ਸੋਇ ॥ ੧੫੯ ॥ ਉਪਨਿਖਤ ਕਹਯੋ ਜੋ ਆਪ ਨ ਜਾਨੇ। ਤਾ ਕੋ ਉੱਤਰ ਕੌਨ ਬਖਾਨੇ। ਹਰਖ ਸੰਯੁਕਤ ਪੂਰਖ ਪੁਨ ਕਹੇ। ਕਿਹ ਬਿਧ ਮੈਂ ਪਰਮੇਸ਼੍ਵਰ ਅਹੇ ॥ ੧੬੦ ॥ ਉਪਨਿਖਤ ਕਹਯੋ ਪਰਮੇਸ਼੍ਵਰ ਜੋਈ। ਤੋਤੇ ਭਿੰਨ ਨਹੀ ਪੁਨ ਸੋਈ। ਤੂ ਪਰਮੇਸ਼੍ਵਰ ਤੇ ਨਹਿ ਨਯਾਰੋ। ਐਸੇ ਸਦਾ ਚੀਤ ਨਿਰ ਧਾਰੋ ॥ ੧੬੧ ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਮਾਯਾ ਅਹੇ ਅਨਾਦਿ ਜੋ ਤਾਂਕੀ ਸੰ-ਗਤਿ ਪਾਇ। ਜਲ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਤਿ ਬਿੰਬ ਜਿਉਂ ਭੇਦ ਵੰਤ ਦਿਖਲਾਇ ॥ ੧੬੨ ॥ ਬਹੁਰੋ ਪੁਰਖ ਬਿਬੇਕ ਪ੍ਰਤਿ ਕਹਯੋ ਜੋਰ ਕਰ ਦੋਇ। ਭਗਵਨ ਅਰਥ ਉਪਨਿਖਤ ਕੌ ਕਹਯੋ ਨਨਿਹ ਚੋਹੋਇ ॥ ੧੬੩ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਮੈਂ ਅਵਿ ਛਿਨ ਭਿੰਨ ਪੁਨ ਜੋਈ। ਜਰਾ ਮਰਨ ਧਰਮਾ ਪੁਨ ਸੋਈ। ਨਿੱਤ ਅਨੰਦ ਚਿਦਾ ਤਮ ਗਾਏ। ਪਰੰ ਬ੍ਰਹਮ ਮਮ ਰੂਪ ਬਤਾਏ। ੧੬੪ ॥ ਕਹਯੋ ਵਿਵੇਕ ਪਦਾਰਥ ਗਯਾਨ। ਅਬਲਗ ਤੋਹਿ ਭਯੋ ਨਹਿਭਾਨ। ਪਦਾਰਥ ਗਯਾਨ ਉਪਾਇ ਸੁ ਜੋਈ। ਕਹਯੋ ਪੁਰਖ ਅਬ ਭਾਖੋ ਸੋਈ ॥ ੧੬੫ ॥ ਕਹਯੋ ਬਿਬੇਕ ਸੁਨੋ

ਮਨ ਲਾਈ। ਤੋਕੋ ਦੇਉਂ ਉਪਾਇ ਬਤਾਈ। ਤਤ੍ਵੰ ਪਦ ਕੇ ਅਰਥ ਭਨੀਜੇ। ਏਕ ਵਾਚ ਪੁਨ ਲੱਛ ਕਹੀਜੇ ॥ ੧੬੬॥ ਵਾਚ ਅਭਿੰਨ ਕਦਾਂਚਿਤ ਨਾਹੀਂ। ਲੱਖ ਮਾਂਹਿ ਵਿਰੋਧ ਸੁ ਨਾਂ ਹੀ। ਲੱਖ ਚਿਦਾਤਮ ਹੱਯੇ ਜੋਈ। ਸੋਮੈਯੌਉਰ ਚਿਤਵੇਂ ਸੋਈ ॥ ੧੬੭॥ ਨਿਖਲ ਉਪਾਧਿ ਸੁ ਦੂਰ ਨਿਵਾਰੋ। ਬਹੁਰੋ ਤੱਤ ਅਰਥ ਨਿਰਧਾਰੋ। ਤਤ੍ਵੰਮਸਿ ਯੌ ਭਾਖੇ ਬੇਦ। ਤਾਂਤੇ ਨਿਖਲ ਮਿਟਾਵੇ ਭੇਦ॥ ੧੬੮॥ ਨਿਖਲ ਦ੍ਵੈਤ ਕੋ ਦੂਰ ਨਿਵਾਰੋ। ਚਿਦਾਨੰਦ ਉਰ ਆਤਮ ਧਾਰੋ। ਬਹੁਰ ਪੁਰਖ ਉਪਨਿਖਤ ਅਲਯੋ। ਤਿਹ ਉਪਰੰਤ ਕਹੋ ਕਜ਼ਾ ਭਯੋ ॥ ੧੬੯ ॥ ਉਪ ਨਿਖਤਉਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਤਬਤੇ ਸਰਬ ਸੁਦੁਸ਼੍ਰ ਮਤਿ ਮੋਹਿ ਫਰਨ ਕੇ ਕਾਜ ॥ ਦੌਰੀ ਚਾਰੋ ਓਰਤੇ ਮੈਂ ਤਬ ਚਾਲੀ ਭਾਜ ॥ ੧੭੦॥ ਸੀਤਾ ਪਤਿ ਰਘੁਵੰਸ ਮਣਿ ਰਾਮ ਸੀਲ ਜਸਭੌਨ। ਜਿਹ ਦੰਡਕ ਬਨ ਮੈਂ ਗਏ ਤਿਹ ਮੈ ਕੀਨੋ ਗੌਨ ॥ ੧੭੧ ॥ ਤਿਹ ਮੰਦਰ ਪਰਬਤ ਬਿਖੇ ਮਧੁ ਸੂਦਨ ਅਸਥਾਨ। ਤਾਂਹਿ ਨਿਕਟ ਜੋ ਦਸਾ ਮੇਂ ਭਈ ਸੁ ਕਰੋ ਬਖਾਨ ॥ ੧੭੨॥ ਚੌਪਈ ਕਿਨ ਹੂ ਮੈਂ ਭੁਜ ਦੰਡ ਪ੍ਰਹਾਰੇ। ਤੋਰਮਣੀ ਕਰ ਕੰਕਣੁਤਾਰੇ। ਚੂੜਾਮਣੀ ਸੀਸ ਤੇ ਲੀਨੋ। ਖੈਂਚੇ ਕੇਸ ਬਹੁਤ ਦੁਖ ਦੀਨੋ ॥ ੧੭੩॥ ਦੁਰ ਵਿਦਗਧ ਬਹੁਤਾਂ ਬਨ ਮਾਂਹੀ। ਦਾਸੀਕਰਨ ਸੁ ਮੋਂ ਉਰਚਾਹੀਂ। ਬਿਛਰੀ ਮਮ ਬਿਬੇਕ ਤੇ ਜਾਨ। ਬਹੁਬਿਧ ਮੋਂ ਦੁਖ ਦਯੋ ਅਜਾਨ॥ ੧੭੪॥ ਕਹਯੋ ਪੁਰਖ ਬਹੁਰੋ ਭਯੋ ਜੋਈ। ਮੋਕੋ ਸਗਲ ਸੁਨਾਵੋ ਸੋਈ। ਕਹਿ ਉਪਨਿਖਤ ਸੁਨੋ

ਮਨ ਲਾਈ। ਤਬ ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਭਏ ਸਹਾਈ॥ ੧੭੫ ॥ ਤਬ ਮਧੁ ਸੂਦਨ ਕੇ ਅਸਥਾਨ। ਨਿਕਸੇ ਪੁਰਖ ਪਰਮ ਬਲਵਾਨ। ਲੇਕਰ ਗਦਾ ਸਗਲ ਤੇ ਡਾਨੀ। ਤਬ ਮੋਕੋ ਵਹਿ ਛਾਡ ਪਲਾਨੀ॥ ੧੭੬॥ ਰਾਜਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਭਾਗ ਬਿਹੀਨ ਵਿਮੂਢ ਜੇ ਕਰੇ ਸੁਤੇ ਅਪਮਾਨ। ਸਹੇ ਨ ਉਰਮੇ ਰੰਚ ਵਹੁ ਜਗ ਸਾਖੀ ਭਗਵਾਨ॥ ੧੭੭ ॥ ਪੁਰਖਉਵਾਚ॥ ਵੈ ਦੁਸ਼੍ਰ ਦਿਸ ਦਿਸ ਗਈ ਦੰਡਕ ਵਿਪਨ ਮਝਾਰ। ਤਬ ਤੇ ਕੌਨ ਸੁ ਬਿਧ ਭਈ ਮੋਕੋ ਕਰੋਉਚਾਰ ॥ ੧੭੮॥ ਉਪਨਿਖਤਉਵਾਚ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਗੀਤਾ ਕੇ ਆਸ਼੍ਰਮ ਕੀ ਓਰਾ। ਦੌਰੀ ਮੈਂ ਉਰਡਰਯੋ ਸੁ ਮੋਰਾ। ਨੂਪਰ ਟੂਟ ਪਰੇ ਪਥ ਮਾਹੀ। ਬਰੀ ਜਾਇ ਆਸ਼੍ਰਮ ਕੇ ਮਾਹੀ ॥ ੧੭੯ ॥ ਤਬ ਗੀਤਾ ਦੁਹਿਤਾ ਮਮ ਪਯਾਰੀ। ਪੇਖ ਕਹਯੋ ਆਈ ਮਹਿਤਾਰੀ। ਮਾਤ ਮਾਤ ਯੌ ਮੁਖੋਂ ਅਲਾਯੋ। ਮੇਪਦ ਪੰਕਜ ਸੀਸ ਝੁਕਾਯੋ ॥ ੧੮੦ ॥ ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਮੁਹਿ ਅੰਕ ਮਿਲਾਇ। ਹੇਮ ਪੀਠ ਮੈਲਯੋ ਬਿਠਾਇ। ਭਯੋ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਨਿਖਲ ਤਿਨ ਜਾਨਯੋ। ਬਹੁਰ ਸੁ ਮੋਕੋ ਏਹੁ ਬਖਾਨਯੋ॥੧੮੧॥ ਦੋ:। ਮਾਤ ਡਰੋ ਨਹਿ ਚੀਤ ਮੈ ਤੇਰੋ ਕਰ ਅਪਮਾਨਾ। ਦੁਸ਼੍ਰ ਯਥੇਸ਼੍ਰ ਰਮੇ ਜੇ ਤਾਂਹਿ ਹਨੇ ਭਗਵਾਨ॥ ੧੮੨॥ ਚੌਪਈ॥ ਸ੍ਰੀ ਪਤਿ ਯੌ ਮੁਖ ਆਪ ਬਖਾਨੇ। ਦੁਸ਼੍ਰ ਸੁ ਜੇ ਉਪਨਿਖਤ ਨਮਾਨੇ। ਕ੍ਰੂਰ ਨਰਾਧਮ ਯਾਜਗ ਜੇਤੇ। ਅਸੁਰ ਜੋਨਿ ਮੈ ਡਾਰੋਂ ਤੇਤੇ ॥ ੧੮੩ ॥ ਸੁਨਕਰ ਪੁਰਖ ਅਨੰਦਤ ਭਯੋ। ਯੌ ਮੁਖ ਮਾਂਹਿ ਸੁ ਬੈਨ ਅਲਯੋ। ਸੁਨਯੋ ਅਰਥ ਮੈਂ ਪੂਰਬ ਜੋਈ। ਉਪਨਿ-

ਖਤ ਕਰਾਵਤ ਨਿਹਚੇ ਸੋਈ॥ ੧੮੪ ॥ ਕਵਿਉਵਾਚ ॥ ਦੋਃ
ਸ੍ਰਵਣ ਮਨਨ ਪੂਰਨ ਭਯੋ ਨਿਖਲ ਸੰਦੇਹ ਨਿਵਾਰ। ਨਿਧਜ਼ਾ
ਸਨ ਕੀ ਚਾਹਉਰ ਭਈ ਸੁ ਪੁਰਖਉਦਾਰ ॥ ੧੮੫ ॥ ਚੌਃ
ਯਾ ਅਵਸਰ ਨਿਧਜ਼ਾਸਨ ਆਯੋ। ਬੈਠ ਸਭਾ ਮਹਿ ਏਹੁਅਲਾ
ਯੋ। ਵਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਨੇ ਮੋਹਿ ਪਠਾਯੋ। ਤਾਂਤੇ ਮੈਂ ਈਹਾਂ ਚਲ
ਆਯੋ॥ ੧੮੬ ॥ ਗੂਢ ਹਮਾਰੋ ਆਸ਼ਯ ਜੋਈ। ਉਪਨਿਖਤ
ਵਿਵੇਕ ਪ੍ਰਤਿ ਭਾਖੇਂ ਸੋਈ। ਦੋਨੋ ਕੋ ਯਹਿ ਬਾਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।
ਪੁਰਖ ਮਾਂਹਿ ਤੂੰ ਕਰੀ ਨਿਵਾਸ਼॥ ੧੮੭॥ ਬਹੁਰ ਬਿਲੋਕ
ਸੁ ਏਹੁ ਬਖਾਨੀ। ਯਹਿ ਬੈਠੀ ਉਪਨਿਖਤ ਸੁ ਰਾਨੀ। ਪੁਰਖ
ਵਿਵੇਕ ਸੁਸੰਗਸੁਹਾਏ। ਚਲੋ ਨਜੀਕ ਸੁ ਦੇਹੁਸੁਨਾਏ॥੧੮੮
ਐਸ ਬਖਾਨ ਨਿਕਟ ਵਹੁ ਗਯੋ। ਉਪਨਿਖਤ ਸਮੀਪ ਸੁ
ਵਾਕ ਅਲਯੋ। ਦੇਵੀ ਵਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਹੈ ਜੋਈ। ਤਾਂਹਿ ਬਖਾਨਜੋ
ਸੁਨਿਓ ਸੋਈ॥ ੧੮੯ ॥ ਸੰਕਲਪ ਯੋਨਿ ਦੇਵਤਾ ਸਾਰੀ।
ਯਹਿ ਨੀਕੇ ਮੈਂ ਆਪ ਨਿਹਾਰੀ। ਉਪਨਿਖਤ ਸਗਰਭਤਾ ਤੂੰ
ਅਬ ਭਈ। ਕੰਨਜ਼ਾ ਤੇ ਉਰ ਮੈਂ ਨਿਰਮਈ॥ ੧੯੦ ॥ ਔਰ
ਪ੍ਰਬੋਧ ਚੰਦ੍ਰ ਸੁਤ ਜਾਨ। ਮੇਰੋ ਕਹਯੋ ਸੁ ਸਤਜ ਪਛਾਨ।ਕ੍ਰੂਰ
ਸੁ ਭਾਵ ਜੁ ਕੰਨਜਾ ਅਹੇ। ਉਪਜੀ ਨਿਖਲ ਸੰਬੰਧੀ ਦੌਹੇ
॥ ੧੯੧॥ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਦਜ਼ਾ ਕੰਨਜਾ ਜੋਈ। ਮਨ ਮੈਂ ਕਰੋ ਸੰ-
ਚਾਰਣ ਸੋਈ। ਸ਼ੰਕਰਖਣ ਵਿਦਜ਼ਾ ਕੋ ਉਰ ਧਾਰ। ਮਨ ਕੇ
ਉਦਰ ਕੰਨਿਆਂ ਡਾਰ ॥ ੧੯੨॥ ਪ੍ਰਬੋਧ ਚੰਦ੍ਰ ਪੂਤ ਪੁਨ
ਜੋਈ। ਪੁਰਖ ਸਮਰਪਣ ਕੀਜੇ ਸੋਈ। ਵਿਵੇਕ ਸਹਿਤ ਤੂੰ

ਮੇਰੇ ਪਾਸ। ਉਪਨਿਖਤ ਕਰੋ ਅਬ ਸਹਜ ਨਿਵਾਸ ॥੧੯੩॥ ਦੋ: ॥ ਵਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਜੋ ਭਾਖਿਓ ਸੋਈ ਕਰੋਂ ਨ ਔਰ। ਯੌ ਕਹਿ ਸੰਗ ਬਿਬੇਕ ਕੇ ਗਈ ਇਕੰਤ ਸੁਠੌਰ॥ ੧੯੪ ॥ ਨਿਧਜ਼ਾਸਨ ਤਬ ਪੁਰਖ ਕੇ ਕੀਨੋ ਆਨ ਪ੍ਰਵੇਸ਼। ਧਰਜ਼ੋ ਪੁਰਖ ਉਰ ਧਜ਼ਾਨ ਤਬ ਜਾਂ ਕਰ ਹਰੇ ਕਲੇਸ਼ ॥ ੧੯੫ ॥ ਨੇਪਥ ਮਾਂਹਿ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਦੋਨੋਂ ਨੈਨ ਮਿਲਾਇ। ਅਧਭੁਤ ਰੂਪ ਧਿਆਇ ਉਰ ਬੋਲਜ਼ੋ ਸਹਜ ਸੁਭਾਇ ॥ ੧੯੬ ॥ ਮਨ ਵਖਜ਼ ਸਥਲ ਫੋਰ ਕੈ ਕੰਨਜ਼ਾ ਭਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼। ਸਹਤ ਸਮਗ੍ਰੀ ਮੋਹ ਕੋ ਕੀਨੋ ਏਕ ਗਰਾਸ ॥੧੯੭॥ ਤੜਿਤਾ ਸਮ ਦਮ ਕੀ ਮਹਾਂ ਦਿਸ ਕੋ ਤਿਮਰ ਮਿਟਾਇ। ਅੰਤਰ ਧਜ਼ਾਨ ਖਿਨ ਮਹਿ ਭਈ ਐਸੋ ਰੂਪ ਦਿਖਾਇ॥ ੧੯੮ ॥ ਯਹਿ ਪ੍ਰਬੋਧ ਸਸਿ ਉਪਜਿਓ ਤਾਂਕੋ ਭ੍ਰਾਤ ਬਿਸਾਲ। ਸਭਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੋਧ ਤਬ ਕੀਨੋ ਵਾਹੂ ਕਾਲ ॥ ੧੯੯॥ ਕਹਾਂ ਗਯੋ ਕਿਨ ਭਯੋ ਭਵ ਲੀਨ ਭਯੋ ਤਤਕਾਲ। ਜਾ ਉਪਜੇ ਤੇ ਭਯੋ ਯੌ ਸੋ ਮੈ ਬੋਧ ਬਿਸਾਲ। ੨੦੦ ॥ ਪਰਕ੍ਰਮ ਦੈ ਪਿਖ ਭਾਖਿਓ ਯਹ ਹੈ ਪੁਰਖ ਉਦਾਰ। ਚਲੋ ਸਮੀਪ ਸੁ ਯਾਹਿ ਕੇ ਕਰੋ ਸੁ ਪਾਦ ਜੁਹਾਰ ॥ ੨੦੧ ॥ ਜਾਇ ਸਮੀਪ ਸੁ ਪੁਰਖ ਕੇ ਭਗਵਨ ਮੁਖੋਂ ਉਚਾਰ। ਹੌਂ ਪ੍ਰਬੋਧ ਉਪਨਿਖਤ ਸੁਤ ਬੰਦੋ ਪਾਦ ਤਿਹਾਰ ੨੦੨ ॥ ਪੁਰਖ ਵਿਲੋਕ ਅਨੰਦ ਉਰ ਹੇ ਸੁਤ ਪਰਮ ਅਨੂਪ । ਮਿਲੋ ਸੁ ਮੇਰੇ ਅੰਕ ਮੈ ਕੀਜੇ ਸੀਤਲ ਰੂਪ ॥ ੨੦੩ ॥ ਮਿਲਜ਼ੋ ਪ੍ਰਬੋਧ ਸੁ ਪੁਰਖ ਕੋ ਸੀਤਲ ਚੰਦ ਉਦਾਰ। ਪੁਰਖ

ਅਨੰਦ ਸੁ ਹੋਇ ਉਰ ਲਾਗੋ ਕਰਨ ਉਚਾਰ॥ ੨੦੪॥ ਅ-
ਹੋ ਤਿਮਰ ਪਟ ਫਾਟਿਓ ਭਯੋ ਪ੍ਰਭਾਤ ਅਨੂਪ। ਨਿਖਲ ਕਲੇ-
ਸ਼ ਬਿਨਾਸਿਆ ਪਾਯੋ ਪਰਮ ਸਰੂਪ॥ ੨੦੫॥ ਮੋਹ ਅੰਧੇਰ
ਬਿਨਾਸ਼ ਕਰ ਨੀਦ ਵਿਕਲਪ ਸੁਮਾਰ। ਬੋਧ ਸਸੀ ਯਹ ਉਪ
ਜਿਓ ਜਾਂਕੀ ਪ੍ਰਭਾ ਅਪਾਰ॥ ੨੦੬॥ ਸਵੈਯਾ॥
ਆਜ ਪਰਾਤਮ ਪੂਰਨ ਜੋ ਵਹਿ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਸੋ ਦੇਤ ਦਿਖਾਈ
। ਬੰਧਨ ਜੋ ਸਭ ਦੂਰ ਭਏ ਰਵਿਸੀ ਊਰ ਅੰਤਰ ਉੱਜਲਤਾ-
ਈ। ਆਜ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਭੂਰ ਭਏ ਸੁ ਮਿਟੀ ਨਿਜ ਆਤਮ ਕੀ
ਕਲਖਾਈ। ਬੋਧ ਕਰੈ ਸਭ ਕਾਜ ਸੰਪੂਰਨ ਪੂਤ ਸਪੂਤ ਭਏ
ਸੁਖਦਾਈ॥ ੨੦੭॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਸ਼ਰਧਾ ਮਤੀ ਵਿਵੇਕ
ਪੁਨ ਸ਼ਾਂਤਿ ਯਮਾਦਿਕ ਧਾਰ। ਸਰਬਾਤਮ ਪ੍ਰਭੁ ਬਿਸ਼ਨੁ ਜੋ ਸੋ
ਹਮ ਭਏ ਉਦਾਰ ॥ ੨੦੮॥ ਹਰਿ ਕੀ ਭਗਤਿ ਪ੍ਰਸਾਦ
ਤੇ ਭਏ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਰੂਪ। ਬੰਧਨ ਸਗਲ ਮਿਟਾਇ ਆ ਪਾਏ
ਗਯਾਨ ਅਨੂਪ॥ ੨੦੯॥ ਬੈਠ ਇਕੰਤ ਸੁ ਮੌਨ ਗਹਿ ਮਨ
ਕਰ ਕੀਨੋ ਧਯਾਨ। ਸ਼ਾਂਤਿ ਭਯੋ ਭਯ ਸ਼ੋਕ ਹਨ ਭਯੋ ਮੋਹ ਸਭ
ਹਾਨ॥ ੨੧੦॥ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੋਧ ਹਿਤ ਭਵਨ ਤਜ ਭਵੇਂ ਭਵਾਰਨ
ਮਾਂਹਿ॥ ਤਾਂਕੋ ਪਾਇ ਸੁ ਮੁਨਿ ਭਯੋ ਮੈ ਨਿਜ ਭੌਨ ਸੁ ਮਾਂਹਿ॥
੨੧੧। ਵਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਆਈ ਤਬੈ ਉਰ ਮੈ ਹਰਖ ਅਪਾਰ। ਆ-
ਇ ਸਮੀਪ ਸੁ ਪੁਰਖ ਕੇ ਕੀਨੋ ਏਹੁ ਉਚਾਰ।੨੧੨। ਬਹੁਤ ਕਾ
ਲਕਰ ਫਲੇ ਜਗ ਮੋਹਿ ਮਨੋਰਥ ਆਜ। ਸ਼ਾਂਤਿ ਅਰਾਤਿ ਸੁ
ਤਵ ਪਿਖੇ ਭਏ ਸਗਲ ਮਮ ਕਾਜ ॥੨੧੩॥ ਪੁਰਖ ਕਹ

ਤਵ ਕ੍ਰਿਪਾਤੇ ਕੋਫਲ ਦੁਹਕਰ ਆਹਿ। ਐਸੇ ਮੁਖੋ ਅਲਾਇ ਕਰ ਪਰਯੋ ਸੁ ਚਰਨਨ ਮਾਹਿ ॥ ੨੧੪ ॥ ਵਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਸੁ ਉਠਾਇ ਤਿਂਹ ਕੀਨੋ ਏਹੁ ਉਚਾਰ। ਪੂਤ ਕਹੋ ਪ੍ਰਿਯਕਾਜ ਕਛੁ ਪੁਨ ਮੈਂ ਕਰੋ ਤਿਹਾਰ ॥ ੨੧੫ ॥ ਪੁਰਖ ਕਹਯੋ ਅਬ ਯਾਹਿਤੇ ਪਰੇਨ ਪਯਾਰੇ ਕਾਜ। ਜੀਤ ਅਰਾਤਿ ਬਿਬੇਕ ਨ੍ਰਿਪ ਭਯੋ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਆਜ ॥ ੨੧੬ ॥ ਰੁਜ ਬਿਹੀਨ ਆਨੰਦਪਦ ਥਾਪਯੋ ਤਾਂਹਿ ਸੁ ਮੋਹਿ। ਵਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤਿ ਪਦ ਬੰਦਨਾ ਕਰੇ ਕਾਜ ਸਭ ਤੋਹਿ ॥ ੨੧੭ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਯੱਦਪਿ ਪੂਰਣ ਆਹਿ ਮਨੋਰਥ ਤੱਦਪਿ ਮਾਤ ਸੁ ਏਹੁ ਵਰੇ। ਰੁਚਿਕੇ ਅਨੁਸਾਰਕਰੇ ਬਰਖਾ ਘਨ ਭੂਪਤਿ ਭੂਮਿ ਸੁ ਪਾਲ ਕਰੇ। ਤੇ ਕਰੁਣਾ ਕਰ ਲੋਕ ਮਹਾਤਮ ਆਤਮ ਕੋ ਤਮ ਦੂਰ ਹਰੇ। ਭਵਸਾਗਰਧਾਰ ਬਿਖੇ ਮਮਤਾ ਗਹਿ ਬੋਧ ਜਹਾਜ ਸੁਪਾਰਪਰੇ ॥ ੨੧੮ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਪ੍ਰਤਿਕ ਤੱਤ ਨਿਜ ਆਤਮਾ ਕੀਰਤ ਵਰਮਾ ਭੂਪ। ਮਨੋ ਬ੍ਰਿਤਿ ਸਭ ਨਾਟਕੈ ਕੋ ਵਿਦ ਲਖੈ ਅਨੂਪ ॥ ੨੧੯ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਯਹਿ ਨਾਟਕ ਹੇਰ ਸੁ ਭੂਪਤਿ ਕੇ ਉਰ ਮਾਂਹਿ ਸੁਭਾ ਸੁਭ ਗਯਾਨ ਭਯੋ। ਤਜਿ ਯਾਜਗ ਮਾਂਹਿ ਕੁਪੰਥ ਬਡੋ ਸੁਭ ਪੰਥ ਮਹੀਪਤਿ ਚੀਤਲਯੋ। ਬਿਸਮਾਇ ਰਹਯੋ ਉਰ ਭੀਤਰ ਸੋ ਸੁ ਸਿਲੂਖਨ ਕੋ ਬਹੁ ਦਾਨ ਦਯੋ। ਬਹੁ ਨਾਟਕ ਹੈ ਭਵਮੰਡਲ ਮੈ ਨਰਨਾਹਨ ਕੋ ਯਹਿ ਨਾਟ ਨਯੋ ॥ ੨੨੦ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਕਹਿਨੇ ਕੋ ਯਹਿ ਨਾਟ ਹੈ ਦਰਪਨ ਅਹੇ ਬਿਚਾਰ ॥ ਪਾਵੇ ਪਾਵਨ ਮੋਖ ਕੋ ਕੀਨੇ ਯਾਹਿ ਬਿਚਾਰ ॥ ੨੨੧ ॥ ਗੌਰੀ

ਜਨਨੀ ਲੋਕ ਮੈ ਰਾਯਾ ਜਨਕ ਮਹਾਨ। ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਸੁਤ ਤਾਂਹਿ ਕੇ ਨਾਟਕ ਕੀਨ ਬਖਾਨ ॥੨੨੨॥ ਕੀਰਤਿ ਪੂਰਨ ਲੋਕ ਮੈ ਪੂਰਨ ਪਰਮਾਨੰਦ। ਪੂਰਨ ਪਦ ਦਾਤਾਰ ਪ੍ਰਭੁ ਬੰਦੋ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਨੰਦ ॥੨੨੩॥ ਜਿਹ ਅਗਯਾਨ ਨਿਵਾਰਿਓ ਦੀਨੀ ਮੋਖ ਅਪਾਰ। ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਗੁਰੁ ਚਰਨ ਕੋ ਬੰਦੋ ਬਾਰੰਬਾਰ ॥੨੨੪॥ ਸ਼ੰਕਰ ਛੰਦ॥ ਰਸ ਵੇਦ ਔਵਸੁ ਚੰਦ ਸੰਬਤ ਲੋਕ ਭੀਤਰ ਜਾਨ। ਨਭ ਮਾਸ ਭ੍ਰਿਗੁ ਪੂਨ ਵਾਸਰੇ ਦ-ਸਮੀ ਵਦੀ ਪਹਿਚਾਨ। ਗੁਰੁ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਪਦਾਰ ਬਿੰਦ ਅਲੰਬਨਾ ਉਰਠਾਨ ਕੁਰ ਖੇਤ੍ਰ ਪ੍ਰਾਚੀ ਕੂਲ ਤਟ ਯਹਿ ਕੀਨ ਗ੍ਰੰਥ ਬਖਾਨ ॥੨੨੫॥ ਸੰਪੂਰਨ

ਵਿਗਯਾਪਨ

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਕੋ ਮੈਨੇ ਬੜੀ ਮੇਹਨਤ ਔਰ ਯਤਨ ਸੇ ਸ਼ੋਧ ਕਰ ਛਪਵਾਯਾ ਹੈ। ਆਗੇ ਬਿਲ ਕੁਲ ਅਸ਼ੁਧ ਔਰ ਖਰਾਬ ਛਪਾ ਹੂਆ ਥਾ ਜਿਸ ਸਜਨ ਕੋ ਇਛਾ ਹੋ ਨੀਚੇ ਕੇ ਪਤੇ ਸੇਂ ਮੰਗਵਾ ਲੇਵੇਂ॥

ਰਾਮਚੰਦ ਮਾਨਕ ਟਾਹਲਾ
ਲਾਹੌਰ॥

ਅਵਸ਼੍ਯ ਦੇਖੋ

ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਕਿ ਜੋ ਜੋ ਪੁਸਤਕ ਗੁਰਮੁਖੀ ਮੇਂ ਟੈਪ ਕੇ ਛਾਪੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਵਹੁ ਹੱਛੀ ਤਰੇਂ ਸੇ ਸ਼ੁਧ ਕਰਕੇ ਛਾਪੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਕਿਉਂ ਕਿ ਜਿਤਨੇ ਪੁਸਤਕ ਆਗੇ ਛਪੇ ਹੂਏ ਹੈਂ ਵਹੁ ਬਿਲਕੁਲ ਅਸ਼ੁਧ ਹੀ ਛਪੇ ਹੂਏ ਹੈਂ ਔਰ ਦੂਸਰੇ ਛਾਪੇ ਖਾਨੇ ਵਾਲੇ ਜੋ ਗੁਰਮੁਖੀ ਨਹੀਂ ਜਾਨਤੇ ਉਨ ਕੇ ਭੀ ਪੁਸਤਕ ਅਸ਼ੁਧ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਆਦਮੀ ਗੁਰਮੁਖੀ ਜਾਨਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਵਹ ਕਿਸ ਤਰੇਂ ਸੇ ਸ਼ੁਧੀ ਅਸ਼ੁਧੀ ਦੇਖ ਸਕਤਾ ਹੈ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਭ ਸਜੱਨੋਂ ਸੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਭਾਂਤਿ ਕਾ ਕੋਈ ਪੁਸਤਕ ਕਿਸੀ ਕੋ ਮੰਗਵਾਨੇ ਕੀ ਇੱਛਾ ਹੋ ਵਹੁ ਹਮਾਰੀ ਦੁਕਾਨ ਸੇਂ ਮੰਗਵਾ ਲੀਆਕਰੇਂ ਅਗਰ ਸੂਚੀ ਪਤ੍ਰ ਪੁਸਤਕੋਂ ਕੀ ਭੀ ਕਿਸੀ ਕੋ ਚਾਹੀਏ ਤੋ ਦੋ ਪੈਸੇ ਕਾ ਟਿਕਟ ਭੇਜਕਰ ਹਮਾਰੀ ਦੁਕਾਨ ਸੇ ਮੰਗਵਾ ਲੇਵੇਂ ਗ੍ਰਾਹਕੋਂ ਕੋ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਅਪਨਾ ਪਤਾ ਸਾਫ ਅਖਰੋਂ ਮੇਂ ਜ਼ਿਲਾ ਤਾਸੀਲ ਵਾ ਥਾਨਾ ਡਾਕਖਾਨੇ ਕੇ ਲਿਖਾ ਕਰੇਂ ਤਾਕਿ ਸ਼ਕ ਨ ਰਹੇ।

ਪਤਾ

ਰਾਮਚੰਦ ਮਾਨਕਟਾਹਲਾ ਪੁਸਤਕੋਂ ਵਾਲਾ

ਅਨਾਰਕਲੀ ਲਾਹੌਰ॥

ਵਿਗਜ਼ਾਪਨ

ਇਸ ਦੁਕਾਨ ਸੇਂ ਸਭ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਪੁਸਤਕ ਗੁ
ਟਾਇਪ ਔਰ ਪਥਰ ਛਪੇ ਕੇ ਹੂਏ ਮਿਲ ਸਕਤੇ ਹੈਂ ਔ
ਕੀਏ ਹੁਏ। ਜਿ... ...ਨੰ ਕੋ ਕਿਸੀ ਪੁਸਤਕ ਕੇ ਮੰ
ਕੀ ਇਛਾ ਹੋ ਨੀਚੇ ਕੇ ਪਤੇ ਸੇਂ ਮੰਗਵਾ ਸਕਤੇ ਹੈਂ ਜੋ
ਸੂਚੀ ਪਤ੍ਰ ਪੁਸਤਕੋਂ ਕੀ ਮੰਗਵਾਨਾ ਚਾਹੇਂ)॥ ਕਾ
ਭੇਜ ਕਰ ਨੀਚੇ ਕੇ ਪਤੇ ਸੇਂ ਮੰਗਵਾ ਸਕਤੇ ਹੈਂ-ਉੱਤਮ
ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਪੁਸਤਕ ਯਾ ਪੋਥੀ ਹਮਾਰੇ ਯਹਾਂ ਛਪ
ਵਹੁ ਸ਼ੋਧ ਕਰ ਛਪਵਾਈ ਜਾਤੀ ਹੈ। ਅਨਮਤ ਵਾਲੇ ਹ
ਧਰਮ ਸੰਬੰਦੀ ਪੁਸਤਕੋਂ ਕੋ ਜਾਨਕਰ ਅਸ਼ੁਧ ਛਪਵ
ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਜਬ ਕੋਈ ਕਤਾਬ ਲੇਨੇਂ ਲਗੋ ਤੋ ਯਹ
ਦੇਖ ਲੋ ਕਿ ਉਸ ਪਰ ਨਾਮ ਕਿਸੀ ਅਨਮਤ ਵਾਲੇ
ਨਹੀਂ ਹੈ॥

ਗ੍ਰਾਹਕ ਆਪਨਾ ਪਤਾ ਸਾਫ਼ ਸਾਫ਼ ਅਖਰੋਂ ਮੇਂ ਲਿ
ਤਾਸੀਲ ਵਾ ਡਾਕਖਾਨੇ ਕੇ ਲਿਖਾ ਕਰੇਂ ਤਾਕਿ ਸ਼ਕ ਨ ਰਹੇ

ਰਾਮਚੰਦ ਮਾਨਕਟਾਹਲਾ ਪੁਸਤ
ਵਾਲਾ ਅਨਾਰਕਲੀ ਲ